כ"ד אדר תשמ"ג, 9.3.1983 מיספר 2375 76 עמודים שנה 47 המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

היחסים המוזרים בין הרב הראשי וסוחר הנשק הבינלאומי

הנשק הסודי של גורן

טרי מהתנור.

עלית שוב מחדשת: לראשונה בישראל ופל עם תאריך.

בתולדות הופלים יש לך
בטחון במאת האחוזים שהופל טרי.
עלית עשתה את זה. בשבילך. אריזת הופל
החדשה, הבלעדית לעלית, היא אריזה רב־שכבתית,
אטומה, שתפקידה לשמור על הטריות של כל שכבת ופלים. כל
שעליך לעשות מעתה, הוא לשים לב לתאריך שעל האריזה. התאריך
מבטיח לך טריות לאורך זמן. איפה עוד מפנקים אותך כך?

ניתן להשיג ב-3 טעמים: לימון, וניל, שוקולד.

טרי באחריות!
שים לב לתאריך

טוב לי עם ופלים עלית

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136, ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ רכז מערכת: שלמה פרנקל ♦ עורכי כיתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי ♦ עורכת דפוס: אהובה קורן ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכרוני ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: "גד" בע"מ

קורא יקר.

אמנון דנקנר הצליח בדבר אחד: הוא עורר ויכוח סוער על הבעייה העדתית, או לפחות על הסטראוטיפים העדתיים. הוויכוח סער בכל מקום, וגם ליד שולחן המערכת.

במערכת העולם הזה אין קריטריונים עדתיים לגבי קבלת עובדים. קובעים הכישורים האישיים בילבד. משום כך מעניין להיווכח כי בעשור האחרון נוצר כאן מצב של איזון: כמחצית חברי־המערכת הם עתה ספרדים ויוצאי ארצות־ערב. במינהלה, אשר בראשה עומד אברהם סיטון, יוצא־מצריים, יש שילטון מוחלט ללא־אשכנזים. (אגב, בד בבד עם תהליך זה

מתכתב שקור ובתו
"קראתי בהתפלאות רבה..."

השתנה גם לגמרי שיעור הנשים במערכת ובמינהלה. הן מהוות עתה רוב מוחלט.)

היה על כן טיבעי כי דבריו של דנקנר יעוררו בישיבת המערכת ויכוח נרגש. אך הוא לא התנהל על פי מפתח עדתי דווקא. בעוד שאני חלקתי על גישתו של דנקנר (וביטאתי את דעתי זו במאמר "יש לי אחות!" במדור הנדון בשבוע שעבר), הסכימה עימו שרית ישי, שהיא בת למישפחה ספרדית, יוצאת יוגוסלביה, שעלתה ארצה לפני כמה דורות. את דעתה ביטאה שרית השבוע בהקדמה לראיון שערכה עם דנקנר, ושבו ניתן לו לבטא את דיעותיו באופן חופשי (ראה עמודים 59־61).

חברי־מערכת אחרים חולקים על דעותיה של שרית ישי באופן חריף, ואני מקווה שגם הם יבטאו את דעתם מעל עמודי שבועון זה.

מאז תקף אריה גלבלום את המארוקאים במאמר שפורסם בהארץ ב־1949, ושהיכה אז גלים, היה העולם הזה מעורב מאוד בוויכוח זה. עניתי אז לגלבלום בחריפות מעל עמודי שבועון זה, שעורכו היה אז אורי קיסרי. הוויכוח בוודאי יימשך.

סליחה, טעות בהגינות

בעת פגישתי האחרונה עם יאסר ערפאת בחודש ינואר, פנה אלי עוזרו, עימאד שקור, בן כפר סח'נין בגליל. שקור הוא האיש שהתיידד בביירות עם הטייס השבוי, אהרון אחיעז. היתה בפיו שאלה. הוא הושמץ קשות במאמר במעריב, שבו נאמר כאילו הוא מחבל המגייס סוכנים באירופה. הוא שאל אותי מה לעשות.

אמרתי לו שאין בעיות. העיתונות הישראלית, עם כל הבדלי־הדיעות שבה, היא עיתונות ליברלית, ושורר בה חופש־הביטוי. ההגינות העיתונאית מחייבת את כל העיתונים להניח לאנשים, המותקפים על־ידם, להשיב בצורת מיכתב־למערכת. העולם הזה לא סירב מעולם להעניק זכות זו למי שראה את עצמו מותקף על־ידינו שלא־בצדק, ואני בטוח כי נורמה דומה קיימת גם במעריב.

שקור, חניך האוניברסיטה העברית בירושלים, ביקש דף מבלוק נייר־הכתיבה שלי, וכתב בו־במקום מיכתב עברי בכתב ידו.

וזו לשונו:

למערכת מעריב שלום,

קראתי בהתפלאות רבה מה שפורסם בעיתונכם בגליון יום השניים בדצמבר 1982.

כוונתי לכתבה על מרכז המחקר הפלסטיני בביירות, ואשר הוזכר בה שמי.

נדמה לי שאתם יודעים שבכל המסעות שאני עושה באירופה, ולא רק באירופה, יש לי הרבה מה לעשות, ואני עושה באמת כל מה שיש לעשות. ואין בין כל מטרות מסעותי גיוס סוכנים, ובמיוחד במובן אשר משתמע מהשתמשותכם במילת "סוכנים."

על כל פנים, ניסיתי להתקשר — ומאירופה — לידידי יחיאל לימור ממעריב, וכשלא עלה בידי נאלצתי להביע את הנ"ל בכתב באמצעות חברי מר אבנרי.

בכבוד רב,
עימאד שקור,
18.1.1983.

עד כאן המיכתב. כאשר הגעתי ארצה, שמתי אותו במעטפה ושלחתי אותו באופן דחוף למערכת מעריב. כאשר עבר יותר מחודש מבלי שפורסם, שאלתי לקורותיו. גברת צעירה בשם רינה לוי, האחראית למדור המיכתבים במעריב, הודיעה לי שלא יפורסם, והחזירה אותו לי.

לא נותר לי אלא לבקש סליחה מעימאד שקור, על כי הטעיתי אותו. הנורמות הרגילות של הגינות עיתונאית, בכל הנוגע למתן זכות־התשובה למותקפים, אינה חלה בישראל על פלסטינים. שמם וכבודם של אלה — הפקר.

מצטער, עימאד.

כתבת השער הקידמי:

הנשק של גורן

הרב הראשי הוא המחליט למי יוענקו כספי קרן פרטית שהקים סוחר־הנשק. כשעמד כיסאו של שלמה גורן בסכנה, באו לעזרתו מרכוס כץ ויהודה בן־מאיר — אך לשווא.

7

כתבת השער האחורי:

עופרה נגד ירדנה

עופרה חזה היתה משועשעת לאורך כל התחרות. ירדנה ארזי היתה מתוחה ונרגשת. זו הפעם השנייה שהיא ראתה את המקום הראשון חומק ממנה ברגע האחרון. מה קרה מאחורי הקלעים של תחרות הקדם־אירוויזיון?

68

סרטאווי: אני מאמין

"אחרי הניצחון של כראמה, יכולנו לראות את ישראל כמות שהיא, וכך נולד הפיתרון של שתי מדינות," הכריז **עיצאם סרטאווי** באסיפה בלונדון.

10

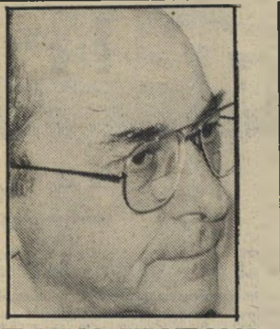

מאחורי ארנס

עוד בטרם נחת בלוד, התייצבה מאחורי שר־הביטחון החדש קבוצת עסקנים גדולה — מתומכיו עד לפני שבוע של אריאל שרון. **משה ארנס** הוא כעת יורשו של בגין.

9

לביא ללא כנפיים

שר־הביטחון **משה ארנס** הוא חסיד של פיתוח מטוס־הקרב הישראלי **לביא**, שהאמריקאים מתנגדים לו. אם יוחלט להמשיך בפרוייקט באופן עצמאי, יהפוך המטוס לגרוטאה עוד לפני שימריא מהקרקע.

29

ערבי ויהודייה

האם אחד מחיילי צה"ל שהשתתפו במילחמת־הלבנון הוא בנו של ערבי שישב בזמן ההפגזות הישראליות בביירות הנצורה?

21

"בלי רומנטיקה של המיזרח!"

בראיון גלוי־לב ל**שרית ישי** מספר **אמנון דנקנר** על דיעותיו נגד יוצאי ארצות־ערב, על הקריירה שלו, ומצהיר: "אני בעד אלימות מילולית!"

59

"אנחנו לא פחדנים!"

יפתח שביט, שישב במשך 21 ימים בכלא צבאי על שסירב לשרת בלבנון, מספר על חוויותיו מאחורי החומות.

50

גאזי סגר

כשפתח **גאזי** חקק מיסעדה חדשה בתל־אביב, חגגה כל הבוהימה. היום, אחרי חמישה חודשים, היא נסגרה בשקט. "הכל בגלל גרושתי," הוא אומר.

73

שולמן הפסיק לשלם

מותו של **מרדכי** ("שולמן ישלם") **שולמן** עורר מחדש את הוויכוח הניצחי: האם היה בריון אלים וממזכן או שיכור חביב, ציורי ועליז?

54

הקדם שלפני הקדם

פנינה רוזנבלום ערכה הצגת קדם־קדם־אירוויזיון בבית־המישפט, חילקה הוראות לעורכי הדין ולשופט, ויצאה מנצחת.

70

נביא לשעבר

אהרון לוי הקים כת דתית מוזרה, קיבץ סביבו מאמינים רבים, התפרסם ו... נשכח. השבוע, כשהורשע בעדות־שקר, הוא נראה שבור, חולה וזקן.

45

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
יומן אישי — על ארתור קסטלר	12
הנדון — רפולש"ט	13
מה הם אומרים — פנינה רוזנבלום, אהוד מנור, חנוך חסון, אדווארד קוץ, דני גור ואליעזר שמואלי	14
אנשים	16
בלונים	18
מיכתבים	22
תשבצופן	24
הורוסקופ	27
עולם חדש — הנשק שיהרוס את העולם	33
אנשים בעולם	35
קולנוע — פסטיבל ברלין	41
ירחל המרחלת	46
חלון ראווה	48
נמר של נייר — יז'י קושינסקי, מילחמת־הלבנון, חדרים 3	52
זה היה העולם הזה שהיה	56
לילות ישראל	62
שידור	64
מיבחר שידורים בטלוויזיה הישראלית והירדנית	65
אתה והשקל	67
ספורט	74

דף תשקיף

ארנס לארצות־הברית

שר־הביטחון החדש משה ארנס ייצא בקרוב לביקור בארצות־הברית.

עדיין לא ידוע אם הביקור יהיה רישמי, או שהוא יוגדר כביקור שנועד להסדיר את ענייניו של ארנס, מי שהיה עד לאחרונה שגריר ישראל בארצות־הברית, וניקרא בפיתאומיות למלא את תפקיד שר־הביטחון.

המר ובן־מאיר יהיו נאמנים

שר־החינוך זבולון המר וסגן־שר־החוץ יהודה בן־מאיר שבו והבטיחו השבוע לראש־הממשלה, מנחם בגין, כי אינם מתכוונים „להחליף סוסים" ולאפשר הרכבת קואליציה בראשות המערך.

בליכוד התעוררו ספיקות באשר לנאמנות המפד"ל, אחרי המגעים התכופים השבוע בין ראשי המפד"ל ובין אנשי המערך בעניין הבחירות לרבנות הראשית ובעניין המועמד לנשיאות.

פעולת־גמול סובייטית?

אחת הסברות הרווחות במישרד־החוץ הישראלי היא שהסובייטים מבקשים לחמם את הגבול הישראלי־סורי, כפעולת־גמול נגד ישראל.

הסובייטים רוצים לרמוז בדרך זו לישראל כי מעורבותה של ישראל באפריקה ובאמריקה המרכזית, ובמיוחד בזאיר, המסכנת מדינות פרו־סובייטיות כמו אנגולה, אינה לרוחם.

הרמטכ"ל ימשיך בפוליטיקה

רב־אלוף רפאל איתן לא יסתלק מן החיים הפוליטיים בתום תקופת כהונתו כרמטכ"ל.

לפני כניסתו בפועל למיפלגה פוליטית בימין, יעמוד הרמטכ"ל בראש גוף ציבורי העוסק בפעילות למען צה"ל, וכך יתאפשר לו להמשיך ולהצהיר הצהרות פוליטיות, שלדעתו יש להן חשיבות רבה.

התנאי של קול ישראל

אנשי קול ישראל הציבו תנאי מיוחד־במינו לשר־הביטחון החדש, משה ארנס, כאשר התבקשו להכחיש בשמו את הדברים שהודלפו מישיבת־הממשלה הראשונה שבה הוא השתתף, בדבר היחסים שבין שר־החוץ האמריקאי והתעשייה הפרטית בארצות־הברית.

התנאי היה שארנס ימסור את תוכן הדברים שהוא אמר בישיבת הממשלה. ארנס לא הסכים, ו„קול־ישראל" נמנע משידור ההכחשה.

מועמד המפד"ל: אורבך

אחרי פרישתו של השר יוסף בורג מן המירוץ לנשיאות, יש למפד"ל מועמד אחר לתפקיד הנשיא.

זהו הפרופסור אפרים אורבך, ששמו כבר הוזכר כמה פעמים כמועמד לתפקיד הנשיא.

ליברלים בעד הרצוג

חלק מן הח"כים ומהשרים של המיפלגה הליברלית שבליכוד יתמכו במועמדותו של ח"כ המערך, חיים הרצוג, לתפקיד נשיא המדינה.

הסיבה: הרצוג הוא נציגו בישראל של המיליונר הבריטי סיר אייזיק וולפסון, שהוא ידיד של מישפחת המיליונר שאול אייזנברג. אנשי אייזנברג במיפלגה הליברלית יתמכו בהרצוג.

מי יהיה הח"כ החדש?

אם ייבחר ח"כ המערך חיים („ויוויאן") הרצוג למישרת הנשיא, יהיה עליו להתפטר מחברותו בכנסת.

המועמד שיבוא במקומו מטעם המערך הוא נחמן רז, איש איחוד הקיבוצים והקבוצות, ומי שהיה מזכיר תנועה זאת לפני משה („מוסה") חריף ז"ל.

קו חדש במישרד־הביטחון

בפגישה שערך שר־הביטחון ארנס עם עיתונאים בכירים הוא הבטיח כי מישרד־הביטחון ינקוט קו חדש כלפי העיתונות — שיתוף־פעולה מלא.

ארנס אמר בפגישה שצריך להיות „פייר־פליי", ושהוא יהיה מוכן למסור תגובות לעיתונאים בכל שעה משעות היממה.

אריק: שיחת סיכום

השר־בלי־תיק אריאל שרון כינס השבוע את עוזריו ויועציו, לצורך דיון שבו בחנו את דרכם לאורך השבועות האחרונים, מאז התפרסם דו"ח ועדת־החקירה.

לדעתו של שרון, היתה דרכו נכונה, אם כי יתכן שנעשו „טעויות טאקטיות". המסקנה בסיום הדיון היתה שהתפטרותו של שרון ממישרד־הביטחון היתה בלתי־נמנעת, לאור מסקנות הוועדה.

לא יהיו „קריות מחשב"

התוכניות הממשלתיות להקים בהתנחלויות בגדה המערבית מיפעלים מתוחכמים, תחת הכותרת „קריות מחשב", ישארו על הנייר.

חברות המחשבים האמריקאיות אינן מוכנות לשמוע על השקעות בשטחים הכבושים.

מזון הח"כים

עובדי מישכן הכנסת בירושלים, ועימם כמה ח"כים, עומדים לפנות לוועדת־המיזנון של הכנסת, בתביעה להחליף את בעלי המיזנון. העובדים, הנאלצים לאכול במיזנון מדי־יום, מתלוננים על טיב האוכל.

ההחלטות — בעיקבות לחץ סורי

ההחלטות הפושרות, שהתקבלו בוועידת אש"ף באלז'יר, הן תוצאה של לחץ סורי כבד — כך קובע האלוף (במיל') מתי פלד. הדברים ישודרו בתכנית־הרדיו שיחה בשניים, שבה ריאיין יצחק לבני את פלד. השיחה תשודר ביום השישי השבוע.

אייבי נתן – לאתיופיה

ספן־השלום אייבי נתן נסע לאתיופיה.

מטרת הנסיעה: לשוחח עם אישים בצמרת השילטון באתיופיה, ולבקש מהם שיאפשרו ליהודים הפלשים להגיר לישראל.

הלחץ הביא להסגרה עצמית

אשתו של ניסים אלפרון היתה נרגשת בעת שהסגיר את עצמו למישטרה. שעה קודם לכן עצרו את שלושת אחיותיו בחשד סיוע לעבריין נמלט, ובעיקבות זה החליט אלפרון להסגיר את עצמו.

בעת המעצר, התפוצץ רימון בפרדס סמוך לבית, והמישטרה עצרה את אשתו של אלפרון בקשר עם הרימון.

האשה שוחררה למחרת.

שביתת המורים – באחד באפריל?

מסעו הארוך של שר־האוצר יורם ארידור בחו"ל עלול להוליך לכך שהמורים ישבתו אחרי ה־1 באפריל.

המורים מתלוננים שאין להם במישרד־האוצר עם מי „לגמור עניין" על יישום מסקנות דו"ח ועדת־עציוני, שעל־פי ההסכם הקודם צריך ליישם חלק מהן עד ה־1 באפריל השנה.

הטבח במחנות ויום האדמה

הגורמים בציבור הערבי, המבקשים לערוך גם השנה יום־זיכרון רב־רושם ביום־האדמה, ב־30 במארס, ינסו לקשר בין האירוע הזה ובין הטבח במחנות־הפליטים בצברה ובשאתילא.

בינתיים שומרת רק"ח על פרופיל נמוך בכל מה שנוגע ליום־האדמה.

טלוויזיה הסתדרותית

במחלקה לתרבות, הסברה וספורט של ההסתדרות הוקמה יחידה לטלוויזיה.

בראש היחידה עומד יצחק („איצ'ה") שחם. היחידה מצלמת אירועים שונים של ההסתדרות, והיא תהווה בסיס להתארגנות של ההסתדרות לקראת התחרות על הזיכיון להפעלת ערוץ שני, או להקמת טלוויזיית־כבלים.

הקצין עזב את המישטרה

מפקח גרשון פינקס ממישטרת פתח־תיקווה עומד לעזוב את תפקידו בהתחלת מאי השנה. פינקס היה ממונה על חקירת־הרצח שהביאה להגשת כתב־אישום נגד יצחק עקביוב. בבית־המישפט התברר כי ההודאה נגבתה מהנאשם שלא כדין, והוא זוכה.

המפקח פינקס היה מעורב בפרשה נוספת, שבה זוייפה חתימתו של קטין („סדום במישטרה", העולם הזה 2365) והמישטרה הסיקה את המסקנות.

מיכה קירש פורש

פרקליט מחוז־ירושלים, מיכה קירש, עומד לפרוש מעבודתו בפרקליטות, ולפנות לפרקטיקה פרטית.

לזכותו של קירש יש הישגים רבים במישפטים חשובים, כגון מישפט שוחד־הבחירות של שמואל פלאטו־שרון. יש המייחסים את פרישתו הפיתאומית לכך שהוא לא קודם, ולא ניתן לו להיות פרקליט־המדינה.

במדינה

העם

הרב והרוב

הרב גורן משתולל שוב והמדינה כולה נאלצת לעסוק בבעיותיו האישיות.

יש פסוקים החוזרים בכל השנה — והנה, לפתע, בשנה זו הם מת־אימים לאמת.

כזהו הפסוק: „מאז שנת תרפ״ו לא היה קור כזה.״ והנה בחורף 1983, אכן השתרר בארץ קור שלא היה כדוגמתו מאז 1910.

כזהו גם הפסוק: „מעולם לא הגיעו המוסדות הדתיים לשפל כ־זה.״ נדמה כי הפעם אכן הגיעו לנקודת־שפל שאין עמוקה ממנה.

אגו־טריפ. הרב שלמה גורן הוא עילוי התורה ואיש־שערוריות. נדמה שלא צעד מעולם אף צעד אחד שלא היה חלק מאגו־טריפ ממושך.

במילחמת־סיני רכש לו שם עול־מי כרב הצבאי שנדד ממקום ל־מקום, כשספר־התורה בידו האחת ותת־המיקלע בשנייה. בכך הפך גורן מעין חלוץ גוש־אמונים, ה־איש שסלל את הדרך לפני „הרב״ מאיר כהנא ופלוגות־הסער חוב־שות־הכיפה.

לאחר מכן עסק בתככים אינ־סופיים כדי להגיע לכס הרב ה־ראשי, וכדי להישאר שם. הוא מקיים יחסים מפוקפקים עם אנ־שים מפוקפקים ברחבי העולם (ראה עמודים 6־7). הוא עורר ויכוח כאשר נסע לחו״ל כדי לעבור שם ניתוח על־חשבון הציבור. הוא דרש שוב ושוב להפר חוקים קיימים כדי להישאר בתפקידו.

השנה התעלה מעל לעצמו. תוך ניצול עמדתו, הפעיל את כל שי־טות הסחיטה, הלחץ והשיחוד כדי למנוע את החלפתו, כנדרש בחוק. היתה זאת הצגה פרועה של ברי־יונות דתית־פוליטית, שבמהלכה איים למעשה לפרק את הרבנות ולא להשאיר דבר על תילו

פילגש מוחזקת. אולם האשם האמיתי במצב אינו הרב־הפרא, אלא המצב הפרוע.

אי־הפרדת הדת מן המדינה יוצ־רת מצב של שקר בסיסי. הסמ־כות הדתית אינה נבחרת, למעשה, על פי המסגרת הדתית, כמו מוע־צת גדולי־התורה, אלא על פי שיטות חילוניות. שתי מערכות מסובכות כאן זו בזו ללא־תקנה. הרב הדתי נבחר על־ידי הרשות החילונית. ואילו הרוב החילוני ה־גדול במדינה, שהחוק מחייב אותו להיזקק לשרותים דתיים שהוא סולד מהם, נטול כל השפעה על התהליך.

„הדת היא הפילגש המוחזקת של המדינה החילונית,״ נוהג הפרופ־סור הדתי ישעיהו ליבוביץ לק־בוע. אולם הרוב החילוני במדי־נה מסור לשליטת הפילגש הזאת, לשבט ולחסד.

עתה מוכיח הרב גורן כי גם רמת־המוסר בצמרת הרבנות מת־אימה יותר לבית־בושת מאשר ל־מוסד דתי.

כנרים על הגג

ביטחון

ארוכה הדרך לחרות

האם עלה המשא־ומתן על שיחרור השבויים על שירטון?

מה קורה במשא־ומתן על הש־בויים הישראליים שבידי אש״ף?

עוד לפני כמה ימים הושמעו על כך הודעות אופטימיות. סירטי ה־טלוויזיה, שצולמו על־ידי צוותות זרים, הראו בעליל כי היחס אל שישה מהם, שבויי פת״ח, הוא סביר, כפי שהיה בשעתו היחס לטייס השבוי אהרון אחיעז בביי־רות המערבית. שר־הביטחון של אש״ף, וזיר („אבו־ג׳יהאד״) אל־ח׳ליל, ניבא כי חילופי־השבויים יבוצעו במהירות.

השבוע נראה כאילו המשא־וה־מתן קפא.

מי חי? מקורות של אש״ף טענו, כי הוויכוח הוא על הש־בויים שבידי ישראל. מוסדות אש״ף תבעו לא רק את שיחרור כל עצורי המחנה אל־אנצאר בל־בנון, שברובם המכריע אינם אלא אזרחים שנעצרו בסיטונות בימי המילחמה ואחריה, אלא גם את שיחרורם של אלף „אסירים ביט־חוניים״ בישראל עצמה. אלה הם חברים פעילים באירגונים הלו־חמים של אש״ף, שנלכדו במיל־חמת־לבנון או בגדה וברצועה.

לפי השמועה, היתה ממשלת־ישראל מוכנה לאשר את קיומם של 800 מהם בלבד. היא לא היתה מוכנה לספק מידע לגבי 200 ה־נותרים.

סירוב זה עורר מייד חשדות כבדים בצד השני. בעולם מרחפות שמועות רבות על גורלם של לו־חמי־אש״ף הפעילים שנלכדו בד־רום־לבנון.

אינם בחיים.

חת הגישה של אש״ף, העומד על קבלת מידע מוסמך.

הפגנה של עצמאות. לפי גירסת הקריין העברי של הטלווי־זיה הירדנית, הבטיח לו אבו־ג׳י־האד אישית שאמהות השבויים יכו־לות לבקר אצל בניהם. יודעי־דבר התייחסו להודעה זו בספקנות. כי בניגוד לשבוי אחיעז, שהוחזק ב־שטח שהיה נתון לשליטת אש״ף, כל השבויים הנוכחיים נמצאים ב־שטח הנתון לשליטה סורית. איש באש״ף אינו יכול לערוב לביט־חונם של ישראלים הנכנסים ל־שטח זה.

המצב מעורפל עוד יותר לגבי שני השבויים שבידי אירגונו של אחמד ג׳יבריל, איש חזית־הסירוב ובעל־הברית של סוריה. השניים הגיעו לידיו של ג׳יבריל, אף שנלכדו בידי חוליה של פת״ח, מפני שהלוכדים מסרו אותם כדי־מי־נסיעה עבור טרמפ שהשיגו במכונית של כוחות ג׳יבריל (העו־לם הזה 2369).

ג׳יבריל עדיין לא הציג את שבוייו לאיש. יש הרואים בכך רק הפגנה של עצמאות. ג׳יבריל רצה להוכיח כי אינו ממלא פקודות של יאסר ערפאת. ויתכן שהוא

מנהל מילחמת־עצבים קשוחה.

על כל פנים, נראה כי מנוי וגמור עם ג׳יבריל לנהל משא־ומתן עצמאי על שני שבוייו. גם הוא הגיש רשימה של אנשיו, ש־את שיחרורם הוא תובע. וגם במי־קרה זה לא אישרה ממשלת־יש־ראל כי אנשים אלה אכן שבויים בידיה — והדבר הגביר את החשד של ג׳יבריל

רק המישפחות. כיום קיים ערפל גם לגבי אופי המשא־ומתן. ערפאת הטיל את ניהול המשא־ומתן על עיצאם אל־סרטאווי, מפני שהוא מיודד עם הקאנצלר האוס־טרי, ברונו קרייסקי.

טאווי.

נה־השלום באש״ף (ראה עמודים 10־11), אינו מקובל על הסורים, השולטים בשטח שבו מוחזקים ה־שבויים, ועל כן אינו מאושר מן התפקיד שהוטל עליו.

ואילו ג׳יבריל מתכחש בגלוי למכניזם זה של משא־ומתן, וטוען שהוא מנהל את המשא־ומתן באמ־צעות נציג הצלב האדום בדמשק. הנסיון הוכיח כי זוהי שיטה מסור־רבלת במיוחד, כי כל מהלך עובר את ז׳נבה הרחוקה ואת הביורוקר־טיה של הצלב האדום.

בעבר יכלו המישפחות להתנחם בכך שההסדר בלבנון קרוב, וכי ישראל לא תיסוג משם בלי שהו־חזרו השבויים. אלא שעתה נראה כי גם זהו תהליך ארוך־ארוך, ו־אין ממשלת־ישראל חולמת על יציאה קרובה מלבנון. להיפך: למעשה התמסדה חלוקת לבנון בין מדינה ישראלית־חדאדית בדרום, מדינה פלאנגיסטית במרכז ומדי־נה סורית־אש״פית בצפון.

כך נראה שאין לאיש מן הצ־דדים — וגם לא לממשלת־ישראל — עניין רב בפיתרון מהיר של בעיית־השבויים. רק למישפחות עצמן אץ הזמן.

תולדות

„רב״, נשיא וגנרל

מה הקשר בין „הרב״ מאיר כהנא, נשיא סיסקאי, לנוקס סיבה, והגנרל צ׳רלס סיבה? התשובה: יוסי שניידר.

כאשר עמד להסתיים המבצע ה־בלשי של העולם הזה, שהביא ל־חשיפתו של נשיא מדינת־החסות הדרום־אפריקאית סיסקאי בישראל (העולם הזה 2374), ניגש אל צוות העולם הזה אדם שהציג עצמו כ־יוסף שניידר, נציגה המיסחרי של סיסקאי בישראל, וביקש לדחות את פירסום הפרשה.

נציג שניידר עם „הרב״ כהנא
בריונות, עסקים, נשק, גזענות

רמזים והכחשות. פניו ושמו של יוסף שניידר לא היו חדשים לכתב, אך הוא התקשה להיזכר היכן נתקל בו בעבר. שיחה עם כתב אחר בשבועון הבהירה את התעלומה. יוסף שניידר, הנציג של סיסקאי בישראל, היה עד לפני כמה שנים סגנו של „הרב״ מאיר כהנא, ושימש כמנכ״ל התנועה ה־קיקיונית כך. הוא פרש מעיסוקיו אלה, שעל גבול הפוליטיקה ויורשו בתפקיד הוא יוסי דיין.

כאשר הצטרף אז שניידר אל תנועתו של כהנא, הוא היה עולה חדש מברית־המועצות, שלא ב־מיקרה מצא שפה משותפת עם ה־עולה החדש־ישן מארצות הברית. שניהם היו בעלי דיעות לאומניות קיצוניות, ושינאה לוהטת לערבים. בתום ההרפתקה שלו בכך משרת עכשיו שניידר את המישטר הגזעני של דרום־אפריקה, ומייצג אחת ממדינות־הבובה שבשליטתה.

בינתיים התבררו דברים נוספים על הביקור הנשיאותי הזה בישר־אל, שמשום מה ניסו לשמרו בסוד כמוס. הגנרל צ׳רלס סיבה, שב־תוארו הרישמי הוא „מפקד הכו־חות המאוחדים של סיסקאי״ ול־מעשה הוא מפקד המישטרה, הש־תתף בישראל בכינוס של אירגון הנושא את השם אסיס (ASIS), שהם ראשי תיבות של האיגוד האמריקאי לביטחון תעשייתי. ה־אירגון הזה קיים בירושלים, במלון הילטון, כינוס בן שלושה ימים בנושא „הטירור הבינלאומי והש־לכותיו.״

הגנרל ממדינת החסות הדרום־אפריקאית היה אחד משלושת הנו־אמים החשובים ביותר בכינוס. השניים האחרים היו אלוף־מישנה (במיל׳) יעקב אדלר מישראל, וב־ריאן ג׳נקינס, נציגו של תאגיד־הנשק האמריקאי הגדול ראנד־קורפוריישן.

ההקשר בין הביקור הנשיאותי בישראל ובין תעשיית־הנשק נעשה גם בדרום־אפריקה. כמה מעיתוניה של דרום־אפריקה ניסו לרמוז לכך, שבביקור בישראל דובר על מכירת נשק ישראלי לסיסקאי. אך ממשלת פרטוריה הזדרזה להכחיש באופן רישמי ונמרץ את השמועות האלה.

מיפלגות

המועצה שלא היתה

בכיטאון הליכוד האשים רן כהן את חבריו בשיתוף־פעולה עם האוייב.

הקש האחרון היה ראיון שהעניק

(המשך בעמוד 6)

דינה בן־חמו היתה דתית לכן לא יכלה, לדעת שכנותיה, לבגוד בבעלה שהרג אותה ואת בתם

חשוד־ברצח חמו
„נכנס בו שיגעון"

„הוא הסתכל עלינו ואמר: עכשיו אני גבר!" כך הכריז מרדכי בן־חמו (48) ביום החמישי שעבר, כשהובל על־ידי השוטרים וידיו כבולות, לעיני שכניו הנדהמים בכרם־התימנים.

יום קודם לכן הוא רצח את אשתו, דינה, ובתם בת השנתיים, בידית של מעדר. למחרת הסגיר את עצמו לידי המישטרה.

דתיים או מפוקפקים

שש שנים חיו דינה ומרדכי חמו בכרם־התימנים בתל־אביב. מרדכי הפעיל בית־מלאכה קטן לתיקים, דינה טיפלה בשתי

סיוט ושמו קינאה

בנותיהם. דינה היתה צעירה ממרדכי בעשר שנים.

זמן־מה אחרי שנישאו, תקף את מרדכי השיגעון: הוא החליט שאשתו בוגדת בו. איש לא התייחס לחשדיו ולאיומיו ברצינות. גם כשהיה מכה את אשתו, היא היתה מבליגה ומנסה להרגיע אותו.

הסיוט הלך והחמיר. מרדכי לא האמין לה, ועקב אחריה לכל מקום שהלכה.

בכרם־התימנים כבר אירעו מעשי־פשע. כולם כאן יודעים מי

„דווקא לא נראה עליו. נראה כזה אלגנטי. תמיד אומר ,שלום׳ יפה כשעובר ברחוב. לך תדע..."
מספר הקצב בפינת הרחוב על בן־חמו

הוא מה. אבל בשכונה הקטנה הזאת, שבה כולם מכירים את כולם, קיימים שני קצוות: מי שנטש את דרך־הישר, יש לו יד ורגל בעיסוקים מפוקפקים. מי שהוא בסדר, הוא דתי. אחרים כמעט שאין.

פעם היתה זאת שכונה של תימנים. היום נשארו במקום המתפורר הזה כמה זקנים וזקנות, כמה זוגות שעדיין לא הצליחו לצאת משם, ומיסעדות פופולאריות המוכרות לאנשים מהצפון אוכל תימני.

במשך השנים, השתקעו בשכונה כמה זרים. ביניהם בני־הזוג בן־חמו. הם היו מארוקאים. הם לא גדלו בשכונה. לכן, גם מי שמכיר אותם, טוען שאינו מכיר. כי בכרם פרושו להכיר מילדות.

דינה ויעקב בן־חמו הגיעו לכרם רק לפני שש שנים. מה שיודעים עליהם זה רק ממראה עיניים. אין מכירים את ההורים שלהם, לא יודעים מאיזו מישפחה באו. לכן, גם כל־כך נדהמו כולם כששמעו על המיקרה.

„דווקא לא נראה עליו, נראה כזה אלגנטי. תמיד אומר ,שלום׳ יפה כשעובר ברחוב. לך תדע..." מספר הקצב בפינת הרחוב.

„מה שהוא טוען כלפי אשתו, לא נכון וגם לא יכול להיות נכון. אשתו לא הטיפוס שתעשה כאלה דברים." את המילה כאלה הוא מדגיש. „נראתה אשה צנועה וחסודה. אף־פעם לא הרימה עיניים אל גבר, אם את מבינה למה שאני מתכוון. גבר יודע אם לאשה יש עין ארוכה. אני יכול להישבע שהיא לא היתה מסוגלת לדבר כזה.

„היתה עוברת כאן ברחוב, עם שמלה מרופטת, מחזיקה את הילדה הקטנה שלה ביד. מהבית למכולת ומהמכולת לגן — וזהו. הוא פשוט נתקף בשיגעון הקינאה.

„זו לא פעם ראשונה שזה קורה לו. גם את אשתו הראשונה האשים שהיא בוגדת בו, ולכן התגרש ממנה. השיגעון הזה לא עזב אותו, עד שהוא קם והרג אותה," סיכם השכן.

„המשרתת שלו"

השכנות של דינה ברחוב פדויים 3 שנאו את בעלה ותיעבו אותו. עליהן לא עשתה רושם הופעתו האלגנטית והליכותיו המנומסות. הן ראו לא אחת כיצד הוא מכה אותה, מאשים אותה שהיא נואפת בהיעדרו ותמיד חיפש אצלן בחדרים, לראות אם לא מסתתר שם הגבר, שאותו המציא בדמיונו.

למרות שהיתה זרה בשכונה, אהבו אותה השכנות. הן מתארות אותה כאם ואשה מסורה.

סיפרו השכנות:

היא לא היתה יוצאת מהדלת. אשה טובת־לב. ימח שמו וזיכרו. ואפילו, אם בוגדת — נגיד — אז שיגרש אותה!

איזה בובה של ילדה. לא חראם? תינוקת. מה עשתה לו התינוקת? הוא כל הזמן טען שהילדה לא שלו. ועשו לו בדיקות והוכיחו לו שהיא שלו. ואפילו אז לא רצה להאמין.

היתה אשה יפה, גבוהה. בגד לא היה לה, כל השבוע היתה לבושה באותה השימלה. הוא לא נתן לה כלום. והיא לא סיפרה ולא התלוננה. אנחנו לא מכירים אותו. מי הוא, מה הוא. אבל מספיק להסתכל על הבית, כדי לדעת איזה בעל הוא היה. אין כלום בבית הזה, כלום.

הוא נתן הוראה במכולת לא לתת לה בחוב. הוא לא קנה לה כלום — לא לה ולא לילדה הקטנה. רצינו לתת לה בגדים, היא לא רצתה לקחת.

היא היתה משרתת שלו. נתן לה כסף רק למה שהוא היה צריך. היא היתה נורא מוזנחת. הוא לא נתן לה לחיות. איזה גבר היה בכלל מסתכל על אשה כזו?

הוא סגר עליה את הדלת הראשית ולא נתן לה לצאת מהבית. וכשהדוור היה בא, הוא היה אומר: „זה בטח המאהב שלך."

מסכנה. כלום לא היה בבית. אוכל בצימצום, טלפון נעול. גם אין לה אף־אחד. רק אמא ואחות בבאר־שבע. ומה הן יכולות לעשות לו? כלום.

לאף־אחד לא סיפרה את הצרות שלה, שמרה הכל אצלה בפנים. היתה אשה מאה אחוז — עקרת־בית ורעייה למופת. לא הגיע למנוול הזה אשה כזאת.

הוא התחיל לקחת כדורים בזמן האחרון, אז היו לו הזיות.

היינו שואלים אותה: מה את בוכה, דינה? היתה שותקת. היה מרביץ לה ולא היתה מספרת. כל היום הדלת שלה היתה סגורה.

כשזה קרה, אמרה השכנה שלה: מה זה, לא ראינו את דינה היום? אחר־כך ראינו שהבית מלא מישטרה.

אשה כזאת שיהיה לה חבר? לא, לא. חס־ושלום. היא לא היתה יוצאת מהבית. לא מדברת, לא הולכת רכיל. לאן שהיתה הולכת, היה בולש אחריה. כשהיתה באה לתלות כביסה אצל השכנה, כי הוא לא סידר לה חבלים, היתה יושבת קצת, והוא היה בא ונותן לה סטירה.

אמרנו לה: תעזבי אותו. אמרה: „אני פוחדת שהוא יהרוג אותי." כך וכך הרג אותה.

שרש מיימון ■

במדינה

(המשך מעמוד 5)

רן כהן לביטאון תנועת־החרות, יומן השבוע. בעיתונו של ח"כ רוני מילוא, המסית מזה חודשים בארסיות קיצונית נגד כל חלקי מחנה־השלום, כיבס כהן את הכבסים של של"י. הצהיר כהן, בן השאר:

● על מתיתיהו פלד: „האיש הזה מסתובב בעולם בבתי־מלון מפוארים, נהנה מפנסיה יוצאת־מן־הכלל ממישרד־הביטחון, אוכל במקומות המפוארים ביותר בעולם, בעת שאני אכלתי מנות־קרב בלבנון."

● על עצמו: „נלחמתי כשהיה צורך להילחם על הצלתה של מדינת־ישראל." הוא לא הוציא מכלל זה את מילחמת־הלבנון.

עסקן כהן (בלבנון)
רק להצלת המדינה

● על ערפאת: „היה (על אבנרי) להעמידו על אחריותו הוא למילחמה הזאת."

● על הפגישה של פלד, יעקב ארנון ואורי אבנרי עם ראשי אש"ף: „הם נפגשו עם אש"ף כאנשים מתרפסים ומתבטלים."

● על פגישת אבנרי עם ערפאת בביירות: „מה שהוא עשה שם זה התלקקות מלמעלה עד למטה, התחנפות, התבטלות עצמית, הייתי אומר — כימעט שיתוף־פעולה."

המילים האחרונות הדליקו את זעמה של הסופרת יעל לוטן: „אתה מתיר את דמו של אבנרי!" קראה לעבר כהן בהנהלת של"י. „אצל קוראי הליכוד, שיתוף־פעולה פירושו בגידה!"

„מעשה שפל." נוסח הדברים, והבימה שבה בחר כהן, שוב לא הותירו ספק בכך שמנוי וגמור עימו להביא לפילוג של"י. הוא נתמך בכך על־ידי קבוצה של חברים המהווים את עמוד־השדרה של סיעתו: ותיקי המיפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), שנותרו בשל"י אחרי שמנהיגם, יאיר צבן, עבר למפ"ם. רבים בשל"י סבורים כי נשארו מאחור כדי להביא את של"י כולה כנדוניה למפ"ם. ואכן, מהרגע שבו התחיל רן כהן במהלכי הפילוג, הוא זכה בתמיכה נלהבת בעל המישמר.

המפעיל העיקרי של הפילוג הוא יהודה להב, כתב על המישמר וידיעות אחרונות, מוותיקי מק"י. היה זה הוא אשר ירה את היריה הראשונה, בהתנפלו על פלד, ארנון ואבנרי למחרת שובם מהפגישה עם יאסר ערפאת. במאמר שפירסם בעל המישמר השתמש להב במידע שנמסר בישיבה סגורה של הנהלת של"י.

על מאמר זה הגיב מאיר פעיל, השוהה בשנת־שבתון בארצות־הברית, במיכתב זועם לחברי התנועה: „המאמר של יהודה להב נגד הפגישה הוא מעשה שפל של אדם העושה הכל כדי להרוס כל חלקה טובה... הערכותיו של יהודה (להב) הן מעשה־מרכבה של קשקשנות מהולה בפחדנות וברצון חולני להימצא בקונסנזוס של הרוב הדומם."

פחות מרבע. ההכרעה באה ביום החמישי, כאשר קיבלה הנהלת של"י מישלחת מטעם חברי התנועה, המתנגדים בחריפות לפילוג. בסיכום הישיבה הציע אבנרי להפסיק מייד את כל הוויכוחים האישיים בתוך התנועה ומוסדותיה, ולכנס ועידה כללית בחודש יוני. כנגד זה הציעו אנשי רן כהן לכנס את המועצה כדי לגנות את מתיתיהו פלד. בהצבעה התחלקו הקולות שווה בשווה — שמונה בעד כל הצעה.

אנשי כהן לא הכירו בתוצאה זו. לטענתם לא היתה זכות הצבעה ליעל לוטן, אף שהשתתפה מזה שנה בישיבות ובהצבעות ההנהלה, מבלי שאיש עירער על כך. לפי רן כהן, היתה ההצבעה 7:8 לטובתו.

על סמך הצבעה זו ניסה רן כהן לכנס את מועצת של"י במועדון הישן של מק"י בבת־ים. היה זה כינוס בלתי־חוקי, מכיוון שלא כונס על־ידי נשיאות המועצה, שבה יש למתנגדי רן כהן רוב. התוצאה: הכנס הוחרם על־ידי הרוב המכריע של חברי המועצה. מתוך 150 חברי־המועצה, הופיעו 34 בלבד. נוספו עליהם כחמישים אחרים, רובם אנשי מק"י.

כנס זה התיימר להוות את מועצת־של"י. ומסר בשמה הודעה בגנות אש"ף, ששודרה בקול ישראל. בבדיקה שנערכה לאחר מכן, לא הודה איש שמסר את ההודעה.

אחרי כישלון זה, גברו הסיכויים כי שאר חברי של"י — וביניהם אנשים כמו יעל לוטן, ואליד צדק, ד"ר נעמי קיס, חיים ברעם, מתיתיהו פלד, ד"ר יעקב ארנון דני פתר — יצליחו לשמור על מיסגרת התנועה.

דרכי אדם

פינג־פונג דיין

טליה ואודי דיין ממשיכים להתנצח ביניהם בתצהירים לבית־המישפט

טליה ואודי דיין ממשיכים את המילחמה הקרה ביניהם, לקראת

מתגרשת דיין
בכל מדורי הרכילות

הגירושין והדיון על המזונות שעומד להתקיים בבית־המישפט.

השבוע גילתה טליה דיין בין היתר: „כדי ללמוד עד כמה הוא

(המשך בעמוד 9)

המשולש הבלתי־קדוש: הרב, סגן־השר וסוחר הנשק

אנשי המערך נדהמו למשמע ההצעה, ולא פחות מכך הדהימה אותם זהותו של המציע. היה זה צוות המשא־והמתן של המפד"ל לעניין הבחירות לרבנות הראשית שהעלה את הרעיון: תמורת תמיכתו של המערך בהצעת החוק שתעניק תקופת כהונה נוספת לרב שלמה גורן, תתמוך סיעת המפד"ל במועמדו של המערך לתפקיד הנשיא, חיים („ויוויאן") הרצוג. רב תמורת נשיא.

בצוות של המפד"ל היו שני אנשים: סגן־השר יהודה בן־מאיר, איש סיעת הצעירים, ורפאל בן־נתן, מזכיר הפועל המיזרחי. אם מוכן בן־מאיר להעלות הצעה כזאת, סימן שהמשך כהונתו של גורן חשובה לו יותר מן השליטה במפד"ל — וזה הרבה מאוד.

מדוע חשוב כל־כך ליהודה בן־מאיר למלא אחר רצונו של הרב הראשי לישראל, שלמה גורן?

התשובה היא: מרכוס כץ.

קרן פרטית ורב פרטי

בין שלושת האנשים האלה — הרב הראשי לישראל שלמה גורן, חבר־הכנסת וסגן־השר יהודה בן־מאיר וסוחר־הנשק מרכוס כץ, יש מערכת סבוכה ומורזה של קשרים וקשרי־גומלין.

הקשרים האלה מביאים תועלת רבה לכל הצדדים המעורבים.

מרכוס כץ הוא סוחר־נשק חשוב. הוא עוסק בעיקר בהספקת נשק ישראלי. הלקוחות העיקריים שלו הן מדינות דרום־אמריקה ומרכזה.

יהודה בן־מאיר הוא סגן־שר־החוץ. שר־החוץ הישראלי יצחק שמיר היה עסוק בחודשים האחרונים במסע ארוך לארצות אמריקה הלטינית. על־פי הפירסומים בעיתונות, דובר הרבה במסע הזה על מכירת נשק ישראלי למישטרים הדיקטטוריים של מרכז אמריקה ודרומה.

שלמה גורן ידע תמיד שכדי להיות רב ראשי, יש צורך בתמיכה פוליטית איתנה. הוא קיבל אותה מצעירי המפד"ל. הם ניסו לעזור לו כדי שימשיך בתפקידו. יהודה בן־מאיר מילא תפקיד ראשי בנסיונות האלה.

אך הקשר בין שלמה גורן ובין סוחר־הנשק אינו רק עקיף, הוא גם ישיר. סוחר־הנשק המכסיקאי הקים בישראל קרן, המחלקת מדי שנה פרסים. שם הקרן: „יישום ההלכה בחיים המודרניים." יהודה בן־מאיר הוא חבר בהנהלת הקרן הזאת. אך השופט הראשי של הקרן, ומי שמחליט מדי שנה מי יקבל את פרסיה הנדיבים, הוא הרב הראשי לישראל, שלמה גורן.

זו אינה סתם קרן. היא מכונה בקיצור „קרן כץ," וכמעט כל מי ששמע עליה בטוח שזוהי קרן רישמית, ממלכתית. הסיבה לכך היא, שהרב שלמה גורן הצליח לשכנע את נשיא המדינה לשעבר, אפרים קציר, להעניק את חסותו לקרן הזאת, והטקסים שבהם מוענקים הפרסים נערכים במישכן נשיאי ישראל. מרכוס כץ טורח להגיע לטקסים האלה. הוא מצטלם בחברת נשיא המדינה ובחברת הרב הראשי שלה. את התמונות הוא מציג לפני הגנרלים ושרי ההגנה של דרום־אמריקה ומרכזה. מי יכול לעמוד מול הצעות עיסקיות הבאות מידידם של נשיא המדינה והרב הראשי שלה?

שלמה גורן, הרב הראשי לישראל, הוא גם הרב הפרטי של מרכוס כץ. כאשר השיא סוחר־הנשק המכסיקאי את בתו, הוא שיגר כרטיסי טיסה לאנשים רבים מידידיו בישראל, בעיקר בין חברי הצמרת של הצעירים במפד"ל, אנשי גוש־אמונים, שלהם הוא תרם ביד נדיבה, וגם לאנשי תעשיית־הנשק של ישראל. לאורחים, ששוכנו בשתי הקומות העליונות במלון־פאר בבירתה של מכסיקו, היתה הפתעה נעימה. את טקס הכלולות החגיגי ערך הרב הראשי לישראל, שלמה גורן. אין צורך לומר שגם חבר־הכנסת יהודה בן־מאיר ורעייתו היו שם.

למרכוס כץ חשובים הקשרים האלה מאוד, וככל שהעסקים שלו באמריקה הלטינית מסתבכים, הקשרים חשובים יותר.

חלק מהסיבוכים של כץ קשורים בפירסום כמה ממעלליו בהעולם הזה, כבר לפני ארבע שנים ולפני שלוש שנים (העולם הזה 2172, 2221). היה זה נציגה החדש של התעשיה האווירית במכסיקו ובדרום־אמריקה, אלחנן ישי, שהתחיל לגלגל את הכדור.

פחות דתי במכסיקו

ישי, שמילא תפקידים שונים במערכת־הביטחון, אמר על כץ: „דתי מאוד כשהוא מגיע לארץ, אך הרבה פחות דתי כשהוא נמצא במיסעדה לא כשרה במכסיקו." לישי התברר לפתע כי כל עיסקת־נשק ישראלית הנעשית עם מדינה באמריקה הלטינית, חייבת לעבור דרך מרכוס כץ. ישי התעניין בתופעה הזאת, וכץ הראה לו תמונה שבה הוא מחובק עם ראש־הממשלה מנחם בגין, והסביר: „אתה חושב שלא נותנים כבוד לתורמי קרן תל־חי?"

העמלות שגבה כץ היו גבוהות ביותר, והגיעו ל־25%. כאשר ערך ישי עיסקת־נשק גדולה עם מדינה דרום־אמריקאית, הועברה לו הוראה ישירה מישראל, שהעיסקה צריכה להיעשות דרך מרכוס כץ. אך שילטונות המדינה שעימה נערכה העיסקה סירבו. הם הסבירו שהם אינם מוכנים לכך שהעיסקה תעבור דרך מרכוס כץ, דווקא משום שהם מכירים אותו. העיסקה בוטלה, וישראל הפסידה מיליוני דולרים. בהזדמנות אחרת, נדרש ישי לקחת עימו את כץ במישלחת־מכירות למדינה אחרת. הדרישה הגיעה במיברק מישראל. שילטונות המדינה שאליה ניסה כץ להיכנס הכריזו עליו כאישיות־בלתי־רצוייה, ועיסקת־הנשק המתוכננת לא יצאה אל הפועל.

ישי ניסה לפעול בישראל. הוא פנה אל שר־הביטחון דאז, עזר וייצמן. וייצמן ניסה לפעול, אך ללא הצלחה רבה. „מה אני יכול לעשות," הוא הסביר, „אלה עסקים של קואליציה." הרמז היה ברור לגמרי. המפד"ל — שאז היו לה 12 חברי־כנסת, היתה שותפה חשובה בקואליציה. מרכוס כץ, נוסף על ידידותו המופלגת עם צעירי המפד"ל, הבטיח גם את אגפיו באותה מיפלגה. הוא מחזיק בידו אחוזים נכבדים בבנק־למימון־ולסחר, המסונף לבנק־המיזרחי־המאוחד של המפד"ל. באותה תקופה היה לכץ עוד ידיד רב־השפעה בצמרת השילטון. היה זה הפרופסור יעקב נאמן, מי שהיה מנכ"ל מישרד־האוצר בתקופת כהונתו של יגאל הורביץ במישרד־האוצר. נאמן היה פרקליטו ויועצו של מרכוס כץ.

כל מה שהצליח עזר וייצמן לעשות, היה לפעול למען הקטנת העמלה של כץ מעיסקות הנשק, ל־15%. גם זהו שיעור גבוה מאוד, לעומת השיעורים המקובלים בסחר־הנשק הבינלאומי.

מאוחר יותר טענו אנשי התעשיה האווירית, שכץ ייצג אותם, כי הם החליטו לחסל את עיסקיהם עם סוחר־הנשק שירד מישראל בשנת 1948. אך התעשיה האווירית לא עמדה בהחלטה זאת, וחתמה עם כץ הסכם לשלוש שנים נוספות. יתכן שהתעשיה האווירית יכולה היתה לוותר על שירותיו של מרכוס כץ ביבשת האמריקאית, אך התעשיה האווירית היא גם מיפעל ממשלתי ישראלי, וכדי להקים ממשלה בישראל צריך קואליציה. וכדי להקים קואליציה, צריך את צעירי המפד"ל.

כאשר מרכוס כץ מבקש להדוף את ההתקפות עליו, הוא מציין תמיד שהוא תורם ללב"י. זה נכון. במכירה הפומבית למען לב"י, שנערכה בבית־אסיה בתל־אביב בקיץ השנה, היה מרכוס כץ אחד הקונים הגדולים. אך הוא טרח להסתתר מאחורי עמוד גדול מצידו השמאלי של אולם הכניסה, ודאג גם לכך שמישהו יכריז בשמו.

הסיבה לכך: מרכוס כץ אינו אוהב צלמים ועיתונאים. כאשר ביקש היומון הארץ לערוך כתבת־תחקיר על עסקיו של כץ, בעיקבות הפירסום הראשון של הפרשה, שיגר פרקליטו של כץ, יעקב נאמן, מיכתב־אזהרה חריף להארץ, ובו איום לתביעה בסך 10 מיליון לירות. הארץ נכנע ולא פירסם את התחקיר שלו על מעלליו של כץ.

הפרשה חזרה על עצמה לאחרונה, בשינויים קלים. לפני כמה שבועות ביקש הצהרון ידיעות אחרונות לפרסם כתבת־תחקיר על עסקיו של מרכוס כץ. קוראיו של העיתונאי אמנון אברמוביץ במעריב, שדיווח על כך, יכולים היו ללמוד כי כץ החליף את פרקליטו לצורך האזהרות שהוא משגר לעיתונאים. את המנכ"ל היוצא של מישרד־האוצר, הפרופסור יעקב נאמן, החליף הנשיא היוצא של לישכת עורכי־הדין, הד"ר אמנון גולדנברג. התוצאה היתה זהה. ידיעות אחרונות נהג בדיוק כמו הארץ, ומרכוס כץ נותר בלתי־פגיע.

מרכוס כץ תורם בעין יפה לקרן תל־חי, להתנחלויות של גוש־אמונים, לצעירי המפד"ל, ולקרן שלו עצמו. סגן־השר יהודה בן־מאיר מעניק לו חסות פוליטית, ועד עתה העניק הרב הראשי לישראל, שלמה גורן, חותמת של כשרות לעסקיו חובקי־העולם. כשעמד כסאו של גורן בסכנה, פעל סגן־השר יהודה בן־מאיר בזריזות רבה כדי שהשופט הראשי של קרן כץ יישאר על מקומו. הפעם ללא הצלחה.

שלמה פרנקל
ומרסל זוהר

עשה לך רב

וקנה לך נשק

כשביקש „הארץ" לחקור את עסקיו של סוחר הנשק המכסיקאי שיגר פרקליטו אזהרה - והפירסום נמנע.

עכשיו חזרה הפרשה: „ידיעות אחרונות" הוזהר והושתק!

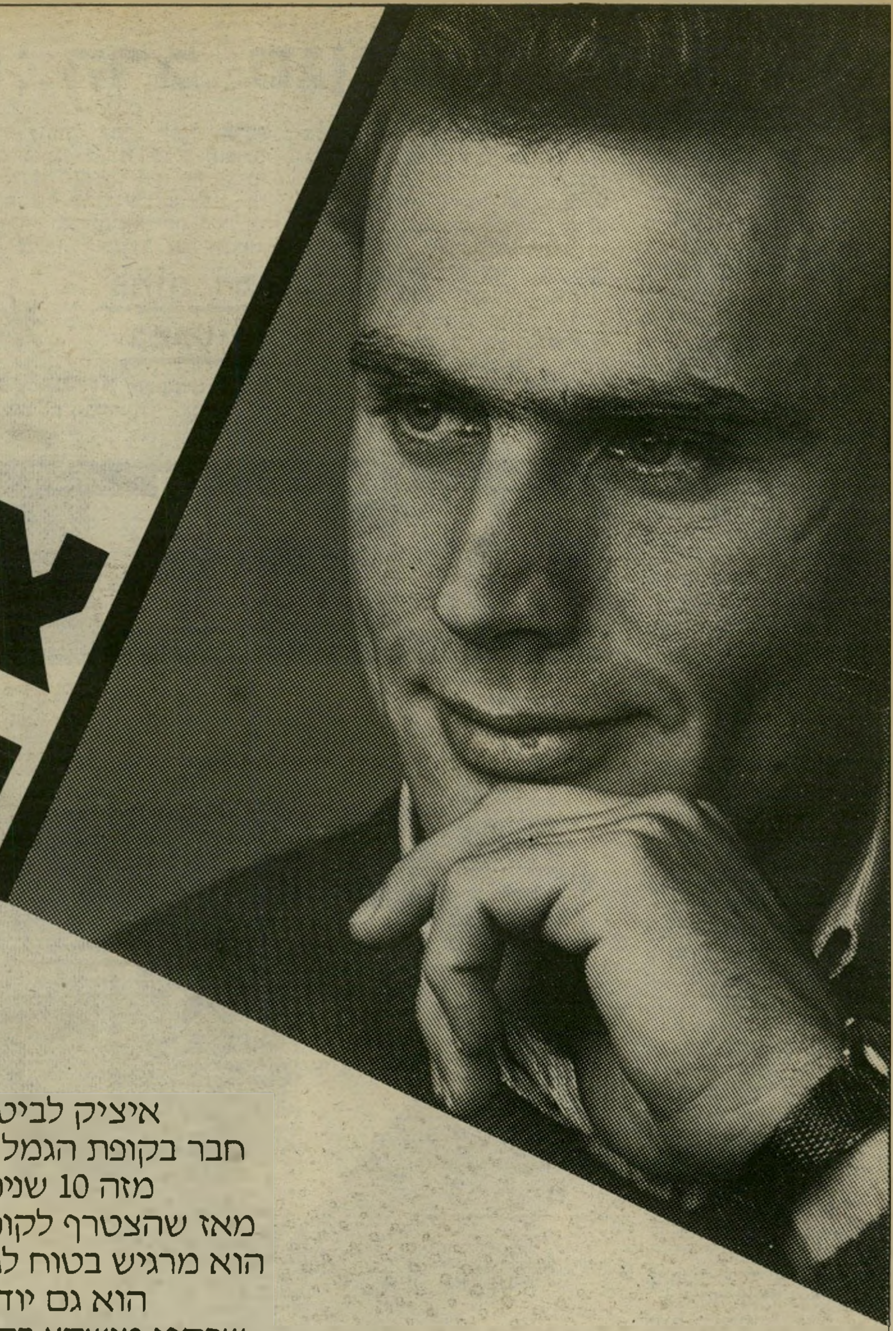

אחד ממיליון

איציק לביטוב
חבר בקופת הגמל **"גדיש"**,
מזה 10 שנים.
מאז שהצטרף לקופת הגמל,
הוא מרגיש בטוח לגבי עתידו.
הוא גם יודע,
שכספו מושקע בקופת־גמל
שהיא הרווחית ביותר
בין קופות הגמל
ב־10 השנים האחרונות.
איציק לביטוב, הוא אחד
מ־1,000,000 (מיליון) ומעלה
עמיתים, במגוון רחב
של קופות־גמל
בבנק הפועלים.
כדאי גם לך ללמוד
מנסיונו של איציק לביטוב.
הכנס לאחד מסניפי הבנק
ושאל על קופות הגמל שלנו.

קופות־הגמל של בנק הפועלים.

ההוכחה היא במיליון

כדאי להזדרז ולהנות
מהטבות המס בקופות הגמל -
עד סוף חודש מרץ.

בוא לגדול איתנו.

בנק הפועלים

געמ

אבנת | קרמון | שיפרין | נעמן

במדינה

(המשך מעמוד 6)

אדם מוסרי, תעיד העובדה שהוא מסר בידי מיסמך שבו 'הרשה לי' לעשות ככל העולה על רוחי, כאשר הוא טוען שיעשה מצידו מה שהוא רוצה.״

דברים אלה היא כתבה בכתב־תשובה לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב. בתגובה על מיסמך שהגיש אודי דיין לבית־המישפט, ובו הוא ציין:

„טליה התרכזה במשך חיי הנישואין בחיי־חברה סוערים, לא מילאה תפקידיה של אשה כדין וכיאות; היתה מבלה בכל שבוע לפחות יומיים מחוץ למושב, בתל־אביב... ערכה מסעות תענוג בחו״ל וקיימה יחסים עם אחרים.״ את המיסמך הגיש אודי דיין באמצעות עורכת־הדין עטרה הלל.

טליה לא נשארה חייבת, והיא הצהירה: „הרומנים שלו התפרסמו בכל מדורי הרכילות, בכל העיתונים והשבועונים... הוא נהנה מחסדיהן של הרבה נשים, במקום להתמסר למשק... לא עיבד את המשק והיה בו בבחינת סטודנט חופשי. מה שעניין אותו זה רק נשים, עליהן ביזבז את עיתותיו.״

השיב אודי: „היא מצאה לה כל פעם סידורים ליום־יומיים, כשהיא מסתלקת מן הבית...״ אשתי לא קיימה איתי יחסים, מזה שלוש שנים ויותר, דבר שגרם לשיבוש ביחסינו.״

עם כל החברות. טליה ציטטה את דבריו של אודי כפי שנאמרו להעולם הזה (2364): „ידעתי שהתמדה זה לא הצד החזק שלי, הסיכון הכי גדול שלקחתי היה במחזורים של ארבעה־חמישה חודשים... כך שבין מחזור למחזור יכולתי לקחת טיים־אאוט, להשבית את המשק ולהתאורר.

„לא הייתי בעל אידיאלי. בגדתי באישתי, בגידות שלא חרגו מהנורמות המקובלות במדינה.״

טליה אף הוסיפה על וידויו של אודי: „הוא, הודה לפני כי קיים יחסי־מין עם כל חברותיי הטובות.״

אודי דיין הצהיר: „איני מסכים יותר לשהות מחוץ לביתי ואין לי מקום מגורים אחר...״

טליה השיבה: „עוד לפני שעזב את הבית מנהלל, כפי שפסק הבורר (שופט בדימוס של בית־המישפט העליון, חיים כהן) הוא שהה במשך תקופה ארוכה בבית פילגשו, כשלושה־ארבעה ימים בשבוע, לפחות. לבית בנהלל היה נוהג להגיע רק לצורך התארגנות מחדש.״

אודי נהג להופיע באותה תקופה בחברת פילגשו בבתי הידידים המשותפים, ובבתי בני־המישפחה, ובכך המיט חרפה על טליה על בתה, ציין עורך־הדין מנשה בר־שילטון.

לגבי הנסיעות לחו״ל של בני הזוג דיין, גילתה טליה: „אודי טען כי ערכתי מסעות־תענוג בחו״ל, וחשוב לציין בהקשר לזה, כי בכל תקופת הנישואין, משנת 1969 ועד יום הפרידה, נסעתי לחו״ל שש פעמים, מתוכם פעמיים עם אודי. במקביל נסע אודי לחו״ל, בין השנים 1972 ו־1977 בלבד, שבע פעמים, ובתקופה שאחרי 1977 פעמים רבות נוספות, שבאחת מהן נעלם ללא כל הודעה למשך שישה שבועות. יתר הנסיעות בוצעו ללא כל הודעה על הנסיעה, והשהייה בחו״ל התגלה תמיד רק עם שובי,״ הצהיר טליה דיין השבוע.

וטליה דיין סיכמה: „קשה היה לי לחיות במחיצת מי שמקבל כמובן מאליו את היותו חקלאי גרוע ופרזיט...״

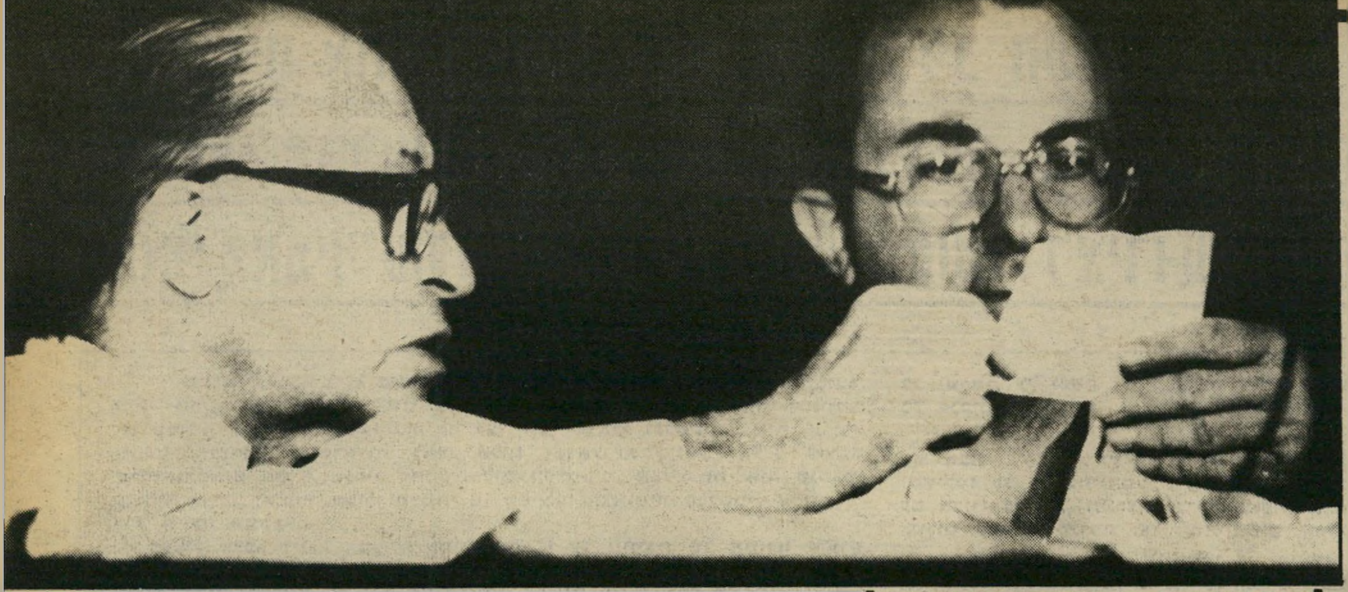

לכאורה זה עומד להיות עוד כינוס מיפלגתי משעמם.

למעשה תהיה זאת הפגנת־הכוח הראשונה של קבוצת ארנס

היורש החדש

תיק־הביטחון הוא משאת נפשו של כל פוליטיקאי ישראלי. המחזיק בו נהנה מעוצמה כבירה, מתקציב ללא גבול, מיוקרה רבה בקרב המצביעים. העומד בראש המישרד הוא בעל סיכויים רבים להפוך ביום מן הימים לראש־ממשלה.

שר־הביטחון הקודם, אריאל שרון, עשה שימוש רב באמצעים וביוקרה שהעניק לו תפקידו, לקידום סיכוייו. עם סילוקו מהתפקיד, היה צפוי שסיכוייו בקרב־הירושה ייפגעו מעט, שכוחו הפוליטי ייחלש.

אך השבוע עומדת להתברר עובדה מדהימה: מבלי שמשה ארנס ינקוף אצבע, מתייצב לצידו כל המחנה הגדול שתמך עד לפני שבועיים בשרון.

תמיכת שליש מחברי חרות נתונה אוטומטית לשר־הביטחון, יהיה אשר יהיה.

✱ אפילו דויד מגן

ביום הראשון הבא, במלון דיפלומט בתל־אביב, עומד להתכנס פורום פנימי של כמאה ראשי סניפים ופעילים אחרים בתנועת החרות. לכאורה, זה יהיה כינוס פנימי משעמם, שבו ידונו על הצעות לשינויים בתקנון המיפלגה, לקראת הוועידה הקרובה.

למעשה, יהיה זה כינוס של תמיכה במנהיגם החדש של המתכנסים.

למרות שלא יהיו נוכחים בה ח״כים, בגלל לחץ ראשי־הסניפים, יהיו שם מארגני הכינוס, המלונאי חיים שיף וח״כ מיכאל קליינר.

מלכתחילה לא התכוונו להביא לכינוס את המנהיג הבלתי־מוכתר של הקבוצה. לפני שפורסמו מסקנות ועדת־החקירה, הוחלט שאריק שרון ינהל את העניינים מאחרי הקלעים. אך מאז שפוטר ממישרד־הביטחון, הפסיד שרון גם את הקבוצה.

המנהיג החדש: משה („מישה״) ארנס, אשר זה עתה חזר מארצות־הברית, וכבר מעריכים את כוחו במרכז המיפלגה בכ־30 אחוז.

לפני הכינוס יערך מיפגש חשאי בין ראשי התומכים של ארנס ובין השר עצמו. למיפגש הוזמנו הח״כים יוסף רום, יגאל כהן־אורגד, מיכאל קליינר ואברהם אפל — אחד מראשי סניף תל־אביב וממותיקי התנועה, שהוא איש אמונו של מנחם בגין.

באותה שיחה יקבל ארנס מידע מדוייק על ההתארגנות החדשה במיפלגה, הנושאת את השם לחיזוק התנועה, ועל כוחה בסניפים ובמרכז. ימסר לו, שתומכים בו גם סגני־השרים דב שילנסקי ומרים תעסה־גלזר, הח״כים מאיר שיטרית, עקיבא נוף ואולי אפילו דויד מגן, שהיה ידוע פעם כנאמן שלו.

הדבר האחרון שארנס היה מעלה על דעתו הוא, שבתוך שבועיים הוא יוביל במירוץ בתנועת החרות לתפקיד ראש־הממשלה, כאשר מנחם בגין יפרוש.

הקבוצה, פרי יוזמתו של מיכאל קליינר, התחילה להתארגן לפני חודשיים. לפגישות בלתי־מחייבות הוזמנו ראשי סניפים מהערים הגדולות ומערי־השדה. היו שם אנשים המזוהים עם שר־האוצר, יורם ארידור, כאלה המזוהים עם דויד לוי, ותומכי אריאל שרון.

אנשיו של שר־החוץ, יצחק שמיר, לא הוזמנו כלל. אולי משום השינאה הכמעט־אישית, השוררת בין קליינר ובין מחנה שמיר, שאחד מראשיו הוא ח״כ רוני מילוא — אוייבו של קליינר מאז היו השניים סטודנטים באוניברסיטת תל־אביב.

למרות שהדבר לא נאמר במפורש, היתה הקבוצה אמורה להיות הכוח האירגוני שמאחורי שרון. המטרה המוצהרת היתה: שינויים במצע התנועה.

במיפגשים השתתפו לצד הח״כ קליינר והמלונאי שיף גם אנשי חוג תג״ר, שרובם ותיקי אצ״ל ותנועת החרות; ראשי סניפים כמו משה פרץ מרמלה, אשר יעיש מטבריה, עורך־הדין דני סלומון מרעננה; דויד („דודי״) אפל מתל־אביב, שהוא שותפו לעסקי בניה של הקבלן שלום גניש; ראובן שלום מגבעתיים, שהוא עוזרו של השר יעקב מרידור, יעקב ברנס חובש־כיפה מנתניה, יהודה בן־זאב מבית־שמש, דויד מגע, שהוא עוזרו של סגן־השר משה קצב, ארתור כהן, שהוא מהפעילים המרכזיים של סניף חיפה, בני לטריס, שהוא ראש המועצה המקומית יוקנעם, ופעילים אחרים.

✱ שרון — פחות מ־5%

במיסגרת הצעות השינויים בתקנון, הם דורשים שבכל עיר יהיה קיים רק סניף אחד, ללא סניפי־מישנה. הם תובעים את ביטול ההנהלה במתכונתה הנוכחית, ויצירת הנהלה בת 51 איש.

הם קוראים ליתר דמוקרטיזציה של הסניפים. המשך בחירות הה־מועמדים לכנסת במרכז ולא בוועדות־מינויים, והחלשת הוועדה המתמדת, שיכולה לשנות היום את מיבנה המרכז מן הקצה אל הקצה, על־ידי הוספת חברים אחרי סיום הוועידה. הקבוצה של קליינר מתכוונת להביא את ההצעות כבר לוועידה הקרובה שתתכנס בתוך חודשים אחדים, והם מניחים שהשינויים יתקבלו על־ידי החברים.

כאשר הועלו ההצעות לראשונה, היתה להן מטרה אחת: לאפשר לשרון להגיע לרוב בסניפים ובמרכז.

כיום, אחרי סילוק שרון ממישרד־הביטחון, לא השתנתה הטקטיקה. השתנה רק שמו של המנהיג.

זינוקו הנחשוני של שר־הביטחון החדש למצודת זאב, שעל־פי כל הסימנים נהנה מגיבויו של ראש־הממשלה, תגרום בוודאי לשינוי מפת יחסי־הכוחות בתנועה. העובדה ששמונה ח״כים נמנים כבר היום על תומכי ארנס, היא רק סימן לבאות. אם עד לפני פירסום דו״ח ועדת השופט יצחק כהן היו סיכוייהם התיאורטיים של כל אחד מהיריבים טובים, רק בתנאי שהיו מצליחים להקים קואליציה עם מתמודד שני נגד השלישי, הרי שהמחנה החדש עומד לטרוף את כל הקלפים.

אחד המפסידנים העיקריים הוא יצחק שמיר. ארנס אינו רוחש לו חיבה יתרה, מאז תקופת היותו שגריר. הוא מייחס חלק מההדלפות בארץ לשדרים האישיים שלו מארצות־הברית לאנשי שמיר.

ח״כים רייסר וקליינר

דויד לוי נגד ארנס

אנשי ארנס מניחים, שהשרים לוי וארידור ייאלצו לשנות את תפיסת־עולמם אחרי כניסת ארנס.

התמיכה בשרון חזרה למימדיה המקוריים — פחות מחמישה אחוז.

ייתכן ששרון ינסה לחבל, בדרכים מוכרות לו היטב, בעבודתו של ארנס. אלא שאז יתברר לו, כי אנשיו — שעל עזרתם הוא מקווה להסתמך — עברו ברובם למחנה המתחרה.

בן־ציון ציטרין ■

כמה ימים אחרי שריתק את תשומת־לב העולם, כאשר התפטר באופן דרמאתי מהמועצה הפלסטינית באלג'יר, השמיע עיצאם סרטאווי את ה„אני מאמין" שלו באסיפה בלונדון, בעומדו לצידו של עורך „העולם הזה"

האסיפה שנערכה ב־27 בפברואר באולם עיריית־הגג של לונדון היתה חשובה, מפני שהיא נערכה כמה ימים בלבד אחרי סיום מושב המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר. הופיעו בה, זה לצד זה, ישראלי ופלסטיני: אורי אבנרי, מטעם „המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני", והד"ר עיצאם סרטאווי, איש אש"ף, מנהיג מחנה־השלום הפלסטיני, שעורר זה עתה סנסציה עולמית כאשר התפטר באופן הפגנתי מן המועצה הלאומית הפלסטינית. התפטרות זו לא התקבלה.

בשבוע שעבר דיווח „העולם הזה" (2374) על מהלכה של אסיפה סוערת זו, שבה היה קיים שיתוף־פעולה מלא בין קבוצה של בריונים יהודיים, חברי הליגה להגנה יהודית, וקבוצה של בריונים ערביים, חברי אחד מאירגוני־הסירוב הפלסטיניים. האסיפה התקיימה בחסות הסקוטלנד יארד, שנערך בעוד מועד לכל פורענות אפשרית, וכמה מן הבריונים סולקו מהאולם בכוח על־ידי השוטרים. את האסיפה אירגנה קבוצה יהודית מקומית הפועלת למען שלום ישראלי־פלסטיני.

אורי אבנרי אמר בדבריו כי הבעייה האמיתית אינה פלסטינית, אלא ישראלית. המאבק למען שלום ישראלי־פלסטיני הוא בראש וראשונה מאבק על ישראל, על נפשה ועל עתידה. ישראל הכובשת היא ישראל המעוותת את כל ערכיה האנושיים, החברתיים והלאומיים. מאיימות עליה סכנות פנימיות נוראות.

אבנרי העלה על נס את זיכרם של שני אנשים, שסימלו את השאיפה לשלום ושילמו על כך בחייהם: סעיד חמאמי, נציג אש"ף בלונדון, שפתח במגעים עם אבנרי ב־1974, ושנרצח על־ידי כנופיית אבו־נידאל; ואמיל גרינצווייג, איש „שלום עכשיו", שנרצח בידי פאשיסטים יהודיים.

„קיים שיתוף־פעולה אוטומטי בין הקיצוניים משני הצדדים," אמר אבנרי. „כל מעשה וכל נאום של אריאל שרון גורם לחגיגה בקרב הקיצוניים הפלסטיניים, וכל מעשה וכל נאום של קיצוני פלסטיני משמח את ליבם של הקיצונים הישראליים. הלוואי ויקום שיתוף־פעולה הדוק כזה בין שוחרי־השלום משני הצדדים!"

דבריו של אבנרי הופסקו תכופות על־ידי צעקות מאורגנות של הבריונים היהודיים, שהנואם השיב להם בחריפות.

אחרי נאומו של אבנרי בא תורו של עיצאם סרטאווי. להלן נאומו במלואו, כפי שהוקלט:

„אותנו אי־אפשר להפחיד!"

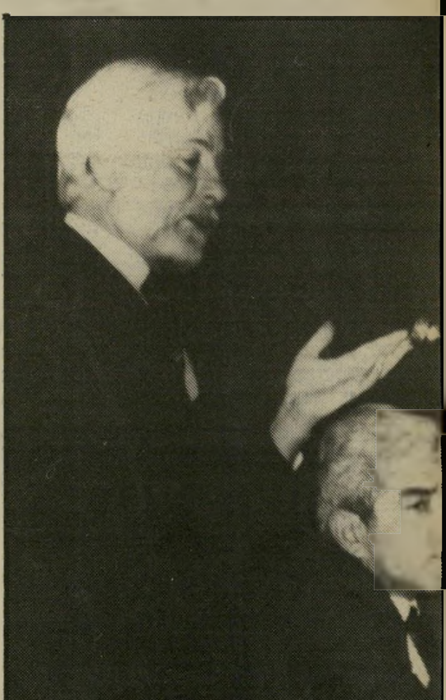

סרטאווי (יושב ליד אבנרי)
„לא חלושי־אופי יעשו שלום!"

אני מודה ליוזמי כנס זה על הכבוד שהעניקו לי, כאשר נתנו לי את ההזדמנות להופיע לפני קהל נכבד זה. ברצוני להודות גם לכם, גבירותיי ורבותיי, על שטרחתם לבוא ולהקשיב למה שיש בפינו. במיוחד ברצוני להודות מקרב לב לאדונים היושבים בצד השמאלי של האולם, שביטאו אי־הסכמה מסויימת עם הרוח הכללית של אסיפה זו. (הכוונה לאנשי הליגה להגנה יהודית, שהפריעו לדברי אבנרי). אני שמח שהם כאן, מפני שיש לי עניין מיוחד להשמיע את דבריי באוזניהם, ולהישמע על־ידם.

אתחיל בסיפור על פגישתי הראשונה עם ישראלי, אדם השייך למחנה האוייב. זה היה ביום־קיץ אחרי־הצהריים, ביוני 1976, בבירה אירופית מסויימת. היה זה הגנרל מתתיהו פלד, גיבור לעמו, חבר נכבד בחברה הישראלית, פטריוט ישראלי גדול.

באותה פגישה היסטורית — הרשו לי להשתמש במונח זה — דיברנו במשך שש שעות. היה זה מיפגש מרתק — פגישה בין שני גנרלים גאים מאוד, גנרל ישראלי שהצטיין בשדה־הקרב, וגנרל פלסטיני, שגם הוא, עם כל הצניעות, הצטיין בשדה־הקרב.

מילחמה או כדורגל

ביושבם זה מול זה, דנו השניים במציאות של מילחמת־האחים הנטושה במיזרח התיכון (צעקות של הבריונים היהודיים). כן, האדון מצד שמאל, ישבנו וגילינו כי התחליף היחידי להשמדה הדדית, במילחמה שאיש אינו יכול לנצח בה, הוא השלום. (מחיאות כפיים ממושכות).

בסוף השיחה השתכנעתי שאכן עם אנשים כמו מתתיהו פלד אנחנו יכולים לעשות שלום.

אך גיליתי שיש מחסום היסטורי, מחסום פסיכולוגי.

אמרתי: „האלוף פלד, כאשר נחתום על חוזה־השלום שלנו, הייתי רוצה להכניס בו סעיף — שחמש שנים אחרי הקמת המדינה הפלסטינית נערוך בינינו מילחמה אחרונה."

הוא שאל: „ד"ר סרטאווי, לשם מה?"

אמרתי: „אנחנו זקוקים למילחמה אמיתית אחת, לפני שנסגור את ספר העימות לנצח."

הוא הסתכל בי בשקט, בעדינות, והשיב: „יש לי הצעה יותר טובה."

אמרתי: „כולי אוזן."

הוא אמר: „הבה נערוך תחרות כדורגל."

כעבור זמן היתה לי ההזדמנות לספר על כך לידיד שלי, מדינאי אירופי מסויים*, והוא אמר: „ההצעה שלך היתה יותר אנושית. ברור שהגנרל פלד לא שמע על מילחמות־הכדורגל."

כן, גבירותיי ורבותיי, התחליף היחידי להשמדה הדדית הוא שלום. יש המטילים ספק בכך. אלוהים יודע כי מחנה מחרחרי־המילחמה עצום ורב. אולם מחנה עושי־השלום הולך וגדל אף הוא.

אכן, עצם העובדה שאנחנו נפגשים כאן היום מוכיחה שכוחם של עושי־השלום הולך וגדל. (מחיאות כפיים).

אדם בשם גבע

כאשר החלה המילחמה האחרונה, גבר החשש שמא האכזריות, וכל התופעות המכוערות שהתגלו במילחמה הזו, יהרגו את רצון־השלום. אולם מתוך הטרגדיות של מילחמה זו צמחה שאיפה חזקה יותר לשלום. אדם אמיץ בשם אלי גבע, ששירת את עמו בטנק — ולא באולם מפואר בלונדון, כמו כמה מהגיבורים הצועקים כאן — איש זה, גבע, חייל מזהיר, בחר בשלום. הוא התפטר מהצבא, לא מפני שהיה פחדן — הוא איש אמיץ מאוד — אלא מפני שהוא מאמין שהמילחמה לא תשרת איש.

במילחמה הזאת קרו גם דברים יפים. לאורך קו הפסקת־האש ברחובות ביירות, שמשני עבריהם המטירו צעירים ישראליים וצעירים פלסטיניים מוות איש על רעהו, קרו גם דברים יפים. פיסות־נייר הוחלפו בין צעירים ישראליים ופלסטיניים. כן, הם לא החליפו רק כדורים — זה קל לעשות — אלא גם הודעות אישיות. שם בביירות, בין חיילי שני העמים, שלחמו זה בזה לחיים ולמוות, החל דו־שיח.

בישראל עצמה קמו אנשים וגאלו את כבוד עמם, כאשר התייצבו והגנו על המסורת המוסרית של היהדות. (מחיאות־כפיים, צעקות). המסורת היהודית, שאינה רכוש היהודים בלבד, שהיא רכוש העולם כולו, גם כאשר אנטי־יהודים, כמו היהודים הצועקים כאן, מסלפים את המסורת הזאת.

שם, ברחובות תל־אביב, ברחובות ירושלים, קמו ישראלים מכל שדרות־החיים והפגינו למען כבוד היהדות, כבוד עמם, ומחו נגד המילחמה הבלתי־צודקת. הם מחו נגד הטבח. הם היו חכמים.

כי מה היה קורה אילמלא נערכו אותן הפגנות מוסריות בערי ישראל?

אני אגיד לכם, גבירותיי ורבותיי: מעשה של טבח, מעשה של רצח־עם, הוא דבר החי בזיכרון של עם. זהו דבר העובר מתודעה של דור אחד לתודעת הדור הבא. זהו דבר שאינו נשכח לעולם, לעולם.

פלסטינים נטבחו בלבנון. הדם הזה שנשפך לא יתייבש. הדם השפוך הזה הפך חלק מן הזיכרון הפלסטיני. ואנחנו יודעים מן הנסיון היהודי מה פירוש הדבר, כאשר הדברים נשמרים בזיכרון הקיבוצי.

ברגע מסויים, גבירותי ורבותי, יהפכו זיכרונות אלה מניע לפעולה נגדית. אנחנו יודעים זאת. אנחנו מודעים להתפתחות ההיסטוריה. אנחנו מכירים את העובדות הבסיסיות, את מערכת הכוחות הפוטנציאליים. אנחנו יודעים מהו מאזן־הכוחות הצפוי, ולאן מצביע חץ־הכיוון.

ביודענו את כל אלה, ביודענו שאנחנו, הפלסטינים, הערבים, ידנו תהיה על העליונה בחשבון הסופי — אנחנו בחרנו בשלום.

המיפנה של כראמה

הייתי רוצה שתבינו, גבירותיי ורבותיי, איך קם וצמח מחנה־השלום הפלסטיני. אספר לכם על נסיוני האישי.

אני חב את התפתחותי לקרב על כראמה (מארס 1968). בלי כראמה, יתכן מאוד שלא הייתי הופך לפעיל־שלום.

בזיכרון הפלסטיני שלנו, כראמה מצטיירת כקרב גדול. היינו 200 איש בכפר קטן ממיזרח לירדן, וחזינו בעינינו את העוצמה הצבאית הישראלית העולה עלינו: תותחים, חי"ר, חרמ"ש, טנקים. זהו מישור, שנחל חוצה אותו.

לפי ההגיון הצבאי, היינו צריכים לסגת אל הגבעות. אולם קרה דבר מוזר מאוד־מאוד.

היינו חבורה של חובבנים. אדם בשם יאסר ערפאת, מהנדס מצויין; אדם בשם אבו־איאד, מורה לערבית; סרן ח'אלד המנוח, אדם צבאי אחד; אני עצמי וכמה אחרים, חובבנים. החלטנו שנעמוד ונילחם, בניגוד לכל הסיכויים הצבאיים.

לחמנו מעליית־השחר ועד 10 וחצי בלילה. יש לציין, שקיבלנו סיוע מהצבא הירדני.

בעינינו, הקרב היה ניצחון. ורק בגלל הניצחון הזה היינו מסוגלים לראות סוף־סוף את המציאות של העימות.

מפני שפלסטין, גבירותיי ורבותיי, היא ארצי, מקום הולדתי. אני נולדתי בעכו,

* הכוונה לקאנצלר האוסטרי, ברונו קרייסקי.

הקרב על כראמה, מארס 1968: הטור המשוריין של צה"ל פורץ לתוך הכפר
„רק תודות לניצחון ושלנו בכראמה, יכולתי לראות את ישראל..."

כילד שיחקתי בעכו, מישפחתי קבורה בעכו. שורשיי הם בארץ הזאת. האילן ה־מישפחתי שלי מגיע אחורה, לאורך 1200 שנים. זוהי ארצי!

אחרי כראמה, כאשר החלמנו מפצעינו, חשבנו על ארצנו. ובפעם הראשונה חש־בנו עליה בצורה חדשה.

גבירותיי ורבותיי, רק תודות לכראמה הייתי מסוגל לראות את ישראל. רק תודות לניצחוני בכ־ראמה יכולתי לראות את ישראל. כי לפני כן, כשהייתי בשפל־המד־רגה, במצב של דמורליזציה גמו־רה, יכולתי לראות רק את פלסטין, את פלסטין של חלומותיי, את פלסטין של זיכרונותיי.

לא יכולתי לראות את ישראל, בגלל ה־סיבלות שעברו עליי, שעברו על הפלס־טינים, שעברו על עמי, סבל בלתי־אנושי. אינכם יודעים מה זה להיות פלסטיני, להיות אפס בעולם שבו אתה חייב להיות סיפרה כדי להתקיים, שבו אתה זקוק ל־תעודת־זהות.

כאשר היינו בשפל־המדרגה חלמנו על פלסטין ההיא. פלסטין שבה לא היתה אוכלוסיה צפופה, פלסטין שעדיין לא ראתה את ההגירה ההמונית. זאת היתה בעייתי הפסיכולוגית, חוסר־יכולתי להיות שפוי.

תודות לכראמה הייתי מסוגל לראות את ישראל. בפעם הראשו־נה, תודות לניצחון זה, ראיתי את פלסטין האמיתית, זו הקיימת ב־מציאות. ראיתי את האוכלוסיה החדשה שם, את היישובים החד־שים, הערים החדשות, הכפרים החדשים, ושאלתי את עצמי: מה אעשה בהם?

צעד אחרי צעד

לפני זה, גבירותיי ורבותיי, השאלה לא עלתה כלל בדעתי, מפני שלא ראיתי אותם. אחרי ניצחוני התחלתי לש־אול את עצמי: מה אעשה בהם, במהגרים האלה, הקוראים לעצמם ישראלים?

קרה משהו מעניין מאוד: אמרתי לעצ־מי, שאני צריך להתייחס אליהם באופן מציאותי. ואחרי שנתיים של חשבון־נפש מכאיב ונוקב, הגענו לידי המסקנה ש־אנחנו לא יכולים סתם לגרש את האנ־שים האלה.

חשבנו אז שיש ביכולתנו להשיג ניצ־חון צבאי, ושיהיה עלינו להחליט בבוא היום כיצד לנהוג באוכלוסיה הזאת. ואז התפתח אצלנו באופן ספונטאני, באופן חד־צדדי, הרעיון של המדינה הדמוקרטית החילונית — ששינה, אגב, את הסעיף 6 של האמנה הפלסטינית. סעיף 6, כפי ש־אתם יודעים, אומר שרק היהודים שהיו בארץ לפני „הפלישה הציונית" הם פלס־טינים. אחרי ניצחון כראמה חוקקנו את התיקון בדבר המדינה הדמוקרטית החילו־נית, וקבענו שכל אדם בפלסטין, בישראל, זכאי לדרוש לעצמו זכויות חוקיות שוות במדינה הדמוקרטית החילונית.

לאחר מכן, כאשר נמשך המאבק, נכנסנו לשלב חדש. התחלנו לנתח את האוכלוסיה החדשה הזאת. היא ריתקה אותנו מבחינה חברתית, מדינית ודתית. כבר הסכמנו שיש לה הזכות להיות שם — ואנחנו עשינו זאת באורח חד־צדדי, מבלי לבקש כל תמורה. אני גאה שאני פלסטיני, אני גאה להשתייך לעם (צעקות) כן, אני גאה להש־תייך לעם שבעודו סובל יסורי־תופת במח־נות־הפליטים, היה מסוגל להוליד מתוכו חקיקה כה מוסרית. (צעקות). כן, גיבור צעיר, התנועה הפלסטינית הלכה צעד אחד נוסף קדימה.

הישראלים הם עם

התחלנו לשאול: הישראלים האלה, מה הם? מה הם הצליחו לעשות?

כשאני מפשפש בזיכרוני, אני זוכר ישי־בות רשמיות. הושמעו שם טענות ונערכו ויכוחים, שאילו הייתם שומעים אותם, זה היה נוגע לליבכם. אני זוכר — ואיני רוצה להזכיר שמות, ובאופן מיוחד לא את השם הזה, מפני שהאיש הזה, נאיף חוואתמה, הוא עכשיו יריב פוליטי שלי — את אשר אמר בישיבה שהיתה ביוני 1969.

הוא אמר: „הישראלים הפכו לעם. הם פיתחו תרבות משלהם, מוסיקה משלהם, בתי־ספר משל־הם, ואיננו יכולים עוד להתעלם מכך, סתם ככה. אנחנו צריכים להתמודד עם המציאות הזאת."

הלכנו צעד קדימה, ונולד הפיתרון של שתי מדינות.

כך, גבירותיי ורבותיי, באותם ימי־ברא־שית, מתוך לבטים וחשבון־נפש, צמחה השאיפה לשלום. השלמנו עם המציאות החדשה. אנחנו רוצים לחיות עם המצי־אות הזאת.

נכון, אין בזה צדק. אני רוצה שתדעו, אני אומר ומאשר זאת שוב: אובדן עכו הוא, בעיניי, בלתי־צודק. זה אכזרי מאוד לגביי.

אולם, התהליך המרתק הזה של התפתחות והתפכחות הידיעה הר־אציונאלית שהאלטרנטיבה היחי־דה היא השמדה הדדית, גרמו לנו להאמין בשלום בלב שלם, כאופ־ציה המעשית היחידה שיש לשאוף אליה.

מתוך החוויות האלה נולדה המחוייבות לשלום.

כאשר השתתפתי במאבק הרגיל, הייתי גיבור. כאשר התחלתי להילחם למען ה־שלום, גיליתי מה פירושה של הבדידות של לוחם־השלום. גיליתי שדרוש אומץ־לב גדול פי מאה כדי להילחם למען השלום. (צעקה מצד הביריונים הערביים: „אתה פחדן!") שוכראן, יא־אחי! („תודה, הוי אחי!") האדון הזה שצעק בערבית הוא, כנראה, כפילו של הג'נטלמן היהודי בצד השני (צחוק בקהל ומחיאות־כפיים). אבל לג'נטלמן היהודי יש לפחות אומץ־הלב, שלא להסתתר. (צעקות מצד הערבים: „אתה לוחם נגד עמך! אתה גורשת מה־מועצה הלאומית!") כאשר אמרתי שדרוש יותר אומץ־לב להילחם למען השלום, צעק האדון האמיץ הזה: לא, דרו־שה חוצפה כדי להילחם למען השלום. ואני אמרתי לו בערבית: תודה, מפני שאתה יוצר שיווי־משקל. יש רק הבדל אחד: הג'נטלמן הזה, הציוני הימני הקיצוני, לפחות קם והזדהה. הייתי רוצה שהג'נטל־מן הזה, הערבי, יזדהה גם הוא, תחת להסתתר מאחורי חבריו.

קשוחים אנחנו!

גבירותיי ורבותיי... (מטר של צע־קות בערבית ותשובות הנואם בער־בית.) למה אינכם באל־אנצאר? (צעקות: „בוגד! אתה יושב עם ציונים בשעה שה־פלסטינים נהרגים באל־אנצאר! אתה יושב כאן עם אורי אבנרי שהוא ציוני! פחדן!")

(המשך בעמוד 72)

ציור פלסטיני על קיר בביירות הנצורה
„פחדנים, סיתמו את פיכם!"

אורי אבנרי
יומן אישי

לישון על שפת־הים

פגשתי את ארתור קסטלר רק פעם אחת בחיי.

זה היה — כמדומני — בראשית מילחמת־העצמאות. באתי לחופשה קצרה, ומישהו — נדמה לי שהיה זה הד"ר יעקב ויינשל — ביקש ממני להיפגש עימו. אולי ביקש קסטלר לשוחח עם חייל שהיה בקרב.

איני זוכר כמעט דבר מאותה פגישה. היא לא נחרתה בזיכרוני כחווייה בלתי־נשכחת. קסטלר ואשתו היו בחדר בבית־מלון בסביבת הירקון־בוגרשוב בתל־אביב. הוא זכור לי כגבר לא־גבוה, עצבני ואגר־צנטרי מאוד־מאוד.

התאכזבתי. כי שמעתי עליו הרבה לפני כן מפי ויינשל.

„יאשה" ויינשל היה רופא במיקצועו. במילחמת־העולם הראשונה היה רופא בצבא הרוסי, בחזית קווקז. לאחר מכן בא לארץ וקיבל חולים בדירתו ברחוב אלנבי, ליד בית־הכנסת הגדול. חוץ מזה היה רוויזיוניסט, אינטלקטואל, מחבר־ספרים ועורך של ירחון בשם החברה, שבו פירסמתי את מאמרי הראשונים כשהייתי בן 17.

דירתו של ויינשל, ליד חדר־הקבלה שלו, היתה בית־ועד לאינטלקטואלים של תל־אביב, מן הסוג הימני. אחד מידידיו היה הד"ר וולפגאנג פון־וייזל, רופא ומנהיג רוויזיוניסטי, אוסטרי שזכה בתואר־אצולה בימים האחרונים של מילחמת־העולם הראשונה. (לשונות רעות טענו, כי הקיסר האוסטרי ברח מווינה בדיוק לפני שעמד לחתום על הענקת התואר, אבל זו היתה רכילות.) פון־וייזל היה גם עיתונאי, והוא ייצג בארץ את העיתונים של הוצאת אולשטיין, חברה יהודית ששלטה בכלי־תיקשורת רבים בגרמניה.

שם, בחברה זו, שמעתי לראשונה על קורותיו של קסטלר. אז כבר היה סופר מפורסם. סיפרו על הסיהור הסטאליניסטי בברית־המועצות — אפלה בצהריים — היה ונשאר הספר הקלאסי על נושא זה, ההסבר הסביר היחידי להתנהגותם של הבולשביקים הוותיקים, שהודו בכל הפשעים שבעולם לפני שהוצאו להורג על־ידי המיפלצת שגדלה בקירבם. גם סיפרו צוואה ספרדית, על חוויותיו בכלא של פראנקו בימי מילחמת־האזרחים, כשהמתין בכל יום להוצאתו־להורג, עשה רושם עמוק.

ויינשל סיפר שקסטלר הגיע ארצה ב־1926, כשהיה בן 21, כמעפיל רוויזיוניסטי מהונגריה. הוא היה מובטל, רעב ללחם וישן על שפת־הים. מדי פעם בא לוויינשל, שנתן לו ארוחה הגונה.

באחד הימים בא ההונגרי הצעיר לביתו ושאל, במבוכה רבה, אם הדוקטור מוכן לעשות לו טובה. הוא התאהב בבחורה, והיא הסכימה להינשא לו. האם יכול ויינשל להשאיל לו את טבעת־הנישואין שלו?

ויינשל הסכים, וכעבור יום החזיר קסטלר את טבעת־הזהב. ברגע האחרון נודע לבחורה כי לבחור הצעיר אין גרוש על הנשמה, והיא ביטלה את תוכנית־הנישואין.

ההזדמנות הגדולה באה לקסטלר במיקרה. הד"ר פון־וייזל נפצע בהתנקשות בחייו. מישהו היה מוכרח למלא את תפקידו ככתב העיתונות הגרמנית. הוא שאל את הצעיר: אולי אתה מוכן לנסות ולמלא את מקומי לכמה שבועות?

קסטלר ניסה, והתגלה כעיתונאי מזהיר. ב־1931 ירד לגרמניה, הפך שם לקומוניסט, נכלא בידי הנאצים כשעלו לשילטון, והצליח להסתלק. (נדמה לי שהיה זה הוא שכתב על התא הקומוניסטי, שנלכד בידי הגסטאפו. חברי התא, בחורים ובחורות, לא נשברו. אחרי חקירה ממושכת השתכנעו הנאצים שהם חפים־מפשע. ואז, ברגע האחרון, דיברה אחת הבחורות על „עניין קונקרטי". כתוצאה מכך הועברו כולם למחנה־ריכוז. שום אדם נורמלי לא השתמש במילה „קונקרטי", השייכת לסלאנג הקומוניסטי.)

אחרי שהתאכזב מזאב („ולדימיר") ז'בוטינסקי, התאכזב קסטלר גם מיוסף ויסריונוביץ דז'וגשווילי, המכונה סטאלין. נדמה לי שבכל ימי חייו רדף אחרי אלילים שהכזיבו — מנהיגים פוליטיים, חכמי־דת אכזוטיים ומה לא. התאבדותו המשותפת עם אשתו, לפני שבוע, בגיל 78, היא הודאה באכזבתו הסופית.

הוא לא היה, לדעתי, סופר גדול. אבל הוא הצטיין במוח פעיל, בסקרנות בלתי־נלאית ובמבט חד. ספריו מלאים בפירורי־מחשבה המפעילים את התאים האפורים של הקורא. גם סיפרו על מילחמת־המחתרת בארץ, כגנבים בלילה, גדוש בהערות מאלפות על הקיבוץ, אצ"ל ומוסדות אחרים, שהעידו על כושרו לראות דברים שנעלמו מעיני הזולת.

קסטלר פגש את מנחם בגין במחתרת, בחדר חשוך. בסיפרו הבטחה והגשמה תיאר את פגישתו זו ואת פגישתו השנייה, כשבגין יצא מן המחתרת. „על פי קולו, שבא אליי באפלה מעבר לשולחן, דימייגתי לי את בעל־הקול כגבר גבה־קומה, בעל חזות סגפנית והבעת־פנים קנאית. למעשה הוא אדם די נמוך, רזה, שברירי, קצר־רואי מאוד, בעל פנים עדינות, רציניות, של מורה צעיר."

על השקפת־עולמו של בגין אמר תלמיד זה של זאב ז'בוטינסקי: „מבחינת האידיאולוגיה המיוחדת שלהם, יש לראות את אצ"ל ילח"י כצאצאים בלתי־חוקיים של הליברליזם הלאומי של ז'בוטינסקי. הם התייחסו אליו כאל הפטרון הקדוש שלהם, כמו שהרוסים מתייחסים אל קארל מארכס — ובערך באותה מידה של הצדקה.

„הם ירשו את התוכניות המכסימליסטיות של הרוויזיוניסטים, את רגש הבוז למנהיגות הציונית הרישמית, ואף את האיבה למיפלגות־השמאל והתרעומת עליהן. אולם הם לא ירשו דבר מן הליברליזם של ז'בוטינסקי, מן האוריינטציה המערבית שלו ומרוחו האירופית.

„האידיאולוגיה שלהם היתה לאומנות פרימיטיבית, ולשונם זרם של רגשנות בומבסטית, בליווית רעמים תנ"כיים."

על כך הוסיף הערה, שיש בה אולי מן הנבואה:

„התנ"ך, כשמתייחסים אליו כאל מדריך שימושי למדיניות במאה ה־20, השפעתו מזיקה מזו של מיין קאמפף, סיפרו של היטלר."

דם כובשי כנען

העניין הזה — הפיכת התנ"ך למדריך שימושי לניהול המדיניות הלאומית האקטואלית — מטריד אותי זה מכבר.

במשך שמונים דורות קראו היהודים את התנ"ך, שיננו אותו ודשו בו. ספר־הספרים השפיע עליהם יותר מכל דבר אחר בעולם. כל פרק, כל פסוק עמדו לנגד עיניהם.

אך התנ"ך לא הפך אותם לעם לאומני או מילחמתי. להיפך, תורתם היתה תורת הנביאים. הם שאבו מן התנ"ך את רוח המוסר האנושי, ולפעמים גם האוניברסלי. אף לא לרגע אחד במשך כל אלפיים השנים לא עלה על דעת היהודים שהתנ"ך מצווה עליהם לחזור לארץ־ישראל כדי להקים בה מדינה יהודית. אילו היה קיים רצון כזה, בוודאי היו מזדמנות לו הזדמנויות לרוב.

והנה, בדורות האחרונים, ובעיקר בדור האחרון, הפך

ארתור קסטלר ואשתו סינתיה

התנ"ך באמת למעין מינשר לאומני־קנאי־מילחמתי. במקום תורת הנביאים באה תורת כובשי־כנען. הרוח האוניברסלית של ספר יונה פינתה את מקומה לרוח הרצחנית של שמואל. אותו הספר, אשר גידל בגולה דורות של בחורי־ישיבה עדינים ורבנים נבונים, מגדל בארץ פאשיסטים מסוגו של מאיר כהנא ועובדי־אלילים לפי הדגם של גוש־אמונים. תוך דור אחד בלבד הפכה המיפלגה הדתית־לאומית, שהיוותה פעם את האגף המתון ביותר בממשלת בן־גוריון, לפלוגת־הסער של הרב חיים דרוקמן ודומיו. ואילו אגודת־ישראל האנטי־ציונית, שאבותיה ראו בהרצל את שליח־השטן, משרתת עתה את אריאל שרון.

מה קרה בעצם?

עלה בדעתי הסבר טריטוריאלי.

בגולה דיברו אל לב היהודים דיברי המוסר והתוכחה של הנביאים. אלה היו קרובים לחווייתם. ואילו הסיפורים ההיסטוריים של ספר יהושע, שופטים ומלכים לא היו אלא משלים מתקופה אחרת וממקום אחר, שהצטרפו למיתוס ססגוני אך רחוק מן המציאות.

כאשר התחילו בני הישוב החדש לקרוא את התנ"ך בעיניים חדשות, נראה הכל אחרת. הם ראו את התבור והגילבוע מחלון־ביתם. נופי העלילות העתיקות היו נופי חייהם. עמי כנען הקדומה קמו לחיים בדמותם של הערבים. הקרבות העתיקים התמזגו עם הקרבות החדשים.

ילד עברי, שקרא את ספר יהושע בכיתה ה', בלי ביקורת ובלי הדרכה של מורה נבון, מוכרח היה להבין אותו כפקודה פשוטה לרצח־עם. מה שהיה נכון ביריחו מלפני 3000 וכמה שנים, מדוע לא יהיה נכון עתה?

יהושע קרוב יותר לחווייה הישראלית מאשר ישעיהו. שימשון קרוב יותר מאשר יונה (למרות שהיה, כנראה, פלישתי). „זכור את עמלק" קרוב יותר מאשר „וגר זאב עם כבש". סיפורים אלה, הנקלטים בגיל הרך, יוצרים קרקע־בתולין פורה לפולחנים לאומניים־אליליים אקטואליים, המתעטפים באיצטלה של דת־ישראל.

אני מסכים עם קסטלר: התנ"ך יכול להיות לספר מסוכן מאוד, כאשר הוא מונפק כמדריך שימושי לניהול המדינה. ראינו מה קרה לגרמנים, כאשר ניסו לבסס את מדיניותם הלאומית על אגדות הטבטונים הקדומים.

מחזה עצוב

כאשר התפלגה מפא"י האדירה, בראשית שנות ה־40, נאם אהרון ציזלינג, איש סיעה ב', נאום חוצב־להבות נגד מנהיגי סיעה א', ובראשם ברל כצנלסון ודויד בן־גוריון.

כאשר קם כצנלסון להשיב, אמר באירוניה עדינה: ראו־נא עד כמה אומללים ציזלינג וחבריו, ועד כמה מאושרים אנחנו. שהרי ציזלינג וטבנקין נמצאים במיפלגה אחת עם מנוולים מושחתים כמו בן־גוריון וכצנלסון, ואילו אנחנו נמצאים במיפלגה אחת עם אנשים טהורים ודגולים כמו ציזלינג וטבנקין.

נזכרתי בימים אלה בסיפור זה, על רקע פילוג שאני מעורב בו, למרבה־הצער.

תמיד תמהתי על גבר ואשה החיים ביחד כזוג נשוי, במשך שנים ועשרות שנים, שהקימו בית ומישפחה, שראו ביחד ימי אושר ושפל, עד שהם מתגרשים. והנה, לפתע, הם מתנפלים זה על זה בשינאה תהומית, הופכים זה את חיי זה לגיהינום, עד שהם מצליחים לרצוח כל זיכרון יפה, כל חלקה טובה.

יש חריגים רבים, אך דומני שזהו הכלל.

כאשר מתפלגת מיפלגה, קורים דברים דומים.

לכאורה, אין כל רע בכך שחבורת אנשים, ששיתפו פעולה איש עם רעהו במיסגרת מיפלגתית אחת, מגיעים באחד הימים לסוף דרכם המשותפת. דיעותיהם משתנות, היחסים ביניהם משתבשים, האינטרסים שלהם מתחלפים, הם מגלים שבעצם לא התכוונו לאותה המטרה.

ההגיון אומר שבשעה כזאת יישבו ביחד, יחליטו כיצד להיפרד בכבוד ובשלום, וילכו איש־איש לדרכו.

כך אומר ההגיון, אך כמעט לעולם אין זה מתרחש במציאות. קורה משהו שונה לגמרי.

אנשים שישבו במשך שנים בישיבות משותפות, שנאמו על בימות משותפות, שצעדו בהפגנות משותפות, מגלים לפתע דברים נוראים איש על רעהו. החבר־מאתמול, כך מסתבר, הוא מנוול, טינופת, חלאה, בוגד, מושחת, דיקטטור, שקרן, פושע, סוכן האוייב, פאשיסט (או קומוניסט), פלגן, תככן, חורש־מזימות, פסיכופאט, ועוד ועוד.

לכאורה, יש בזה הגיון כלשהו. כאשר תנועה מתפלגת, רוצה כל צד לרכוש את נפשותיהם של החברים מן השורה, כדי לזכות בקופה. כל צד מעוניין להציג את עצמו כממשיך־הדרך האמיתי, המבצע הנאמן של המצע, השומר האדוק על התקנון. ואילו הצד השני הוא קבוצה זעירה של פלגנים עלובי־נפש, שכל שומר נפשו ירחק מהם.

אך כשמסתכלים במתרחש, נראה כי גם הנימוקים הרציונליים האלה אינם אלא אחיזת־עיניים. המתפלגים נאחזים בטירוף של אמוק. נדמה כי תאוות־ההרס שלהם שוב אינה תלויה בדבר, ושוב אינה באה להשיג כל מטרה מוחשית. השאיפה לנפץ, לנתץ, להשמיד ולאבד, עד שלא תישאר אבן על אבן, גוברת על כל חשבון מעשי, מופרך ככל שיהיה.

זהו המכניזם הנורא של פילוג, ומבחינה זו אין הבדל בין גוף גדול וקטן, מיפלגת־המונים אדירה וקבוצה רעיונית מבודדת.

זהו תמיד מחזה עצוב.

הנדון:

יש לומר זאת בבירור: הוא היה רמטכ"ל מחורבן!

בולשיט

בעוד כמה ימים יסיים רב־אלוף רפאל איתן את תקופת־כהונתו ואת שירותו בצה"ל.

כתבים צבאיים מכובדים כבר החלו לכתוב עליו את המאמרים המקובלים. הם שוקלים באופן אובייקטיבי את תרומתו לצה"ל. יש אור ויש צל. מעלות ומיגרעות.

אמנם, מצד אחד הוא המתיק את דינם של פושעי־מילחמה והתיר את דמם של ערבים, אבל מצד שני הוא הכניס סדר לצה"ל. הוא גרם לברוטאליזציה של הכיבוש מפני ש„זה עובד טוב על ערבים", אבל הוא גם הנהיג בצה"ל שיטה של חינוך האנאלפבתים. אמנם, ועדת־החקירה הטילה עליו אחריות כבדה לטבח, אך הוא השפיע לטובה על המוראל של צה"ל.

מצד אחד... מצד שני...

אגיב על כך במילה צה"לית אחת:
ב ו ל ש י ט.

■ ■ ■

די בכל אחד מן המימצאים שנמצאו נגד רפאל איתן, כדי להעיף אותו מתפקידו כמו טיל. ולא ברחמנות, בסוף תקופת־הכהונה, אלא בו ביום.

מפני שהמתיק באופן הפגנתי את דינם של פושעי־מילחמה, רוצחים שפלים שביזו את מדי־צה"ל, ובכך שלח מסר לכל אדם בישראל ובצה"ל: מותר.

מפני שהנהיג בשטחים הכבושים מישטר שהפך את שם ישראל לצנינים בעיני העולם התרבותי, עד כי תפסנו את מקומנו במפה האנושית אי־שם בין דרום־אפריקה וזאיר.

מפני שוועדת־חקירה, נכבדה וזהירה מאוד, הטילה עליו אישית אחריות „עקיפה" לאחד מפישעי־המילחמה המחרידים של הדור.

כל זה נכון, ובכל זאת — אני שמח, בעצם, על כי לא סולק מצה"ל בגלל הסיבות ה א ל ה.

כי כל אחת מהן, נוראה ככל שתהיה, מסיחה את הדעת מן העובדה העיקרית הנוגעת לתפקידו של רמטכ"ל.

עלולה להיווצר האגדה — ואולי כבר נוצרה — שהאיש הזה אמנם היה מעורב בפשעים נגד האנושות, ושהשחית את מוסר־הלחימה של צה"ל, ושרדה באוכלוסיה כבושה, אך שהיה מכל זאת חייל מיקצועי מעולה.

את האגדה הזאת יש לנפץ, לפני שתשתרש.

על כל ההאשמות המוסריות המעולות נגד רפאל איתן, נוסף אישום שאינו תלוי במוסר ובהשקפת־עולם, באי־דיאולוגיה או בערכים:

רפאל איתן היה מפקד רע, מצביא עתיר־כזיונות והרמטכ"ל הכושל ביותר בצה"ל.

אם להתבטא בסיגנון האהוב עליו עצמו, יש לקבוע:
הוא היה רמטכ"ל מחורבן.

■ ■ ■

קשה מאוד להפריד בין הצד המיקצועי של מילחמה ובין התוכן המדיני שלה. אך לצורך הניתוח המיקצועי, יש לעשות זאת.

כבר קיימת הערכה אובייקטיבית, פחות או יותר, לגבי כל מילחמות־ישראל עד כה.

- **מילחמת־העצמאות** היתה עשירה בכישלונות ובהצלחות מרשימות, אך קשה לקבוע לה, לדעתי, קנה־מידה אחיד. היא התחילה כמילחמה בפלסטינים, והסתיימה כמילחמה בצבאות הסדירים של מדינות־ערב. התחלנו בה כחבורה של לוחמים בלתי־סדירים, וסיימנו אותה כצבא לכל דבר. האקדחים והסטנים שבהתחלה פינו את מקומם לתותחים ולטנקים שבסופה. הבזיון של לטרון ופרק הגבורה של נגבה, משמשים בה בערבוביה.
- **מילחמת־סיני** היתה מילחמה של ממש. הנסיבות הצבאיות והמדיניות הכריחו את המצרים לנוס על נפשם, לפני שהאנגלו־צרפתים יכלו לנתק אותם. הצלחת צה"ל, בפקודת משה דיין, היתה מפוקפקת מאוד.
- **במילחמת ששת־הימים** הצטיין צה"ל מבחינה מיקצועית בכל החזיתות. יש אבות רבים לניצחון זה, אך הזכות מגיעה אוטומטית לרמטכ"ל, יצחק רבין.
- **מילחמת־ההתשה** היתה מילחמה גרועה מבחינה מיקצועית. בתקופה זו קם קו בר־לב האומלל, בלי מחשבה ותיכנון של ממש. היתה זאת מילחמה ללא יעד וללא תוכנית. לא היה זה פרק מפואר בתולדות צה"ל, והוא לא הוסיף תהילה לרמטכ"ל, חיים בר־לב.
- **מילחמת יום־הכיפורים** היתה, מבחינה מיקצועית, דווקא המילחמה המפוארת ביותר. אחרי המפלה הראשונה, שהיתה במידה רבה פרי המחדלים הפוליטיים, התאושש צה"ל בשתי החזיתות במהירות מדהימה, נטל את היוזמה לידיו והשיג שורה של ניצחונות מזהירים. גם להצלחה זו היו אבות רבים, אך האחריות העיקרית היתה מוטלת על הרמטכ"ל, דויד אלעזר.
- **מילחמת הליטאני** היתה מיבצע בלי השראה מיקצועית — סתם מהלומה פרימיטיבית של הפעלת כוח גס נגד אוייב חלוש. היא לא הוסיפה תהילה לאיש.

איך תראה מילחמת־הלבנון בסיפרי ההיסטוריה?

■ ■ ■

בין המומחים הצבאיים יש כבר הסכמה על נושא זה. למרבה הצער, זוהי הסכמה אילמת.

קיימת כרגע מעין קנוניה אוטומטית בין כל הנוגעים בדבר — קצינים, פרשנים, כתבים צבאיים — להעלים את האמת הצבאית של מילחמה זו. אך אמת זו מובנת מאליה למי שמביט במילחמה מבעד למישקפיים מיקצועיות.

מכל מילחמות־ישראל, זאת הכושלת ביותר.

בכל מילחמה קובעים יחסי־הכוחות. הישגיו של מצביא נמדדים על פי הכוחות שעמדו לרשותו ושעמדו לרשות יריבו. על כך נוספים התנאים המדיניים והגיאוגרפיים, שיעור האבידות ועוד.

מה היה מצב הכוחות במילחמה זו?

במילחמת־הלבנון ריכז צה"ל את הכוח

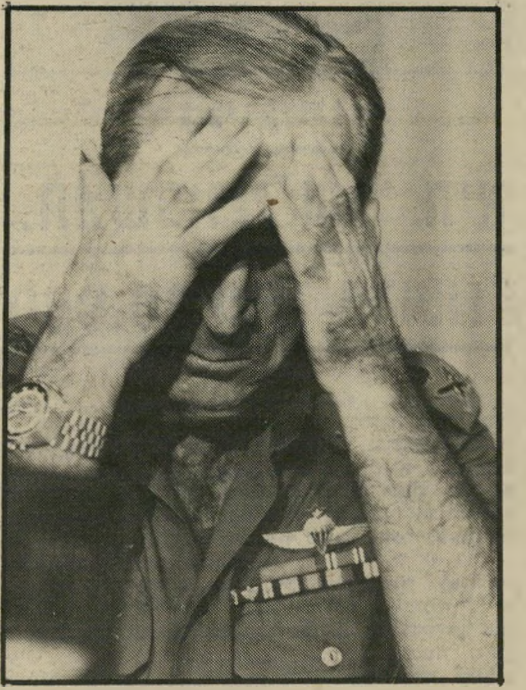

הרמטכ"ל: להעיף כמו טיל!

המשוריין הגדול ביותר שעמד אי־פעם לרשות מיבצע ישראלי.

גם בממדים עולמיים, היה זה כוח משוריין כביר. מעטים הקרבות בהיסטוריה ה ע ו ל מ י ת שבהם הצליח צד אחד לרכז כוח גדול יותר בגיזרה צרה כזאת.

לרשות צה"ל עמדו בלבנון יותר טנקים מכפי שעמדו לרשות הבריטים, הגרמנים והאיטלקים גם יחד באל־עלאמיין, קרב ששינה את גורל העולם.

הופעלו בה יותר טנקים מכפי שעמדו לרשות צה"ל בחזית המצרית והסורית גם יחד במילחמת יום־הכיפורים, שבה הושגה הכרעה חד־משמעית.

השמיים היו נקיים מכל אוייב. בגיזרה הימית היתה לצה"ל שליטה בלעדית ומוחלטת.

אשר לרמת החיילים — למרות שרבים החלו במהלך המילחמה לפקפק בצידקתה, הרי רמת־הביצוע של חיילי כל החילות היתה מעולה, ושום יריב בזירת־הקרב לא יכול היה להשתוות להם.

בנתונים אלה היתה מילחמת־הלבנון צריכה להיות בבחינת טיול צבאי. כל היעדים היו צריכים להיות מושגים במהירות של אכספרס, בטווח של שעות.

ו ה נ ה, ב כ ל ה ח ז י ת ו ת נ כ ש ל ה ר מ ט כ " ל.

■ ■ ■

כבר דיברנו לא־מעט על החזית הסורית, ואף הצלחנו להבקיע בקעים בחומת השתיקה וההעלמה.

בחזית זו לא הצליח הפיקוד להגיע עד ליום השישי, ה־11 ביוני — המועד שבו נכנסה לתוקפה הפסקת־האש — אל היעדים שנקבעו לו.

ה ם ל א ה ו ש ג ו ע ד ה י ו ם.

היעד היה כביש דמשק־ביירות בגיזרת הביקעה. הוא נתון גם בשעה זו בידי הסורים, שלא הובסו ולא נשברו.

בדרך לשם נכנסה עוצבה של צה"ל למלכודת, ש־מקורה היה בתיכנון לקוי ובעבודת־מטה פגומה, והושמדה כמעט כליל.

בגיזרה המערבית עמדו מול צה"ל כוחות רופפים של חובבנים, שלא ידעו להשתמש בנשק שעמד לרשותם, אשר לא הוצא כלל מן המחסנים. מול כוח זה הפעיל צה"ל עדיפות מוחצת, שאינה ניתנת כלל למדידה, באוויר, בים וביבשה.

בכל זאת היו דרושים לצה"ל ש י ש ה י מ י ם כדי להגיע לפרברי ביירות — מרחק של שעתיים נסיעה.

כל זה בשבוע שבו שרר בקרב חיילי צה"ל, בכל הגזרות, מוראל גבוה מאוד.

■ ■ ■

הרמטכ"ל האחראי למיבצעים כושלים אלה — מיבצעים שתוכננו חודשים ושנים מראש, ושהוחל בהם תוך ניצול מלא של מומנט ההפתעה — יירשם בהיסטוריה כמפקד הכושל ביותר בתולדות המיבצעים של צה"ל. 500 הרוגי צה"ל במילחמה זו הם עדים דוממים לכך.

בכל מדינה הגונה, קצין כזה היה עף מתפקידו, בלי שום קשר להשקפותיו, ערכיו האנושיים והמוסריים ומעורבתו בפישעי־מילחמה.

הוא היה עף פשוט כביזיונר, שאין להפקיד בידיו יחידה צבאית העולה על פלוגה.

אל נניח לשאר מעלליו של רפאל איתן להסיח את הדעת מן הקביעה המרכזית הזאת!

■ ■ ■

ההעלמה וההשתקה, אשר כמעט כל הכוחות הפוליטיים בקואליציה ובאופוזיציה שותפים להן, מטילות צל שחור על ההמשך: בחירת הרמטכ"ל הבא.

לפני תריסר שנים העלה האלוף ישראל טל, המוח הצבאי הטוב ביותר בצה"ל, סידרה של מחשבות נוקבות על נושא זה.

קיימת אצלנו האגדה, כאילו בחירת רמטכ"ל אינה אלא עניין טכני. הרי הרמטכ"ל ממלא את פקודות הממשלה הנבחרת, ולכן אין חשיבות להשקפותיו האי־שיות. הדרג המדיני הוא המנחה את הדרג הצבאי בכל עניין חשוב. הרמטכ"ל אינו אלא טכנאי צבאי, האחראי לביצוע בלבד.

גם על תיאוריה זו אפשר להשיב באותה מילה צבאית שימושית: ב ו ל ש י ט.

■ ■ ■

במציאות של ישראל יש השפעה עצומה לרמטכ"ל — לא רק בתחום הצבאי הצר, אלא גם בתחום המדיני הרחב.

התחום הצבאי כולל כיום את השליטה במיליון וחצי ערבים בשטחים הכבושים. הוא כולל את נוכחותנו, הגלויה כיום והמוסווית מחר, בלבנון. הוא כולל את מעמדם של ה„מתנחלים" שמעבר לגבול־המדינה.

לרמטכ"ל יש השפעה עצומה על דעת־הקהל, בגלל שליטתו המוחלטת באמצעי־התיקשורת. רמטכ"ל בעל דיעות פוליטיות מסויימות יכול לנצל את מדיו כדי להפיצם השכם והערב, כאילו היו דיעות צה"ל.

מעבר לזה יש לרמטכ"ל השפעה עצומה על החלטות הממשלה והכנסת. כיום משתתף הרמטכ"ל בדיוני הממשלה. כאשר הוא מביע שם את דעתו — שהיא אוטומטית „דעת צה"ל" בפורום זה — יש לה מישקל עצום. מעטים הפוליטיקאים המעזים להביע דיעה שונה. (מי הקשיב לדויד לוי, כאשר דיבר על הסכנה הכרוכה בהכנסת הפלאנגות למחנות?)

כל זה הוכח בעליל דווקא בימיו של איתן.

עזר וייצמן מינה אותו, בהאמינו שיהיה בידיו כחומר בידי היוצר, מכשיר עיוור ואילם. במהרה הסתבר כי הגולם קם על יוצרו. איתן, שהוא בעל דיעות לאומניות־קיצוניות (כדיברי יוסף בורג: „ימינה מן הימין", ואפשר להשתמש גם בהגדרה אחרת) יישם אותן מייד. הוא הנהיג מישטר של דיכוי קיצוני בשטחים הכבושים, טיפח וחימש קבוצות יהודיות פאשיסטיות בגדה, פרש מיטריה של חנינות מעל לראשם של פושעי־מילחמה, ולבסוף הסתבך בעצמו בפשע־מילחמה.

הוא דחף את הממשלה למילחמה בעזרת מידע כוזב ומטעה, ו„מכר" את המילחמה מראש בכלי־היתקשורת.

הזנב הצבאי כישכש בכלב המדיני.

■ ■ ■

לשמש נא פרק עגום זה לקח לכל.

מי שבוחר ברמטכ"ל הבא — יהיה אשר יהיה — בוחר בתפיסה מדינית, ברוח מוסרית ובשיטת־פעולה צבאית.

צדק האלוף טל כאשר אמר, בשעתו, כי המועמדים לתפקיד זה צריכים לעמוד מראש לבחינת הציבור והכנסת. דיעותיהם צריכות להיחשף היטב, כנהוג בארצות־הברית. ההכרעה חייבת להיות מוסרית, מדינית ומיקצועית.

שמא נתגלגל מן הפח של איתן לפחת של — — —.

מאת אורי אבנרי

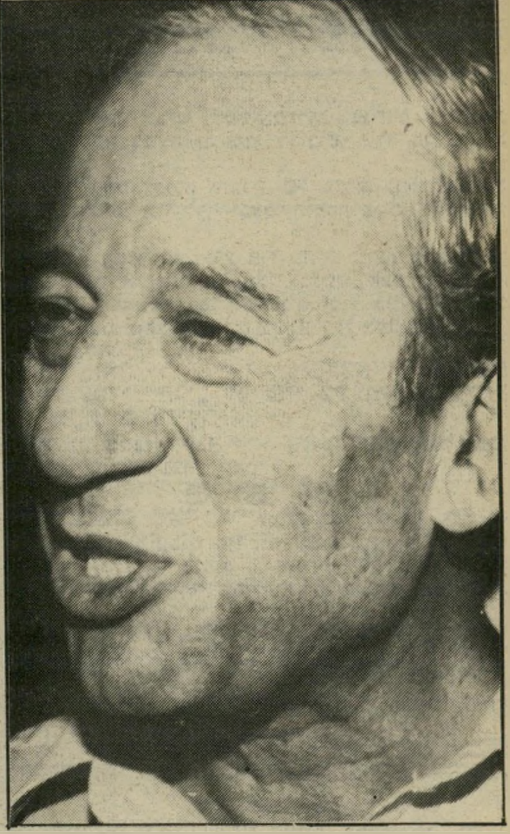

אליעזר שמואלי:

„נאסור על כל גוף להסית!"

צל"ש למנכ"ל משרד־החינוך, אליעזר שמואלי, שאסר על כניסתם של מאיר כהנא ואנשיו לבתי־הספר. מישהו צריך לעצור את האיש הזה, לפני שיהיה מאוחר מדי. אך יחד עם זאת מתעוררת אצל כל דמוקרט בר־דעת השאלה: אם אוסרים על כהנא להיכנס לבתי־הספר, האם זו לא התחלה לאיסורים אחרים? האם בסתימת פיו של האחד אין משום סכנה שיסתמו פיהם של אחרים?

פניתי אל אליעזר שמואלי ושאלתי אותו:

● **כהנא ואנשיו מרצים בבתי־הספר כבר מזה זמן־מה. מדוע דווקא עכשיו התעוררתם והפסקתם אותם?**

הבעיה התעוררה כאשר תלמידים בבית־ספר רנה קאסן בירושלים הזמינו את כהנא, שיופיע לפניהם. ההנהלה הודיעה שלא תתן לו להיכנס לשטח בית־הספר, והוא הודיע שייכנס בכוח. לעניין הזה אמרנו שאם המועצה הפדגוגית של בית־הספר החליטה, על־פי שיקוליה, שאינה נותנת לנציג של גוף פוליטי מסויים להופיע לפני תלמידיה, הגוף הזה אינו יכול להופיע, ובוודאי שלא בכוח.

● **האם אתם מעודדים חינוך פוליטי בקרב התלמידים?**

כהחלט כן. אנו מעודדים חינוך פוליטי וחברתי. אנו שמחים על כל עניין שמגלים התלמידים במתרחש במדינה. אנו שמחים על כל פגישה של תלמידים עם אישים פוליטיים ואנשי־רוח. עם זאת, המיפגשים נתונים להחלטתה של המועצה הפדגוגית.

● **האיסור על כניסת כהנא לבתי־הספר הוא רק לגבי „רנה קאסן"?**

בהחלט לא. המועצה הפדגוגית דנה בסוגייה של הזמנת אישים פוליטיים וגופים פוליטיים לבתי־הספר, והיא מחליטה ושוקלת את הזמנת האישים בהתאם למטרות החינוך של מדינת־ישראל. הודעתי למנהלי בתי־הספר שהם מתבקשים להקפיד על כך שלא להזמין גופים המסיתים לאיבה בין המיגזרים השונים במדינת־ישראל. אם יקום מישהו ויסית לשינאה, אני לא צריך לתת לו במה.

● **האם לא קיימת סכנה שכאשר אתה אוסר על האחד להיכנס לבית־הספר, תאסור גם על האחר, ולא יהיה לזה סוף?**

הבעיה שלי היא לא עניין אישי עם כהנא, או עם מישהו אחר. אני מדבר על כל גוף הקורא להסתה. גוף הקורא להסתה יש למנוע ממנו להפיץ את הסתותיו בין כותלי בית־הספר.

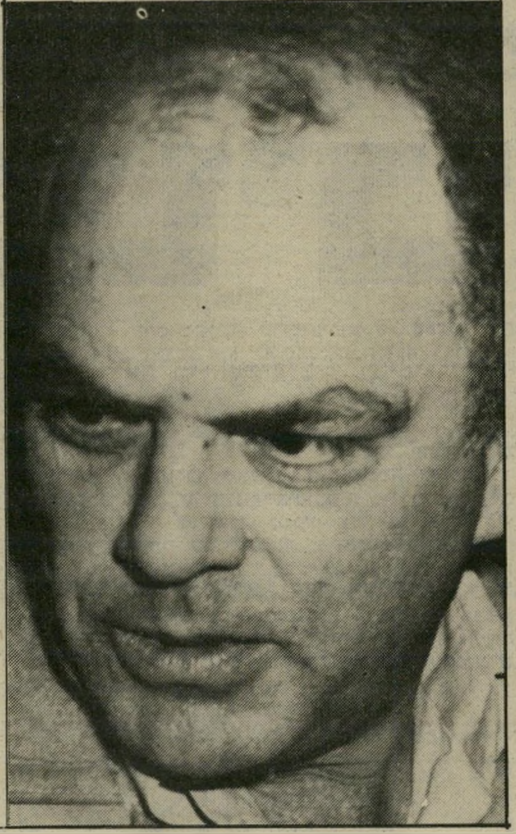

דני גור:

„המשכורת שלי היא 30,850 שקל ברוטו!"

אני בעד שביתת הרופאים. אני חושבת שהם צודקים, ושאם מגיעה למישהו משכורת גבוהה — אלה הם. אחרי הכל, הם הממונים על הבריאות שלנו, הם האחראים על החיים שלנו. אני לא רוצה שהרופא המנתח שלי יחשוב — כשהוא מחזיק בידיו את האיזמל — על חשבון החשמל והטלפון שהוא חייב לשלם, או על האובר־דראפט בבנק.

כעת ברצינות: חבר טוב שלי שהה לאחרונה במחלקה לטיפול־נמרץ בבית־החולים „בילינסון". השבחים שיש בפיו לצוות הרפואי שם הם נדירים. הוא סיפר לי על רופאים שבאו לבקר במחלקה מחוץ לשעות־העבודה, על רופאים שעשו שם ימים כלילות מתוך מסירות אינסופית.

הפרופסור דני גור הוא ראש מחלקת־חלב של בית־החולים „שיבא". דני, אחד ממנתחי־הלב הגדולים בישראל, עובד בלי שעות. כמעט בכל שעה שתחפש אותו, הוא נמצא במחלקה שלו בבית־החולים.

פניתי אליו וביקשתי ממנו שיגיד כמה מילים על השביתה.

המציאות הכלכלית בישראל — אבסורדית. כחברה שאינה חיה בג'ונגל האפריקאי, אלא בחברה מערבית — וזה כולל דירה, מכונית ומזגן — המשכורות של עובדי המדינה הן קריקטורה. מי שאיננו עושה חלטורה מהצד, אינו יכול לחיות שבוע מהמשכורת החודשית שלו, ואת זה כל אחד יודע. הרופאים אינם יוצאים מכלל זה.

אלה שקובעים את מדיניות־השכר של הרופאים, כלומר המנכ"לים למיניהם, טוענים שמשכורותיהם אינן גבוהות ממשכורות הרופאים. אלא שמנכ"ל הפורש אחרי חמש שנות־עבודה זכאי לפנסיה מלאה, ויוצא לשוק הפרטי עם פוטנציאל אדיר להרוויח. הרופא ממשיך כל חייו להיות שכיר, ולהכניס את האצבע לרקטום של החולה.

מי שטוען שהרופאים הבכירים מרוויחים יותר מה־צעירים — או שאיננו יודע מה הוא אומר, או שהוא משקר במצח־נחושה. בחודש פברואר 83 היתה משכורתי החודשית — ללא כוננויות, שאותן אני מבצע כהלכתן בלילות — 30,850 שקל ברוטו. אשתי, שהיא רופאה בכירה ומנהלת מעבדה, מביאה הביתה 17,000 שקל נטו. אז על אלו משכורות־ענק מדברים עזרא סדן והלל דודאי?

אני מסכים עם השביתה, אך אילו היה הדבר בידי, הייתי משנה את מגמות־היעד. עד שהרפואה הפרטית בארץ לא תתמסד, לא תהיה כאן רפואה ברמה כפי שהייתי רוצה, ולא תהיה הכנסה מכובדת וסבירה לרופאים.

כשעה שדיברתי עם פרופסור דני גור, הוא יצא מחדר־הניתוחים. הוא בעד השביתה, אך הוא לא שבת. הוא גם לא גבה 600 שקל דמי־טיפול עבור הניתוח.

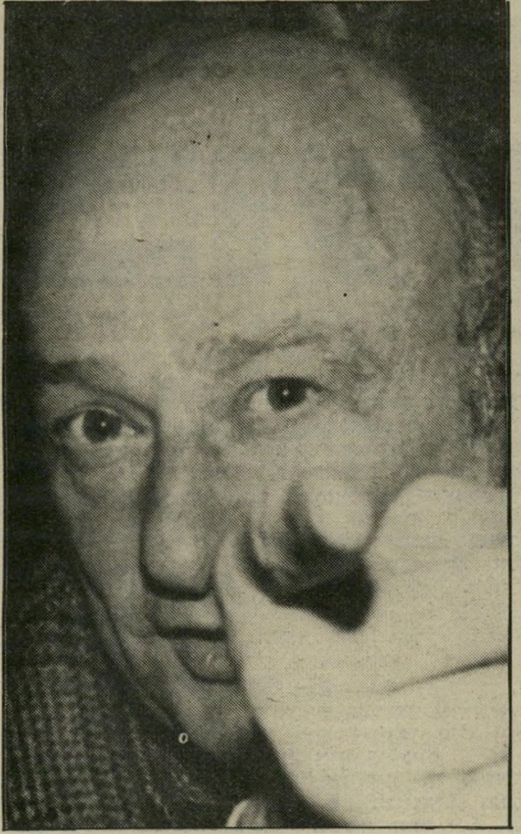

אדוארד קוץ':

„אני אוהב את ירושלים ואת תדי קולק!"

הוא בלי צל של ספק ראש־העיר הכי פופולארי בארצות־הברית. התגוררתי שם שנתיים — תהרגו אותי אם אני זוכרת איך קוראים לראש העיר של וושינגטון, של סן־פרנסיסקו או של בוסטון. אבל אני זוכרת איך קוראים לראש־העיר של ניו־יורק — ולא רק בגלל העובדה שהוא מבקר אצלנו כיום.

בניו־יורק קוראים לו בפשטות אד, כמו שבירושלים קוראים לראש־העירייה תדי, ובתל־אביב קוראית לראש־העירייה צ'יצ'. יש לו פה גדול, והוא לא מהסס להביע את דעתו על כל דבר. אמצעי־התיקשורת מטורפים אחריו, והוא מחזיר להם אהבה.

אד קוץ' אוהב להתראיין, אוהב להופיע בטלוויזיה, אוהב להתחכך בין בני העיר שלו. הוא עדיין רווק, ומלחשים עליו כל מיני לחשושים, שהשתיקה אפילו בעיר כמו ניו־יורק עדיין יפה להם.

אד קוץ' מבקר בישראל ואני שאלתי אותו:

● **מה אתה אוהב אצלנו?**

אני אוהב את ירושלים ואת ראש העירייה, תדי קולק. אני חושב שיש לי מה ללמוד ממנו. הוא מצליח להשתלט לגמרי לא רע על עיר מסובכת ובעייתית.

● **והעיר שלך אינה מסובכת ובעייתית?**

או! ניו־יורק היא ניו־יורק. יש לה בעיות שהיו מספיקות לכל מדינת ישראל ולעוד כמה מדינות שכנות. אך ניו־יורק היא כיום העיר החיונית ביותר בעולם. כל מה שקורה בניו־יורק, קורה דקה אחת אחר־כך במקום אחר בעולם. ניו־יורק של היום היא בירה של תרבות, של מוסיקה, של דברים נפלאים. תבואי לבקר, תראי בעצמך.

● **אתה מודע לבעיית ההגירה של הישראלים לעירך?**

ניו־יורק היא עיר שיש בה מהגרים מכל הלאומים בעולם. כמובן שהסבו את תשומת־ליבי לעובדה שההגירה מישראל לניו־יורק גדלה והולכת. אך באותה מידה הסבו את תשומת־ליבי לכך שההגירה מאנגליה ומצרפת גדלה.

אנשים באים לניו־יורק מכל העולם. את מתייחסת לישראלים, כי במדינה כל־כך קטנה כמו ישראל, מרגישים מייד כשמישהו מהגר. נסי לחצות את הכביש בשדרה החמישית — תשמעי מיליון ניבים ושמונים לשונות.

חנוך חסון:

„כל שנה אני שומע את אותו הנאום!"

שאני באה לרדת על תחרות הקדם־אירוויזיון, אני מרגישה קצת מטומטמת. זה היה כל־כך רע, שאין בכלל מילים היכולות לתאר כמה רע זה היה. זה היה כל־כך מביך, שכל מה שאגיד יישמע מגוחך לעומת מה שעם ישראל ראה במוצאי־שבת על המירקע.

בכל זאת, לא הייתי יכולת להימנע מלדבר על הדבר הזה עם האיש האחראי, עם המפיק חנוך חסון, העומד בראש מחלקת־הבידור של הטלוויזיה.

חנוך חסון, לתדהמתי, לא הבין על מה אני מדברת. הוא חשב שאני מגזימה, חשב שאני לא מוסמכת, חשב שאני משחקת את האינטלקטואלית.

● **חנוך, למה הרמה הנמוכה הזאת?**

על מה את מדברת? זוהי רמתם של הפיזמונים בארץ! מדוע את חושבת שהרמה בקדם־אירוויזיון היתה נמוכה מהרמה של מיצעד הפיזמונים?

● **מכיוון שהתוכנית שודרה לכל עם ישראל בטלוויזיה. אינכם מצפים מתוכנית המשודרת לכל עם ישראל שתהיה על רמה מעט יותר סבירה?**

מטרת המופע היתה לבחור שיר שמתאים לאירוויזיון. אנחנו לא התכוונו להציג אנציקלופדיה של הזמר העברי, אנחנו התכוונו לבחור שיר פשוט וקליט, שיתאים למטרה שלשמה אורגן המופע.

● **לדעתי, רמת השירים היתה מתחת לכל ביקורת.**

עם כל הכבוד, את לא מוסמכת להגיד את זה. את אולי מבינה בעיתונות, אך לדעתי — ואני אומר לך את זה באופן חברי לגמרי — את לא מבינה בלהיטים. מה שהוצג אתמול זה הלהיטים של מדינת ישראל. זוהי רמת הלהיטים בארץ. זולה להיטיך ישראל. לא היתה כאן מטרה להשמיע שירים של נורית גלרון וחווה אלברשטיין — אלה ממילא לא היו זוכים בתחרות. היתה כאן מטרה לבחור שלאגר שילך חודש וייגמר.

● **ואתה, שאוהב כל־כך מוסיקה, מוכן להיות שותף לזה?**

למה לא? זה כוחו של להיט. מה, אנחנו „אתה בחרתנו"? אני לא מבין: יש כאלה שאוהבים את אריק איינשטיין וסאשה ארגוב, אבל למה לקפח את זכותם של אלה שאוהבים שלאגרים מן הסוג ששרו אתמול? זו הרמה של עוד להיט. למה לא?

המטרה היא לתת שואו. הרי מדובר בטלוויזיה, ואם השואו הזה עושה טוב לאנשים — אז למה לא?

אני לא אוהב את ההתייפיפות של כל אלה הטוענים שהשירים הם לא שירים, והרמה היא לא רמה. יש לי דוקטורט בזמר העברי, וכל שנה ביום שאחרי אני שומע את אותו נאום שאת משמיעה לי כעת. ואת יודעת מה? השירים האלה עוד יתחבבו עלייך. יש בהם כמה שירים יפהפיים, כמו השיר של אוסנת וישינסקי והשיר של ענת רקם. את תראי שאת בעצמך עוד תפזמי אותם!

אהוד מנור:

„שמחתי לתרום משהו לאהבה בין האנשים!"

קשה לי להאמין שהאיש שכתב את „ברית עולם", כתב גם את השיר הזה על „עם ישראל חי", שייצג אותנו באירוויזיון בגרמניה. טילפנתי לאהוד מנור ושאלתי אותו:

● **אתה אוהב את השיר שכתבת?**

השיר הזה נכתב בהתייחסות נורא רצינית, ומתוך לבטים, לאור השנה הקשה שעברנו כולנו.

● **הוא לא נכתב כדי לנגן על נימי הפטריוטיזם, כדי לזכות במקום הראשון?**

אני מסתייג מאלה המסתייגים מפסטיבלים ומתחרויות. ההבדל בין אלה שלא משתתפים ובין אלה המשתתפים — זה שאלה המשתתפים יש להם אומץ. אני מאוד מודע לאספקט של כף במוסיקה פופולארית, אין לי שום תסביך ובעיה, ולא מטריד אותי להיות מפסיד.

בקשר לנימי הפטריוטיזם שאת מדברת עליהם: השיר הזה נכתב כתוצאה משלושה גורמים שחברו יחד. אני מאוד מוטרד מהבעיות הבינעדתיות בישראל. בשנה האחרונה העם בישראל נמצא ממש בדיכאון; והסיבה השלישית — לא יכולתי לחדול מלהיות מוטרד מכך שהתחרות נערכת בגרמניה, וזה חשוב להגיד דווקא בגרמניה שאנחנו חיים.

תאמיני לי, שמחתי לתרום משהו לאהבה בין האנשים בארץ, ואם תעקבי אחר מילות־השיר — זה שיר של ספיקות. לי אין לבטים. אני שמח שכתבתי את השיר.

אני שונא את הצביעות וההסתגרות במגדלי־השן. פיזמון זה דבר פופולרי. גם כשאני כותב פיזמון, אני כותב מתוך פריזמה אישית.

● **גם את השיר הזה כתבת מתוך פריזמה אישית?**

זהו שיר מאוד אישי, וכתבתי אותו מתוך זהות עם התחושה הכללית. אני עומד מאחורי כל מילה של השיר.

פנינה רוזנבלום:

„כאן לא מבינים שיר שהוא סופיסטיק״יטד!"

בתוך כל בליל הגועל־נפש שנקרא „קדם־אירוויזיון", בתוך כל בליל התת־רמה והתת־תרבות והתת־זמרים, אני דווקא אהבתי את פנינה רוזנבלום. היא התאימה בהחלט לקדם־אירוויזיון הזה, הרבה יותר מגיתית שובל, שצריך לשלוח אותה לפסטיבל הזמר של בתי־הספר התיכוניים; הרבה יותר מהזמרים של הלהקה המעורפלת בשם „ילדי השמש".

לפחות את מילות השיר שלה הבנתי, לא כמו את מילות השיר הדבילי של להקת „איזוליר־בנד" או את הצרחות של המתולתל מלהקת „קסם", שצווח כל הזמן בל־בל־בל.

פנינה רוזנבלום היא חלק מהתרבות שלנו. יותר מזה — היא נכס תרבותי. היא עיתונאית בעלת טור, היא זמרת, ובעוד חודש היא גם תהיה סופרת. אם לא אנחנו, היא לא היתה כל הדברים האלה. היא עושה מה שהיא רוצה, ואנחנו עונים אחריה אמן. לכן אני מסירה לפניה את הכובע.

לפני שנה היא ישבה בסלון הוורוד שלה, ואמרה לחברים שראו איתה את הקדם־אירוויזיון, שגם היא יכולה להשתתף בתחרות, ושאם היא לא תשתתף בשנה הבאה — היא לא פנינה. אז היא כן פנינה. עובדה, היא השתתפה.

וזה שהיא זכתה רק בשתי נקודות, זה לא משנה. היא הופיעה בטלוויזיה, ראו אותה שרה. אני מוכנה להתערב שהיא עוד תנחה את „שעה טובה". הם מחפשים כעת מראיין, היא תציע את המועמדות שלה, תעבור „אודישן" ותראה להם שהיא מסוגלת גם לזה. למה לא? פנינה רוזנבלום זה מה שמתאים לנו.

● **את מאוכזבת?**

אני לא יודעת אם השיר שלי היה צריך לזכות במקום הראשון, אבל העובדה שהופעתי בתחרות היא כבר הישג רציני. אם אני מאוכזבת? לשיר שלי הגיע מקום יותר טוב, אבל אנשים לא בוחרים לפי השיר. הם בוחרים לפי פופולאריות. כאן הם רגילים לסנדלים ו„עם ישראל חי". הם לא רגילים למשהו קצת יותר סופיסטיקייטד כמו השיר שלי.

● **איזה מקום הגיע לך, לדעתך?**

לפחות בין החמישייה הראשונה.

מיהו המועמד המתאים ביותר למישרת הנשיא. מיהו נ׳, חברו של אמנון דנקנר, ומדוע מטפל סגן־השר בהארכת כהונת הרבנים

■ ח״כ המערך **משה שחל** הוא מאוד לויאלי לעדתו. כאשר ישב על כיסא יושב־ראש הכנסת, ביום החמישי שעבר, פשטה שמועה במיזנון הכנסת, שהקואליציה תנצל את עדיפותה המיספרית ותביא למליאה את חוק הרבנות. יום לפני כן נעל שחל את הישיבה, אחרי שהבחין שהנואמים אינם נמצאים באולם, כדי למנוע תרגיל בזק של הקואליציה. ביום החמישי אחרי הצהרים היתה המליאה כמעט ריקה, ודובר מפ״ם **אמנון לוי** חשש מתרגיל דומה. הוא רשם פתק לשחל בו סיפר על השמועות, וביקש ממנו לשים לב למתרחש. הסדרן שהביא את הפתק לשחל הביא ללוי תשובה מסגן יושב־ראש הכנסת, שבה נאמר: „השמועה הגיעה גם אליי. על־פי תקדימים שהיו בעבר, כיסא שיושב עליו ספרדי — לא ישוחרר למי שאינו בן־העדה. ומאחר ש**מנחם סבידור** הוא אשכנזי, איני מתכוון לוותר על כס היושב־ראש. וכל עוד אני היושב־ראש, הם לא יביאו את חוק הרבנות. אל תדאג.״

■ רבים שאלו בשבוע שעבר מי הוא נ׳ המיסתורי, שאליו היפנה העיתונאי **אמנון דנקנר** את מיכתבו הגלוי, בעיקבות המאמר שבו תקף דנקנר את בני עדות־המיזרח. פיתרון החידה: נ׳ הוא **ניסים מישעל**, הכתב לענייני מיפלגות של הטלוויזיה, בן לעולים מעירק שגדל במעברה.

■ ליושב־ראש אגודת מכבי תל־אביב **יחזקאל פלומין** יש מועמד מתאים לכהונת נשיא־המדינה: זהו שחקן הכדורסל **אולסי פרי**. „הוא גם יהודי, גם שחור וגם משכמו ומעלה,״ אמר פלומין.

■ בעת אחת מישיבות המועצה הלאומית הפלסטינית באלג׳יר חש העיתונאי הישראלי, **אמנון קפליוק**, שסיקר את המושב, בעייפות. הוא ביקש לנוח. מארחיו הפלסטיניים היפנו אותו לאחד הבתים הסמוכים, שנמסר לשימושו של צלאח (**„אבו איאד״**) ח׳לף, אחד מראשי פת״ח. כאשר פתח לו אבו־איאד את הדלת, הוא התלוצץ: „לקחתם את הבית שלי ביפו, ועכשיו אתם באים לקחת גם את הבית שלי כאן?״

■ לפני שבועיים כתב המשורר **יונה („יבי״) בן־יהודה** שיר, שפורסם בהארץ, תחת הכותרת „כן ירבו כמוך, יא סרטאווי.״ כתב יבי: אל תירא, יא סרטאווי, / לבני אחיך / ...יבואו ימים בהם / נפקח עיניים בהירות / ולילות המרחב הנצחיים / כתשוקת־חיים צוננת / תישאנו אל על / כמו / שתויים היינו מאחווה. / ספר, יא עיצאם סרטאווי...״ ישראלי שנפגש עם סרטאווי טרח לתרגם לו את השיר, והוא הגיב בהתרגשות. „זוהי הפעם הראשונה שמישהו כתב לי שיר,״ התוודה מנהיג־השלום הפלסטיני, שאירגוני־הסירוב הקיצוניים מאיימים על חייו. הוא הבטיח לכתוב ליבי תשובה אישית.

■ ח״כ הליברלים **יהודה פרח**, ד״ר לחינוך מנתניה, לא התלוצץ. כשהקימו הליברלים ועדה שתבחן את מועמדי המיפלגה לנשיאות, ועדה, שבה חברים השרים **שמחה ארליך, משה ניסים ויצחק מודעי** והח״כית **שרה דורון** הוא הופיע לפניה בחשאי, הציג את מועמדותו, תוך שהוא מפרט שעה ארוכה את תכונותיו וכישוריו. הוועדה הודיעה לו בנימוס שהיא תדון בהצעתו.

■ אפרופו המירוץ לנשיאות, סיפר ארליך שפעם בא **עזר וייצמן** אל **דויד בן־גוריון**. אשתו של הזקן, **פולה**, שעמדה בחלון, קראה: „הנה בא וייצמן, אבל לא זה שמת.״

■ בערב הראיונות השבוע הזה ראיין **מני פאר** את הבדרן־חקיין **יוסי ברק**, שחיקה את קולו של ארליך. ברק נשאל איך יבחרו הליברלים את השר השישי שלהם, והשיב שהם יעשו זאת על דרך האלימינציה. פאר ביקש הסבר, וברק פירט: „מי שאינטליגנטי, ינחה את שעה טובה; מי שיידע אנגלית, יהיה השגריר שלנו בארצות־הברית. מי שיהיה יהודי יקר, יהיה הרב הראשי; מי שיהיה אהוב ומקובל על כולם, יהיה הנשיא. ומי שלא תהינה לו אף לא אחת מהתכונות האלה, יהיה בלית־ברירה השר השישי של הליברלים.״

■ בקטע אחר סיפר פאר, שחולה בא לרופא שובת ואמר לו: „דוקטור, יש לי פארנויה. יש לי תסביך סחיטה.״ ענה לו הרופא: „תן לי 600 שקל ואני אטפל בך!״

■ סגן־שר־העבודה־והרווחה **בן־ציון רובין** סיפר בוועדת הכספים על קשיי־מישרדו. „משימות חדשות מוטלות על המישרד, שדורשות כוח אדם ותקציב.״ התערבה ח״כ העבודה **נאווה ארד**: „כמו בחוק ריצוי עונשים על־ידי עבודה לתועלת הציבור...״ כי שהיא מתכוונת להפעלתו המעשית של החוק. קטע אותה חברה למיפלגה **אריק נחמקין**: „מה, את מבינה גם בזה?״ ארד השיבה מייד לנחמקין, בן מושב נהלל: „כמו שאתה מבין בתפוזים.״ תיקן אותה ח״כ המפד״ל **אליעזר אבטבי**, ממושב שיבלים: „הוא מבין בפרות, לא בתפוזים.״

■ הדיון בכנסת סביב חוק הרבנות הביא לרעיונות מוזרים ביותר. בחטיבה הליברלית הוסבר העניין כך: הבחירה היא בין הארכת כהונת הרבנים **שלמה גורן** ו**עובדיה יוסף** בעשר שנים נוספות, ובין מינוי עד סוף חייהם. ח״כ **יצחק („זיגי״) זייגר** הציע הצעות פשרה: להאריך את הכהונה לכל החיים, אך לקצר את חייהם לעשר שנים.

■ באותו דיון נראה שר־התיירות **אברהם („אברשה״) שריר**, שאינו מעשן בדרך־כלל, כשהוא מצית סיגריה. הבחין בכך **דרור זייגרמן**, שקרא בקול: „אברשה! מה איתך, אתה עצבני?״ כשראו זאת האחרים, לא יכלו לשתוק. מישהו אמר: „נו, התחלת לעשן, עוד מעט תתחיל לשחק קלפים.״

■ סגן שר־החוץ **יהודה בן־מאיר**, איש המפד״ל, התרוצץ בין כל הח״כים כשהוא מנסה לשכנע בזכות הצעתו להאריך כהונת הרבנים הראשיים. העיר חברו למיפלגה, שאינו נמנה עם סיעתו, סיעת הצעירים: „מה חשוב לו כל־כך הגורן הזה — הוא זקוק לו לאיזה מישפט גירושין מישפחתי?״

■ בהזדמנות אחרת, טען ח״כ העבודה **דב בן־מאיר**, באותו עניין, כי יש יהודים שאינם שומרי־מיצוות. כששמע אותו חברו למיפלגה **חיים בר־לב**, הוא העיר: „אין יהודים שאינם שומרי מיצוות.״ התערב ח״כ שינוי **מרדכי וירשובסקי** ואמר: „הו, הנה האדמו״ר בר־לב.״

■ ביום הראשון שעבר ניצל וירשובסקי את חופשת־הפורים ויצא לטייל ברחוב דיזנגוף, כדי לתור אחרי תחפושות מעניינות. הוא לא יכול היה להימלט מפוליטיקה. פגש אותו באקראי **בועז אפלבאום**, עוזרו של **שימעון פרס**, ובין השניים התנהל ויכוח באמצע הרחוב על רעיון הקמתה של ממשלת ליכוד לאומי.

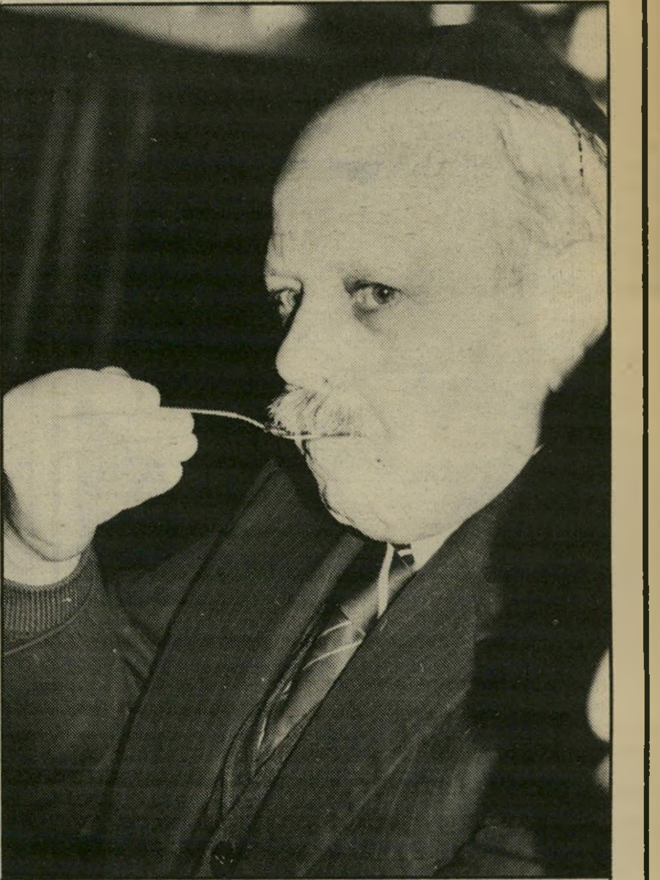

אפריים אורבך

אוכל עוגה (למעלה), אבנר שאקי שותה כוס מיץ (משמאל) ואברהם שפירא מתיישב ליד השולחן. שני הפרופסורים והח״כ באו למלון דן בתל־אביב, כדי לשמוע סידרת נאומים מייגעת, על הצורך בהקמת מועצה ציבורית לאחדות העם, מטעם תנועת ביחד של יוצאי צפון אפריקה. באולם נכחו עוד עשרות אנשי משק, כלכלה ואקדמיה, שזכו בכיבוד קל. שני הפרופסורים זכו בהתעניינות רבה, משום ששמם הוזכר באחרונה כמועמדים לתפקיד נשיא המדינה. ח״כ אברהם שפירא טרם הוזכר כמועמד לתפקיד זה.

אנשים

■ בדיון בוועדת־החוקה על פרשת מעצרו של **דניאל חנוך**, שאל ח״כ יצחק זייגר את עורך־הדין **אבי כרשי**, אם אינו חושב שהמישטרה השיגה את המידע בדרכים עקלקלות. העיר **יצחק ברמן**: „לא אומרים עקלקלות אלא מתוכחמות.״

■ בוועדת־הכלכלה של הכנסת הופיע חבר הוועדה־המרכזית של ההסתדרות **גדעון בן־ישראל**, שהתלונן על גידול היבוא לעומת הייצור המקומי. הוא התריס לפני הח״כים, שהכורסות המרווחות שעליהם הם יושבים הן מתוצרת איטליה. לחדר־הישיבות נכנסו הח״כים **דן תיכון** ו**מיכאל קליינר**, שהתיישבו על כיסאות מתקפלים בצד האולם. דן תיכון קפץ ואמר, שהייצור המקומי הוא גרוע. בן־ישראל, שלא הכיר את הח״כ, שאל: „מי זה, מי זה?״ קליינר החל לדבר. ויושב־ראש הוועדה **גד יעקובי** ניסה להפסיק אותו. אז קרא ח״כ חרות: „לנו מותר. אנחנו יושבים על כיסאות תוצרת־הארץ.״

■ כך חולפת התהילה: שר־הביטחון לשעבר **אריאל שרון** נכנס ביום השלישי שעבר למיזנון הח״כים. הוא ישב בשולחן פינתי ואכל ארוחת־צהריים. איש לא ניגש אליו, למרות שהמיזנון היה מלא בח״כים, בשרים ובעיתונאים. אחרי שסיים את ארוחתו, בהה השר־ללא־תיק בחלל האוויר. הפריע לו שר האנרגיה לשעבר, יצחק ברמן, שהתיישב לידו ושוחח עימו בלחש. אחד מחבריו של ברמן במיפלגה הליברלית העיר: „הוא עכשיו מעביר לו קורס מזורז איך להיפרד מהבימה ולהישאר בחיים.״

■ ח״כ הליברלים הקשיש **צבי רנר** אינו ידוע כנואם במליאת הכנסת. עד היום, דיבר בסך־הכל פעמיים. בכל זאת, יש לו כותב נאומים, המכין עבורו את נאומיו־שלא־נגאמים, בכנסת או במיפלגה. זהו הד״ר **ישראל אלינר**, מנהל המידרשה הליברלית וידי־ימינו של רנר.

■ למסיבת ההפתעה שערכה **לילי שרון** לבעלה אריק, ליום הולדתו ה־55, בחוותם בדרום, לא היה יצוג לאמצעי התיקשורת, להוציא אחד: **שימעון שיפר**, הכתב המדיני של הרדיו.

■ הפרקליט התל־אביבי **משה זינגל** עבר למישרדים חדשים ומפוארים, מול עיריית תל־אביב. בכניסה לחדרו מוצב בר משקאות ענק, ואחד מחדרי המישרד — חדר־המנוחה — מצוייד במערכת סטריאופונית משוכללת ובמכשיר טלוויזיה ציבעוני.

■ מכון חדש למחול אירובי: המורה לספורט ומדריכת השחייה **זמירה** („זמי״) **אדם**, שהיתה בעבר גם זמרת, החליטה ללמד מחול אירובי. היא טוענת שיש לה שיטת־לימוד חדשה, השונה מזו שבמכונים אחרים.

■ ח״כ ר״צ **שולמית אלוני** סיפרה, שבחג־הפורים היא הלכה עם נכדותיה לבקר בגן־החיות, אחרי שנים שלא ביקרה שם. היא ניגשה למקום שבו נמצאים הקרנפים, והתעכבה שם זמן ממושך: „התבוננתי בחיות האלה הרבה זמן. ראיתי חיות גדולות, מכוערות, בעלות עור־עבה, והעיקר — ראש קטן. אמרתי לעצמי, ואחר־כך לנכדותיי, שחבל כי דווקא רבים וטובים כל־כך מתקרנפים היום.״

אורנה מילוא

בתו של בימאי התיאטרון יוסף („פפו״) מילוא מתארת את אחד מציוריה. היא פתחה תערוכה חדשה, מפרי מכחולה, בגלריה אהובה פינקס, ואביה בא לשם כך במיוחד מגרמניה — שם הוא מביים ומופיע בערב שקספיר. הוא שהה במקום זמן קצר, ואץ לנמל־התעופה כדי לקבל את פניה של אורחת גרמנייה. שתי הדמויות בתמונה שלידה עומדת מילוא, מזכירות מאוד את אביה ואת אמה המנוחה, ימימה, כשחלל גדול מפריד ביניהם. למרות זאת, הציירת מכחישה בתוקף את הדמיון.

■ המנכ״ל לשעבר של מישרד־החוץ **גידעון רפאל** סיפר ביום הולדתו ה־70, שחל ביום הראשון שעבר, על פגישתו עם **חוסיין** מלך ירדן. השניים נפגשו בלונדון ב־1976, ובשיחה דוחו תנאי ישראל לכניסת כוחות סוריים ללבנון, וציין הקו האדום, בנהר הליטאני.

■ רפאל סיפר, שבמילחמת ששת־הימים ניסה **לוי אשכול**, ראש־הממשלה דאז, למנוע את מינויו של **משה דיין** כשר־הביטחון במקומו, אלא חתר למינויו כשר־החוץ. **אבא אבן** לחם כדי למנוע אפשרות כזאת.

■ המורה ומבקר הסיפרות **יוסף אורן** פיתח גישה חדשה למחקר סיפרו של **אברהם ב׳ יהושע**, גירושין מאוחרים. לדעתו, אין אלה גירושין בין בעל ואשתו, אלא בין הציונות, שאותה מסמל הבעל, ובין ארץ־ישראל, שאותה מסמלת האשה. לטענתו, הוא מוצא מאות ראיות לתיזה זו בסיפרו של יהושע.

■ פעיל הליברלים בירושלים, **אברהם** („פריצי״) **פריד** ובוגר הישיבה **אלעזר שטורום** המוסמך לרב, פתחו בירושלים מיסעדה תחת השם התמחוי. כיאה לשם, הם הכינו תפריט מקורי, המוענק לכל לקוח, אחרי שהוא משלם את חשבונו. תחת הפרק מקדירת הבשר מופיע המאכל לבבות זו כפרתי. התוספות לבשר נקראות תוספתא רבה והן „מיני בולבוסין וקיטניות מן המרחשת.״ תחת פינת הרינג, מודיעים השניים: „לרשות קהל חסידינו עומדת פינת הרינגים, גירסת קהילת וורמייזא.״ במקום מוגשת קערת מלחכי פינחה, קומפוט שמחת עניים וקרמפוס בת האדמו״ר. כדי להזכיר לאורח שעליו להשאיר דמי שירות, ל„עלמה החסודה העומדת עליך לשמשך,״ הלא היא המלצרית, כתוב בשולי התפריט: „מי שאינו רוצה ליתן צדקה, או שיתן מעט ממה שראוי היה לו ליתן, בית־דין כופין אותו ומכין אותו מכת־מרדות, עד שיתן מה שאמדוהו ליתן, ויורדין לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן.״

דליה שימקו

מדגמנת בגד חושפני מתוך המחזה נשים תיזהרו מנשים (מימין), יוסף באשי מדגמן מתוך המחזה ריצ׳ארד השלישי, ואילו רות סגל מדגמנת את הגברת עם הכלבלב, ממחזה בשם דומה. השלושה, שחקני תיאטרון חיפה, ושחקנים אחרים ערכו תצוגת־אופנה היתולית של בגדי תיאטרון ממחזות ידועים. הכרוז, הלל מיטלפונקט, אף חיבר נוסח מרתק שליווה כל תילבושת. על שימלה של המחזמר לילי גס אמר: „הצעקה האחרונה לנשות צמרת. שימלת ייצוג, שנועדה לנשותיהם של נבחרי הכנסת. לבשה אותה לאה רבין ועד לפני ימים ספורים לילי... גס.״ על תילבושתו של באשי (באמצע) קרא מיטלפונקט: „בית־האופנה שקספיר מציג את חליפת ריצ׳ארד השלישי, היא חליפה הכרחית לכל גנרל בעל אמביציות פוליטיות. היא גמישה אבל מחוספסת, אטומה לכדורים ולביקורת. ואם תנסו להוריד לו אותה, תופתעו שהיא גם נדבקת לגוף. בדגם הישראלי של הגנרל הפוליטי יש חסה צמודה, כתוספת חקלאית. ומי שמתנהג כשפן — יאכל כמו שפן!״ ברקע תצוגה מתוך המצוד המלכותי של השמש, נאמר: „חליפת שרד זו נתפרה במיוחד על־פי דגמים ישנים של מלכי האינקה, והוזמנה במיוחד על־ידי מנחם סבידור, כשהתמנה ליושב־ראש־הכנסת. הבגד מתקשט בכמה שפות, מקרין כוח אמביציה וזקיפות. עם בגד כזה ניתן בנקל להפוך לנשיא או לרב ראשי.״

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

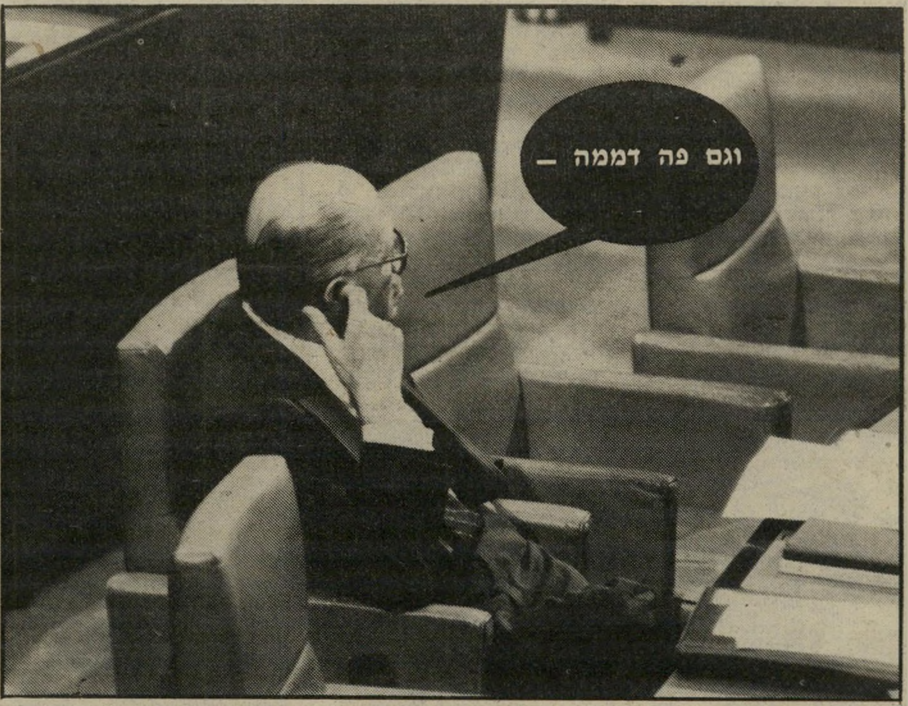

מנחם בגין בכנסת

אנשים

אהרון פאפו גילה את מקור מוצאם של האשכנזים

■ האם הוא הבין את הסלאנג או לא? הפירסומאי **דויד אדמון** בא לראיון בתוכנית הרדיו כל ציבעי הקשת, בעניין השר השישי של המיפלגה הליברלית. מפיקת התוכנית **תמר עמית** אמרה שאדמון „עשה לה ברז,״ משום שלא הצליחה להשיג אותו יומיים קודם לכן, כדי לראיינו טלפונית. אדמון ענה שהוא בא במיוחד לאולפן כדי לתקן את הברז, ושאל איפה הוא.

■ עורך־הדין **אהרון פאפו**, הידוע כקורא ספרים מושבע, סיפר אחרי התאבדותו של הסופר היהודי־אנגלי **ארתור קסטלר**, כי במשך שנים הוא עקב אחרי ספריו, מאז שקרא בגיל 16 את האנתולוגיה האל שהכזיב. „אחרי קום המדינה הוא איבד את עניינו בעם היהודי, ושב אליו רק בשנותיו האחרונות, כאשר פירסם את סיפרו השבט ה־13 — שממנו נובע, שהאשכנזים הם בעצם לא יהודים ממוצא ארץ־ישראלי, אלא צאצאי הכוזרים. תיאוריה זאת הופרכה על־ידי היסטוריונים רציניים. אך אלה המדברים כיום על שני עמים ושתי תרבויות, אולי יימצאו סימוכין לעצמם בספר זה, ויתנחמו בכך שאולי הם בעצם כוזרים.״

● **שר־על לענייני כלכלה יעקב מרידור**, על שאלת עיתונאי מדוע לא ממשיכים לפתח את מכונות־הפלאים שלו לייצור אנרגיה: „כי אי־אפשר לפתח המצאה, כשכל הזמן דוחפים מיקרופון לפה.״

● **השר ללא תיק מרדכי בן פורת**, על הודעת ראש־הממשלה, שאריק שרון יהיה חבר בוועדת־השרים לענייני־ביטחון: „כש(מנחם) בגין הודיע את זה, הוא מילמל משהו בשקט. לא שמענו את קולו. לא ידענו מה הוא אומר.״

דב בן־מאיר מנסה להסות את ראש עיריית תל־אביב, שלמה (צ׳יצ׳) להט, בעת שהשניים נפגשו בפתיחת שוק־פורים של נעמ״ת, שהתקיים בתל־אביב. היה זה שלושה ימים לפני שנודע כי בן־מאיר, ח״כ העבודה ומזכיר מועצת פועלי תל־אביב, נבחר כמועמד של מיפלגתו להתמודד מול צ׳יצ׳ בבחירות המוניציפליות, שיתקיימו באוקטובר הקרוב.

פסוקי השבוע

● **שר־האנרגיה יצחק מודעי**: „אני כמו ברזל. כמה שלוחצים יותר, אני מתחשל יותר. אינני חושש מן הבלימה. יש לי אמביציות לנוע קדימה. קצב התנועה ייקבע על־ידי ההזדמנויות הבאות.״

● **העיתונאי אמנון אברמוביץ**, על הידיעה שהשר בלי תיק אריאל שרון ביקש שתי לשכות — האחת בתל־אביב והשנייה בירושלים: „מה הפליאה, מה? תוכי אחד פה, תוכי אחד שם.״

● **הרב מנחם הכהן**: „האוצר מבקש לעקר את הרופאים, מישרד־הבריאות רוצה לעשות להם הפלה, וההסתדרות — לבצע בהם ניתוח קיסרי.״

● **הנ״ל**: „גוברות השמועות כי השילטונות מתכננים גל מישפטים נגד הרופאים היהודים.״

● **העיתונאית והפסיכולוגית ורדה ויזלטיר**, על ילדותה: „הייתי קטנה, לא מפותחת, לא סקסית, ובהתנהגותי הנשית הייתי רחוקה מחלומו של הגבר הישראלי המצוי.״

● **איש־הטלוויזיה מאיר שלו**: „אמרו שבסין נגמרה שנת החזיר והתחילה שנת הכלב. וזה מוכיח שגם הם קיבלו את מסקנות ועדת־כהן.״

גם בבנקאות המחר
ההשקעה הטובה ביותר היא באנשים.
בנק לאומי נכון למחר

מאז ומתמיד משקיע הבנק בעובדיו. השקעה זו הוכחה כמשתלמת ותוצאותיה ניכרות בשירות המקצועי, המעודכן והיעיל שמקבל כל לקוח בסניף שלו.

עובדי הבנק עוברים השתלמויות קבועות ובתחומים שונים כדי שיוכלו לתפקד במלוא המיומנות במערכת המורכבת של בנקאות המחר: תחכום אלקטרוני, עסקות בינלאומיות, ארגון שיווקי יעיל ואמצעים לחילופי מידע, על מנת לשרת אותך ביעילות ולענות על צרכיך המיוחדים.

אתה, ואתך עוד מאות אלפי לקוחות — אלה האנשים שלמענם אנו משקיעים.

בנק לאומי משקיע באנשים טובים ומיומנים ורואה בהם את הונו העיקרי ואת הנכס החשוב ביותר שלו.

בנק לאומי

אנשים לשרות אנשים

נשים במלכודת
HAWK
נשים שימו לב! עכשיו יש הוק באויר.
הוק - "אפטר שייב" שונה לגמרי. ריח חדש, כובש ומפתה.
לכל שעה, לכל מקום, לגברים שאוהבים אתגרים.
חדש
HAWK
AFTER SHAVE
by MENNEN
3.2 FL. OZ. [95 ML.]
מיובא ומשווק ע"י דיפלומט
הוק
אפטרשייב לגברים שניסו הכל.

האם חייל צה"ל, שלחם בלבנון, הוא בנו של

ערבי שהיה בביירות הנצורה?

הבן הנעלם

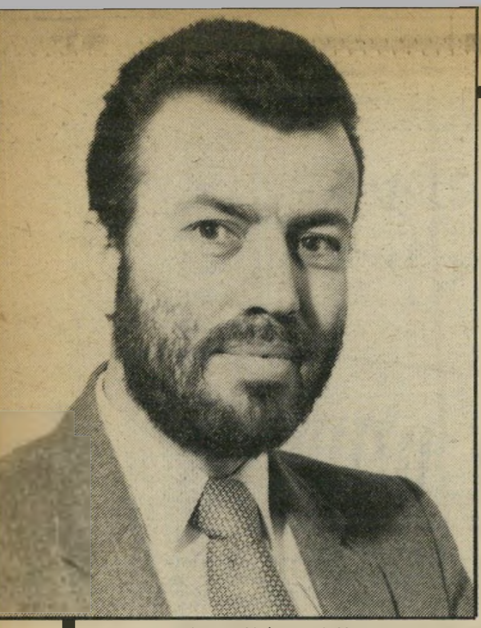

אנוור אבו־עיישה
„כדי שתבינו איך חיינו"

סעיד אבו־רזאלה הוא פליט פלסטיני החי בלבנון. ביוני 1982, בזמן ההפצצות על ביירות, הוא שאל את עצמו אם יתכן שבנו הוא אחד החיילים הישראליים, אשר יצאו ל„מילחמת־מגן."

הנה סיפורו:

גולדתי ב־1929. גרתי ברחוב נצרת בחיפה. אבי מכר ירקות, ואני למדתי בבית־ספר העצמאות. המנהל היה אדם מתקדם, שהתנגד לכיבוש האנגלי ושדיבר איתנו על הגירת היהודים לפלסטין.

היו לי חברים יהודיים רבים. אני מדבר היטב עברית. רחוב נצרת נמצא ליד רחוב השומר, שבו התגוררו היהודים. לא הפריד בינינו אלא טור מדרגות. השכונה היהודית הדר שכנה על גיבעה, ואנחנו, הערבים, התגוררנו לרגליה.

התחתנתי עם יהודיה. שמה ויקטוריה מחפוז. הוריה היו גרושים. אביה, ואניס מחפוז, התגורר ברחוב דיזנגוף בתל־אביב, ואמה, ברה, התגוררה יחד עם בנותיה מול קולנוע ארמון בחיפה. נישואין בין יהודים וערבים היו די שכיחים באותה תקופה. רבים מחבריי התחתנו עם צעירות יהודיות. בתנועות־ההתנגדות הפלסטיניות יש כמה מנהיגים שאמהותיהם יהודיות.

אחד מידידיי, פואד אל־זנאטי, היה נשוי ליהודיה. הוא נהרג בזמן המאורעות ב־1948. עברנו ביחד ברחוב בחיפה, וצלף ציוני ירה בו למוות. ב־1947 ו־1948 נהרגו כך פלסטינים רבים בחיפה. אשתו של פואד נישאה לאחיו. הם חיים בסוריה, ומגדלים עשרה ילדים.

בשעה שטיילתי פעם בשכונה היהודית, הכרתי את מי שעתידה היתה להיות אשתי. היא מצאה חן בעיניי, והתחלנו לצאת ביחד. היה לי אז אופנוע. אמה התנגדה לקשר בינינו, כי היא רצתה שבתה תינשא לאחד מבני־דודיה, שמן שמו. החלטנו שהיא תברח מהבית.

ערב אחד לקחתי מונית ונסעתי לביתה. עצרתי ליד הבית וצפרתי לה. חבשתי כובע, כדי להיראות כיהודי. אמה הציצה מבעד לחלון, ובחושבה שאני בן־דודה, הרשתה לה לצאת. הבאתי את ויקטוריה אל מישפחתי. הזמנו קאדי, מוצטפה אל־קירי, והוא ערך את טקס הנישואין. זה היה ב־1945.

אמה של ויקטוריה הגישה תלונה במישטרה. השוטרים הגיעו לביתנו, אבל כשהראיתי להם את תעודת־הנישואין, הניחו לנו. אחרי שנה הגיעה חמותי לביתנו, וניסתה לקחת את בתה בכוח. הרמתי עליה יד, והיא שוב הגישה נגדי תלונה. במישטרה ביקשתי שאשתי תבוא ותעיד, אך בדרך לתחנת־המישטרה הצליחה מישפחתה של אשתי לחטוף אותה, ואני לא ידעתי היכן אוכל למצאה.

מעצר בלבנון וגירוש לקפריסין

אחרי שבוע הביא לי ידיד נוצרי מיכתב מוויקטוריה. מכיוון שלא ידעתי לקרוא עברית, ביקשתי מידידי היהודי, יוסף, לקרוא לי אותו. אשתי מסרה לי במיכתב היכן היא נמצאת. נסעתי יחד עם כמה חברים לתל־אביב. הגענו לכתובת שהיא ציינה במיכתב. עמדתי ליד הבית ושרקתי לה. היא זיהתה אותי, ירדה יחד עם אביה, וכולנו הלכנו לתחנת־המישטרה. קצין־המישטרה, שראה את תעודת־הנישואין שלנו, קבע שהיא רשאית ללכת איתי. אביה לא התנגד.

באותו ערב הלכנו לראות סרט. שמו היה הנר הדולק, והוא הוצג בקולנוע אלהמברה ביפו. אני זוכר אותו היטב. זה היה סרט יפה.

אהבתי מאוד את אשתי. הנה, רואים את ציור־הקעקע על זרועי? זו ויקטוריה.

ב־1948, כשחיפה נפלה בידי הציונים, יצאנו דרך הים לעכו. ההפגזות רדפו אחרינו, ולכן עברנו לבינת־ג'בייל, בדרום לבנון. גרנו אצל התושבים המקומיים. קיבלתי הוראה להתייצב בתחנת־המישטרה, מכיוון שאשתי יהודיה. שמו של השוטר שחקר אותי היה עבד־אל־לטיף טקרון. למזלנו היה אחד השכנים שלנו, תופיק באידון, חיפאי. הוא בא למישטרה, העיד שהוא מכיר אותנו, והשוטר שיחרר אותנו. מאוחר יותר היינו בצידון, ואחר־כך עברנו לביירות. בביירות עבדתי כפועל, ואחר־כך כמנהל־עבודה.

השילטונות הלבנוניים נהגו לעצור נשים יהודיות שהגיעו מפלסטין. יום אחד פרץ ויכוח בין ויקטוריה ובין כמה שכנות, והן זיהו, לפי מיבטאה, שהיא יהודיה. הן הסגירו אותה למישטרה. אשתי נעצרה יחד עם בננו, נביל, שהיה אז כימעט בן שנה. הצלחתי לשחרר אותם, אך הם נעצרו שוב. הם אספו אז הרבה נשים יהודיות, ומסרו אותן לידי רב הקהילה היהודית של לבנון, דיב סעדיה. אחר־כך הן נשלחו לקפריסין. אשתי הספיקה לכתוב לי שלושה מיכתבים מקפריסין, לפני שהחזירו אותה לישראל. מאז לא שמעתי דבר — לא מנביל ולא מאשתי.

היתה לה אחות בשם מרגרט. כל הזמן קיוויתי שאראה אותם שוב. אנחנו, הפלסטינים, קיווינו תמיד שנחזור לפלסטין.

ב־1956 נשאתי לאשה לבנונית נוצריה, בת למישפחת סעדה. נולדו לנו שני ילדים, בן ובת. הבן, שמו נביל, עובד בג'דה.

אני מספר על מה שאירע בשנת 1947, כדי להראות כיצד הייתי. האווירה אז היתה מתוחה מאוד. מצד אחד התחילו להגיע המוני יהודים, מכל העולם. הם לא דיברו ערבית, ואנחנו ראינו כיצד הם מתחמשים ומתחילים להטיל עלינו מצור. ומהצד השני נאסר על ערבים מהמדינות השכנות להיכנס לפלסטין ללא אשרת־כניסה.

אני סבור שהמאורע שגרם לפרוץ הקרבות באיזור חיפה היה התקפה על אוטובוס ערבי, שהיה בדרכו מעכו לחיפה. כל הנוסעים נהרגו במארב שטמנו להם הציונים בכניסה לשכונת הדר. אחרי ההתקפה על האוטובוס הוקם בכל שכונה ועד־הגנה אזרחי. בנפרד מהמהפכנים, שהתרכזו מחוץ לערים. בשכונה שלנו עמד בראש הוועד שוטר בשם חוסני עבד־אל־ג'בר. הוא לימד אותנו להשתמש ברובים. היו לנו חמישה רובים ומיקלע אנגלי אחד. אני אירגנתי את תורנות השמירה. ויקטוריה נהגה לבוא לשמור יחד איתי.

המכוניות הממולכדות, המתפוצצות כיום ברחבי ביירות, אינן דבר חדש בשבילי. אני נתקלתי בהן כבר ב־1947, כשהציונים, לבושים במדי חיילים אנגליים, החנו מכונית־תופת בין הבית שלנו והמוסך של אבו־שאם. המכונית התפוצצה והרסה בניין שלם. הציונים נהגו גם להטמין מוקשים ברחובות.

ההתנגשויות נמשכו שנתיים, עד שיום אחד ספגנו הפגזה כבדה מאוד. הורו לנו ברמקולים לעזוב את העיר. תושבי השכונה התאספו כולם באחד המוסכים בשכונה. החיילים (הבריטיים) הביאו משאית, כדי להסיע אותנו לנמל, אבל מכיוון שהדרך לנמל היתה בשליטת הציונים, ביקשתי מקצין אנגלי אחד שיעשה משהו כדי לאפשר לנו לצאת בביטחון. הוא הזמין שתי שיריוניות, שיאבטחו אותנו בדרך. ההפגזות העיוורות של אותו יום עלו בחיי־אדם רבים. הנשים הפליגו ראשונות, ואנחנו אחריהן. מצאתי את ויקטוריה בעכו.

לא לקחתי עימי דבר, כי הייתי בטוח שנחזור הביתה כעבור כמה ימים, כשההפגזות ייפסקו. אבל ההפגזות נמשכו גם בעכו. הבית שבו ישנו נהרס בחלקו, ואנחנו נאלצנו להמשיך צפונה.

עד כאן סיפורו של סעיד אבו־רזאלה. אם נביל יימצא, מוכן מחבר הספר להפגיש אותו עם אביו, אם אמו תאשר שהוא אכן בנו של סעיד אבו־רזאלה.

תורגם בידי תמי מוטוביץ ■

„זיכרונות פלסטיניים"
כותרת המישנה: הארץ בתוך הראש

מי מכיר? מי יודע?

אנוור אבו־עיישה הוא צעיר פלסטיני, שגדל בחברון. הוא למד מישפטים בפאריס, והיה יו"ר אגודת הסטודנטים הפלסטיניים בצרפת.

לפני כמה שבועות פירסם אבו־עיישה ספר, שבו ליקט את הסיפורים האישיים של כמה פלסטינים, גברים ונשים, החיים בשטחים הכבושים, בלבנון ובפזורה. בראש הספר מופיע הסיפור הבא, שיש בו עניין מיוחד לקורא הישראלי.

אם מישהו מהקוראים יודע דבר על קורותיו של האיש המזוהה בסיפור בשם נביל, הוא מתבקש להתקשר עם מערכת „העולם הזה".

השבוע נודע לאנוור אבו־עיישה שסעיד אבו־רזאלה נעצר שוב על־ידי שרות־הביטחון של צבא־לבנון בביירות.

מכתבים

להפסיק את ההסתה

מיכתב לכל אחד מ־50 חברי־הכנסת הנעלמים, הנאלמים והנהלמים מטעם המערך.

חבר כנסת נכבד,

שמי צבי הורוביץ, אני חקלאי ופילוסוף, תושב מטולה.

ברצוני להסב את תשומת לבך ומחשבתך לתופעה מצויה היום במדינת ישראל ולניתוחה הפילוסופי.

התופעה היא: שיטת ההסתה, הביזוי הלעגני, האירוניה הארסית, ההשמצה הממוקדת, ההכפשה ויחס הביטול המופגן, מצד אנשים מסויימים בהנהגת סיעת הליכוד כלפי יו״ר מיפלגת העבודה, שמעון פרס.

ברגע שמובילי הליכוד משתלחים על שמעון פרס מעל בימת הכנסת, בלעגם ובדראמות הביזוי שלהם, ואתם רבותי, חברי־הכנסת מטעם המערך, אינכם מנסים למנוע זאת טכנית, אלא נשארים ישובים על מקומותיכם נכנעים להלמות הדראמה המתרגשת ובאה, אתם מתירים את דמו של שמעון פרס. אתם מתירים את דמו ואת דם מי שהוא מייצג. שעה שאתם מתירים את דמו אתם מתירים את דם האיש ברחוב המזוהה עם שמעון פרס ועם המערך בכללו.

שעה שמטיחים בפניו של שמעון פרס „בוגד, אש״ף, מפקיר חלקי ארץ־ישראל״ וכו׳, בליווי הצגת ביזוי וביטול, עליכם לחסום בקולותיכם (שמייצגים את קולותינו) את האלימות המילולית הזאת, שאינה מביעה עניין מסויים, פרט לביטוי הסתה לשמה. אפילו יגררו אתכם מאולם המליאה בכל ישיבה וישיבה — את כולכם, על כל חמישים אנשיכם — עליכם להשתלח למיקרופונים ולהפסיק את ההסתה.

העם שמקשיב להצגת הביזוי ורואה את התגובות הבודדות הנשלחות מצידכם פה ושם, או אפילו לפעמים את צחוקכם המריר מבדיחה זו או אחרת, מאמין שחוסר תגובתכם היא מעין אישור מסויים, סמוי, להישען עליו ולנבוע מתוקפו. ואז מתקבל התרגום הישיר מהאלימות כלפי נציג המערך בכנסת לאלימות כלפי אנשי המערך ברחוב.

חיסמו כל הצגת הסתה וביזוי, לא בביזוי נגדי, ולא בהסתה נגדית אלא במחאות שוטפות והטפות מוסר ותוכחה, הישר לתוך דראמת ההסתה.

אל תרשו את הביזוי, אל תרשו רגע אחד נוסף של ניאוץ שמעון פרס, אל תתנו למישפט הסתה אחד לעבור מעל ראשיכם לאוזני ההמון, ללא תגובה. היגררו על־ידי הסדרנים מן האולם, אבל אל תרשו השתלטות כוחות אלימים דרככם אל תוך הרחוב.

צבי הורוביץ, מטולה

כתובת נאצה בתל־אביב
מוסב להיזרק מאולם המליאה —

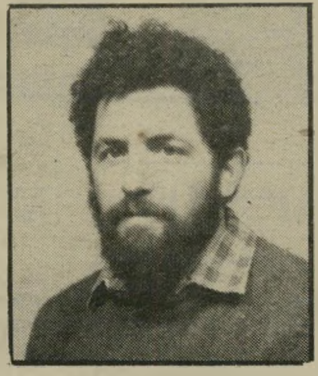

קורא הורוביץ
— מאשר לשתוק

● ● ●

לא להשפיל את המערך

המישפטן החיפאי תומך במח שקרוי „ממשלת אחדות לאומית״.

בהעולם הזה (2372) תוקף הכורך את מיפלגת העבודה ואת העומד בראשה, על כי לא עשו דבר ברגע שפורסמו מסקנות הוועדה. וכי מה יכלו לעשות בנתונים הקיימים? גם הפגנה של 500.000 איש לא היתה מפילה את הממשלה, כל עוד יש לה רוב בכנסת. ורוב זה, לצערי, אינו ניתן לעירעור בקונסטלציה הקיימת.

הפגנה כזו יכולה אולי להביא להקדמת הבחירות, אולם מכך פוחדת מיפלגת העבודה (ובצדק), כי דווקא על רקע הימים האלה עלול הליכוד, בראשותו של בגין, לקבל רוב מוחץ — כי בקלפי לא סופרים איכות, אלא כמות.

אגב, להעולם הזה חלק לא קטן בנפילתה של ממשלת המערך. המוטיבציה היתה אולי טובה. אבל התוצאה?

לי נראה, כי במצב הקיים וכל עוד מנחם בגין עומד בראש הליכוד, אין למערך סיכוי להרכיב או להקים ממשלה בראשותו. ומכאן שהדילמה שלפניה עומדת מיפלגת העבודה כיום היא קשה: להישאר אופוזיציה צעקנית שאינה יכולה להשפיע כהוא זה, או להצטרף לממשלת אחדות לאומית ולהקהות את הקיצוניות המטורפת.

ברור שיצחק רבין כשר־ביטחון ושמעון פרס כסגן־ראש־ממשלה יכולים להשפיע בכיוון חיובי (לימחנה השלום), הרבה יותר מאשר בהיותם ראשי אופוזיציה עקרה, שבנסיבות הקיימות אין לה כל סיכוי להביא למהפך.

(המשך בעמוד 24)

דעתו של „לוקולוס״ שהזמין אוכל סיני הביתה...

האיש שבא למעוד

השפע הסיני

... כשהזמנו למחרת ארוחה סינית במיסעדה הסינית׳ של הווילג׳ האוכל לא היה הרבה יותר גרוע אבל המחיר היה חצי המחיר: 600 שקל לזוג. אכלנו מרק־עוף ותירס בטעם מתקתק מעט, טעים מאוד. עם תירס רעגן שכאילו נקטף זה עתה. אכלנו אגרול טעים ושתי מנות עיקריות. האחת בשר בירקות והשנייה עוף בשקדים. לכל אחת היה טעם משלה, וסוגי ירקות משלה (בבשר, למשל, היה הרבה כרוב שהיקנה לו טעם מיוחד, ואילו בעוף היה הרבה גזר שהבליט כאילו את טעמו המעודן). האורז היה מעורב בחתיכות בשר, גזר ואפונה וליווה כראוי את המנות העיקריות. סיימנו בבננה מצופה בבצק ושמשום, מאכל תאווה, בעיקר כשטובלים אותו במעט סירופ מייפל. אנחנו עדיין בעיצומה של ההתלהבות הסינית וייתכן שבשבועות הבאים נגיע גם למיסעדות נוספות. על כך כמובן עוד נדווח.

12.1982

לוקולוס

ארוחה סינית ל-ביתך או משרדך

צ׳יינה וילאג׳ טלפן/י: 03-491873

מועדון 5 לתרבות חדשה
רח׳ הס 5, תל־אביב
טל׳ 297263

יום ג׳ 15.3
● דיון על התיאטרון הפלשתינאי
בהשתתפות:
פרנסואה אבו־סאלם, במאי להקת „אל הקוואתי״
אמיל עשראווי
קטעים מההצגה **„מחג׳וב מחג׳וב״**

יום ג׳ 22.3
● פולין בפרוס 1983
שיחה עם **ירון בקר** לאחר סיור בפולין

יום ג׳ 29.3
סגור לרגל חג הפסח

יום ג׳ 5.4
● מיצפים, הפקעות ופיתוח הגליל
ראיון החודש עם: ח״כ **תופיק זייאד**

תן טרמפ לחייל

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד״ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת
• שרות ת.ד
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
אבן גבירול 90
טל: 227117

BROADWAY 80

בבדיקה של Monde Selection, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

גמרת - זרוק הקופסא לסל. שמור על ישראל נקיה.

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

ותרומתו של העולם הזה למחנה השלום יכולה להיות גדולה יותר, אם ימנע מלהשפיל את ראשי ה־מערך ויתרכז במאבק נגד הלי־כוד, כי כל לעג למערך ומנהיגיו מחזק את הליכוד, ויוצא שהעולם הזה, מבלי לרצות, משרת את הליכוד.

עמירם חרלף, חיפה

• • •

אפרטהייד בישראל

סיטואציה נאצית בנתי־בות.

זה התחיל באילת. הניצן הגזעני המטופח בישראל ליבלב לראשונה בעיר הנמל הדרומית.

קורא פלדמן
איפה ניצולי השואה

כעת הוא נקלט גם צפונה משם, בנתיבות.

בעיקבות רצח אחד מתושבי ה־עיירה, יצא שלום דנינו, ראש המועצה המקומית נתיבות, בק־ריאה לבני עירו לנדות את הער־בים באשר הם, והשמיע סיסמות ברוח נאצית טהורה כגון: „אל תכניסו ערבים לבתיכם", „אל תק־נו אצל ערבים", „השפה היחידה שהם מבינים היא שפת־הכוח." ועד־הפעולה של העיירה אף הז־מין את „הרב" מאיר כהנא, ראש קבוצת הבריונים כך, לעזור בסי־לוק הערבים העובדים במקום.

היכן אתם, ניצולי השואה ב־נתיבות? צאו והשמיעו קולכם נגד הגזענות בעירכם. כך בדיוק זה התחיל גם שם!

אילן פלדמן, אשקלון

• • •

רק הממשלה

הקורא מתקומם נגד זיהוי ישראל כולה עם מדיניות הליכוד.

בכל הזדמנות כמעט, מאשימים כלי־התיקשורת של העולם החופ־שי את ישראל כולה באחריות ל־מעשי הפשע של הממשלה. האזרח הפשוט במדינות הדמוקרטיות יכול להבין מקביעות אלה, כי ישראל כולה — ובמיקרה הטוב כמעט כולה — אחראית למחדלים ולפ־שעים של ממשלת הליכוד.

ממש כואב הלב לקרוא מדי יום, כי על ישראל כולה, באופן קול־קטיבי, מוטלת האשמה למחדלים האיומים של המישטר.

אני, ובוודאי רבים כמוני, איני רואה את עצמי שותף לכל אלה.

ליון גטניו, הוד השרון

• • •

בית־ספר לאלימות

מאחרי לשון האפעה של בגין ושרון מסתתרים ת־מיד אגרוף קמוץ וזרוע־מחץ.

„צדיקי" חרות יוצאים פיתאום

(המשך בעמוד 26)

תשבצופן 2375

מאת נדיב אבידן

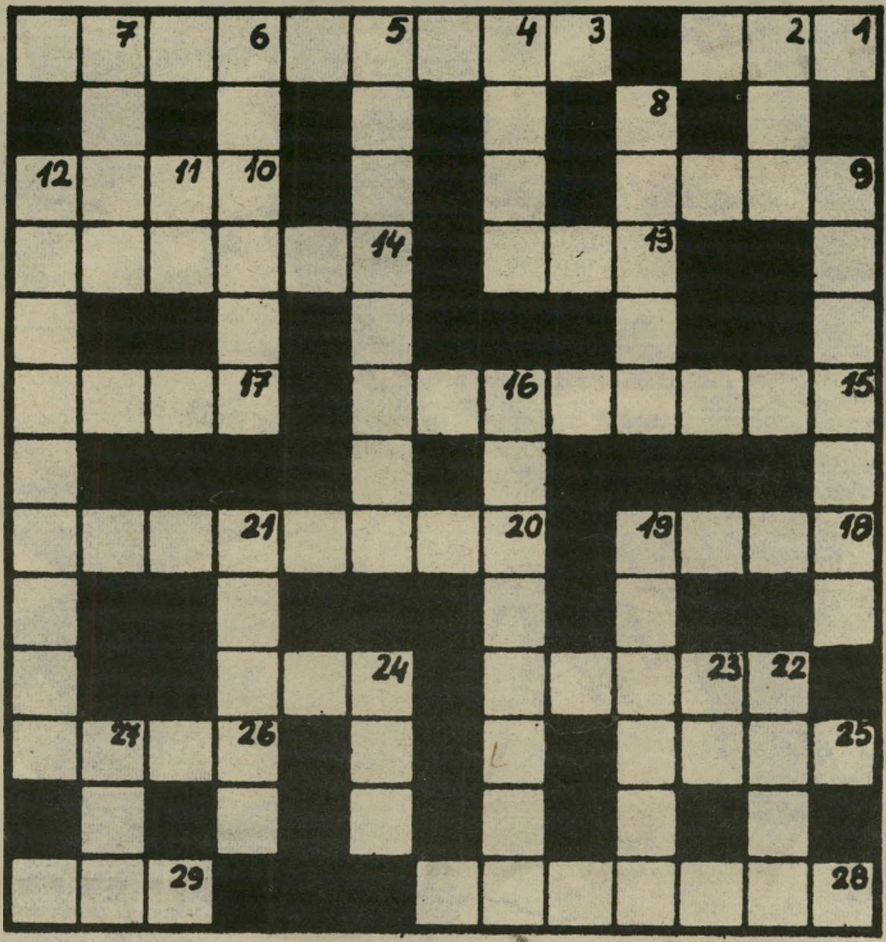

מאוזן

1. דיבר שטויות בדרך ל־„2 מאונך" (3)
3. הקול הנשמע מהשרותים מודיע! תהיה לידה (5, 4)
9. גם בגין מופיע בצואת הבהמה (4)
10. לא יהיה לי אומץ להצ־היר שקורפו לא מוצלח (4)
13. האויב מספר 1 מראשון (3)
14. אפשר לראות בהבנה את מדיניות דור ההמשך (6)
15. בצוות אויר עליך להמ־תין לפני התואר — ובאשר לכם, הרמז צריך להספיק (6,2)
17. חשוב, למשל, על גרי־זים ועיבל (4)
18. חבר־כנסת דורון שחזר יתקשה לשחזר (4)
20. את מה שמשלם אזרח חוץ לד"ר, הוא לא מאפשר לנו לראות (3,5)
22. סופר אנאלפבית? בשום אופן! (5)
24. גם הוא עף שלא ב־אשמתו (3)
25. האם זו מדיגיותו של טולסטוי? זה תלוי... (4)
26. בסיעת חרות רגנו שלא קשה להסתדר איתו (4)
28. התבוננִי היטב בחבר ה־נבחרים כשהלשון אינה בשי־מוש (7)
29. חיה יבשתית שאפשר ל־מצוא דווקא באקוריון (3)

מאונך

2. היא אינה מתביישת ש־עלתה מהולנד (מ) (3)
4. ...והוא עתיד לעלות מ־איטליה (4)
5. הופעה בזמן ההולם את קוי האופי (8)
6. „אתה הבן"? נדהמה! (6)
7. הסבידור שלי ברוסיה (4)
8. שלל כוון מסוים בתבלין (5)
9. נו! בדגים נוכל לתת אמון? חוששני שלא (7)
11. אצל בגין לא חשוב ה־אוכל רק הכסף (2)
12. גרסתו המקוצרת של הור־רוביץ להצהרת הרצל (2, 4, 3)
16. שימי אינו חושף את חייו הפרטיים? אדרבה! (4,4)
19. כשחבר הועדה נעדר זה מט (3,3)
21. פורחות, רק פורחות, כך שמענו (5)
22. חש בנוח גם במשרד ה־רשוי (4)
23. אם עלה אז מאפריקה (2)
24. נכשל בשליחות צבורית בגלל סרט (3)
27. אבשלום עלה בגפו (3)

פתרון תשבצופן 2373

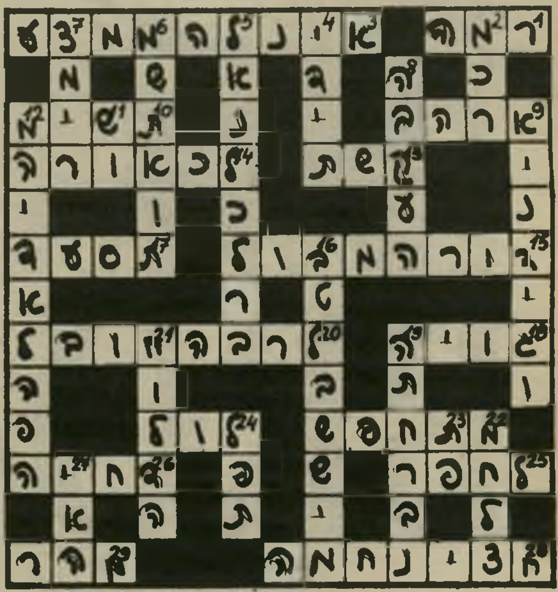

תן טרמפ לחייל

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983 העסק הנבחר

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

חייג והצטרף

מעכשיו אתה יכול להצטרף לתכנית המנויים, מהכורסא בביתך ובשעה הנוחה לך.

נא להיכנס
תכנית המנויים מעניקה למצטרפים אליה, שירות מיוחד אשר נועד להפוך גם את תהליך ההצטרפות לחוויה נעימה ואלגנטית במיוחד.
אינך צריך לדאוג לטופס הצטרפות, אינך צריך אפילו לקום ממקומך!
כל שעליך לעשות הוא, לשלוח יד אל הטלפון, להרים את השפופרת ולחייג.

מחזיק כרטיס אשראי?
אם יש לך כרטיס אשראי של ישראכרט, ויזה או דיינרס קלוב, הכן לעצמך את כרטיס האשראי, מס׳ תעודת זיהוי, מספר חשבון הבנק שלך וכתובת הסניף —
וחייג לאחד ממוקדי ההרשמה העומדים לרשותך 24 שעות ביממה!

תל-אביב	03-291949	(טל-כיס)
	03-296829	(פייג׳קול)
ירושלים	02-233175-9	(פייג׳קול)
חיפה	04-88794-6	(פייג׳קול)
	04-245871	

אתה מתחיל לשחק, מיד עם קבלת אישור חברת האשראי שלך, וחשבונך מחויב בתאריך החיוב הרגיל של כרטיס האשראי שברשותך.
מספרך בהגרלה נקבע באופן אקראי על ידי המחשב, והוא ישאר שלך כל עוד תרצה בו.
תוכל להצטרף לתקופה בלתי מוגבלת על ידי חיוב חודשי של חשבונך.

אין לך כרטיס אשראי?
לרשותך עומד השירות הטלפוני המיוחד, בו יקבלו ממך את פרטיך וכל השאר ייעשה עבורך ע״י אנשי תכנית המנויים. כעבור ימים מספר תקבל לביתך את טופס ההשתתפות שלך ממולא ומעודכן לחלוטין. כל שעליך לעשות הוא, להוסיף חתימה ולשלוח את הטופס למען הרשום על המעטפה — וכיוון שתכנית המנויים חושבת על המצטרפים אליה עד הפרט האחרון — הבול, גם הוא, על חשבונה.

טלפן 24 שעות ביממה!
תל-אביב — 03-623311, 03-622828
ירושלים — 02-245218, חיפה — 04-987569
באר-שבע — 057-78106, נתניה — 053-40549

חייג 3 מליוני שקלים
בתכנית המנויים של מפעל הפיס מצפים לך מאות אלפי פרסים בסך מליוני שקלים, פרס ראשון בסך 3,000,000 שקלים והגרלה חודשית מיוחדת למנויים בלבד (בלי כל תשלום נוסף), בה תוכל לזכות בדירה אלגנטית.

ויש דרכים נוספות להצטרף
היכנס עוד היום לסניף הבנק שלך, או לאחת מתחנות ההרשמה של תכנית המנויים, מלא טופס ומסור אותו במקום.
תוכל להשתתף בתכנית המנויים גם באמצעות הוראת קבע שתתן בסניף הבנק שלך.

תכנית המנויים של מפעל הפיס. משחק אלגנטי!

מנכ"ל פיאט בישראל, מר גדי פלר, מעניק את מפתחות מכונית „פיאט־ריתמו" לצילה לנציצקי, בה זכתה בתחרות שנערכה ע"י „רשת ג'" של „קול ישראל". לידם טל רבינא, כתב „קול ישראל" – שהעביר את השידור.

מכתבים

(המשך מעמוד 24)

חוצץ נגד „האלימות המילולית מ־שני הצדדים", שפשתה בארץ וה־ניבה את פריה — הרצח הנפשע בירושלים.

אנשי תיקשורת חסודים מסוגו של ד. מרגלית (בקול ישראל, ערב־שבת, ה־11 בפברואר) מתק־שים להבחין בין הצדדים הנצים באלימות מילולית ולקבוע מי מהם אשם.

ראש־הממשלה, מנחם בגין, ב־שותו לעצמו בהופעה בטלוויזיה מייד אחרי הרצח את דמות אביר היגון, קונן בפנים מאפירות וכש־דמעות־תנין בעיניו, על שפך דם יהודי בידי יהודים. שר־הביטחון לשעבר, אריאל שרון קרא במצח נחושה את דבריו המסוגננים מה־כתב, וגינה הרג יהודי על־ידי יהו־די כטרגדיה האיומה ביותר ה־אורבת לפיתחנו.

כל אלה ביחד מתעלמים מהאמת המרה והאכזרית, הקובעת שהא־לימות שלהם ושל צאן־מרעיתם אינה מסתפקת אף פעם במילוליו־תה, ושמאחרי לשון האפעה שלהם מסתתרים תמיד האגרוף הקמוץ וזרוע־המחץ, ההולמים בנו — מת־נגדיהם — ללא מעצור, ביודעם כי לא הרמנו ולא נרים את ידנו להכות ראשונים, אם בכלל. לנו אין חלק ואין נחלה בבית־הספר העליון לאלימות שהם מקיימים כבר שנים ארוכות בשטחים הכבו־שים, אחרי שחינכו דורות בבית־הספר היסודי של הרביזיוניזם ה־תוקפני מיסודו של ז'בוטינסקי.

מקורם של „האסון הנורא שב־שפך דם יהודי על־ידי יהודי" (בגין), „והטרגדיה הנורא שבהרג יהודי בידי יהודי" (שרון), הוא המשך הטרגדיה הנוראה לא פחות של השתוללות חניכיהם — שלי־חיהם במדים וללא מדים — המת־עמרים ושופכים זה שנים דם ער־בים חסרי־מגן, באין מכהה. שם הם מלמדים את ידם „למילחמת המיצווה בבוגדים מבית", וכשמותר דם זולתך סופך שיותר גם דמך.

דב ירמיה, נהריה

• • •

אוטובוסים מועדים

השלט בחזית האוטובוס הפך אותו למטרה צבאית לגיטימית.

אולי לא שמתם לב: האוטובוס שהותקף בתחנה המרכזית בתל־אביב על־ידי אנשי פידאיין (העולם הזה 2367), נשא בחזיתו את השלט „בשרות צה"ל". הוא בוודאי נשכח שם, מבלי שהנהג או

הנוסעים הבחינו בו. יתכן שגם אנשי חוליית הפיגוע לא הבחינו בו, או שהוא לא היה חשוב להם.

אך יתכן גם יתכן, שהתוקפים חיפשו מטרה צבאית בלב תל־אביב, וזו נזדמנה להם כשהופיע אוטובוס מס' 201. השלט בחזית אסף את ההתקפה עליו לגיטימית, מבחינת החוק והנוהג הבינלאומיים בעיתות מילחמה.

כדאי לא להתבייש, ולדרוש מנהגי האוטובוסים להסיר שלטים דומים, המזמינים התקפה.

יוכבד רדום, רמת־גן

בתולות ירושלים

„חורידו לארץ ראשן בתו־לות ירושלים".
(איכה ב' 10)

העיתונאים, ובייחוד העיתונאיות, הרבו להתריע על הסטודנטיות ה־ירושלמיות, שרק 65% מהן הספי־קו לקיים יחסי מין עד פרסום הסקר, ואילו 35% עדיין היו בבתוליהן אז.

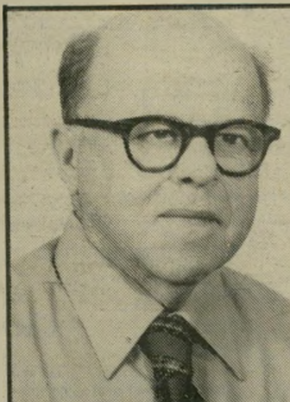

קורא סיוון
לא נמצאה אחת

האמת היא שהמצב בירושלים הולך הלוך ורע/וטוב (מחק/י את המיותר) מאז כיבוש העיר בידינו לפני שלושת אלפי שנה. דויד מלך ישראל, עליו השלום, נזקק לעת זקנה לנערה בתולה שתחמם את בשרו והינה לא נמצאה אחת כזאת בכל ירושלים. עבדיו נאלצו איפוא לבקשה 'בכל גבול ישראל' ורק בשונם (היא סולאם שבסמוך לגב־עת המורה בעמק יזרעאל המזרחי), הרחוקה כ־90 ק"מ מירושלים, ב־דרך עפר של אותם הימים, מצאו את הבתולה אבישג. צאו וראו כמה צדיקות והגונות בנות ירו־שלים בימינו, שכן, כמה אלפים מהן, באוניברסיטה בלבד, עדיין הן בבתוליהן.

בעיה זו, של מחסור בבתולות, לא נעלמה מעיני יורש כיסאו של דוגר, שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם (ואיזהו חכם? הרואה את הנולד). כשראה מה עלתה ל־אביו לעת זקנתו הקדים רפואה למכה ולקח לו אלף נשים ופיל־גשים. מהן יכול היה בלי חשש להפריש 'כמה אחדות' (כמו ש־אומרים בירושלים), בתולות, ולה־פקידן בידי סריסי הרמונו, עד שיזדקק להן לעת זקנה.

ראובן סיוון, ירושלים

• • •

איפה אתה, רוטוויילר?

אבד לי כלב מסוג רוטוויילר בסביבות בלומפילד. המוצא ה־ישר יבוא על שכרו. נא לפנות

ליורם, בטלפון 03־822044 או בערב 03־252610.

יורם רטושניק, תל־אביב

● ראה תמונה.

נוהג אכזרי

מדוע נחוץ טרף חי?

בעיקבות התלונות שהופנו אלי־נו, על שחנות תל־אביבית המוכ־רת בעלי־חיים מאכילה את נחשיה בטרף חי (עכברים, שפנים, חזי־ריים), ולעיניהם של מתבוננים בחלון הראווה, אנו מבקשים להי־ביא לידיעת בעלי החנות והציבור מידע בנוגע לנוהג אכזרי זה.

ראשית: בטבע — בקיום הת־מידי של טורף־נטרף — לחיה המועדת להיטרף יש לפחות אפ־שרות להימלט מגורלה. כזה הוא חוק־היער. ואילו בתנאים הבלתי־טיבעיים עד מאוד של חנות או גן־חיות — לא קיים כל סיכוי כזה.

שנית: אין כלל צורך להאכיל נחשים בטרף חי. המפקח על ה־אקוואריום בגן־החיות הלונדוני כתב לנו: „אני מאשר, שגן־החיות שלנו אינו מאכיל זוחלים או חיות אחרות בטרף חי. נחשי פתן ו־מינים שונים של זוחלים אפשר להאכיל בטרף מת, טרי."

הילדה פרידשטיין, תל־אביב

● הכותבת היא יושבת־ראש אגודת צער בעלי חיים בישראל.

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכ־תבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לכתוב או־תם במכונת־כתיבה ב־רווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למיכתביהם.

ארופאן בע"מ
איכות אמינות דיסקרטיות
ת"א, רח' המלך ג'ורג 43
ת.ד. 14180 טלפון 03-293402
תצוגה במקום!
הגיע! לתצוגתנו משלוח חדש של אביזרי ועזרי מין
הגיעו!!! מבחר קסטות וידיאו נועזות ביותר BETTA, V.H.S
נושאים שונים ומגוונים - מחיר יחידה החל מ-2500 ש' אפשרות למשלוח קסטות הביתה עפ"י תיאום טלפוני
אמצעי מניעה מהטובים והחדישים בעולם
בובות אהבה שונות החל מ- 1600 ש'
אלבום תקליטים ארוטיים 500 ש' יחידה
מבחר קסטות סקס לטייפ שפה עברית ואנגלית במחיר 300 ש' יחידה
חדש!!! מנוי לספרית הוידאו 25 קסטות 4000 ש'
המכירה רק למבוגרים מעל גיל 18
10 ספרים שונים. צורות ותנוחות אהבה החל מ־300 ש'
קטלוג מפורט לכל דורש — (דמי משלוח 30 ש')
נא לצרף 30 ש' דמי משלוח דגש מיוחד על משלוח באריזה אטומה - ללא תו זיהוי השולח.
מבחר הצעות מיוחדות
מקבלים הזמנות טלפוניות מכבדים כרטיסי אשראי

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך
איתן עמיחי-הדברה.שרות.מקצועי

אפשר להשיג את
העולם הזה
ביום שלישי בערב,
בתחנה המרכזית
בתל־אביב

מרים בנימיני

מזל החודש: דגים

ילדים במזל דגים

לתאר ילד בן מזל דגים זה כמעט בלתי־אפשרי. ילד כזה הוא כל־כך לא ברור ולא מובן, עד שנדמה שכל מה שיאמרו עליו מתאים לו ומאפיין אותו. אך גם אם יאמרו עליו דברים הפוכים, הם יכולים להתאים לחלק אחר באישיותו. השאלה היא באיזה דג נתקלים ואיזה 'דג' רוצים לתאר.

בכל זאת, כמה מאפיינים ברורים מבחינים ילד זה מילדים אחרים. בדרך כלל ילד דגים נראה כמלאך טהור שירד מהשמים. על פי רוב מאפיינת אותו הבעה תמימה ונקיה, כאילו אין הוא יודע ולא שמע שיש גם רע בעולם. כלפי חוץ הוא נראה נוח ונעים, אך את האמת

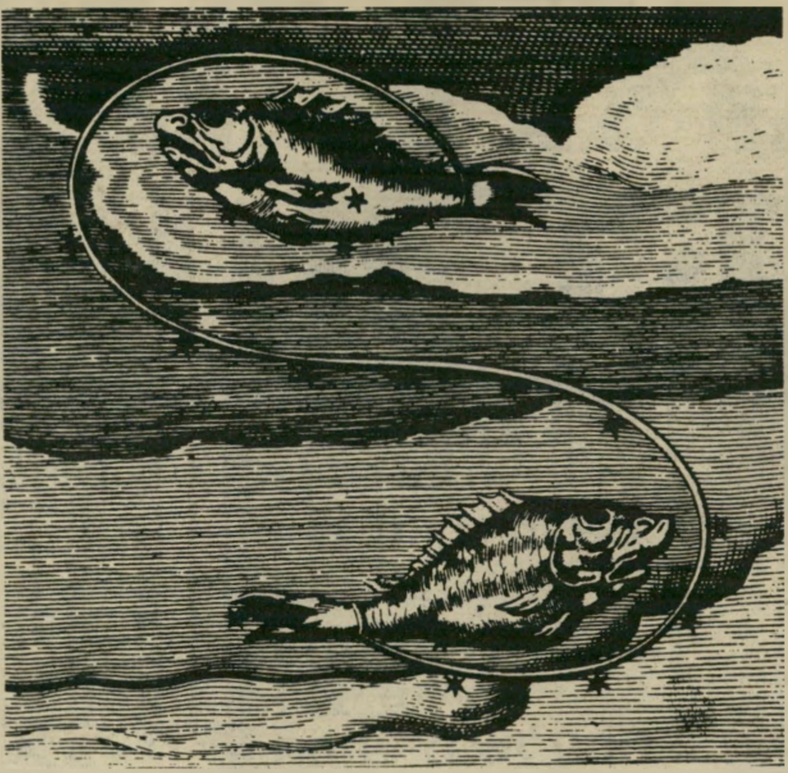

ילד דגים הוא עצמאי ואינדיווידואליסט, חי לפי שעון ביולוגי משלו

יוכלו לספר רק אלה המכירים אותו מקרוב.

קודם כל, הוא עושה תמיד רק מה שבא לו, ואינו מתחשב בסדר הזמנים במישפחה, בבית־הספר או בכל מקום אחר. אם כל המישפחה סועדת בזמנים קבועים, הוא כביכול אינו תופס שדבר כזה קיים, כי הוא אוכל כשהוא רעב. אמו יכולה לאסור על אחיו לגשת למקרר, ולהוציא מה שמתחשק להם, אך עליו — זה בלתי אפשרי.

הוא ימצא דרכים מקוריות ומלאות חן וידע איך לשכנע את אמו לתת לו כל מה שירצה בשעה שעליה הוא החליט.

הוא רגיש מאוד ופגיע, בוכה בקלות וסובל מחוסר ביטחון

ליט. לפעמים נדמה להורים של ילד בן דגים שהוא זה שמנהל את הבית, אך הוא עושה זאת בצורה כל־כך עדינה, נעימה ובלתי־מורגשת, שהעניין תמיד מוטל בספק.

שעות שינה אינן מקובלות עליו. הוא הולך לישון כשהוא עייף. יום או לילה — אין הבדל לגביו. הוא מסוגל לקום ב־12 בלילה ולומר להוריו: „זהו, כעת אני הולך להכין שיעורים.” לא כדאי להתווכח איתו, כי בסופו של דבר הוא ישיג את מה שהוא רוצה. חבל על העצבים. ההורים חייבים לתת לו לעשות מה שהוא רוצה מתי שהוא רוצה.

הוא חי בעולם משלו ויודע להעסיק את עצמו. לוח־זמנים הוא דבר המנוגד לעצם מהותו. כל יום משתנה סדר־הזמנים שלו, והוא מושך את הוריו באף

(המשך בעמוד 72)

התנהגותכם תראה בלתי־רגילה השבוע, יחסכם לאחרים אינו מובן כל־כך. חביבות וכעס מתחלפים במהירות. דברים קטנים מרגיזים אתכם, ואינכם מתאפקים אפילו רגע. ההתפרצות היא מיידית ונשכחת כעבור רגע. השבוע אתם עלולים להסתכסך עם אלה שעימם אתם עובדים, מדובר בעיקר על הימים רביעי וחמישי. מצב הבריאות רגש במיוחד. אתם נוטים לסבול מכאבי־ראש ומיחושי רגליים.

* * *

התכתבויות עם אנשים בארצות רחוקות אין להזניח השבוע. תיזכרו באלה המצפים בכליון עיניים לתשובתכם. אתם עצמכם עומדים לקבל ידיעה משמחת, הקשורה בתחום הקריירה. עניינים כספיים עליכם לארגן עד ה־13 לחודש, מאותו תאריך והלאה כדאי שהכל יהיה מסודר ומחושב לטווח רחוק: זה עשוי להביא לקידום בתחום זה. עניינים רומנטיים דורשים סודיות. יחסים חדשים עומדים להתפתח.

* * *

השבוע תצטרכו ליישב אי־הבנות עם בן־הזוג. הוא יזדקק לעזרתכם, אך יימנע מלהראות זאת. עליכם יהיה לגלות רגישות מיוחדת ולבוא לעזרתו. במקום העבודה תוכלו לשוחח עם הממונים או עם עובדים אחרים על רעיונותיכם, רוח חדשה תנשב במקום עבודתכם, אם יסכימו לקבל את הצעותיכם. עדיף לחכות ל־14 בחודש. בני מזל קשת ודגים עלולים לעצבן, ורצוי שתתרחקו מהם השבוע.

ביום הרביעי אתם עלולים להיתקף מצב־רוח קודר, ואת העצבנות תוציאו באופן אוטומטי על בן־הזוג. נסו להתחשב ברצונותיו ודבריו, שיחות חשובות דחו בכמה ימים. מיום ראשון תרגישו בשינוי עצום — הכל ילך, והרגשת הקלה ו־אופטימיות תלווה את שאר התקופה. במקום העבודה עומד להתפתח רומן מסעיר אך קצר. עדיף לחדש קשרים שנותקו עם אנשים מוכרים. בני טלה עלולים לעורר בעיות.

* * *

אתם עמוסי עבודה ומתקשים לעמוד בלחץ. כאילו לא די בכל מה שמוטל עליכם, דווקא השבוע אנשים שונים יבקשו את עזרתכם. חלק יבואו להתייעץ על בעיותיהם, ואחרים יבקשו עזרה כספית. שמרו על עצמכם ועל כוחותיכם, ואל תתנו כל מה שיש לכם. אינכם חזקים ביותר, ומצב־הרוח אינו מן הטובים והקלים. בסוף השבוע עלולה לפרוץ מריבה עם בן־הזוג. הימנעו מכך ככל שתוכלו.

* * *

תוכניות שאתם מתכננים השבוע עלולות להתקל במחסום — עיכובים שאינם תלויים בכם יביאו לרוגז ולעצבנות. קחו הכל בקלות. בין ה־9 וה־13 במרס הדברים אינם מסתדרים כל־כך, מדובר גם על תחומים אחרים. מהיום השני או השלישי הכל יתחיל להסתדר. תוכלו להגיע להסכם לפי התנאים שאתם מכתיבים. מבחינה רומנטית, זה הזמן ליישב אי־הבנות ולחדש קשרים שנפסקו מסיבות שונות.

במקום העבודה תמצאו שקל לכם להתרכז ואתם מספיקים יותר מתמיד. תוך זמן קצר תזכו להכרה והערכה על עבודתכם, ובעתיד ידברו איתכם על קידום או על תפקיד יותר מעניין ששכרו בצידו. מבחינה בריאותית, אתם רגישים במיוחד באיזור הצוואר והגרון, תדאגו ללבוש חם ולצעיף שישמור אל האיזור הרגיש. סוף השבוע יביא פגישות רומנטיות מפתיעות וההתרגשות תהיה עצומה.

* * *

עקרבים שמתכננים שינוי בחייהם יוכלו להצליח בכך, אך עליהם לשקול ברצינות את כל הבעד והנגד. השבוע יקשה עליכם להגיע להחלטה כלשהי, עדיף להמתין לשבוע הבא לפני מתן תשובה סופית. נסיעה שאמורה להתבצע לקראת סוף־השבוע עלולה להידחות — עדיף להשאר בבית ולהקדיש את הזמן לתחביבים שאותם זנחתם, גם ילדים ידרשו יותר תשומת־לב. תלמידים יזכו בהצלחה בבחינות.

* * *

המצב הכספי דורש השגחה מיוחדת, אל תשמעו לעצות של ידידים „מבינים”. הקשיבו לאינטואיציה הפנימית, ואם אפשר דחו כל פעולה חשובה לשבוע הבא. לקראת סוף השבוע רצוי לארגן טיול, שהייה בבית עלולה לדכא אתכם. הפסקה בפעילות מינית נותנת לכם זמן ואפשרות להתרכז בהתקדמותכם בשטח הלימודים או בשטח המיקצועי. תוך זמן קצר תמלאו כל מה שהחסרתם כעת.

פרוייקטים שדרשו מכם זמן ומאמצים מרובים עומדים לפני סיום מוצלח. מצב־רוחכם די רציני, אולם אתם מרגישים שאתם עומדים לפני תקופה שתאלץ אתכם לקחת על עצמכם תוספת אחריות. מהשבוע הבא אתם יכולים לתכנן גישה שונה לאדם קרוב, שהיחסים עימו נעצרו על המקום, ואינכם מצליחים להזיזו מדעתו. בררו לעצמכם מהו רצונכם, זה ישלים את רצונכם. לקראת סוף השבוע תזכו בפירסום.

* * *

אתם מתקשים לתפקד כרגיל. מצב־רוח כבד וחסר־מנוחה אינו מאפשר לכם להיות חביבים לסובבים אתכם. ביום השישי ובשבת כדאי לכם לרכוש בגד חדש, או איזה אביזר לבית או למכונית. זה עשוי לשפר את ההרגשה. בעניינים כספיים עדיין אינכם שומעים בשורות שהייתם רוצים לשמוע, אולם תוך זמן לא רב, תופתעו מכך שמצבכם הפינאנסי השתפר. מכשיר הטלפון עלול להתקלקל.

* * *

בעיות כספיות עלולות להציק לכם בחצי השני של השבוע, אולם תוכלו להיעזר בהורים או בקרובי־מישפחה מבוגרים. במקום העבודה עליכם להיות זהירים בדבריכם. נסו לומר מה שפחות, ואם יש באפשרותכם להמנע מלהביע את דעתכם — עדיף. לא יבינו אתכם ויפרשו את דיבריכם בצורה לא נכונה, זה עלול להביא לסיכסוך מיותר. בתחום הרומאנטי כדאי לנצל את הפופולאריות שלכם — אתם מושכים יותר.

בזאר האביב ה-7 של קלאס

חדש בקלאס!
דג דקורטיבי לתליה
מנחושת אדומה
~~590.- ש'~~
בבזאר רק
413.- ש'

לשולחן הפסח
מערכת מהודרת למרק
מחרסינה יפנית מעוטרת +
תרווד ותחתית תואמים
~~1,950.- ש'~~
בבזאר רק
1,365.- ש'

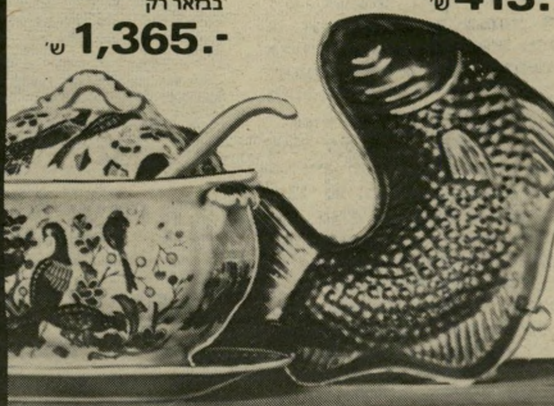

- כמידי שנה – כן גם עתה.
- כל מוצרי קלאס בהוזלות ענק.
- הזדרזי לקלאס לפני עליית המחירים של פסח.
- המון דברים חדשים בקלאס.
- הקדימי קניותייך לחג – ותרויחי.

חדש בקלאס!
כלי נחושת מרהיב. לאביזרי
אח או לאחסון עיתונים.
ידית חרסינה. תוצרת הולנד
~~2,390.- ש'~~
בבזאר רק 1,673.- ש'

שפרא

חדש בקלאס!
שולחן מיוחד
לפינת הטלפון
מעץ מעובד.
~~2,990.- ש'~~
בבזאר רק
2,093.- ש'

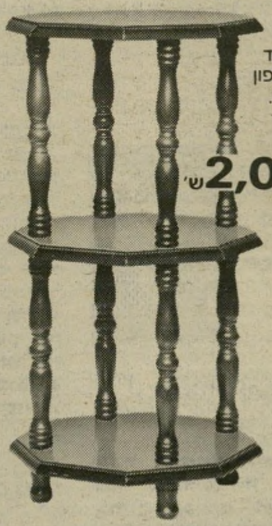

בובה גדולה (70 ס"מ)
עבודת-יד, מתאילנד.
במבחר צבעים.
~~860.- ש'~~
בבזאר רק 602.- ש'

שרפרף ישיבה/מעמד לעציצים, קש קלוע
~~590.- ש'~~
בבזאר רק 413.- ש'

כד נחושת אדומה
תוצרת טורקיה
~~750.- ש'~~
בבזאר רק
525.- ש'

חדש בקלאס!
סלסלת נחושת אדומה
תוצרת טורקיה
~~660.- ש'~~ בבזאר רק
455.- ש'

כפרי
בקבוק ליין, סגנון
כפרי. תוצרת ספרד,
~~320.- ש'~~ בבזאר רק
224.- ש'

חדש בקלאס!
סט 3 סבוני לבבות
ריחניים במיוחד.
באריזת מתנה חגיגית
~~245.- ש'~~
בבזאר רק
171.- ש'

קערות עץ מלא טיק
בגדלים שונים. לסלטים
פירות, פיצוחים
ועוד.
בבזאר החל מ-
122.- ש'

מרבד נצרים סיני.
להשיג במבחר דוגמאות
וגדלים. לדוגמא:
גודל 90 ס"מ
~~785.- ש'~~
בבזאר רק
549.- ש'

סלסלת קש עם ידית.
שימושית ביותר.
~~435.- ש'~~
בבזאר רק
304.- ש'

TOP!
עציץ יפני מקרמיקה
+ תחתית תואמת.
במבחר צבעים
וגדלים.
בבזאר החל מ-
245.- ש'

סלסלת קש
לשולחן.
בבזאר רק
95.- ש'

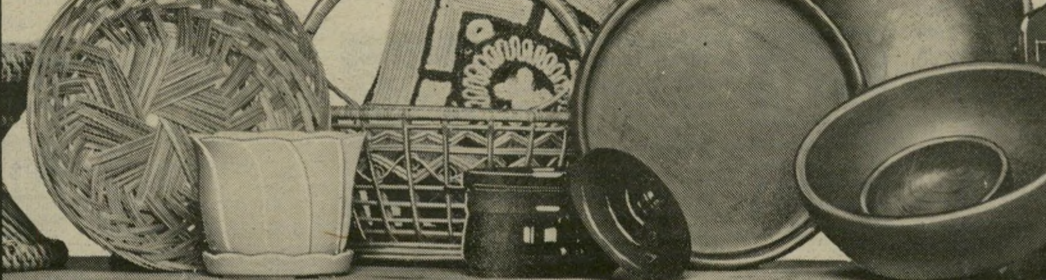

רשת חנויות קלאס:
תל-אביב — **דיזנגוף סנטר** ● דיזנגוף 224 ● כל-בו שלום (מח' מתנות ומח' כלי בית) ● לונדון מיניסטור — אבן גבירול 30 ● **חיפה** — הנביאים 9 ● **רמת השרון** — סוקולוב 47 ● **ראשל"צ** — ז'בוטינסקי 65 ● **רחובות** — הרצל 181 ● **חולון** — שד' קוגל, בנין צמרת ● **טבעון** — מרכז מסחרי טבעון ● **פ"ת** — מוהליבר, פינת נורדאו ● **רמת-גן** — ביאליק 36 ● **רעננה** — אחוזה 98 ● **נס ציונה** — ויצמן 17 — ליד תחנה מרכזית ● **בת-ים** — רוטשילד 27 ● **נתניה** — שמואל הנציב 12 ● **באר-שבע** — הדסה 52 (ליד גלידה באר-שבע) ● **ירושלים** — מחסן מכירות, יואל סלומון 17 (בסימטה) ●
נפתח חדש ב: **הרצליה** — סוקולוב 40 ● **כפר-סבא** — ויצמן 84 ● **הוד השרון** — הבנים 12 ● **אשקלון** — מרכז אפרידר אשקלון ● **ירושלים** — בית הכרם, מרכז מסחרי ●
לכוחות הבטחון, בדוכני "קלאס" בשק"ם ב:
ת"א ● קרית מוצקין ● **עפולה** ● **גבעתיים** ● **נתניה** ● **רחובות** ● **קרית-גת** ● **באר-שבע** ● **ירושלים** ● **אשדוד** ●

קלאס

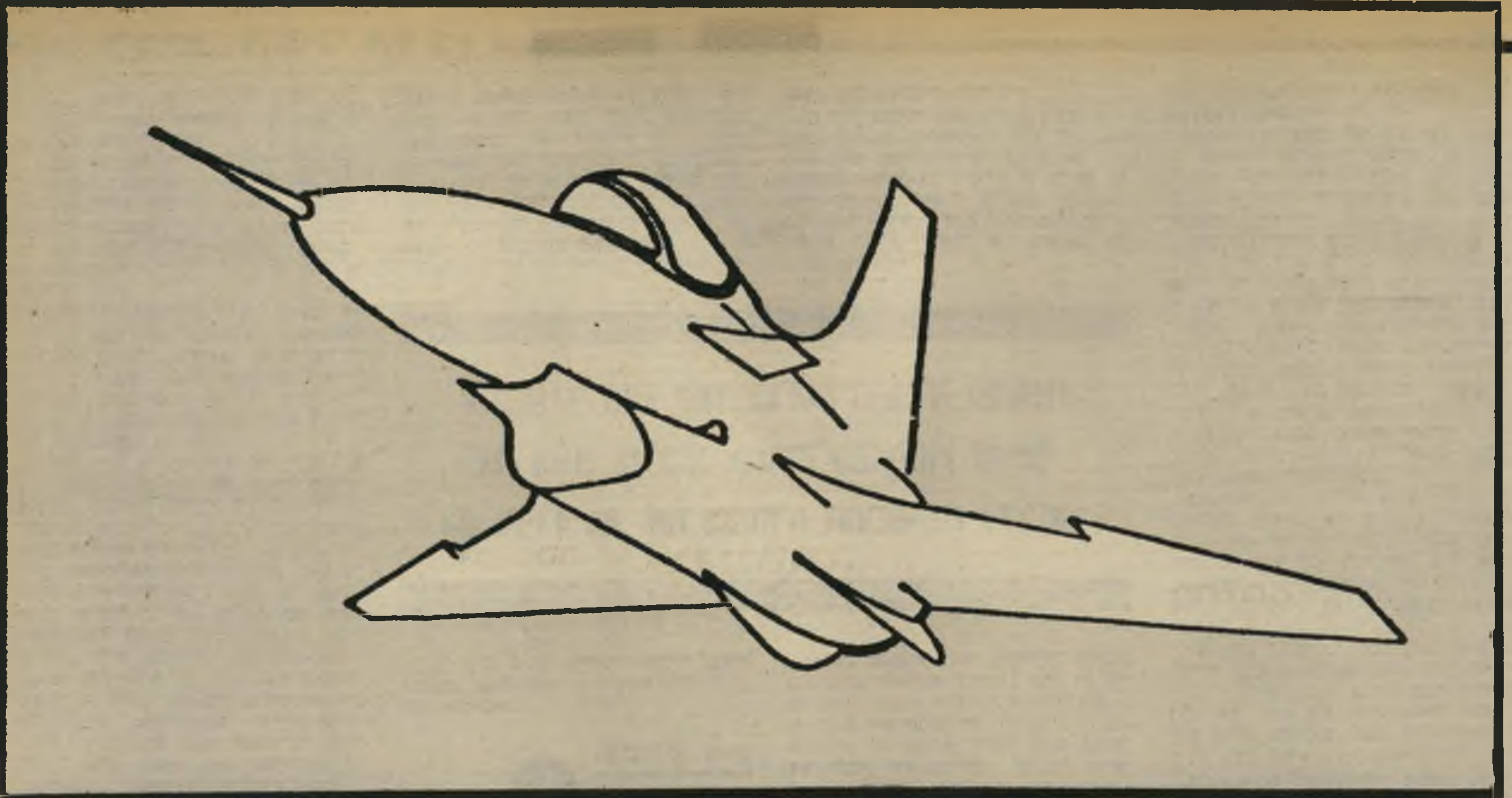

לביא: הפיל המעופף

פרס היסס, וייצמן החליט, בגין שינה, שרון עיכב וארנס חידש את ההחלטה על ייצור מטוס הלביא - אך החשבון נעשה בלי בעלי־הבית האמריקאיים!

„אתה רוצה לדעת מתי יטוס המטוס לביא? בדיוק כשתזרום הטיפה הראשונה בתעלת הימים.” האיש שאמר את הדברים האלה אינו מוכן להזדהות. הוא „היה אינטרסנט,” כמו שהוא מגדיר את מצבו, והוא חושש שאם יזדהה, יראו בדבריו נקמנות לשמה.

כוונתו היא ברורה: כשם שהפרוייקט היומרני של תעלת הימים, בין הים־התיכון ויס־המלח, מאיים להיות הפיל הלבן הגדול של מדינת ישראל, כך יהיה לביא בחזקת פיל לבן מעופף, שקשה לדעת אם ימריא אי־פעם לשחקים, כמטוס־הקרב הישראלי המתוחכם של שנות התישעים.

„ישראל כבן-ערובה”

בין שתי התוכניות שעליהן החליטה ממשלת הליכוד יש הבדלים רבים, אך גם כמה קווי־דימיון. עשרות רבות של מיליוני דולרים — מיליארדי שקלים — מוזרמים לפיתוח שני הפרוייקטים האלה, בלי שלאיש יהיה מושג ברור מה יעלה בסופן, ואם אומנם יתבצע משהו. הכסף הזה מוזרם „לפיתות,” כאשר איש אינו יודע מהיכן יגיע הכסף **לביצוע** התוכניות עצמן — כריית התעלה וייצור המטוס.

עכשיו, כשמונה הפרופסור משה ארנס כשר־ביטחון, מקווים רבים בישראל שסיכויי ההמראה של לביא משתפרים.

ארנס הוא מהנדס אווירונאוטיקה במיקצועו. הוא היה שותף לפיתוח מטוס ישראלי אחר — כפיר. ואולי חשוב יותר מכל: ארנס מכיר היטב את תעשיית המטוסים האמריקאית. הוא עבד בפרוייקט של פיתוח מנוע סילון אמריקאי בחברת קרטיס־רייט, ושהה זמן רב בקירבת מיפעלי בואינג שבמדינת וושינגטון. ארנס גם היה שגרירה של ישראל בוושינגטון, והוא מכיר את מישחק־הכוחות האמריקאי, בין תישלובות־הנשק הגדולות ובין הממשלה והפנטאגון.

למישחק הכוחות הפנים־אמריקאי יש חשיבות רבה בכל מה שנוגע לייצורו של לביא.

האיש שאינו מוכן להזדהות מצביע על שני תאריכים שבהם, לדעתו, ניגזר דינה של תוכנית הלביא. התאריך הראשון הוא דצמבר 1981. באותו חודש אמר ראש־ממשלת־ישראל, מנחם בגין, לשגריר ארצות־הברית בישראל, סמואל לואיס, את הדברים הבאים:

„הודעתם שאתם משעים את הדיון במיזכר־ההבנה ביחס לשיתוף האסטרטגי... אתם מנסים לעשות את ישראל בן־ערובה למיזכר־ההבנה. עם ישראל חי 3700 שנה בלי מיזכר־ההבנה עם אמריקה, ויוסיף לחיות בלעדיו עוד 3700 שנה. בעינינו זהו ביטול המיזכר.”

האמריקאים החליטו להשעות את החתימה על מיזכר־ההבנה האסטרטגי, אחרי החלת החוק הישראלי על רמת־הגולן. תגובתו החריפה של מנחם בגין העניקה עוצמה רבה ללובי של חברות־הנשק, שהתנגדו להעניק לישראל סיוע כלכלי וטכנולוגי, הדרוש לבניית לביא.

החברות האמריקאיות, שקודם לכן היו מוכנות להשתתף בבניית לביא, הקשיחו מאוד את התנאים אחר־כך, ולמעשה הציעו לשתף פעולה עם ישראל בבניית מטוס קרב חדיש, שחלק ממנו ייוצר בישראל, אך הוא יהיה אמריקאי ברובו המכריע.

המישפט האחרון שאמר באותה שיחה בגין ללואיס, בסופה של שנת 1981, היה: „בעניין לבנון ביקשתי להודיע למזכיר־המדינה, כי לא ניזום מילחמה. אך אם נותקף על־ידי המחבלים או הסורים, נצא להתקפת נגד.”

כלומר: כבר אז הודיע בגין לשר־החוץ האמריקאי („מזכיר המדינה”) אלכסנדר הייג, כי ישראל תצא למילחמה בלבנון, שפרצה שיבעה חודשים אחר־כך.

התאריך השני קשור להצהרה זאת, ולאיש שהיא הושמעה באוזניו: אלכסנדר הייג, שמילחמת־הלבנון הביאה למעשה לפיטוריו מן הממשלה האמריקאית בקיץ של שנת 1982.

הקשר בין הייג ובין פרוייקט הלביא אינו עקיף או מיקרי. הוא ישיר מאוד.

מכת החסד

לפני שמונה אלכסנדר הייג כשר־החוץ האמריקאי, הוא היה יו״ר מועצת המנהלים של חברת־ענק אמריקאית, יונייטד טכנולוג׳יס קומפני (יו־טי־סי). חברת־הבת העיקרית של יו־טי־סי היא חברת פראט־אנד־ויטני, המייצרת מנועי־סילון. בשעה שהייג היה יו״ר מועצת־המנהלים של יו־טי־סי, הוא קיבל את ההחלטה שפראט־אנד־ויטני תיכנס לתחרות על ייצור המנועים למען מטוס הלביא הישראלי. התחרות היתה עזה, ופראט־אנד־ויטני זכתה בה.

אחר־כך, כשמונה הייג כשר־החוץ בממשלתו של הנשיא רונלד רגן, הוא לא ניתק את קשריו עם יו־טי־סי. אחרי שהתפטר, נודע כי בשנת כהונתו בממשלה האמריקאית קיבל הייג לא פחות ממיליון

שר־לשעבר וייצמן וסוכן־נשק קוליץ
מטוס קטן וממזר

לביא: הפיל הלבן

(המשך מעמוד 29)
דולר „על חשבון" התקופה שבה עבד ב־שרות החברה הפרטית.

הייג היה כוח־הדחף העיקרי במימשל האמריקאי למען שיתוף־הפעולה עם ישראל, במיוחד בתחום הצבאי. המפקד לשעבר של כוחות נאט"ו גם צידד בצורה גלויה ונמרצת בשיתוף־הפעולה הטכנולוגי האמריקאי־ישראלי, בפיתוחו של ה־לביא.

התפטרותו של הייג, לפי גירסתו של „האינטרסנט," היא שנתנה את מכת־החסד ללביא הישראלי. לארנס, על־פי גירסה זאת, יהיה קשה מאוד לתקן את הנזקים בממשלה האמריקאית, שגרמו הצהרתו ה־חפוזה של מנחם בגין, ומילחמת הלבנון על תוצאותיה.

תחילתו של הרעיון לייצר את לביא היא עוד בסוף שנות השבעים. אחרי שנגמר פיתוחו, והתחילו בייצורו של מטוס־הקרב הישראלי הראשון — כפיר — שאינו אלא גירסה מודרנית של המיראז' הצרפתי, התחילו בצמרת התעשייה־האווירית ומישרד־הביטחון הדיונים על פיתוחו של מטוס־קרב ישראלי חדיש, שיימנה עם הדור החדש של מטוסי קרב־הפצצה: מטוס שייבנה על־פי טכנולוגיות חדישות, אמריקאיות תחת אירופיות, יהיה מצוייד במנועים רבי־עוצמה, יהיה בעל כוח־נשיאה רב של פצצות אוויר־קרקע וטילי אוויר־אוויר, ובעל טווח גדול. מטוס זה אמור היה להחליף, בבוא היום, את מטוס ה־קרב־הפצצה האמריקאי מדגם פאנטום.

שמעון פרס, מי שהיה שר־הביטחון ב־ממשלתו של יצחק רבין, הישהה את קבלת ההחלטה. אחרי המהפך הפוליטי ב־1977 התחדשו הדיונים על מטוס־הקרב החדש.

עזר וייצמן, שר־הביטחון החדש, היה בעל ידע רב בתחום התעופה. הוא היה מפקד חיל־האוויר. ובשנים 1973 ו־1974 הוא היה שותפו של סוכן הנשק דויד קוליץ בחברת אלול, המייצגת חברות אמריקאיות לייצור מטוסי־קרב. אחר־כך

אלוף (במיל') סוכן־נשק מוטי הוד
מנוע קטן מדי

היה וייצמן מנהלו של בית החרושת ציקלון, המייצר אבזרי־תעופה.

הגירסה החדשה של מטוס הקרב הישראלי שפותחה בעת כהונתו של וייצמן, היתה זו של אריה — מטוס קרב גדול וחזק, בעל שני מנועים. התוכנית ירדה לבסוף מן הפרק. היא היתה יקרה מאוד, וחשוב לא פחות: לא היה כל סיכוי ש־האמריקאים ישתפו פעולה בייצורו של מטוס־קרב ישראלי, שיהיה מתחרה למ־טוסים היקרים והיוקרתיים ביותר שלהם.

בסופו של דבר, בפברואר 1980, קיבלה ממשלת ישראל החלטה על פיתוחו של לביא. זה היה אמור להיות מטוס־קרב „קטן וממזר" לפי הגדרתו של וייצמן. לביא אמור היה להיות מצוייד במנוע אחד בלבד, טווח הטיסה ויכולת הנשיאה שלו יהיו קטנים יותר מזה של אריה, והוא יוכל לשמש גם כמטוס־אימון שיחליף את מטוסי הפוגה־מגיסטר המיושנים.

תחת להחליף את פאנטום, כתפקידו של אריה, היה לביא מיועד להחליף מטוס הפצצה נחות יותר — סקאייהוק, שגם הוא אמריקאי.

אלכסנדר הייג עמד בראש החברה שתבנה את מנועי הלביא - והיה שר־החוץ שדחף את הפרוייקט. מה מבשרת התפטרותו ללביא?

לסלק את הצרפתי

במהירות רבה הגיעו במישרד־הביטחון להחלטה בדבר הפריט החשוב ביותר במטוס הקרב החדש — המנוע שלו. זה היה אמור להיות מנוע של חברת ג'נרל אלקטריק האמריקאית, שייבנה ב־מיפעל המנועים בבית־שמש, ש־51 אחוזים ממניותיו היו בידי ייצרן הנשק הצרפתי יוסף שידלובסקי, ויתר המניות — בידי ממשלת ישראל.

התפטרותו של עזר וייצמן יצרה עיכובים בתוכנית. היה זה שר־הביטחון החדש, מנחם בגין, שקיבל החלטה על שינוי חשוב במטוס. הוא כבר לא היה אמור להיות „קטן וממזר," כפי שרצה וייצמן. בגין החליט על מטוס גדול יותר וחזק יותר, מטוס שגם יהיה זקוק למנוע שונה מזה של ג'נרל אלקטריק.

החברה האמריקאית המאוכזבת והמופתעת הציעה לערוך שינויים במנוע שלה, כדי להתאים אותו לדרישות החדשות. אך היא דרשה גם 50 מיליון דולר כדי לבצע את השינויים הדרושים.

זה היה המועד שבו נכנסה פראט־אנד־ויטני לתחרות. לפראט־אנד־ויטני היה מנוע חזק יותר מזה שנדרש ללביא, אך היא הסכימה לערוך בו שינויים שיחלישו את כוחו, בחינם. בראש פראט־אנד־ויטני עמד, כפי שכבר הוזכר, הגנרל אלכסנדר הייג.

בגין החליט לקבל את ההצעה של פראט־אנד־ויטני.

הוסכם שהמנוע ייוצר בישראל, במיפעל בית־שמש. השליטה במיפעל כבר לא היתה בידי יוסף שידלובסקי. האמריקאים — הן ג'נרל אלקטריק והן פראט־אנד־ויטני אחריהם, לא הסכימו לייצר מנוע אמריקאי ולספק ידע אמריקאי למיפעל שהשליטה בו נמצאת בידי יצרן נשק צרפתי.

שידלובסקי סולק, איפוא, מן השליטה במיפעל שהוא ייסד, והשליטה עברה לממשלת ישראל.

אל שווימר, שעמד באותה תקופה ב־ראש התעשייה־האווירית — לפני שהיה לסוחר נשק — מינה את אביה שליף למנכ"ל המיפעל בבית־שמש.

הבחירות ב־1981 הביאו שינוי נוסף בצמרת מישרד־הביטחון — ולעיכוב נוסף בפיתוחו של לביא.

מנחם בגין מינה את אריאל שרון לתפקיד שר־הביטחון. אחת ההכרזות הראשונות של שרון, אחרי כניסתו לתפקיד, היתה שהוא מבקש לבחון מחדש את פרוייקט לביא.

היורד במקום החתן

הודעה לא הועילה הרבה, בסופו של דבר היא גרמה לשתי תוצאות: היא עיכבה בעוד כמה חודשים את חתימת ההסכמים עם החברות האמריקאיות לפיתוח לביא — עיכוב העלול להתברר כגורלי; והיא הביאה גם למערכת אדירה של לחצים מכיוונים שונים על מישרד־הביטחון הישראלי ועל צמרת צה"ל, מצד החברות האמריקאיות ומצד סוכניהן ב־ישראל.

החלטתו של שרון לעכב את ההכרעה, ולמנות אדם שיבדוק את הפרוייקט, לא היתה חסרת היגיון. לשרון לא היה ברור מהיכן יימצאו הסכומים הדרושים לפיתוחו של לביא ולייצורו.

בשלב הראשון, בעת כהונתו של עזר וייצמן, דובר על כך שפיתוחו וייצורו של לביא יעלו 750 מיליון דולר, ומחיר כל מטוס שיצא את שערי המיפעל יהיה 5.5 מיליון דולר.

מאוחר יותר, השתנתה ההערכה: מחיר הפיתוח והייצור יהיה מיליארד ומאה מיליון דולר, ומחיר כל מטוס — 8.5 מיליון דולר.

ההערכה האחרונה היא, שמחיר הפיתוח יהיה 1250 מיליון דולר, ומחיר כל מטוס מ־400 המטוסים הראשונים יהיה 10.5 מיליון דולר — כשלסכום זה יש להוסיף יותר משני מיליון דולר לכל מטוס, מחיר ההשקעה בפיתוח.

המחיר אינו נמוך, אך הבדיקה שנערכה במישרד־הביטחון העלתה כי הוא משתלם. גם במחיר גבוה כזה, יהיה לביא זול בהרבה מן המטוסים האמריקאים שיימכרו לישראל.

לדוגמה: מחירו של מטוס מדגם אף־16 מגיע היום ל־35 מיליון דולר, וזהו גם מחירו של המטוס החדיש מדגם אף־18.

נוסף על־כך, אמור היה ייצורו של לביא להביא לישראל יתרונות כלכליים נכבדים: על־פי הערכות שונות אמור פרוייקט לביא לספק תעסוקה לעשרה עד עשרים אלף עובדים, ביניהם אלפי מהנדסים. ייצור לביא בישראל גם יכול להציב אותה במקום נכבד בצמרת ייצרני הנשק בעולם, ולהפוך את ישראל לאימפריה של ממש בתחום סחר־הנשק.

בפברואר 1982 הודיע אריאל שרון על ההחלטה לחדש את התוכניות לפיתוח לביא. הוא לא אמר מהיכן יימצא הכסף לכך, אך הוא רמז לכוונותיו. היה ברור כי מלבד כמה עשרות מיליוני דולר ל־פיתוח הראשוני, לא יוכל אוצר־המדינה לסייע.

הסכומים האלה כבר מוזרמים, למעשה, למרות שלא ברור מה יהיה עתיד הפרוייקט. לפי הערכות שונות כבר הוזרמו לפרוייקט לביא 125 מיליון דולר, והסכומים האלה מוזרמים בקצב של 10 מיליון דולר בכל חודש.

שרון ביקש לנצל לצורך פיתוחו וייצורו של לביא את כספי הסיוע האמריקאי לישראל. על־פי תוכניתו, אמורים היו כספי הסיוע הזה לזרום במישרין לאותה חברה אמריקאית שתשתף פעולה עם ישראל ב־פיתוחו של לביא.

אך תוכנית זאת לא מצאה חן בעיני ה־חברות האמריקאיות, וגם לא בעיני ה־אוצר האמריקאי. החברות העדיפו שישראל תרכוש מהן מטוסים שהן מייצרות ממילא, בעיקר לשימושו של צבא ארצות־הברית. גם הממשלה האמריקאית העדיפה שישראל תרכוש בכספי הסיוע מטוסים אמריקאים המיוצרים בארצות־הברית, ומספקים תעסוקה — ורווחים גדולים לאמריקאים עצמם.

לחברות האמריקאיות יש בישראל נציגים רבי־השפעה - האם יתכן שהם מעוניינים הרבה יותר במכירת מטוסים אמריקאיים מאשר בפיתוח הלביא?

כדי לקדם את תוכניתו, הזעיק שרון מ־ארצות־הברית את היורד אריה גנגר, מנהל בכיר בחברותיו של משולם ריקליס.

לא היה זה הקשר הראשון בין שרון ובין ריקליס. המיליונר האמריקאי סייע לשרון לרכוש את חוותו. מאוחר יותר היה חתנו של ריקליס, בני קלטר, עוזרו של שרון. קלטר התגרש לבסוף מבתו של ריקליס, והתחתן עם מצדה, בתו של רחבעם („גנדי") זאבי.

קלטר סולק לבסוף ממישרד־הביטחון, וגנגר אמור היה לתפוס את מקומו, ולנהל את המשא־והמתן עם יצרניות הנשק האמריקאיות.

אך מינויו של גנגר לתפקיד ששרון ייעד לו לא התבצע, וגם המשא־והמתן עם החברות האמריקאיות לא התקדם הרבה.

גמל מעופף

במהלך המגעים שניהל מישרד־הביטחון הישראלי עם החברות האמריקאיות, הוזכרו כמה מהן כמועמדות ל־השתתף בפיתוחו של לביא.

חברת אל־טי־וי ירדה מן הפרק כבר בתחילת הדרך. היא היתה קטנה מדי. חברה אחרת, גדולה יותר, ויתרה גם היא. זאת היתה חברת גרומן.

לצורך בניית כמה מהחלקים של המטוס ולצורך אספקת הידע הטכנולוגי, באו ב־

חשבון בעיקר שתי חברות, שבאותה תקופה פיתחו את המטוס המתקדם אף־18 למען הצי האמריקאי ולמען חילות היבשה. היו אלה חברת נורתרופ, שפיתחה את המטוס למען חיל היבשה, וחברת מקדונל־דגלס, שפיתחה את הדגם לצי.

תחילה נראה היתה שחברת נורתרופ עומדת לזכות במירוץ על בניית הכנפיים. זה היה כאשר דובר על־כך שחברת ג׳נרל אלקטריק תייצר את מנוע המטוס. את שתי החברות ייצג בישראל איש רב־השפעה בתחום התעופה: היה זה האלוף (במיל׳) מרדכי („מוטי״) הוד, מי שהיה מפקד חיל־האוויר הישראלי, וחבר קרוב של שר־הביטחון בתקופה שבה התקבלה ההחלטה על ייצור לביא, הוא עזר וייצמן. חברת נורתרופ סילקה אז את מי שייצג אותה, אלוף־מישנה (במיל׳) נתן אלדר, כדי להביא במקומו את הוד.

אך ההחלטה של בגין לשנות את התוכנית, ולהעדיף מטוס גדול וחזק יותר, סילקה את נורתרופ ואת ג׳נרל אלקטריק מתמונת הלביא. המנוע של ג׳נרל אלקטריק לא היה חזק דיו, ואילו נורתרופ לא גילתה התלהבות לפתח מטוס שיתחרה במטוסיה שלה. לעומת זאת, פתחו נציגי החברה במסע שיכנוע, שנועד לשנות את ההחלטה על ייצור לביא, ולהניע את מישרד־הביטחון ואת המטכ״ל לרכוש מטוסים מתקדמים מתוצרת נורתרופ.

במקום שתי החברות האמריקאיות האלה, נכנסו לתמונה שלוש חברות אחרות. פראט־אנד־ויטני, שהוזכרה כבר, היתה אמורה לרכוש ב־20 מיליון דולר 49% ממניותיו של מיפעל המנועים בבית־שמש, ולפתח את המנוע של לביא. חברת מקדונל־דוגלס היתה צריכה לפתח ולייצר את

צורו של לביא יישאר בידיהם.

היום ברור לגמרי כי גם אם לא יהיה לביא לפיל לבן, ויתעופף לבסוף, הוא יהיה מעין גמל מעופף, בעל כמה דבשות: יהיה מטוס אמריקאי יותר מישראלי, לא

מוגמרות. אחרי שבמשך כמה שנים נדחתה ההחלטה הסופית על פיתוח לביא, ונעשו רק צעדי גישוש ראשוניים, הודיע לפתע מישרד־האוצר הישראלי כי הבעיות התקציביות נפתרו, ומישרד־האוצר יהיה

מן ההחלטה על פיתוח הלביא יהנו הקונצרנים הגדולים - „כלל״, „כור״, „דיסקונט־השקעות״ ומיפעלי אייזנברג - והם יעניקו לארנס ולארידור גיבוי פוליטי מקיר־אל־קיר!

רק מבחינת תיכנונו והידע המושקע בו, אלא גם מבחינת ייצורו.

עם זאת, חשוב היה למישרד־הביטחון הישראלי, על ראשיו המתחלפים, לייצר את לביא. ישראל מייצרת בעצמה את הרובה גליל, המתחרה בהצלחה ברובה־הסער הסובייטי המצוי בזירת המיזרח התיכון, קלשניקוב. ישראל מייצרת גם את טנק המערכה מרכבה, העשוי להילחם בטנקים הסובייטיים החדישים. ישראל מייצרת בעצמה תותחים מתנייעים מוצלחים, מרגמות, טילים מסוגים שונים וספינות־קרב קטנות. כל אלה כלי נשק היכולים להתמודד עם כלי־נשק סובייטיים וגם מערביים, המקבילים להם ברמתם. אך בכל מה שנוגע לייצורו של נשק ההכרעה של שדה־הקרב המודרני, תלוייה

מוכן לספק את התקציבים הדרושים לפיתוח המטוס הישראלי החדש.

להודעה זאת יש מטרה אחת ויחידה: ליצור לחץ על האמריקאים. ישראל כאילו

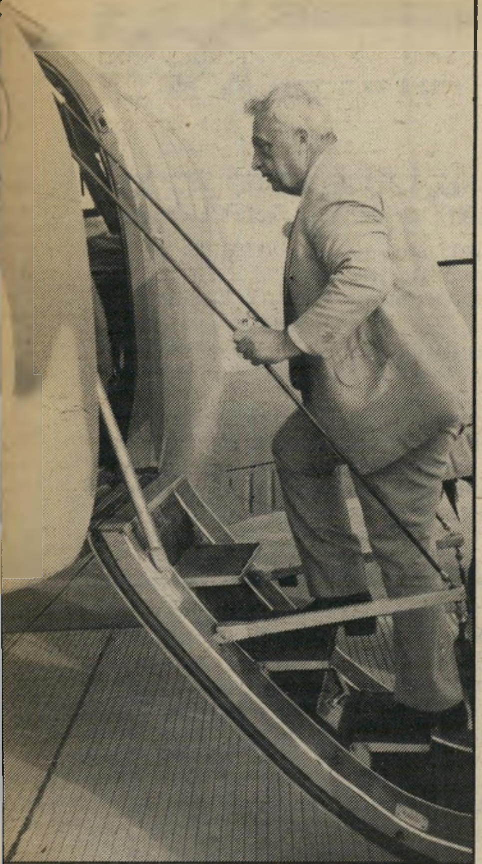
שר־ביטחון־לשעבר שרון
לבדוק את ההחלטה

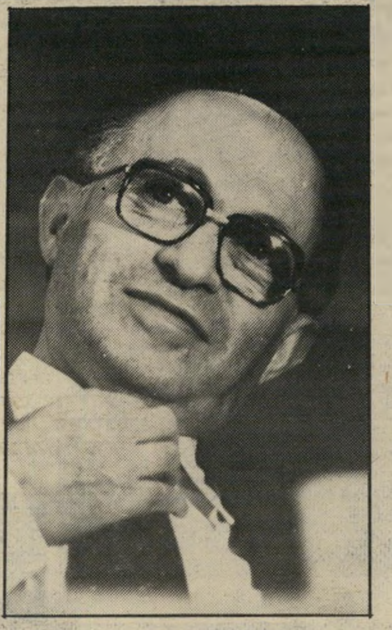
שר־ביטחון־לשעבר בגין
להגדיל את המנוע

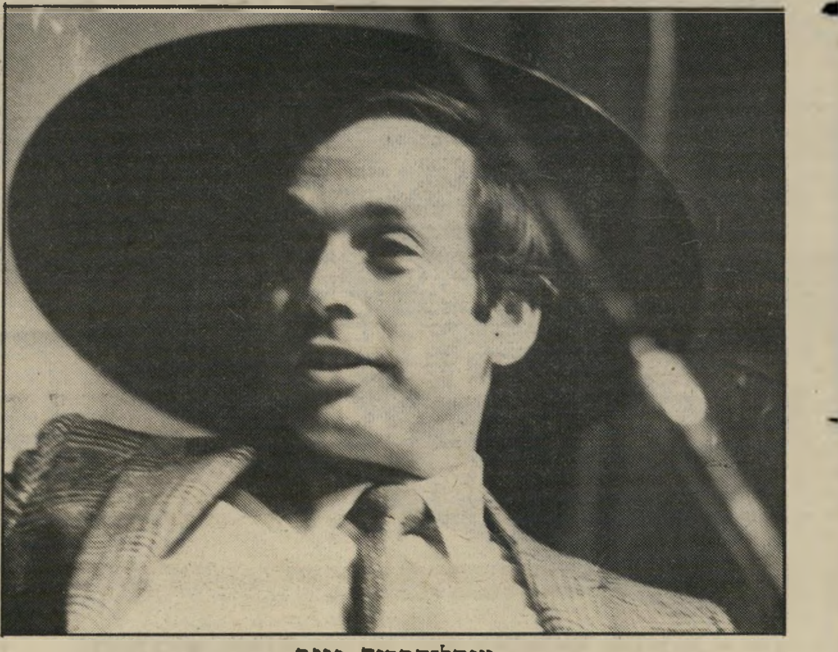
מנהל־חברות גנגר
מומחה לאמריקאים

שר־ביטחון ארנס
להתחיל מההתחלה

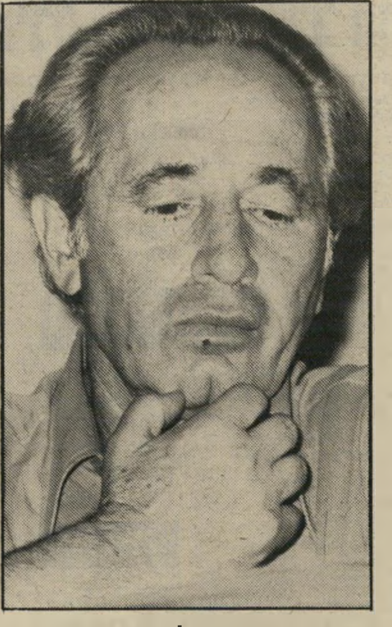
שר־ביטחון־לשעבר פרס
להשהות את ההחלטה

הכנפיים וחלק מהזנב, בייחד עם חברה אחרת, ג׳נרל דיינמיקס. שתיים מן החברות האלה — פראט־אנד־ויטני וג׳נרל דיינמיקס — מיוצגות בישראל על־ידי סוכנות הנשק אלול, שבה שותפים שווה־בשווה שותפו־לשעבר של עזר וייצמן, דוד קוליץ, וקונצרן כור ההסתדרותי. את מקדונל־דגלס מייצג בישראל ג׳ורג׳ לייווין, יהודי־אמריקאי שהיה אלוף־מישנה בחיל־האוויר האמריקאי.

אך החברות האמריקאיות לא גילו התלהבות רבה. בשעה שהדיונים על פיתוח לביא נמשכו, הם לוו בניסיונות אמריקאיים לשכנע את ישראל לרכוש יותר ויותר מטוסים מוכנים מתוצרת ארצות־הברית. החברות האמריקאיות גם היתנו את נכונותן לספק לישראל ידע טכנולוגי, בהבטחה ישראלית לרכוש מטוסים. האמריקאים גם עמדו על־כך, שחלק גדול מייצורו של לביא יישאר בידיהם.

ישראל לחלוטין באספקת המטוסים האמריקאית, ומצב זה באה לשנות, לפחות במידת־מה, ההחלטה על ייצור לביא.

אך זאת יודעים גם האמריקאים, וקשה להניח שהם מעוניינים בכך. התלות הצבאית היא גם תלות מדינית, והאמריקאים לא היו רוצים שישראל תשתחרר מן התלות בהם, לא מבחינה צבאית, לא מבחינה כלכלית, ולא מבחינה מדינית.

המשימה שתעמוד עכשיו בפני שר־הביטחון הישראלי החדש, משה ארנס, תהיה לשכנע את החברות האמריקאיות שכדאי להן לייצר את לביא, ובדרך זאת להתגבר על התנגדותה של הממשלה האמריקאית.

ישראל פיתחה רובה־סער, תותח מתנייע, טנק מערכה וטילים - האם יסכימו האמריקאים שיהיה לה גם מטוס?

זאת אינה משימה קלה.

מן המהלכים האחרונים של משה ארנס מתברר, שהוא מנסה לשכנע את האמריקאים על־ידי העמדתם לפני עובדות מוגמרות.

אומרת: עם הכסף שלכם, או בלעדיו, אנחנו נפתח את לביא. אם אתם רוצים בו חלק, מוטב שתשנו את דעתכם ובמהירות.

זוהי החלטה בעלת משמעויות רבות למשק הישראלי, משום שלא ברור אם החברות האמריקאיות יבלעו את הפיתיון הזה. הסכום שבו מדובר — 1,250 מיליון דולר, עלול לגדול ולתפוח במרוצת השנים. סכום זה — השווה לחצי טריליון לירות ישראליות כמעט — עלול להכביד בצורה קשה ביותר על המשק הישראלי. מצבו של משק זה, למרות ההצהרות המעודדות מצד מישרד־האוצר, אינו קל ביותר.

מאידך, החלטה זאת של מישרד־האוצר היא בבחינת זריקת־עידוד נוספת לתעשיית הנשק הישראלי, שמילחמת־הלבנון שילשלה כסף רב לכיסי בעליה. מיפעלי המתכת והאלקטרוניקה של קונצרן הענק כלל, מיפעלי הנשק של כור ההסתדרותית, בתי־החרושת לנשק של החברה להשקעות של בנק דיסקונט, המיפעלים של אייזנברג ושל עוד כמה עשרות בעלי־הון, שהם בעלי אינטרסים משוריינים בתחום הנשק, כבר נערכים לקבלת נתחים בייצורו של מטוס־הקרב הישראלי החדש.

אהרון דברת מכלל, דן טולקובסקי מהחברה להשקעות של בנק דיסקונט, ישעיהו גביש מכור ושאול אייזנברג יעניקו לארנס ולארידור את כל הגיבוי הפוליטי שהם זקוקים לו. המערך, הליברלים וחרות יתמכו ללא־סייג בהחלטה על בנייתו של לביא הישראלי.

אך כאמור — באלה לא יהיה די. האמריקאים הם בכל מיקרה שותף חיוני, לא רק משום שהם יהיו חייבים לספק את הידע הטכנולוגי, ותמורת זאת גם ידרשו חלק נכבד מן השותפות, אלא גם משום שהם מחזיקים בידם את הפיקוח המוחלט על מכירות הנשק של ישראל.

שלמה פרנקל ■

אברהם גינדי

"גני ניצה" בנתניה

דירת יוקרה בנתניה מול הים

+ דירת נופש באילת ובטבריה לכל החיים חינם

מ-61,000 דולר

בטחון מלא לכספי הרוכשים באמצעות

ערבות בנקאית צמודה

בריכת שחיה פרטית, מגרש טניס בחצר, 3,2 או 4 חדרים.

באיזור היוקרתי הנישא והיפה ביותר בנתניה, ליד פארק רחב ידיים ומול הים, הולך ונבנה פחייקט מגורים חדשני כמוהו עוד לא היה בארץ. גני ניצה.

בית חלומות של ממש, בית שנועד לפנק את דייריו, ולהעניק להם הרגשת נופש אמיתית יום יום.

"גני ניצה" נבנית בסביבה מפוארת ומצטיינת בעיצוב חזותי מרהיב ותיכנון סביבתי נפלא. בריכת שחייה, מגרש טניס משובח, לובי מפואר ותיכנון פנים מיוחד לכל דירה. יתרונות אלו יעניקו לדיירים סגנון חיים אחר וסגנון זה יכול להיות שלך.

מה תקבל כדייר ב"גני ניצה"

- כל דירה צופה אל הים.
- מערכת עצמאית להסקה ולמיים חמים לחיסכון מושלם.
- חדרי רחצה מרוצפים בקרמיקה ובחרסינה צבעונית.
- זרמים תת מימיים באמבטיה בשיטת ה"ג'אקוזי".
- מטבח בסגנון אמריקאי, ובו גם שיש גרניט.
- כיור המטבח ממוקם מתחת לחלון הפונה לים.
- שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה..
- מרצפות שיש איטלקי גדולות בסלון, ובפינת האוכל (שלוש דוגמאות לבחירה).
- תאורה דקורטיבית בחזית.
- לובי מפואר עם חדר מדרגות רחב במיוחד.
- מערכת אינטרקום/טלביזיה לזיהוי מבקריך.
- מועדון בריאות וכושר.
- חניון תת קרקעי.

דירה בלי מזומנים

60% ממחיר הדירה באמצעות הלוואה שתוחזר עד 12 שנים. היתרה בתשלומים נוחים. אפשרות ל-TRADE IN

קנו דירה באחד מהמקומות הבאים ותהנו מדירת נופש חינם באילת ובטבריה לכל החיים!

כאשר אתם קונים דירה אצל אברהם גינדי, אתם משנים את סגנון חייכם ועוברים לדירת פאר בסטנדרט עילית, כמקובל אצל אברהם גינדי.

בנוסף לכך, תזכו ללא הגרלה בשתי דירות נופש — באילת ובטבריה.

דירות הנופש המרוהטות תעמודנה לרשותכם שבועיים בשנה — שבוע באילת ושבוע בטבריה — במשך כל החיים.

תל-אביב

★ **רח' חתם סופר 9**
בצפון הסולידי, דירות בנות 4 חדרים עם כל השכלולים, בבנין יוקרתי במיוחד בן 8 דירות בלבד!

★ **רח' לסל 22**
דירות בנות 3½ ו-4 חדרים+גג+חדר, בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד!

★ **רח' ארלוזורוב 166**
דירות בנות 4 חדרים ודירות+גג+חדר, בבנין מפואר בן 10 דירות בלבד.

פתח-תקוה

★ **ברח' כץ** דירות בנות 4 חדרים במחיר $72,000.

★ **במרכז השקט** דירות בנות 4 חדרים רק $58,000.

רמת-השרון

★ **בגני שרון**
- קוטג' מפואר על קרקע של כ-350 מ"ר רק $160,000
- דירות מפוארות בנות 5 חדרים בבנין יוקרתי בן 9 דירות בלבד!
- מבחר דירות+גג.

נתניה

★ מבחר דירות ברחובות המבוקשים והיפים, ברח' דיזנגוף 16-18 וברח' ראשון-לציון 3-5.

ראשון לציון

ב"גן הברושים":
נמשכת מכירת דירות יוקרה ב"גן הברושים" שבשכונת אברמוביץ. הבנינים צמודים לכ-7 דונם גן ציבורי. דירות דו־מפלסיות עם כל השכלולים. במחירי מבצע מ-$82,500.

★ דירות בנות 3½ ו-4 חדרים בכל אזורי העיר.

פתוח במוצאי שבת

לרגל המבצע יהיו משרדינו בת"א וראשל"צ פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת

המחירים אינם כוללים מע"מ
דירות הנופש בהתאם לתקנון החברה.

אברהם גינדי

תל־אביב — ככר המדינה ה' באייר 10
פתח־תקוה — חיים עוזר 26
רמת־השרון — סוקולוב 64
ראשון־לציון — הרצל 62
נתניה — הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

דעת הקהל האירופית לוחמת נגד האפשרות

שהיבשת תהפוך לשדה־קרב בין שתי המעצמות

הנשק שיחריב את העולם

המוסף המיוחד לענייני הנשק הגרעיני של השבועון הבריטי ניו־סטייטסמן מספק מידע מרוכז על כמויות הטילים ואמצעי־השיגור המצויים בידי שני הגושים. מידע זה חיוני לכל קורא, המבקש לגבש לעצמו עמדה בנושא הבינגושי בכלל, ובבעיות הנשק הגרעיני בפרט.

נאט"ו, הברית הצפון אטלנטית,

נוסדה באפריל 1949:

ארצות־הברית

כוחות אסטרטגיים (כלומר, שנועדים לפגוע בעת מילחמה בברית־המועצות עצמה):

טילים באליסטיים המוצבים על צוללות — 520.
טילים באליסטיים ביניבשתיים — 1052.
מפציצים גרעיניים -- 436.

בזירה האירופית:

טילים גרעיניים לטווח בינוני — 108.
טילים לטווח קצר — 36.
ארטילריה גרעינית — 2000 כלי שיגור.
מפציצים לטווח ארוך — 170.
מפציצים לטווח בינוני — 325.
מפציצים על נושאות מטוסים, לטווה קצר ובינוני — 204.
אין מידע על כמות הנשק הגרעיני בזירה האסייתית.

גרמניה המערבית

טילים גרעיניים לטווח בינוני — 72.
טילים לטווח קצר — 26.
מפציצים לטווח בינוני — 204.
ארטילריה גרעינית — 660 כלי שיגור.

בריטניה

טילים גרעיניים על צוללות — 64.
טילים לטווח קצר — 12.
מפציצים לטווח ארוך — 104.
מפציצים לטווח בינוני — 84.
ארטילריה גרעינית — 117 כלי שיגור.

צרפת

פרשה מהפיקוד הצבאי של נאט"ו ב־1966, וחיסלה את הבסיסים הזרים עוד ב־1967. עדיין חברת הארגון מבחינה מדינית, ורואה עצמה מחוייבת לכל הבריתות לצורכי הגנה:

טילים גרעיניים לטווח בינוני — 18.
טילים לטווח קצר — 42.
מפציצים לטווח בינוני — 290.
מפציצים לטווח ארוך — 34.

תורכיה

טילים לטווח קצר (תורכיה גובלת, כמובן, בברית־המועצות) — 54.
מפציצים לטווח בינוני — 84.
ארטילריה גרעינית — 48 כלי שיגור.

איטליה

טילים לטווח קצר — 10.
מפציצים לטווח בינוני — 72.
ארטילריה גרעינית — 36 כלי שיגור.

כמויות קטנות יותר של בסיסי נאט"ו בעלי יכולת גרעינית נמצאים ביוון, בהולנד, בנורווגיה, בדנמארק ובספרד, שהצטרפה ב־1982. קנדה עברה תהליך של פירוק נשק, ופורטוגל נקייה מנשק גרעיני התקפי.

ברית ורשה, נוסדה ב־1955:

ברית־המועצות

זירות אירופה ואסיה (מיקומה הגיאופוליטי של ברית־המועצות מחייב הערכות בשתי הזירות):

מפציצים לטווח ארוך — 1085.
מפציצים לטווח בינוני — 1350.
טילים לטווח קצר — 1440.
טילים לטווח ארוך — 600.
טילים גרעיניים על צוללות — 30.

כוחות אסטרטגיים (שנועדו לפגוע ישירות בארצות־הברית בעת מילחמה):

טילים באליסטיים על צוללות — 989.
טילים ביניבשתיים — 1398 (180 מהם מטווחים על יעדים אירופיים).
מפציצים גרעיניים — 150.

מיספר קטן של כלי־נשק גרעיניים ממוקם בפולין (87 טילים), במיזרח־גרמניה (54), בצ'כוסלובאקיה (67 טילים ו־54 מפציצים), בהונגריה (36 טילים), בבולגריה (66 טילים ו־20 מפציצים) וברומניה (50 טילים).

יצויין, שכל הנשק הגרעיני של נאט"ו, חוץ מהבריטי והצרפתי, נשלט על־ידי האמריקאים, וכל הנשק של ברית־ורשה הוא בשליטה סובייטית.

דרום־אפריקה:

„יהוד הגליל"

בנוסח האפרטהייד

„הסרט על דרום־אפריקה שהוצג בטלוויזיה, היה כל־כולו סרט תעמולה נגד השילטון הדרום־אפריקאי (שהוא מן הידידותיים ביותר אלינו) ובעד אוייביו הפנימיים. לשם מה ולמה -— נשאר סוד מערכת הטלוויזיה, ביחוד שיותר משגרמנו נזק לפרטוריה גרמנו נזק לנו, לעצמנו. כי מסר האירידנטה דשם נקלט כמובן גם פה.

עולם קטן

ויוצא, שעקרנו עין אחת לדרום־אפריקה ושתיים לעצמנו... אילו עמד בראש הטלוויזיה שלנו ערפאת, לא היה יכול להקרין מירושלים סרט מוצלח יותר מבחינתו."

(ד"ר הרצל רוזנבלום, עורך **ידיעות אחרונות**, השבוע)

5000 תושבי דריפונטיין, כפר חקלאי של שחורים, כ־300 ק"מ מיוהנסבורג, התחלחלו למצוא על דלתות בתיהם מיספרים גדולים, צבועים בלבן. כל תושבי הכפר הם שחורים, ומנהיגיהם הבינו היטב את משמעות הסימון. דינם נחרץ לגירוש, לרעב, למחלות, למוות.

אפילו המציבות בבית־הקברות הנוצרי הקטן כוסו בצבע. מנהיגי הכפר הסיקו, שגם בית־הקברות הקטן ייעקר, לבל יישאר שריד שחור כלשהו, באיזור שנועד להלבנה.

פניה רישמית לקצין המחוז, מעין ישראל קניג מקומי, זכתה בתשובה צינית, המזכירה במיקצת את סיסמת „העבודה המשחררת" במחנות־הריכוז הנאציים. הפקיד הודיע לתושבים, שסימני הצבע נועדו להקל על חלוקת המיכתבים בכפר...

התושבים לא נטו להאמין להסבר הזה. דריפונטיין הוא אחד מכפרי השחורים המצליחים והמשגשגים בדרום־אפריקה, רבים ממנהיגיו הם בעלי השכלה. בעבר נהגו מנהיגי דרום־אפריקה להראותו לתיירים כעדות לכך, שגם שחורים יכולים לעשות חיל במדינה הגזענית.

מומחי־גזע ימינו. ראש הכפר, סול מקיזה, החליט לפנות לממשלה. הוא כתב ישירות לד"ר פיט קורנהוף, הנושא בפרטוריה את התואר הנכבד: שר לפיתוח ולקואופראציה. במכתבו אמר מקיזה: „דריפונטיין היא קהילה שלוה ומיושבת. הקמנו בעצמנו בית־ספר, מערכת־מים מודרנית, כנסייה, חנויות קטנות, אפילו שירות אוטובוסים משלנו. דריפונטיין היא ביתנו. אנחנו לא נזוז מכאן מרצוננו הטוב." ראש הכפר הזכיר לשר, שהממשלה הבטיחה שאיש לא יגורש בניגוד לרצונו.

תשובת השר היתה קצרה ורישמית. הממשלה החליטה להציף את אדמות הכפר, להקים סכר כדי להשקות חוות חקלאיות בסביבה (השייכות, כמובן, ללבנים). כל תושבי דריפונטיין יפונו, בהתאם להחלטת הפרלמנט, שקבע את האיזור כמיועד ללבנים בלבד. רק תנאי הפינוי, אך לא הגירוש עצמו, יכולים להיות נושא למשא־ומתן.

אדמת דריפונטיין נקנתה בכסף מלא על־ידי המייסדים השחורים. הם קנו אותו מאיכרים לבנים בשנת 1912. שנה מאוחר יותר התקבל בפרלמנט חוק, שאסר על עיסקות קרקעיות בין שחורים ולבנים. הקהילה הקטנה שקמה השתרשה היטב בכפר, ותושביו הנוכחיים נולדו וגדלו בו. מומחי־הגזע של ממשלת פרטוריה עומדים לפשוט החודש בכפר, כדי למיין את המגורשים. הקהילה ההומוגנית תתפרק, שחורים ממוצא זולו יגורשו לשממת קוואזולו, אחיהם מבני הסאווזי יושלכו כערמת אשפה בקאגוונה, חבל ארץ השורץ כולרה, והנטול שירותים סוציאליים כלשהם. רק 16 אחוז מתושבי השטחים, שנועדו לישוב מחדש, מועסקים. רוב התושבים נמקים ברעב, במובן הבסיסי ביותר של המונח.

הממשלה הבטיחה למגורשים מכפרם היפה והפורח מנות מזון לשלושה ימים, „עד להשלמת הפינוי", וכן אוהלים או פחונים באיזורים החדשים. על גורלם בעתיד הקרוב של מגורשי דריפונטיין מעיד אוסקר דהולומו, שר־החינוך־והתרבות של קוואזולו: „ממשלת פרטוריה פשוט משליכה את המגורשים על סף ביתנו. האוהלים

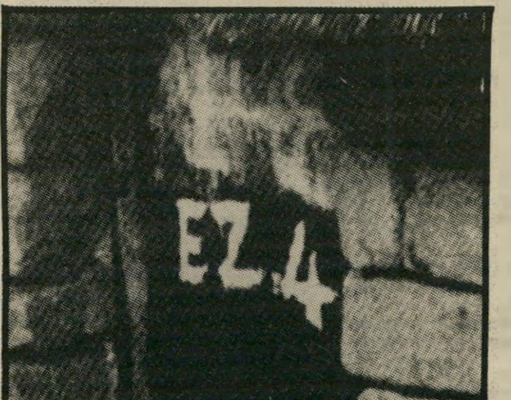

מיספרים לבנים בדריפונטיין
ציניות נאצית

והפחונים אינם מהווים איזור מגורים של ממש. ילדים וזקנים מתים בהמוניהם ממחלות מעיים. הילדים סובלים מתת־תזונה קשה. בתהליך הגירוש מאבדים השחורים את העדרים שלהם, וכך נמנעת מהילדים גם אספקת חלב טרי."

המגורשים אינם צפויים לקבלת פנים חמה על־ידי אחיהם, תושבי ארץ הגזירה. היעדר התעסוקה, הרעב וההתחרות האכזרית על מקורות מחיה אלטרנאטיביים, יוצר מרירות ושינאה כלפי המהגרים בעל כורחם. הם מאבדים את ביתם לנצח, ולא מצפה להם דבר, זולת יסורים קשים, השפלה הנובעת מהירידה הדראסטית באיכות חייהם, ומוות.

חיים ברעם

נשירת שיער

אינו פסק־דין סופי!!!

עם טיפול עקבי ונכון בתכשיר אנטישוט של לוריאל, ניתן לעצור את הנשירה.

תכשיר אנטישוט, הינו פרי מחקר מדעי של שנים רבות שכבר הוכיח את עצמו בעולם כולו.

anti-chute
מרשם לעצירת הנשירה

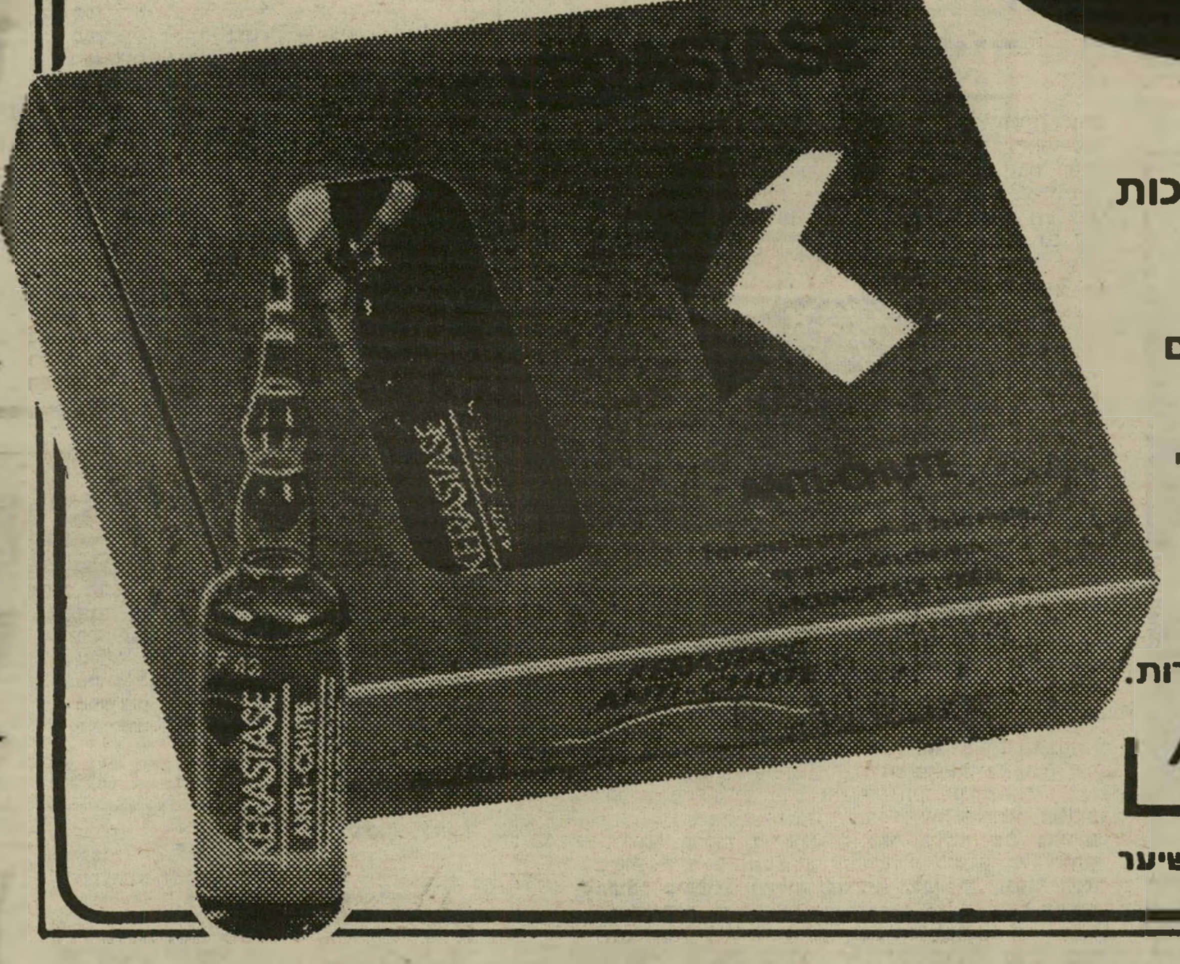

אנטישוט = תכשיר איכות
של L'OREAL
מסדרת KERASTASE
המיוצרים מצמחים טבעיים

אנטישוט עמד בבדיקות משרדי הבריאות באירופה, ארה"ב, יפן וישראל ואושר לשימוש.

להשיג
אך ורק במספרות המובחרות.

L'ORÉAL DE PARIS

מס' 1 בעולם בטיפול וטיפוח השיער

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

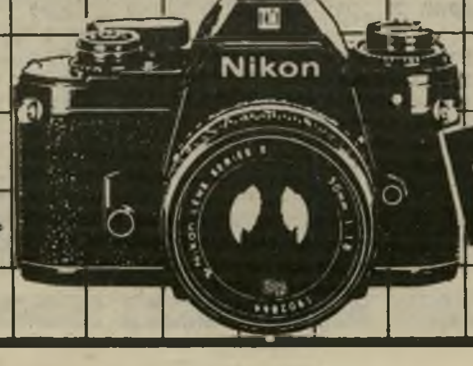

5 דגמים לבחירתך
להשיג גם משקפות "ניקון"

הדר HADAR

יבואן:
"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

אנשים בעולם

קארולין ממונאקו והנשיא מיטראן: הבת ממלאת את תפקיד אמה

אחרי שהיתה לכוכבת הבולטת ביותר של טורי־הרכילות בצרפת, משנה הנסיכה **קארולין** עמדה, התנהגות, ואפילו ביגוד. לא עוד אופנה צעירה ונועזת, אלא הופעה מכובדת ושקולה, שאותה הפגינה כשליוותה את אביה, הנסיך **רנייה**, בביקור רשמי אצל נשיא־צרפת, פרנסואה מיטראן. נושא הפגישה: הקשרים השיגרתיים בין צרפת ומונאקו. אלה הם קשרים אמיצים מאוד, משום שהנסיכות מקבלת את רוב שירותיה — מים, חשמל וקשר אווירי — מן השכנה הגדולה. לצד העסקים, הוגדר הביקור כ„מחווה ידידותי". לראיה — בזמן הסעודה המפוארת שאחרי הפגישה הרישמית, היה הנושא העיקרי של השיחה הסרט דאנטון.

המלך בודואן: מי יהיה היורש?

בחצר המלוכה הבלגית אין זה עוד סוד, שבריאותו של המלך **בודואן** (בתמונה יחד עם רעיתו, המלכה **פאביולה**, אחיינו **פיליפ** ואחיו **אלברט**) הוא רחוק מלהשביע רצון. מאז התקפת־הלב שלו, לפני שלוש שנים, הוא נאלץ פעמים רבות להיעדר מטקסים רשמיים, כשרעייתו או אחיו ממלאים את מקומו. הוא רק בן 52, אבל נראה שאין מנוס מהירהור בהמשך השושלת. מאחר שלמלך אין ילדים, נראה שהמועמד העיקרי למישרה הוא האח אלברט, הנושא היום בתואר נסיך ליאז'. אלא שלדעת המקורבים, עשוי אלברט בן ה־48 להעדיף שהכתר יעבור מייד אל בנו, **פיליפ**, אשר בין כה־וכה עתיד לרשת את המישרה בארמון המלוכה. אם ייאלץ פיליפ ליטול על עצמו את האחריות בטרם עת, טוענים אותם מביני־דבר, יהיה אלברט מעין יועץ־הכתר, עוצר לתקופת מעבר.

ליידי די: הממלכה המאוחדת מזינה את עיניה באופנה האחרונה של מישפחת המלוכה

אפשר לחשוב שלבריטניה הגדולה אין כבר דאגות: שלושה מיליון מחוסרי־עבודה, אינפלציה דוהרת בקצב מזורז, יורש־העצר מדוכדך כי אחיו ברח עם כוכבת־פורנו — והכל מביטים באופנה האחרונה של אשת היורש, ליידי **דיאנה**. לפני כמה חודשים כתב עליה העיתון דיילי מייל, שהיא „חברת־פירסום של אדם אחד לתעשית האופנה הבריטית", וזאת בזכות הטעם והחן שלה. אחד מעיתוני־הנשים באנגליה אפילו בחר בה כאחת הנשים המהודרות בעולם. לעומת זאת, יצא קיצפו של **נורמן רוקוואל**, אופנאי אמריקאי ידוע, על הנסיכה, והוא הכניס אותה לרשימת הנשים המוזנחות ביותר בעולם — בושה שהממלכה המאוחדת מתקשה עדיין לעכל. אבל אפילו מר רוקוואל אינו יכול לומר שהיא נעדרת אישיות: הנה, למשל, כובען החצר **ג'ון בויד**, מי שהכין את עשרות כיסויי הראש שהיא מחליפה בתדירות גבוהה, טוען שעד עצם היום הזה לא הצליח לשכנע אותה להניח את הכובעים כפי שנהוג, או לפחות כפי שהוא תיכנן אותם. אולי משום כך היא מופיעה בתמונות רבות כל־כך (כמו זו שלמעלה), כשהיא מחזיקה נואשת את חלק הביגוד הזה, מזניחה חלקים אחרים המתעופפים ברוח. חוץ מזה, הרי היא ביקשה יותר מפעם אחת שיניחו אותה לנפשה, שיפסיקו למדוד את עומק המחשוף שלה ואת מצב ההריון שלה, לדאוג כשעצמות הלחיים בולטות מדי ולרטון כשהחולצה שקופה מדי.

ואשר לביקורת מעבר לאוקיאנוס, טוענים חסידיה, מוטב לו למר רוקוואל שיזכור כי התרומה הראויה ביותר לציון של אמריקה לאופנה, אלה הם מיכנסי הג'ינס, שנתרמו מזמן מזמן — ב־1910. ומסיימים הבריטים באנחה: מה לעשות, המושבות האלה מנסות תמיד להיות חכמות יותר מארץ האם.

אנשים בעולם

תאצ׳ר: חיוך הפלדה של גברת הברזל

החיוך המצודד הוא של ראש־ממשלת בריטניה, **מרגרט תאצ׳ר**, כפי שהונצח בעין־המצלמות, בעת שנכחה בכנס הפרלמנט האירופי בבריסל. היא באה לשם כדי לחזק את מעמד ארצה במיסגרת הקהיליה, העוברת עתה משברים כלכליים ופוליטיים קשים, ויחד עם זאת לדאוג שתרומת אנגליה לתקציב האירופי ימשיך להיות נמוך. מי שמכיר את חיוכיה של הגברת יודע, שאין סיכוי לוויתור.

איוואן לנדל: מן העיר השחורה לספורט

בבורסת הטניס תופס הצ׳כי **איוון לנדל** מקום של כבוד. בשנה שעברה הוא הרוויח על המיגרשים כשלושה מיליון דולר, ולאחרונה הכניע כמה פעמים אפילו את הילד הנורא של הספורט הזה, את **ג׳ון מקאנרו**. לנדל, שנולד בעיר אוסטראווה, עיר תעשיה שמכונה „העיר השחורה" בשל הפיח המכסה אותה תמיד, למד טניס אצל אביו, שחקן חובב מוכשר, ואצל אמו, שהיתה סגנית אלופת צ׳כיה. בילדותו חשב להיות שוער־כדורגל, אבל ההורים נטעו בו אמביציה, והוא החליט להוכיח להם שאין הוא נופל מהם.

הארכיבישוף של פאריס: עוד צעד לקראת הכס הקדוש

מונסיניור **לוסטיג׳ה** (בתמונה: כורע ברך), מי שהיה במשך שנתיים הארכיבישוף של פאריס, ועורר סביב דמותו תשומת־לב שרק האפיפיור בכבודו ובעצמו מצליח להאפיל עליה, עשה במהי־רות מירבית את צעדו הבא בהיראכיה הקתולית: הוא התמנה קרדינל, נכנס לחוג הנבחר ביותר של הכנסיה הרומית. רבים מוכנים להמר שאיש זה, המצהיר עדיין בגאווה על מוצאו היהודי ושחלק ממישפחתו חי בישראל, עתיד להיות היורש של יוחנן־פאולוס השני.

קו סטארק:

פסק זמן מן הנסיך

אולי משום שהתעייפה מן הר־כילות, אולי כדי לנשום לרווחה, החליטה **קו סטארק** — כוכבת הפורנו האמריקאית שצדה את לב בנה הצעיר של המלכה **אליזבת** השנייה — לבלוט מעט הרחק מן המחזר הקבוע. בהרים של שווייץ היא מצאה עד מהרה חברה נאותה, בדמותם של כמה בני מיליונרים, שראו כבוד לעצמם לבלות עם אי־שיות מכובדת כל־כך. בו בזמן הלך הנסיך לצוד עם בני־מישפחתו באחוזת סאנדרינגבם, ואחר־כך חזר לבסיסו. שם, מספר דיילי מירור, מצא את חבריו לנשק צו־פים בסרטים כחולים. למזלם — לא בכיכובה של קו.

ג'יי.וי.סי. הוידיאו המוביל בעולם.

VHS - השיטה המובילה בעולם.

JVC - האנשים שהמציאו את השיטה.

שיווק ושירות **אמכפא** אלקטרוניקה

תראי איך הידע של דר' פישר עושה לך גם יופי...

עשרות אלפי נשים בישראל המשתמשות בתכשירי דר' פישר יום יום, יודעות כי מעולם לא חברו הטבע והמדע יחדיו, יותר מאשר בסידרת תכשירי הטיפוח המושלמת והיעילה של דר' פישר.
בעזרת ידע מתקדם של מדענים מעולים – בתחומי הרפואה והקוסמטיקה – יצרו ופיתחו במעבדות דר' פישר סידרת תכשירים המכילים את כל המרכיבים הדרושים לך לטיפול נכון בעורך ובשיערך.
הקדישי לעצמך, עכשיו כמה דקות והכירי חלק ממגוון מוצרים אלו. כבר לאחר תקופה קצרה של שימוש בהם, את תרגישי רעננה יותר, מטופחת יותר ויפה יותר.
הם פשוט יעשו לך יופי.

קמיל בלו – אל סבון נוזלי בתחליב שאוהב את העור

הרגשת פעם איך העור מתעורר לחיים ?!
קמיל בלו הינו אל סבון נוזלי בתחליב המיועד לרחיצה של כל הגוף והפנים. קמיל בלו מכיל שומנים עדינים, המגינים על העור מיובש, אזולן ותמציות פרחי הקמומילה הידועים בתכונותיהם המרגיעות.
קמיל בלו מותאם במיוחד לחומציותו הטבעית של העור, ויש לו טבע לפנק... את כולם... תני ממנו לבני משפחתך. זה יעשה גם להם יופי.

קמיל שמפו – יופי שמתחיל בשורשים

מדעני דר' פישר גאים להציג בפניך את סידרת קמיל שמפו הידועה.
קמיל שמפו מכיל תמציות פרחים טבעיות, המחזירות לשיער את הברק הטבעי ואת המראה המטופח.
קמיל שמפו שומר על שיערך, מעניק לו רכות ורעננות ומעמיק את גוון השיער הטבעי.
לבחירתך:
קמיל שמפו בלונד – מיוחד לשיער בהיר ומכיל תמצית פרחי הקמומילה.
קמיל שמפו חינה – שמפו מהפכני עם תמציות צמחי החינה.
קמיל שמפו צמחי – המכיל תמצית תערובת צמחים מיוחדת.
חפיפה נעימה!

אולטרסול – יופי של שיזוף בבטחון מלא

מי לא אוהב שיזוף יפה וגוון שחום ?!
אולם, כדי למנוע את הנזק הנגרם מקרני השמש חשוב לווסת את כמות הקרניים החודרות לעור.
מדעני דר' פישר פתחו עבורך בעזרת מחקרים מתקדמים, את סדרת תכשירי אולטרסול, המאפשרת שיזוף בריא ויפה ומעניקה לעורך את כל מה שהוא צריך מהשמש... ולא יותר.
תכשירים אלה בשילוב עם כללי שיזוף נכונים ישמרו על לחות העור וימנעו התיבשותו, יגנו עליך מנזק מיידי של קרני השמש האולטרה־סגולות ומנזקים מצטברים העלולים לגרום להזדקנות העור.
סידרת התכשירים כוללת שמן שיזוף, תחליב שיזוף, קרם ותחליב לאחר השיזוף לפנים ולגוף.
התכשירים מותאמים לדרגת הרגישות של עורך ולזמן השהיה בשמש (עד מס' 15 שנועד להגנה מוחלטת מפני השמש).
שיזוף נעים ובריא!

פירידקס שמפו – יופי של שיער... ובלי קשקשים

כדי להעניק לשיער מראה יפה ומטופח, יש בראש ובראשונה לפעול למניעת התופעה הנפוצה של קשקשים.
פירידקס הינו שמפו ריחני ונעים, יעיל נגד קשקשים וגירויי עור, מטפל בעור

ד"ר פישר-מדע וטבע

הצטרפי למועדון דר׳ פישר.

שלחי את התלוש הרצ״ב והצטרפי למועדון דר׳ פישר המקנה לך השתתפות במבצעים, ימי עיון, הרצאות והגרלות אשר יפורטו בעתיד.

לכבוד דר׳ פישר, ת.ד. 39071, מיקוד 61390 תל־אביב

כן, הנני מעונינת להצטרף למועדון דר׳ פישר חינם וללא כל התחייבות מצידי. אנא שילחו לי עלון מידע מפורט של תכשירי דר׳ פישר, כמו־כן אשמח לקבל תכשיר חינם לדוגמא

סמני × ליד התכשיר שברצונך לקבל

- ☐ מסדרת תכשירי הטיפוח לתינוק
- ☐ אולטרסול – תחליב שיזוף
- ☐ פירידקס שמפו נגד קשקשים
- ☐ קמיל בלו אל סבון נחלי לכל המשפחה

שם פרטי ______ שם משפחה ______

כתובת ______

מיקוד ______ טלפון ______

מספר המזל ______ (ימולא בחב׳ דר׳ פישר)

הקרקפת, מנקה את השיער משומן ומלכלוך. פירידקס פועל לייצוב וחיזוק השיער ומתאים לכל סוגי השיער ולכל בני המשפחה.

חדש! עכשיו גם בישראל! סידרת תכשירי הטיפוח של דר׳ פישר לתינוק

גם אם תמיד נתת לתינוק שלך את הטוב ביותר, מהיום יש לך בשורות טובות עבורו: תכשירי הטיפוח של דר׳ פישר לתינוק, עכשיו גם בישראל!

הנסיון הרב של מדעני דר׳ פישר בפיתוח תכשירי עור ועיניים, יחד עם השאיפה להשתמש במרכיבים טבעיים, מעניקים לך היום סידרת תכשירים המהווה עידן חדש בטיפול, ניקוי וטיפוח עורו העדין של תינוקך. תינוקות אינם יכולים לדבר, אולם את יכולה לנסות את מגוון התכשירים בעצמך, ולהבין מדוע התינוק שלך כה נהנה. לבחירתך: משחה לתינוק, אל סבון נוזלי לתינוק. שמפו לתינוק (ללא דמעות), תחליב לתינוק, שמן לתינוק, שמן אמבט לתינוק, ותחליב שיזוף לתינוק (8).

Dr. Fischer

שעושים לך יופי

פרנקו את דן /עיצוב הכט

MATTEL

האלוף החדש של משחקי הטלויזיה!

מאטל הכניס נוק־אאוט לאטארי בארה"ב ועכשיו הגיע לישראל!

זהו זה רבותי, הדור הישן של משחקי הטלויזיה הפסיד את המערכה ומעכשיו מתחיל המשחק האמיתי!
מאטל הינו האלוף החדש של משחקי הטלויזיה באמריקה ובעולם!
כן רבותי כל מה שראיתם עד היום בנושא משחקי טלויזיה היה רק חימום לקראת הכיף האמיתי — מאטל!

מאטל, יותר טוב מאטארי-וזהו!

למאטל, מגיע בהחלט התואר האלוף החדש.
משחק טלויזיה מאטל הינו מהמשוכללים בעולם והוא מוכן לצאת לקרב מול כל מתחרה, ...ואפילו נגד אטארי נציג הדור הישן.
במאטל תמצאו חידושים בלעדיים כגון:

- ★ יחידה המעניקה כושר דיבור אנושי למכשיר (ממש כמו חבר!)
- ★ בקרי-דיסק מונחים ב"כרטיס האישי" של מאטל לשלמות המשחק.
- ★ מבחר אדיר של קסטות לכל הגילים.
- ★ תלת מימדיות אמיתית.
- ★ ניתן להפכו למחשב ביתי (עד 64K).
- ★ ... ועוד יתרונות בלעדיים למאטל!

מאטל־ילדים אוהבים ללמוד ממנו!

מבחר הקסטות של מאטל מאפשר לילדים גם ללמוד נושאים כגון חשבון, שפות, א"ב, חאת בנוסף למשחקי הספורט והחברה שמציע המאטל!
כך יוכלו הילדים ליהנות מתכנית חינוכית מגוונת וגם לעשות את הצעד הראשון לקראת עולם המחשבים הביתיים.

בקרוב- הקרב הגדול במגרש הביתי שלך!

בקרוב תוכל להשתתף בקרב הגדול בין מאטל האלוף החדש ואטארי נציג הדור הישן אשר יערך ליד ביתך! במהלך הקרב תיווכח באמת כי מאטל הינו האלוף האמיתי ותהיה עד לנוק-אאוט האדיר אשר יחטיף מאטל לאטארי.
פרטים על הקרב ומקומו בעתונים!

הפצה בלעדית סוכנויות קופמן בע"מ

ומנה על קבוצת כלל A MEMBER OF THE CLAL GROUP

ניתן להשיג את "מאטל" גם במקומות הבאים: שק"ם, המשביר לצרכן, כל-בו שלום,

קשר בוראר&שות'

עדנה פיינרו מדווחת מפסטיבל ברלין 83

פסטיבל של מילחמה ושלום

מי זה משוגע לבוא לברלין בחורף? תענוג מפוקפק.

בתקופת האביב, במאי, בטיילת של עיירת הנופש הצרפתית קאן — שם תמיד כדאי להיות. אם משעמם באולמות החשוכים, יוצאים לסקור חתיכות על החוף, אוכלים סלט ניסואז ומשחקים בקאזינו.

פסטיבל ונציה בחודש אוגוסט? למה לא — איזה מבקר אמנות אינו אוהב לחזור לאחת מבירות הארכיטקטורה, לזלול פאסטה ולהביא הביתה לאשתו פיצוי מוזהב מן הסוחר מוונציה?

מאנילה — זו ממש מציאה של שחיתות. לכאן מקבלים מבקרי־הקולנוע (המוכנים לסבול דיאסה של סכס ואלימות בנוסח המיזרח הרחוק) כרטיסי־טיסה חינם, שהות חינם וכל לילה הילולה חינם, במועדוני הלילה של מאנילה. קולנוע טוב אפשר לראות בבית.

ואם נוסיף לאלה את פסטיבל־לוקרנו, שהינו שילוב של קולנוע טוב עם אווירה של נופש־אוגוסט, את פסטיבל סירטי־האימים באווריאז, שהוא חופשת־סקי בין סרט אחד ואחר, את פיגרה דל־פוס שבפורטוגל, שם רואים יותר בקבוקי יין מאשר סרטים, או את פסטיבל הסרטים הקצרים בגין שבשווייץ — הרי מי ה־משוגע שיבוא לנפוש במינוס חמש מעלות.

פניג מול שקל

מה עוד, שבברלין לא מצפה לך נופש, אפילו לא הרבה כוכבים אמריקאים נוצצים. אבל איך אפשר להתלונן על חוסר זוהר, כשמצפה לך כאן כל־כך הרבה עניין? אומנם, תחת להתחמם בשמש, אתה מוזמן להסתופף באולמות החשובים, בחברת מכונות־ההקרנה העובדות בפרך במשך 12 יום ולילה, בשמונה בתי־קולנוע ובשמונה אולמות קטנים שבמרכז הפסטיבלים.

עליך לרוץ ממקום למקום, כדי להספיק תוכנית הכוללת תחרות רשמית גדולה לסרטים באורך מלא; סרטים קצרים; מיבחר סרטים חדשים במיסגרת של אינפורמציה; פסטיבל של סרטי ילדים; סרטים גרמניים חדשים; פורום הקולנוע הצעיר — מיסגרת חשובה שהסרטים המוצגים בה עולים בחשיבותם ובמקוריותם על הסרטים המיסחריים יותר, המוצגים בתחרות הרשמית; ורטרוספקטיבה, המוקדשת לגלות היוצרים־הגרמניים שברחו לפני 50 שנה מפני היטלר וגבלס.

רטרוספקטיבה בחרה לכבד השנה יוצרים שנאלצו לגלות מגרמניה בשל ענייני צנזורה וגזע, ויוצרים מארצות אחרות, שנגזרה עליהם גלות מטעמי־מצפון.

אומנם, היו שרטנו נגד מנהל הפסטיבל, מוריץ דה האדלן, על שהוא דומה למכונית ללא נהג, הנוסעת לכל הכיוונים, ולבסוף מתגלגלת לאן שמובילים אותה גלגליה.

אחרים תמהו על סרטים מסויימים ושאלו: „מה זה עושה בתחרות הרשמית?" התשובה לא איחרה לבוא: ברלין מנסה לחזר אחרי האמריקאים, כדי להפוך את עצמה נחשקת בעיני המפיצים ולעודד בה פעילות מיסחרית.

המתלוננים אינם שוכחים להזכיר את העובדה, שהשנה הציפו אותנו בקבלות־פנים בזקס, היין המבעבע הלבן, תשובת הגרמנים לשמפניה הצרפתית, והגישו חטיפים מלוחים, שרק גירו את בלוטות־הרוק ועודדו את כולם לבזבז ממון במיסעדות — אך ורק משום שקיצצו את תקציב הפסטיבל ב־6 אחוז, בגלל האינפלציה.

לא רציתי להשוות עם הגרמנים את האינפלציה שלנו, אבל מסתבר שהם מודעים לערך הפנינג יותר משאנו מודעים לחוסר־הערך של השקל.

יפהפית הפסטיבל

אריאל דומבאזל, כוכבת סרטו של אריק רוהמר פאולין על החוף, היתה הקישוט היפה ביותר שהעניקה צרפת לפסטיבל, שהיו בו הרבה סרטים טובים ומעט יפהפיות זוהרות. רוהמר זכה בדב הכסף על הבימוי המצויין, ובחצי הפרס הראשון של חבר השופטים.

חצי פרס ראשון

בלפסט 1920 של הבימאי האנגלי אדוארד בנט זכה בדב הזהב, בחצי הפרס הראשון של פסטיבל ברלין ה־33, שאותו מעניק חבר השופטים לסרטים המשתתפים בתחרות הרשמית. לצד תחרות זו מתקיימות מיסגרות אחרות: סירטי ילדים רטורוספקטיבה ועוד.

החצי השני

שווה בשווה חילקו השופטים את הפרס הראשון בין בלפסט 1920 (התמונה העליונה) ובין הכוורת, סירטו הספרדי של מאריו קאמוס. הבולטים בחבר השופטים שבפסטיבל ברלין היו ז'אן מורו והבימאים ג'ו מאנקיביץ' האמריקאי, אלן מליקוב הרוסי, ופראנקו ברוסאטי האיטלקי.

פסטיבל של מילחמה ושלום

ז'אן מורו נשיאת חבר־השופטים בהגיעה לברלין, מתקבלת על־ידי מנהל הפסטיבל, מוריץ דה־האדלן, ואחד מנספחי התרבות של צרפת בגרמניה. בתום הפסטיבל התלהבה השחקנית מן החוויה: „זו היתה אמבטיה של סרטים טובים. התרחצתי בקולנוע טוב ובכישרונות גדולים," אמרה בהתלהבות.

האלוף האמריקאי את פרס המישחק הגברי גרף, למרבה ההפ־תעה, ברוס דרן (שני מימין), על הופעתו בסרטו של ג'ייסון מילר **עונת האלופים**. המחזה הוצג בשעתו בישראל, והסרט יוצג בקרוב גם הוא. הבימאי, שהוא בעצמו שחקן, קיבל את הפרס בשם השחקן שלא הגיע.

נשות איטליה הבימאית ג'יובאנה גאליארדי (ממושקפת) וכוכבת סירטה, הזמרת־שחקנית מילווה, ייצגו את איטליה בסרט בשם **רחוב המראות**. הן התקבלו בפרחים לפני הסרט ובשריקות בוז אחריו. למרות צילום מעולה ושחקנים מנוסים, כהיינץ בננט וניקול גארסיה, היה זה סרט ריק מתוכן.

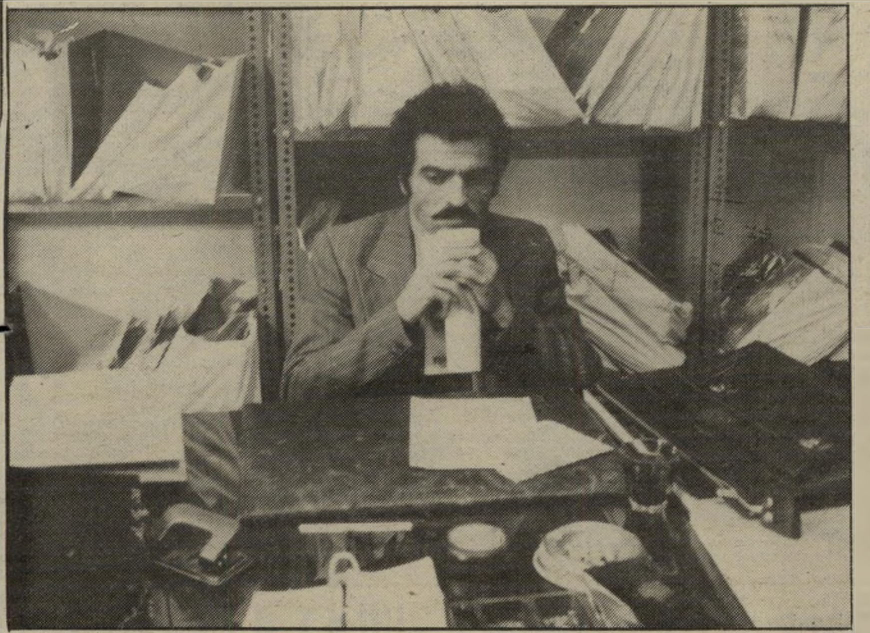

מסוריה בהומור תקרית **חצי המטר**, סירטו של זמיר זירקה מסוריה, היה סרט מפתיע שהוצג במיסגרת פורום **לקולנוע צעיר**. זו סאטירה חברתית משורטטת בהומור ובחן רב, על חייהם של הסורים ערב מילחמת ששת הימים, ומתאר פסיפס מחיי יום יום במישרד ממשלתי.

צל"ש לדנמרק צוות השופטים ציין לשבח את סירטו של מורטן ארנפרד (מימין) **ארץ השפע**, בשל התיאור האמ־נותי המשכנע של בעיות אקטואליות המכבידות על חיי הדנים כיום. ארנפרד שיתף בשימחתו את פין אובי, מנהל מכון הקולנוע הדני. שניהם ביקרו בישראל לפני כשנתיים.

(המשך מעמוד 41)

את הרוסים פשוט מאוד להביא. מב־טיחים להם פרס כלשהו. ואם גם מוסי־פים לעניין סיפור קטן — שהסרט נאסר ברוסיה מאז ימי הצאר ניקולאי — זוכים גם ביוקרה וגם בעיתונות מהללת.

סין, יפאן והפיליפינים? לא חשובה האיכות. העיקר היוקרה שבייצוג יותר חלקים מן הגלובוס. ואכן, שלוש ארצות אלה הצטיינו גם השנה בסרטים שפזלו לקופה ובאיכות צולעת.

אב לאיך אפשר להתלונן על תוכנו של פסטיבל, כשאת מוצאת את עצמך מרותקת לאורך רוב הסרטים — אם לנושא, אם לצורת העשייה, אם לצי־לום ואם לפיתוח צורת ביטוי אמנותית חדשה?

הנחיריים העדינים

אני מודה: את מיספר הסרטים שבהם השתעממתי אני כולה לספור על אצבעות שתי ידי. אשר לסרטים ש־בהם מצאתי עניין — כאן כבר אצטרך להעזר באצבעות הרגליים.

בעלי ניסיון־חיים חכמים אמרו לי פעם: אל תצפי לגדולות, ואז לא תתאכזבי נורי־אות. ובכן, לא ציפיתי, אך קיבלתי. הנה כיצד מטפל הקולנוע במשך פסטיבל אחד בחרדותיו של העולם בשנת 82.

מילחמה ושלום (במיסגרת התחרות הר־ראשית) — ארבעה בימאים גרמניים, ש־בוודאי קראו את האפוס של טולסטוי, נושאים אותו בתודעתם כדי לבטא לעיני המצלמה את פחדיה של ארצם על סף בחירות 83. הם אינם מתביישים לנצל גם את הקולנוע למטרות בחירות, כדי להזהיר את גרמניה מפני האפשרות שהיא עלולה להיות הקורבן הראשון במילחמה אטומית עתידה, אחרי מאות ואלפי טילים ופצצות ניוטרון, המוצבים על אדמתה, ביחד עם צבאות נאט"ו.

סטפן אאוסט, אחד מן הארבעה, מספר כיצד כפר מיסכן אחד בשם אטנבאך כבר פוצץ שלוש פעמים על לא עוול בכפו, רק משום שהוא מצוי בטווח המיי־די של הפצצה.

פולקר שלנדורף ואלכסנדר קלוגה תי־עדו הפגנות נגד הפצצה בבון, ושלנדורף עקב במידה גדושה של סארקסטיות אחרי שיחות־הפיסגה שהתקיימו בוורסאי, כש־בין פאטה־דה־פואה־גרה, שטעם לו מיט־ראן בנחת וסלמון מעושן שנערך בין שיניו של הנשיא רגן, בערה העיר ביי־רות. אבל ריח הבשר החרוך והדם לא הגיע לנחיריהם העדינים של הפוליטיקאים.

אפר וגחלים (הוצג במיסגרת פורום הקולנוע הצעיר) — סרט זועם וחורק שי־ניים. האילה גרימה זכה בחצי הפרס מט־עם צוות השופטים של המבקרים, בזכות נושא כואב: שחורים אמריקאים, שלחמו במילחמת ויאט־נאם, חוזרים הביתה כדי לגלות שגם בבית אין להם שלום, וכי הם נרדפים על־ידי זיכרונות המילחמה ומציי־אות מנוונת. כשהגיבור קץ בדיוניהם של יפי־הנפש, המדברים על הדברים שעליך לעשות למען מדינתך כדי שזו תכיר בך, הוא מתפרץ: „האם הייתם פעם במילחמה של ממש? אתם המאשימים אותנו שרצחנו נשים וילדים. איך הייתם אתם מרגישים, כשחבריכם הולכים לקנות גלידה וילדים בני חמש מפוצצים אותם? איך הייתם אתם מרגישים, כשאתם חוזרים הביתה גיבורים, מורידים את המדים ושוטר הר־תנועה דולק בעיקבותיכם רק מפני שנד־מה לו שאתה, השחור, מועד לעבירה?"

איפה הסרטים הישראליים על הבעיות האלה (חוץ מחמסין, אבל סנונית אחת, כידוע, אינה מבשרת את בוא האביב). האם למישהו נדמה שהן שייכות לאמ־ריקה בלבד? האם איש אינו חושב על השיחות שלנו בימי השישי — או ש־מא זהו רק מס־שפתיים, ואף אחד לא מוכן לחשוב על כך יותר מאשר ללכת לכיכר־מלכי־ישראל ולהפגין? הישראלים משת־

דלים להתעלם מן העובדה, שהקולנוע הוא ראי העולם. הם משלים את עצמם שעם יצירות־רקק אפשר ללכת ישר לתחרות הרישמית בקאן, ולא כדאי להתאמץ למען מיסגרות צנועות יותר עם סרטים רציניים.

בשאיפות של כיבוש כל העולם כולו נגיע רק לאשליות, ולא לשום ייצוג הולם בזירה האמנותית הבינלאומית. תישאר לנו רק הפילהרמונית — ואין זו בדיוק השפה הבינלאומית הפופולארית ביותר על פני כדור הארץ.

אינטלקטואלים שוביניסטים

„בוש שר" (החצי השני של פרס מבקרי הקולנוע בפורום) — סידרה בת שש שעות, שנועדה במקורה לטלוויזיה, שנעשתה בגרמניה המיזרחית על־ידי בימאי יהודי שנפטר לפני קצת יותר מ־שנה ושלא הצליח להשלימה. הסרט מתאר את ההיסטוריה של גרמניה, מאז לידת הרייך השלישי ועד אחרי נפילתו, בעזרת שיריו של ארנסט בוש — הזמר שכונה „קארוזו של הבאריקדות," והנחשב לזמר־המחאה הגדול ביותר של גרמניה.

תקרית חצי המטר — וכי מי יכול היה לשער שסרט זה, שנעשה בסוריה על־ידי זמיר זירקה (יליד 1945) ואושר על־ידי הצנזורה, יביא תיאור מלא חיים, חן ו־הומור של פקידים פשוטים בימים שלפני מילחמת 67? זירקה בונה פסיפס מחיי היום־יום, כשרוב הסצינות מתרחשות בתוך מישרד ממשלתי, הנראה בדיוק כמו מי־שרד ממשלתי ישראלי. בין כוסות התה והסנדוויצ'ים מברברים ומפטפטים על ה־מצב הפוליטי, מרכלים על הפקיד שלא בא היום לעבודה, ושולחים את המתלונ־נים המיסכנים לבוא בעוד שישה ימים, כי בדיוק ברגע זה נסתיימה קבלת הקהל.

בין הפקידים גם אחד הרוצה להתחתן ואין לו כל חשק לצאת להילחם בישראל. אך כשהוא מתאהב בסטודנטית, הוא ממהר להתאקלם — מילולית לפחות — בחוג האינטלקטואלים השוביניסטי שלה.

לעומת זאת, הוא לא מצליח להתאים את עצמו למוסר המפוקפק שלה — איך יוכל לשאת לאשה בחורה שאינה בתולה? ובינתיים מילחמה, וקול־דמשק מודיע על נצחונות מופלאים, שהמציאות מפריחה אותם בתוך שישה ימים. הסרט, המתחיל בהאזנה לקול־דמשק, מסתיים בתחזית מזג־האוויר באילת, המשודרת בקול־ישראל.

ומי שחושב ששוכני הארצות שאין בגבולן מילחמות משוחררים מדאגה ותסריי־בעיות — הפתעה: הבימאי הדני מורטן (ג'והני לארסן) ארנפרד מספר על בעיותיו של איכר, המנסה להתמודד ללא הצלחה עם התיעוש. בתוך כך הוא גורם שיברון־לב לשכנו המסור, מסתכסך עם אשתו ומ־נתק את עולמם של ילדיו. ארץ השפע, שבה חיים האנשים בשלווה מלאכותית, מתבררת לפעמים כאשלייה. יש עדיין אנ־שים שמילחמות קטנות של עובדי־אדמה נראות בעיניהם כמילחמות חיים ומוות.

לנעילת הפסטיבל באה קופרודוקציה בלגית־הולנדית, שגם היא מביטה בעו־לם בעיניים חקלאיות: איכר קשוח כאדמתו המורדת משליט את רצונו על כל בני מישפחתו, ומעדיף לקנות לבנו חווה נפרדת — ובלבד שזה לא יהיה, חלילה, שותף לאדמתו. הנער מכריז על עצמאות ועושה בשדות הפישתן של אביו כבתוך שלו, ואז מנחית עליו האב את מקלו ושובר את מיפרקתו.

דליקטסים קולנועיים לליקוק האצבעות: במסווה של סיפור אהבים וחילופי זוגות מצליפה פאולין על החוף של אריק רוהמר בצרפתים האנוכיים, בעלי המוסר הסובייקטיבי; אלן רוב־גרייה מטפל בחלומות, בזיכרונות ובמציאות, בהשראת ציורי מאגריט; אלן טאנר, השווייצי השקט, מגיש גירסה חדשה על הבדידות ומאווייו של אדם לעוף, שעה שהמציאות המבשרת סכנה משתקת אותו כליל (הסרט נקרא עיר לבנה)

תורכיה מוכיחה שוב בסרט העונה של האקארי, שיש מקומות נדחים בארצה, שהאנשים אינם נחשבים בם כאנשים, כי אם כיצורים החייבים להילחם בכוחות עצמם ובכוח המזל כדי להישאר בחיים — כי מי ישלח רופא למקום שאליו הרופא אינו מוכן ללכת?

לא מדברים הרבה, גם משום שאי־אפשר. גיבור הסרט הוא מורה שהסתבך פוליטית, ונגזר עליו להקדיש עונה מחייו לגלות של הוראה בכפר פרימיטיבי ב־הרים. אבל המבטים, הצבעים, הנופים והשתיקות מדברים בקולנוע בשפה עצ־מאית.

הפנינה האנגלית

אחד ההישגים האמנו־תיים הגדולים והמושלמים ביותר הופק על־ידי מכון הקולנוע הבריטי, בשיתוף עם ערוץ 4 בטלוויזיה הבריטית, בבימוי פיטר גרינווי. זהו סיפור מן המאה ה־17 על אצילה מתוסכלת, המזמינה מאייר שיעתיק ויצייר בתוך 12 יום את אחוזת בעלה. בנוסף לכסף, היא מציעה לו גם את חסדיה. הסרט **חוזהו של הצייר** הוא סאטירה מעולה על ממון ומעמדות, עונשיו של האמן וסבלו של האיש הפשוט.

ניצחון תורכי

דב הכסף, פרס מיוחד של חבר השופטים לסרט המקורי ביותר, הוענק **לעונה בהאקארי** של ארדן קיראל, המתאר חיי כפר נידח בתורכיה, שקיבל גם את חצי הפרס הראשון של מבקרי הקולנוע.

הברווזון שהפך לברבור

השחקנית הרוסיה ג'ונקניה גלושקו קיבלה את דב הכסף למישחק נשי על הופעתה בסרט **אהבה לפי הזמנה**, על נערה שהפכה ממכוערת ליפה.

מישפחת שלנדורף

הבימאית מארגרטה פון־טרוטה ובעלה, הבימאי פולקר שלנדורף, ליוו ביחד ולחוד כל אחד את סירטו: היא — **טירוף של נשים** והוא **מילחמה ושלום**, שעשה עם עוד שלושה בימאים, המזהיר את גרמניה ממילחמה אטומית העתידה לפרוץ על אדמתה.

במדינה

דרכי חיים

„גרוזיני, ולא פושע"

צייר מהגר מגרוזיה טוען, שהחברה הישראלית מפלה לרעה את בני עדתו. לכן יתכן שינסה להיבחר לכנסת.

„בישראל, אם גרוזיני אינו פושע, לא כותבים עליו," אומר יעקב פיצ׳חדזה, צייר שהיגר מגרוזיה לפני 10 שנים, המתגורר בדירה קטנה וצנועה ביפו. הוא בן 38, נשוי ואב לשניים. אשתו עובדת בהמשביר המרכזי, בהנהלת חשבונות. הסטודיו שלו נמצא במרפסת הבית, העמוס בציוריו.

פיצ׳חדזה הוא בן למישפחה ענפה ועשירה, מקובל מאוד בקרב הקהילה הגרוזית בארץ, וניחן באומץ הלב הציבורי לדבר על בעיותיו ובעיות העדה.

אמר פיצ׳חדזה:

אני, כמו 40 אלף גרוזים אחרים, עלינו לארץ מסיבות דתיות. אנו קבוצה נאמנה למדינה. אצלנו אין יורדים. כולם עובדים — וקשה.

כשבני מישפחתי הודיעו שאנו רוצים לעלות לארץ־ישראל, איבדתי את דיפלומת הציור שלי, שהייתי אמור לקבל כעבור כמה ימים. איבדתי מקום עבודה, כמורה לציור ולאומנות הציור, ובאתי לפה. כל המישפחה באה.

דמי. אני עובד כמורה בבית־ספר לאומנות בבת־ים ומצייר בשמן, פסטל וגרפיקה.

פה קיבלתי דיפלומה ותואר אק־

גושאי הציור שלי הם יודאיקה. יהדות בסיגנון של פרסקות ראליסטיות בצבעים מיוחדים, כמו ציורי תקופת הרנסאס באיטליה. סיגנון שני: יהודים מגרוזיה בתילבושות לאומיות יהודיות, מאז תקופת יציאת מצריים. אלה דמויות יהודיות אמיתיות, שאפשר לאפיין בעיניים גדולות, אף ישר ותילבושות מיוחדות. אני משתמש בצבעים מיוחדים — ירוק, כחול ואדום־חום. לדעתי, אלה הם הצבעים המקוריים של היהודים האמיתיים.

„רמברנט ישראלי". אני מתנגד להציג בגלריות. אני רוצה שיזכרו אותי בהיסטוריה של הציור העולמי, ואינני רוצה שתמונות שלי יתגלגלו בכל מיני גלריות כמו בשוק. אני מציג מדי פעם בתצוגות מיוחדת, והרבה פעמים כתרומה למטרות צדקה. מגיל צעיר חינך אותי אבי לעזור לאחרים ואנו — כל בני־המישפחה — עושים זאת.

בברית־המועצות זכיתי בכבוד ובהערכה. הצגתי בתערוכות ממלכתיות בטיבליסי. זכיתי בפרס שאירגן העיתון הקומוניסט הצעיר. שלושה ציורים שלי נמצאים במוסיאון של לוחמי ברית־המועצות במוסקווה.

שבע שנים עבדתי בכנסיה ברוסיה כרסטורקר של פרסקות. ב. ארץ הצגתי בעשרות תערוכות, חלקו כתרומות. גם בגרמניה זכיתי בהכרה. רצו שאשפץ שם כנסיה, קראו לי רמברנט הישראלי. והנה, כאן לא מתייחסים אליי.

בשנים שאני נמצא פה, אני רואה איך מסתכלים עלינו. כולם חושבים שגרוזים הם פרימיטיוויים. אנו לא יכולים לקרוא את העיתונות היומית, כי אם מישהו ממוצא גרוזי עומד למישפט כותבים בכותרת: הגרוזי אנס, רצח גנב. כשאני מנסה לדבר עם עיתונאי־אמנות על הציורים שלי, אומרים לי שאילו היה לי עגיל באוזן, היו מדברים איתי.

לא באנו לפה אך ורק כדי לזכות בווילה ובוולוו. באנו מאהבת ישראל. אנו רוצים להיות חלק מישראל ולא מאפשרים לנו. אחרי מה שכתוב בעיתון, למה שילדים יתחברו עם ילדים גרוזיים?

אנו, בקהילה הגרוזית, מאוד מגובשים. יש לנו פגישות ואסיפות. גם מבחינה פוליטית אנחנו כוח. לא אחת הציעו לי שאני אעמוד בראש רשימה לכנסת, כדי להגן על הזכויות שלנו. אולי יום אחד אעשה זאת, בכאב לב. מה צריך יהודי מגרוזיה לעשות כדי שיבינו אותנו — לגנוב, לרצוח ולהיות נרקומן?

צייר פיצ׳חדזה וציור
אומץ לב ציבורי

וידויו של הומוסכסואל

„אני הומוסכסואל, אבל איני מסוכן לציבור!"

„אני רוצה להצהיר, כי למרות שהשניים ביקשו זאת ממני פעמים רבות — נמנעתי מלקיים איתם יחסי־מין, משני טעמים: ראשית מתוך זהירות, ושנית מכיוון שפשוט לא מצאו חן בעיניי," הסביר בעברית רוהוטה צעיר גבה־קומה.

הוא עמד מבוייש במיקצת לפני שופט־המעצרים יורם גלין, וביקש לשחררו בערובה. חוקר־המישטרה ביקש את מעצרו של הצעיר בחשד, כי הדיח שני קטינים לשימוש בסמים וגם עשה בהם מעשים מגונים.

ללא עזרת עורך־דין, הצליח החשוד להסביר לשופט בכנות נוגעת ללב את מצבו:

אני רוצה להסביר, כי השניים הגיעו לביתי מרצונם החופשי. מייד כאשר באו, תיחקרתי אותם בקשר לשלושה דברים. שאלתי אותם לגילם, והם אמרו כי הם בוגרים, ומעל לגיל 16. מהתנהגותם נטיתי להאמין להם, והם גם נראו בוגרים. שאלתי אותם אם יש להם עבר פלילי, והם אמרו כי אין להם עבר פלילי. שאלתי אותם גם אם קיימו בעבר יחסי־מין מסוג זה, והם אמרו שעשו זאת.

לא קיימתי איתם יחסי־מין מלאים, מדובר רק באוננות הדדית. לאחר זמן, כאשר ביקוריהם בביתי היו תכופים, ניסיתי להבהיר להם כי איני מעוניין בהמשך הקשר. וכאשר ביום המעצר באו אליי הביתה, ביקשתי מהם שיילכו.

היום יש לי חבר בן 24. כל יחסי לצעירים היה יחס חברי. באשר לעצמי אני שכיר, עובד בחברה בעמדת־מפתח. איני יודע כיצד אוכל להסביר למעבידיי את סיבת מעצרי, זה עלול לקפד את פרנסתי.

אני אכן הומוסכסואל. איני אשם בכך, הטבע עשה אותי כזה. כל רצוני, שגם בחברה המתנכרת שבה אני חי, אוכל לשמור על המעט שבניתי לי.

אני סרן בצבא, שרתתי בקבע שבע שנים, ועברתי במדינה שלוש מילחמות. תמיד הייתי ביחידות קרביות, ואיני רואה סיבה שאחשב כמסוכן לציבור.

עד כאן, דבריו הנרגשים של הצעיר.

כאשר סיים החשור את דבריו, החליט השופט לשחררו בערובה, בתנאי שלא יתקרב לעדים. כאשר ניגש אליו חוקר־המישטרה, אמר החשוד כי מעבידו נמצא בחוץ, והוא ישלם עבורו את הערבות. „אפשר שלא לספר לו את סיבת המעצר?" שאל את חוקר המישטרה בקול רועד.

מישפט

סניגור הכיתות

עורך־הדין לידסקי ייצג בבית־המישפט את רוב הכיתות הקיצוניות.

כאשר הודיעה גלית, בתו של עורך־הדין צבי לידסקי, כי החליטה ללמוד סיינטולוגיה ואף נרשמה לקורס כזה, התחלחל אביה. מנסיון של שנים בבית־המישפט נתקל כמעט בכל הכיתות המוזרות וייצג חלק גדול מהן. את בתו שלו לא רצה לראות מצטרפת אפילו לקורס לסיינטולוגיה.

רק לפני ימים ספורים הצליח לידסקי לסיים את המישפט הפלילי שהיה תלוי ועומד נגד אהרון לוי, המכונה „הנביא מבית־אל", (ראה עמוד 45). בעונש קל של קנס כספי ומאסר על־תנאי; בשנה שעברה הצליח לידסקי לזכות את רינה שני, המכונה „ריין שיין" בכמה עבירות של החזקת סמים; ומזה כ־15 שנים מייצג לידסקי את הקראים בישראל.

בכל הלב. מצד אחד הגן בשעתו הסניגור הוותיק על אנשי „טרור נגד טרור" ט־נ־ט, בריונים קיצוניים עוד יותר מאלה של „הרב" מאיר כהנא, ומצד שני הגן לידסקי על כמה מחברי כת עדי־יהוה, שהם פציפיסטים המתנגדים לנשיאת נשק ושרות צבאי.

נראה, כי כאשר מדובר בהגנה מישפטית, מוכן לידסקי לטעון בלהט ובכל ליבו בעד כל כת קיצונית ומוזרה. אבל כאשר הסכנה קרבה אל ביתו ומישפחתו, הוא קצת פחות ליבראלי.

דרכי אדם

מחאה נשית עכשווית

זמרת צעירה מוחה בשירה מפרי עיטה כנגד הממשלה והחברה

דרכי המחאה הן שונות ומגוונות. בילהה יבנה, ילידת רחובות, מצאה כי השירה היא הדרך הטובה ביותר. בימים אלה היא יוצאת לסיבוב הופעות ברחבי ישראל, בתוכנית ששמה אין כניסה לכלבים פרלמנטריים. בהופעה בת 80 דקות שרה בילהה, המלווה עצמה בגיטרה, שירי מחאה לועזיים, אך — ובעיקר — שירים משלה.

היא מוחה כנגד המילחמה האחרונה ובשיר על החתום היא אומרת: אנחנו, שדמנו נשפך לשווא / אנחנו פותחים את הפה עכשיו / הפה שדיבר וצחק ושר / עכשיו הוא שותק ומלא עפר.

או כנגד הפער החברתי: יש הרבה מקומות ויש בתים / ששמה גדלים עם דלקת־פרקים / האמא עוזרת ואבא שיכור / והעולמות בפנים שחורים משחור / כשהבת מגיעה לעשרה, די הרבה פעמים / השיכור מתבלבל כאן בין שתי הנשים / ואחר־כך הדרך לזנות די קצרה / לא נעים לדבר ונשמע די נורא.

בילהה אינה מניחה שום חלק בחברה ללא הצלפה. בשיר על הגבר הישראלי ששמו דפוק וזרוק, היא מתארת את הישראלי המצוי: אתה תמיד מצלצל בשעות הקטנות / ומצפה ממני לענות / אחרי שכל האופציות נגמרו / ורק שלך עוד נשארו.

(המשך בעמוד 48)

מיקרי האונס נפסקו!

...ם מעצרם של שני צעירים הנאשמים בביצוע אונס - נפסקו מקרי האונס שהטרידו את לוד ורמלה

...נערות, ובעיקר החיילות, באיזור לוד־רמלה יכולות לנשום לרווחה. מאז עצרה המישטרה את מוחמד אבו־קישק ועוד קטין, נפסקו מיקרי האונס שהחרידו את איזור המרכז בחודשים אוקטובר ונובמבר 1982.

תובעת שניים
צעקות בפרדס

שישה־שבעה מיקרים, שבוצעו באותה שיטה, העידו כי כנופיה מאורגנת אורבת לקורבנות ואונסת נערות ונשים צעירות באיזור המרכז. שני גברים במכונית גנובה היו עוצרים ליד תחנת־אוטובוס ומציעים טרמפ לנערה בודדת, שחיכתה שם. הם היו מסיעים אותה מרחק קצר, נכנסים לפרדס או מקום שומם אחר ואונסים אותה באכזריות. בגלל מבטאם של השניים, טענו הקורבנות כי לדעתם היו האנסים ערבים.

מפתח בראש. בחודש אוקטובר עמדה חיילת לבדה בתחנת־אוטובוס. היא היתה בדרכה למושב בסביבות ירושלים. מכונית ובה שני גברים עצרה לידה. הם אמרו כי הם נוסעים לירושלים, והחיילת עלתה למכונית.

ליד מושב יד־רמב"ם פנתה המכונית לעבר פרדס. לפי כתב־האישום, החל הקטין שבין השניים מחבק את החיילת ומאיים עליה כי ירצח אותה אם תצעק. כאשר המשיכה להתנגד וניסתה לברוח, ביקש מחברו מפתח־ברגים ואיים עליה כי ינחיתו על ראשה. החיילת התחננה שיניחו לה, אך הקטין סטר לה על לחיה, משך בשערותיה וקרע את כפתורי חולצתה.

כדי להשתיק אותה כיסה את פניה בחולצתה הקרועה. כאשר שכבה חסרת־אונים על ספסל־המכונית, החלו השניים מגפפים אותה, והסירו בכוח את מיכנסיה ותחתוניה. הקטין איים עליה ברצח, סובב אותה על ביטנה, ועשה בה מעשה־סדום.

אחרי שסיים הקטין את מעשהו, התנפל עליה אבו־קישק, היכה אותה ועשה בה גם הוא מעשה־סדום. הם המשיכו בנסיעה ואיימו עליה, כי יפגעו בגופה אם תנסה להימלט.

לפתע הבחינה החיילת במכונית ובה אנשים שעמדה בפרדס. היא קפצה מהמכונית כשזו האטה בסיבוב וביקשה עזרה מהאנשים.

מיקרה אחד. אחרי שבועיים עצרה המישטרה את החשודים אבו־קישק והקטין, תושבי־לוד, עקב מידע על גניבת הרכב שבו בוצע האונס. השניים היו חשודים בתחילה ביתר מיקרי האונס שאירעו באותה תקופה, אך לבסוף הגישה התובעת גורית שניט כתב־אישום נגדם רק על מיקרה האונס של החיילת.

בעת מעצרם, סיפר חוקר־המישטרה, השניים הודו באונס. אך סניגורו של אבו־קישק, עורך־הדין ארי קדרי טען כי מרשו הוכה מכות קשות בעת מעצרו ואולץ להודות.

התובעת הגישה נגד השניים כתב־אישום רק על מיקרה אונס החיילת, אך מאז מעצרם של השניים נפסקו כליל מיקרי האונס של טרמפיסטיות באיזור רמלה ולוד.

נביא כשבר כלי

קשה לפענח את סוד קיסמו של אהרון לוי, המכונה „הנביא מבית־אל" (העולם הזה 2172). למראית עין, הוא גבר קשיש ומקריח. הוא נמוך קומה ולבוש בבגדים צעקניים, כמעט מגוחכים, ובכל זאת הצליח במשך השנים למשוך אחריו מאות ואולי אלפי חסידים, המוכנים ללכת אחריו באש ובמים.

חלק גדול מחסידיו הם תושבי ארצות־הברית. וכאשר היה שם, לפני כשלוש שנים, אפילו הוזמן לפגישה עם הנשיא רונלד רגן.

אולם בדיוק אז קרתה לו תאונת־דרכים קשה, הוא שכב ארבעה חודשים בבית־חולים, עבר ניתוחים רבים, ונותר נכה.

הרס וארס בלבבות

עוד לפני נסיעתו לארצות־הברית הצליח לוי לעשות לעצמו שם בישראל. הוא עלה מבולגריה, היה חבר מחתרת, והתיידד עם ראשי־המדינה. בארכיוננו הוא שומר צילום שלו בחברת מנחם בגין.

ב־1979 יצאה העיתונות הישראלית במסע־צלב נגד לוי. הוא כונה „נביא־השקר," „נביא הזעם," וגם „ג'ים ג'ונס המיניאטורי." האשימו אותו בכך שהוא משפיע השפעה מאגית על צעירים ואנשים חלשי־אופי, הנוהים אחריו ומאבדים את אישיותם. סיפרו כי המציא דת חדשה, המעורבת מעיקרי היהדות והנצרות, וכי הוא מטיף אותה לחסידיו.

הנביא עורר שינאה עזה גם במקום מגוריו, ועל קירות הבתים באזור הודבקו מודעות הקוראות לגרש משם את המסיונרים אהרון והלן לוי. האגודה יד לאחים יצאה נגדו גם היא, וטענה כי הוא מטיל ארס והרס בלבבות יהודים. עבדקנים לובשי שחורים הופיעו בשכונתו, דרשו להפסיק את הפולחנות של לוי — ובאותה הזדמנות ניסו לגייס את השכנים להצטרף לפולחנים יהודיים.

כל הפרשה התחילה בסיפור נישואיהם של ביל ולונדה היקס. השניים שהם ילידי ארצות־הברית, נוצרים ממישפחות הרוסות, התיידדו עם בנו של לוי המתגורר בארצות־הברית. ב־1975 באו לישראל והתארחו אצל לוי. הם הפכו לחסידיו השוטים.

בביתו רחב־המידות באזור הם מצאו חום ואהבה שחסרו להם מילדות. הם התגוררו בחדרים קטנים, שבנו במו ידיהם בחצר ביתו של לוי, כדי להישאר בקירבתו.

יום אחד החליטו כי הם רוצים להינשא בנישואין דתיים כיהודים, אבל מכיוון ששניהם היו נוצרים מלידה התייעצו בלוי מה לעשות. הוא הינחה אותם לספר כי אימותיהם היו יהודיות, ולהביא עדים שיעידו על כך.

ביל ולונדה העידו עדות־שקר בבית־הדין הרבני ונישאו כדת־משה־וישראל. אז דרשו לעצמם מעמד של עולים חדשים, וייבאו בזכויותיהם אלה מכונית, ומכשירים חשמליים בלי מיסים.

החיים בבית לוי היו מלאי עיסוקים. ביום היו הצעירים עובדים בכל עבודה שלוי המציא להם, ובערב היו מתכנסים במרתף שהפך לבית־תפילה, מקושט במגיני־דויד, בדגלים ובסמלים אחרים.

הנביא היה דורש דרשות ומרצה לצאן־מרעיתו, ואשתו הלן היתה מנגנת באורגן החשמלי. הכל היה טוב ויפה, עד שיום אחד עזב ביל את רבו ודרש שגם אשתו, לונדה, תבוא איתו.

לונדה סרבה.

נוצריה במאה־שערים

היקס פנה לעיתונות ולבתי־הדין, ודרש כי אשתו תלך אחריו. הוא הצהיר בבית־הדין הדתי כי נישואיו אינם תקפים, מכיוון שאינו יהודי, ועדותו היתה עדות־שקר. בעזרת צו של בית־הדין הרבני הוציא הבעל את אשתו מבית לוי, למרות התנגדותה ותחנוניה. כדי להחביא את הצעירה הנוצריה מזעם הנביא מבית־אל, מצאו לה אנשי יד־לאחים מחסה בשכונת מאה־שערים.

בעיקבות הכתבות בעיתונים, נפתחה חקירת מישטרה. לוי ואשתו, הלן, נעצרו לעשרה ימים. הם נחקרו על חלקם בהדחה לעדות־שקר בפני בית־הדין הרבני, על הברחת סחורות לארץ ועל התחמקות מתשלום מיסים. בני־הזוג היקס העידו ב־1979 עדות מוקדמת נגד הנביא, ואחר כך עזבו את ישראל.

כשם שהתעוררה הסערה — כך שככה. מאז 1979 נשכחה הפרשה כליל. בני־הזוג לוי שוחררו בערובה וקיבלו היתר לעזוב את ישראל ולנסוע לארצות־הברית. הם שהו זמן רב באמריקה, והגדילו את מספר חסידיהם שם. אולם דווקא בשיא הצלחתם נפגעו בתאונת־דרכים קשה, והם שכבו בבית־חולים תקופה ארוכה, כשהם כמעט גוססים.

לפני שבועיים התחדש המישפט נגדם. אולם מאחר שעברו כל־כך הרבה שנים מאז העבירה, הסכים התובע, אברהם לנדשטיין, להסתפק באשמה של הדחה לעדות־שקר, ולוותר על כל שאר האישומים. הסניגור, צבי לידסקי, שטח לפני השופט חיים שטיינברג את כל הנסיבות המקילות של הנביא.

לידסקי טען, כי הנביא כבר נענש בידי שמיים, שכב ארבעה חודשים בבית־חולים כשהוא מתנדנד בין חיים ובין מוות, ויצא מהענין כשהוא שבר־כלי.

השופט קיבל את טענות הסניגור וקבע: „זוהי מסוג העבירות שעם עבור הזמן בטל קורבנן. והזמן אמנם עשה את שלו. הדחה לעדות שקר היא אמנם עבירה חמורה, ואילו היה נשפט קרוב לזמן המיקרה, קרוב לוודאי כי היה נשלח לכלא."

אולם השנים שעברו, פציעתו של לוי ועברו הנקי עמדו לו. הנביא נידון לקנס המרבי על העבירה, שהוא 500 שקל. כמו כן הוטל עליו מאסר על תנאי לחמישה חודשים.

כאשר יצא הנביא מאולם בית־הדין, ירד לקפיטריה של בית־המישפט, ושם הבטיח כי עוד יגיע גם לנשיא רגן ויעשה גדולות.

אילנה אלון ■

הנביאה (למעלה) והנביא (למטה) תוארו כמיסיונרים גוזלי־נפשות - השבוע הוטל עליהם קנס של 500 שקל

לא ״יאמן כי יסופר

רק עכשיו נודע לי, ששעיה סגל, שעל נישואיו סיפרתי לפני חודש (העולם הזה 2371) המשיך להתהולל עד הרגע האחרון — כלומר, עד כניסתו לחופה. יודעי־דבר מספרים על נערת־חמד מראשון־לציון בשם סוזי, השוקדת על לימודיה בסמינר בירושלים, ושעימה התרועע שעיה בעבר במשך כשנה. ערב נישואיו ערך ביקור בעיר־הקודש, ולאחר לילה סוער בדירתה שכח בה פריט ממלבושיו.

זו ההזדמנות להוסיף עוד פרטים על החתונה, שמפאת קוצר־היריעה לא הצלחתי לספר.

ובכן, נראו שם המשורר אילן גולדהירש, שישב ליד שולחן אחד עם סימה הציירת ואפי הפסל המזוקן, קישקשתא מתוכנית־הילדים שקרץ מדי פעם ליובל נדב, הזמרת זהובת־השיער מפירסומת התפוזים בטלוויזיה, שנראתה במציאות הרבה יותר יפה מיפה. גם מאיר עוזיאל, בעל פינת השלולית, נראה בחברת אשת־חיקו הנצחית.

בחום רב לחץ את ידו של החתן רפי ויינר, צעיר מבטיח ויפה תואר, שכיום משמש סגן מנהל המלון שבו נערכה החתונה. השתתף גם כתב מעריב לענייני פלילים יוסי ולטר, שנצמד כל הזמן לעזר וייצמן.

אחד שבלט בבגדיו המחויטים היה ראש מועצת כפר־תבור מיכה גולדמן, שהירבה לפזר חיוכים לכל עבר, והצהיר שהוא

שייע סגל
המשיך להשתולל

שייך לפלג הרציני במיפלגתו — כלומר, למחנה רבין — ובאותה העת ניסה גם להרשים את החתיכה שהתעקשה לרקד בחברת עזר וייצמן. ראש עיריית עפולה עובדיה עלי ומסובים נוספים נראו משועשעים ממאמציו הכושלים של גולדמן.

ויהי בחצי הליל

לפני כמה שבועות טילפנה אליי ידידה, ובקול נרגש אמרה: „לא תאמיני מה שאני עומדת לספר לך. נתקעתי אחוזת יאוש בשעת ליל מאוחרת עם חברה בטרמפי־אדה בירושלים, ביציאה לתל־אביב. לפתע עצרה וולוו לבנה חדישה, ובתוכה ישבו — אפילו אם תפעילי את דמיונך הפרוע

אבנר פרוספי
בוולוו לבנה

לא תנחשי, אז למה אמתח אותך? בקיצור, בהגה אחז חיים הנהג, ולידו ישב אבנר פרוספי, שהוא עוזרו של השר וסגן־ראש־הממשלה דוד לוי.

„השניים הזדהו כפקידים זוטרים במי־שרד־הבינוי־והשיכון, והיו בטוחים שלא נזהה אותם. דחפנו להם קונטרה, וסיפרנו שאנו משתעממות ככתבניות במדור ספורט בעיתון נפוץ ביותר,״ הוסיפה חברתי, כשפרצי צחוק קוטעים את דבריה. „לא יודעת למה שיקרנו, אולי מפני שהם ניסו לסבן אותנו. העיקר הוא, שהם התלהבו מאיתנו, ועמדו בתוקף על כך, שלפחות נסכים להרים בחברתם כוסית. מאחר ש־רצינו להגיע הביתה בשלום בכל מחיר, הסכמנו ונחתנו בתל־אביב הקטנה.

„כשנפרדנו לשלום בפתח ביתנו, הב־טיחו השניים בחיוך רחב־משמעות, כי עוד נשמע מהם במקום עבודתנו, הלא היא מערכת העיתון.״

כשנימת צער שזורה בקולה הוסיפה: „בחיי שאני מצטערת ששיקרנו. הם דווקא היו די־נחמדים.״

במרתון

קשה לעקוב אחר קצב הנישואין והגרו־שין של עורך־הדין המצליח רפי גלם. הוא עשה זאת בשלישית.

עוד בטרם נישואיו היה ידוע כנער־שעשועים שהתפרסם בביטולי אירוסין. מס׳ 1 אצלו היתה שושנה, שאותה הכיר עוד בתקופת לימודי המישפטים באוני־ברסיטת תל־אביב. לדאבון ליבן של חב־רותיה, שהיו כרוכות אחריו, נשא לאשה את שושנה, שהנקודה החזקה ביותר אצ־לה היתה דווקא הראש.

אחרי עשר שנות נישואים נפרדו הש־ניים, אך נשארו בידידות אמיצה ושותפים במישרד עריכת־דין מצליח.

מאשתו מס׳ 2 נפרד רפי אחרי ירח־דבש, שהסתיים בתאונת־דרכים וזעזוע־מוח, שזיעזע כפי הנראה את חדריי־הלב.

רפי גלם
שיימשיך לחייך

על הכלה השניה לא ידוע הרבה, אלא רק שהיתה פקידה בבנק לאומי.

בימים אלה נערכו נישואיו בשלישית, בחוג המישפחה, בהרצליה. הפעם שם ה־כלה הוא חנה. בני הזוג הכירו זה את זה אחרי טרגדיה מישפחתית שעברה ה־כלה. היא איבדה את בעלה ואחד מבניה בתאונת־דרכים קטלנית בעת שהיתה ב־חו״ל.

חנה, שנפצעה אף היא, ובנה השני, החלימו וצעדו בצעד אמיץ זה לפתיחת דף חדש.

לכוד ברשת

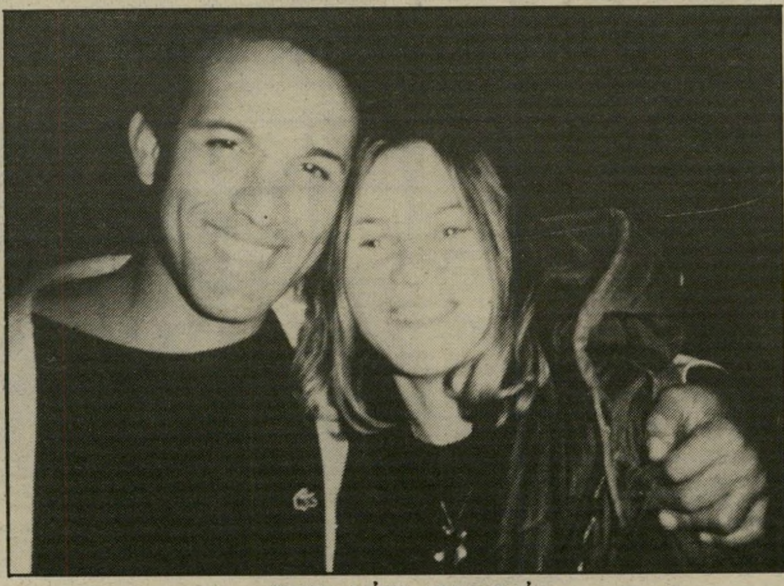

לאה כרמי ושלום רוקבן
משהו מתבשל כאן

בעבר דווח ששלום רוקבן, החלוץ ה־מרכזי של הפועל יהוד, שהוא הלהטוטן המוצלח ביותר מבין שחקני הכדורגל, יוצא עם פסיכולוגית מרמת־אביב, והא־הבה פורחת.

ואז נעלם רוקבן. הסקרנות של כולם הלכה וגברה, משום שהיה זה סימן שמש־הו מתבשל.

לאחרונה גיליתי אותו. איפה? לא תנח־שו. לא, לא על מיגרש הכדורגל, אלא דווקא ביד־אליהו, בכדורסל, במישחק חצי־הגמר בגביע־המדינה שנערך בין הפועל תל־אביב והפועל עפולה.

שלום לא בא בגפו. בחברתו היתה על־מת־חן בלונדית בעלת שיער גולש, העונה לשם לאה כרמי. שלום, המוקף בדרך־כלל בכמה נשים בעת ובעונה אחת, נש־בע שהפעם זה רציני, ומיהר לשאול: „נכון שהיא נהדרת, נכון שהיא משגעת?״

האשה שהצליחה לשגע אותו אחרי ש־שבר את רגלו, היא חברת קיבוץ עינת, שיצאה לחופשה בת שנה ומתגוררת כרגע בדירה שכורה ביפו, ואת מחייתה מוצאת בחברת־ביטוח.

שלום־בית אצל שלום

ראובן שלום, עוזרו השחרחר, הצעיר וגבה־הקומה של השר יעקב מרידור, וברוריה, אשתו תכולת־העין וזהובת־השיער, התמירה והשופעת, נראו צועדים שלובי־זרוע בשמש האילתית, ומרעיפים חיוכי־אושר לכל עבר. השניים השאירו את בנם הפעוט אצל הסבים, והדרימו ל־ירח־דבש מחודש, אחרי שביתם שבע ריב ומדון זמן ממושך, ועתה גמרו אומר לפתוח דף חדש.

הפתעה ציפתה לבאי מלון לרום באילת, שהדרימו כדי להשתתף בשבוע האופנה שנערך שם השנה.

שניים אוחזים באחת

לפני שבועיים (העולם הזה 2373) סיפרתי כי **סמי הירש**, בעל המועדון, יוצא בחברת חברה חדשה, שלמענו עזבה את ידידה הקודם. ובכן, מסתבר שזה לא מדוייק ביותר, והייתי רוצה להביא בפניכם את גירסתם של הנוגעים בדבר. דהיינו: הצעירה והחבר שלה.

אושרת ביאליסטוצקי בת ה־21 מרמת־גן סיפרה, כי לפני שמונה חודשים החלה לעבוד בהמועדון ועזבה, כאשר החלה את לימודיה בחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטת תל־אביב, לפני שלושה חודשים. „תוך כדי עבודה התיידדתי עם סמי, אך היתה זו אפיזודה חולפת בלבד, שנמשכה כמה שבועות, למקוטעין, וגם זה אירע אחרי שסיימתי רישמית את עבודתי כמזכירה. סמי ידע על קיומו של חברי הוותיק **מולי פלג**, וידע אף כי אני נמצאת בתקופת לבטים בקשר אליו. עם סיום האפיזודה החלטתי: מולי.״

ואין זה פלא, גם אני הייתי עושה כמוה בדיוק. מולי בן ה־25 הינו בחור יפה ועדין־נפש, רחוק מסמי כרחוק מיזרח ממערב. הוא פעיל בתנועת שלום עכשיו, חוטא בכתיבה ומפרסם מפרי עטו במדורים ספרותיים בעיתונים.

מולי ממש כעס על הסיפור, ואמר: „הזוהר של חיי־הלילה מאוס בעיניי, אך חשוב שיידעו כי כל הסיפור על אושרת החל בגללי. אני קיררתי את היחסים בינינו, משום שהיתה תקופה שחשבתי שכל אחד מאיתנו יהיה בכיוונים אחרים. תקופה ממושכת שהינו יחד בחו״ל. היא חזרה לבדה, דבר שגרם לה תיסכול, ובשיחות־הטלפון הארוכות שהיו לנו, היא חזרה וציינה כי היא כועסת עליי, ביקשה שאחזור ארצה. אך אני נשארתי שם.

„אושרת, כצעירות רבות בנות־גילה, נמשכה אל חיי־הזוהר, אל הדברים הלא ממשיים, ומשנפלה לידיה ההזדמנות לעבוד שם — לקחה אותה. כל הסיפור בינה ובין סמי היה בסך־הכל פורקן של תיסכול, עקב אי־הבהירות ביחסים בינינו ואי־מתן תשובה חד־משמעית מצידי. נוצרו תנאים אובייקטיביים, הוא פיתה אותה, אך אש האהבה לא התלהטה.

„סיפור היחסים ביניהם עשה לי משהו, והחלטתי לייצב את היחסים בינינו. אושרת אינה בחורה טיפשה. היא הבינה מה תוכל למצוא אצל סמי, וכשהתחלתי להיות החלטי יותר ביחסים איתה, עזבה אותו.

„סמי ראה כי הזוהר לא מושך את אושרת, יש לה אל מי לחזור ולו אין דרך להישאר עימה, החליט לנקוט באמצעים אחרים. בתחילה לא ייחסתי חשיבות לידיעות שנכתבו עליהם פה ושם. כיום אני מבין, שכל רצונו היה לפגוע בנו, והחלטתי לא לשתוק.״

אושרת ביאליסטוצקי ומולי פלג
טובים השניים

חשבונות מישפחתיים

חיים בר
עוד מתקופת התיכון

השבוע קראנו במדורי־הספורט וצפינו מעל גבי המסך הקטן בתמונותיו של **גבי לסרי**, מגן מכבי תל־אביב, שהוא גם שחקן הנבחרת האולימפית, כשהוא מתפתל מכאבים אחרי היתקלות אלימה תוך כדי מישחק עם בלם מכבי נתניה, **חיים בר**.

לסרי סיפר בקול בוכים לכתבי־הספורט, שבאו לראיין אותו, שחיים דרך בו ובכוונה תחילה בפקקי נעלי־הספורט („סטופקס״), ודרש את „מיצוי הדין עם העבריין.״ כולם סיקרו את התקרית ברוח אוהדת את הפצוע, הידוע גם הוא במישחקו האלים במיגרש הספורט, וכמי שהיה אחראי לשבירת רגלו של שלום רוקבן, שחקן הפועל יהוד.

בחדרי חדרים מוכנים האוהדים להודות, כי היתקלויות מילוליות חריפות בין השניים, בכל מיפגש ספורטיבי, מתרחשות כבר הרבה שנים.

הם אומרים, כי בעבר ניסה גבי לפלרטט עם תלמידת־תיכון בשם **אורלי הופמן**, שהיתה ידועה כספורטאית מצליחה ואלופת ישראל לשעבר במיקצוע קרב חמש. חיזוריו לא נענו. ברבות הימים, כשבגרה, נישאה אורלי לחיים בר, חברה מתקופת התיכון.

גבי לא סלח לשניים, ולא החמיץ כל הזדמנות לקנטר את חיים. תקרית נעלי־הכדורגל, אומרים בעולם הספורט, התפוצצה על הרקע הזה.

קול, גיזרה ומוח

ז'קלין חזן הידועה כבעלת קול ערב במיוחד, ערכה לאחרונה ארוחת־ערב חגיגית בקרב חוג ידידים מצומצם, לרגל שיחרורה מצה״ל.

ז'קלין, שאת שרותה הצבאי עשתה באגף הרכש של מישרד־הביטחון, שם הפילה בעזרת קולה חללים רבים מקרב ספקי המישרד — רובם תעשיינים כבדים ונוצצים, בעלי מיפעלים ידועים.

ז'קלין חזן
בגיזרה חטובה

מלבד הקול המשגע התברכה ז'קלין, למגינת ליבן של חברותיה, גם בגיזרה חטובה ובשיער בלונדי. מאחרי התפאורה הנאה הזו חבוי מוח חריף, שאותו תנצל, כפי הנראה, לצורכי לימוד רוקחות בירושלים, בשנת הלימודים הבאה.

כמה ימים אחרי שיחרורה, לצערם של מחזריה הרבים, טסה ז'קלין לעיר־האורות פאריס, שם הצטרפה אל הוריה, שבדרך־כלל מחלקים את זמנם בין בירות אירופה ותל־אביב, בגלל עסקיהם.

חגג בשלישית

היום אנו עוסקים בנישואין שלישיים. בימים אלה נישא בשלישית **יורם גור**, בנו של עורך־הדין **יהודה גולדנברג**, מי שהיה שליח מטעם הסוכנות במערב־אירופה.

שני בניו של גולדנברג מוכרים בתל־אביב כחוגגים אמיתיים. אחד מהם, **אמנון**, בלונדי יפה־תואר, הוא דייל באל־על.

השני, יורם, העגלגל ובהיר־השיער, נחשב לקבוע ביותר של קפה אכסודוס וקפה צמרת. בתקופת טרום־אכסודוס נהג לשבת בקפה ורד, שם הכיר את אשתו השנייה, **רחל (חלי) ולטנהיים**, שנחשבה בזמנו לאחת החתיכות הכי־חמות בדיזנגוף. אחרי גירושיו מאשתו הראשונה, אם בתו הבכורה, הוא נשא את חלי לאשה.

חלי, השחרחורת ותטובת־הגו, ילדה לו שני ילדים יפהפיים, והתפרסמה בנסיון להברחת יהלומים לארצות הברית. זמן מועט אחרי תקרית זו התגרשו השניים.

יורם, שלאחרונה שלח ידו ביבוא פרחים חנוטים, התחתן גם הפעם עם רווקה — כמו כל נשותיו הקודמות.

הכלה היא בעלת חנות־פרחים ברחוב פינקס. נשותיו לשעבר אומרות שהוא בטח יוכל להישען עליה כמו על קודמותיה, ואילו הוא טוען שעשה צעד זה, כי אינו מסוגל להיות לבד, ודוגל בסיסמה „טובים השניים.״

במדינה

(המשך מעמוד 45)

לא להתמסחר. הביוגרפיה של בילהה, המסרבת בעקשנות ל־גלות את גילה, אינה מסתכמת בהופעות מוסיקאליות. היא סיימה את בית־הספר התיכון ברחובות, ונסעה להמשיך לימודיה בארצות־הברית. שם היא למדה ביקורת ו־היסטוריה של ציור, פיסול ואריכ־קטורה באוניברסיטה של קליפו־רניה בלוס־אנג'לס.

כשחזרה לישראל החליטה שלא לבקר יצירות של אחרים. „לא רציתי להזיק לאף אחד," היא אומרת. לכן הלכה ללמוד דראמה, ובו־זמנית למדה שלוש שנים פי־תוח־קול אצל לילה שנצר, ושנ־תיים הרמוניה אצל אגון קרטן.

בטרם החליטה סופית להתמסר לשירה, היא הספיקה להופיע בהצ־גות־ילדים ובסרטים בתפקידי־מי־שנה. כיום היא אינה מוכנה להת־פשר, וגם אם הפרוטה אינה מצו־ייה בכיסה — היא רוצה רק ל־שיר. „סירבתי לעבוד עם אמרג־נים," היא אומרת, „כי לא רציתי שימסחרו אותי. אני מגיעה לבד

זמרת יבנה
„כלבים פרלמנטריים"

למקומות, וכך מגלים אותי ומז־מינים אותי למקומות נוספים."

בילהה לא הצביעה מעולם ב־בחירות. את אמונתה היא בוחרת להביע בשירה: „אני לא יודעת איזה הד יהיה לשירים שלי, אך אני מרגישה שזו חובתי האישית להגיד לאנשים — תראו מה קורה פה! אני לא מסוגלת לסבול מה שקורה כאן, ולכן אני שרה."

פתח־תיקווה

המפגין וראש־העירייה

במיכתב מרגש לתושבי פתח־תיקווה, מספר דב תבורי על הסכנה הנשקפת לחייו.

בחזית מיבנה עיריית פתח־תי־קווה שובת רעב כבר יותר מחודש תושב העיר, עזרא חלא. בין הכ־רזות הרבות שהציב סביבו, זועקת אחת: „ראש העיר, תן לחיות!"

ראש־העירייה, דב תבורי, נענה לאתגר. במיכתב מרגש, שפורסם במוסף העירייה המחולק חינם ל־תושבים, הוא סיפר מנקודת מבטו — המעוררת צמרמורת לפעמים — על מה ולמה שובת חלא.

תבורי סיפר, שבלישכתו הת־קבל מיכתב מהשובת, שבו סיפר כי מחצית מ־30 שנות חייו הוא בילה בבתי־סוהר, וכי כעת ברצונו להשתקם. תבורי הסכים לפוגשו, כדי לנסות ולעזור לו.

על הפגישה בין השניים סיפר תבורי:

למישרדי נכנס בחור צעיר. הת־יישב בהיסוס על קצה הכיסא וב־תרגולות של שנים רבות הסמיך לבירכת שלום את שמו, שם אביו גילו וכתובתו. כנראה חשב שנכנס לאחת מרשויות השיפוט או המא־סר, להן היה רגיל.

שאלתיו לשלומו, וביקשתי שיס־פר לי על בעיותיו ובקשותיו. סי־פורו היה קצר ומדהים. „מילדות אני גונב... התפרצתי למאות בתים, מכרתי זהב ותכשיטים שהייתי קו־רע מצוואר של נשים וזקנות... עסקתי בסרסרות לרכוש גנוב, ב־פעם האחרונה ישבתי בגלל אונס... אני מכור לסמים, איזה שאתה רו־צה. אני מזריק הירואין." ...המתנ־תי איפוא תוך הקשבה לדעת מה בקשותיו לשיקום. כשסיים חלא את דבריו, ואף הניח על שולחני סידרת בקבוקים וגלולות, שעל־פי עדותו הם סמים, השתתק לרגע להגברת הרושם ואמר: „אני רוצה בסטה בשוק."

תבורי ענה לו, שאין דוכנים פנויים והוא מוכן לעזור לו באי־בחון, בשיקום ובמציאת־עבודה. חלא סירב לקבל את ההצעה, וציין שאם תבורי לא יתן לו דוכן בשוק הוא יחזור לעיסוקיו הקודמים.

חלא יצא מלישכת ראש־העירייה ופתח בשביתה בפתח בניין ה־עירייה.

המשיך תבורי בסיפורו:

עברו מספר שעות, ומכובדנו צריך לקיים את צרכיו. כמורגל בחברתו, הוא מרוקן את שלפוחי־תו בפתח הכניסה לעירייה. מוזמנת מישטרה. מופיע שוטר ומנהל איתו שיחת־רעים ומסתלק (השוטר). כ־עבור זמן מחליט מכובדנו להוסיף לסביבתו את שאכל בבוקר. הוא מקיא במקום שכיבתו. מוזמנת מי־שטרה. מופיע שוטר ומנהל איתו דו־שיח ומסתלק (השוטר).

אחרי שתבורי פנה בשעות ה־ערב למפקד המרחב, בא למקום מפקד מישטרת פתח־תיקווה ושיכ־נע את חלא לעבור ולשבות במי־דרכה שמול בניין העירייה.

ביום השישי אחרי הצהריים הוא העתיק את מקום שביתתו לפתח ביתו של תבורי. רק אחרי שתבורי איים כי ייפנה למפכ"ל המיש־טרה, הורחק השובת על־ידי מיש־טרת פתח־תיקווה.

אך חלא לא הסתפק בכך.

המשיך תבורי:

את כתובתי הפרטית ומיספר ה־טלפון שלי פירסם ברבים, והוסיף בקשה להטרידני בבית. הטלפון מצלצל כל היום. כבר היו שלושה־ארבעה איומים על חיי. מה שמח־זיק אותי, הוא הידיעה שבמדינת־ישראל יש חוק, וכאן לא יורים ולא זורקים רימונים. ולכן אני שקט ואני עומד בחזית השמירה על זכויותיך, האזרח.

סיומו של המיכתב מרגש ביותר. כותב תבורי:

יכול להיות שיום אחד הוא יתרגז, ואולי גם חבריו, והוא יפגע בי. אולי יירה בי. בוודאי יבואו המונים להדליק נר בכיכר העיריה...

אם הוא יבוא לביתי, אגן על מישפחתי בגופי. אולי אפילו אפנה אליכם לעזור לי. בלית־ברירה, ית־כן שאחליט להפגין ליד בית ה־מישטרה. האם תירצו לשבת איתי שם?

אך גם לחלא יש מה לומר. אחרי פירסום מיכתבו של ראש העירייה, הוא סיפר שלפני שש שנים היה לו דוכן בשוק. אחרי שנאסר, בגין עבירה קודמת, לקחו ממנו את ה־דוכן. לדבריו, הוא לא יכול לעבוד בשום עבודה אחרת, והוא החליט שלא לוותר. הוא מריץ מיכתבים לראשי־המדינה וממשיך לשבת מול בניין העירייה, ומספר בלשון ציו־רית על עברו השחור.

מעצבת כדת וכדין

חווה שלמן, מעצבת האופנה הדתית (מימין בתמונה) אינה מערבת אמונה ומיקצוע, ומוכיחה זאת בדגמיה

„ראיתם את המיני הזה, ואת המחשוף ההוא? לא תאמינו מי עיצבה אותו! הדתיה ההיא!" ליחששו כמה צופות והצביעו לע־ברה של חווה שלמן. „ממש לא יאומן שהיא מסוגלת לעצב דגמים שכאלה!"

חווה שלמן, אשה עדינת מראה בת 35, נשואה ואם לשלושה יל־דים, לבושה בצניעות. קשה ל־שייך אותה לקולקציית ביגדי־ה־עור המרהיבה שהיא עיצבה בסג־נון ספורטיבי, פונקציונלי, ועם כל סממני האופנה האחרונים.

חווה מגדירה עצמה כמסורתית. היא שומרת על כשרות, אינה נו־סעת בשבת, ילדיה מתחנכים ב־בית־ספר דתי ומדי שבת ובחגים היא מבקרת בבית־הכנסת. „אני לא אוהבת להשתמש במילה דתית, כי דתית זאת אחת שהולכת עם פאה ולא לובשת מיכנסיים, ואני לא כזאת," היא אומרת.

איך מתייחסת חווה למיקצועה? „אין שום קשר בין אמונה ובין המיקצוע," משיבה חווה. אני מסו־גלת לעצב כל דבר. אין לי מעצו־רים. ההבדל היחידי הוא, שאני לא אלך בבגד חשוף. אני מעצבת רק דברים שאני אוהבת, אבל אני יכולה לאהוב דבר־מה ולא ללובשו. אם קו מסויים אינו מוצא חן ב־עיניי, בלי קשר לצניעות, פשוט לא אעצב אותו."

המורה היתה בהלס

חווה גדלה בתל־אביב וסיימה את האוניברסיטה העברית ב־ספרות אנגלית ותרבות צרפת. ב־ילדותה, בבית הוריה, היא נשמה אופנה: „הורי עסקו בשמאטע ביזנס, וזה עסק מישפחתי. גם הדודים והדודות עסקו בכך." אבל הוריה רצו שבתם תהיה מורה או גננת. חווה נזכרת כי כאשר היתה בת 14, באה בוחנת פסיכוטכנית לבית־הספר הדתי שבו למדה, ו־ערכה מיבדקים לכל התלמידות. לשאלה באיזה מיקצוע תבחר ענ־

תה חווה: מעצבת אופנה. מורתה, שהיתה אשת רב, היתה בהלם. „לפני 20 שנה, לחשוב על מיקצוע כזה ולכתוב דבר שכזה, היה כמו לכתוב שאני רוצה להיות נערת טלפון.”

המורה קראה בדחיפות לאמה של חווה, לייעוץ, ויחד החליטו פשוט להתעלם מהעניין. את ה־סיפור הזה סיפרה האם לחווה רק כשסיימה את בית־הספר התיכון.

אפילו לא אהבתי עור ולא היה לי בגד אחד מעור.”

התגובות על הקולקציה היו חיו־ביות ומרנינות, המחמאות שפעו וההזמנות גדלו. „היום אני יכולה לומר בפה מלא שאני מרגישה ש־הצלחתי, שאני שוחה בעור. פעם ייצרו רק ז'קטים ומעילים מעור, היום עושים הכל — חצאיות, מי־כנסיים, שמלות ואפילו ביגדי־ים. האפשרויות הן ממש בלתי־מוגב־

עם הבוסית מינה צאלים, שקירבה אותה לאופנת העור. לפני שנה, כשנכנסה חווה לשטח עיצוב בגדי־העור, היו לה רגשות מעורבים. „עד אז לא אהבתי עור, ולא היה לי אפילו בגד אחד מעור. היום אני אוהבת את זה.” בתמונה מימין למעלה: חווה שלמן וזיווה נצר. „אין שום קשר בין אמונה ובין המיקצוע,” אומרת חווה. „אני מסוגלת לעצב כל דבר. אין לי מעצורים.”

רק אחרי שחווה סיימה את לי־מודיה באוניברסיטה והתחתנה, היא התחילה ללמוד אופנה, ועבדה כמה שנים במיפעל לביגדי־ילדים. לפני כשנה חל מיפנה בחייה. ב־המלצתה של הדוגמנית לילי קפון היא נפגשה עם מינה צאלים, בע־לת חברה לביגדי־עור.

„לילי עשתה את העבודה, וממש דחפה את מינה שתיקח אותי. מי־נה הימרה עלי, למרות שלא היה לי שום מושג בעור. נכנסתי לסי־פור עם רגשות מעורבים. לא הייתי ממש שלמה עם עצמי. רצי־תי לעשות כמה דגמים כדי שאוכל לראות את התוצאות, אבל כבר בדגם הראשון נדלקתי על העור. לפני כן לא רק שלא עסקתי בעור,

לות, וזה מה שעושה את העבודה למעניינת. היום מתייחסים לעור כמו לבד, כשהפלוס הוא שבעיצוב בעור אפשר להיות יותר נועזת, משום שהמחיר גבוה יותר ומצ־פים ממך למשהו מיוחד.

„חל בי שינוי אישי מאז התחל־תי לעצב, ובפרט אצל מינה. בעי־קרון אני מאוד מופנמת וביישנית, אך במיקצוע הזה אי־אפשר להי־שאר כזאת לנצח. מוכרחים להת־פתח עם המיקצוע, גם אם זה כולל חשיפה אישית, ויתור על עקרונות, ואפילו שינוי דפוסי התנהגות מסויימים. לדוגמה אני לא אוהבת מועדונים, אבל אם מתקיימת שם תצוגה שלי, אני הולכת. אבל אני לא אוהבת כשקוראים לי לבימה,

שליץ במיני „לא תאמינו מי עיצבה אותו,” ליחששו כמה צופות והצביעו לעבר חווה, המעצבת המסורתית. „אני מעצבת רק דברים שאני אוהבת,” אומרת חווה, „אני יכולה לאהוב בגד, אפילו חושפני, אלא שלא אלבש אותו.” **צילומים: דרורה זיכרוני** ■

מציגים אותי ומוחאים לי כפיים.”

דני, בעלה, בעל־חנות לתכשי־טים, הולך איתה לאורך כל הדרך. הוא מעודד וממריץ, מבין ועוזר בטיפול בילדים ובסידור הבית. „אנחנו מכירים מגיל 15 וחצי,” מוסיפה חווה בחיוך מאושר.

חווה נוסעת פעמיים בשנה לי־חו"ל, לתערוכות הפרט־אה־פורטה, אך משתדלת תמיד לקצר בשהותה. „חו"ל מעורר קצת בעיות. בשבת אני לא נוסעת, ואם יש תערוכה בשבת אני הולכת ברגל או נאל־צת לוותר עליה. בעניין האוכל אני פשוט לא אוכלת בשר בחוץ, רק סלטים. לאחרים זה נשמע כמו הקרבה מאוד גדולה. לגבי זה לא כך.” **אורנה גלזן** ■

כיפות במישפחה חשיפה אי־שית זה חלק מהמיקצוע, מנסה להסביר הבעל, דני, לאשתו, שאינה אוהבת להצטלם. בתמונה: חווה עם שלושת ילדיה.

בתמונה משמאל: אחרי תצוגה מוצלחת ויתרה חווה על עקרונותיה והסכימה להצטלם עם כמה דוגמ־ניות, ביניהן (כורעת) חברתה הטובה לילי קפון. מימין: זיווה נצר בחליפת־עור שעיצבה חווה שלמן.

סרבן־השרות בלבנון, יפתח שביט, שוחרר מן הכלא הצבאי (משמאל) ומספר על חוויותיו מאחרי החומות

„על כלא 6 עולה ירח, אם תסרב, תהיה אורח!"

„זאת תעמולה פוליטית," אמרה הסוהרת יוספה, כשהיא אוחזת בידה את הצינצנת שהיתה לי באוהל. זו היתה מנורה שראשה „גולח" ועליה נכתב בטוש שחור יש גבול! בעברית ובאנגלית.

כאסיר פוליטי, אשר נדון למאסר על סירוב לשרת בלבנון, ידעתי, כמובן, שתעמולה כזו אסורה בכלא הצבאי. „זו לא תעמולה," אמרתי, „זו צינצנת." „זו לא צינצנת!" ענתה, „כתובה על זה סיסמה."

„מה את מתכוננת לעשות אתה?" שאלתי.

„קודם נראה מה תכתוב עלי בעיתון," היא ענתה, „אחר־כך אחליט..." היא התייחסה לכתבה שהופיעה כבר על סרבן־גיוס שקדם לי, אמיר תדהר (העולם הזה 2363).

אני דן אותך ל־21 ימי מחבוש

התייצבתי לשירות המילואים האחרון בסוף חודש דצמבר. ידעתי שהפעם לא אצא לשטח. כחבר בתנועת יש גבול כבר הודעתי בעבר שלא אשרת בלבנון. כשראיתי את צו־המילואים ועליו הנוסח „שמ"פ בצפון," תיארתי לעצמי שהפעם זה יגמר בכלא. מעולם לא הייתי בבית־סוהר. חששתי להיכנס לשם. מעולם גם לא סירבתי פקודה בצה"ל. אבל המילחמה הנפשעת והכיבוש המרושע הובילו אותי הפעם להחלטה ש„יש גבול".

כשהגעתי ליחידה, ביקשתי מקצין־המילואים שלא לשרת בלבנון מטעמי מצפון. הקצין הסביר לי שיש בעיה עם מיספר מתגייסים נמוך. היה עליו לספח חיילים בעלי המיקצוע הצבאי שלי למישטרה הצבאית במחנה־הריכוז אנצאר ולהיל־אספקה ביחידה עורפית בלבנון. הוא הציע שלא אשלח לאל־אנצאר אלא ליחידה ה„עורפית": „כך לא תהיה במגע עם הד אנשים שאני מבין שאינך רוצה להיות במגע איתם, והבעיה המצפונית שלך תיפתר."

הוצבתי רישמית באותה יחידה „עורפית", שבסיס־האם שלה נמצא באיזור תל־אביב. התייצבתי שם וסירבתי לצאת ללבנון. קצינת־הקישור, סרן חביבה, אשה מסורבלת ומרת־נפש, החליטה למצות עימי את הדין. היא התקשרה לחלונות גבוהים יותר, ואחרי כמה שעות המתנה הורתה לי לכתוב מיכתב לשליש הראשי ובו בקשה שלא לשרת בלבנון.

מפי אנשים הנמצאים בקשרי עבודה עם חביבה הנ"ל, שמעתי בימים הבאים (שאורתם ביליתי בעבודות אפסנאות ותורנויות שמירה) סיפורים אשר עירערו את אמוני באמות המידה המוסריות שלה. ארבעה ימים לאחר שגוייסתי נקראתי למישרדה, והיא הודיעה לי כי השליש הראשי החליט לשפוט אותי. היא אמרה שתשפוט אותי בעצמה. ראיתי, אגב, את המיכתב מהשליש. נאמר בו כי „על החייל לשרת על פי צרכי צה"ל." מישפט שניתן לפרשו כפי שרוצים.

מישפטי נוהל באופן די מוזר: תוך כדי שיחה בינינו היא אמרה: „מעכשיו זה מישפט. האם אתה מוכן להישפט בפני?" אמרתי שכן. „אבל אני לא מוכנה לשפוט אותך," היא אמרה, „ואני מעבירה אותך למישפט אצל קצין־שיפוט בכיר."

הסברתי לקצין־השיפוט הבכיר את מניעיי. אמרתי שאני מתנגד למילחמה מראשיתה, מילחמה אשר במהלכה בוצעו מעשים אשר אינני מוכן להיות שותף להם. הסברתי, שלדעתי גורמת מילחמה מיותרת זו נזקים חמורים לסיכויי השלום, לקשרים הבינלאומיים, לדמוקרטיה, לחברה ולכל־כלה של מדינת ישראל.

אין זו מילחמה על קיומנו, אמרתי, ולפי דעתי, בשעה זו חייב כל פטריוט ישראלי אמיתי להתנגד למילחמה בכל דרך אפשרית. עכשיו אתה שופט אותי, ציינתי, אבל יבוא יום וההיסטוריה תשפוט את שנינו...

באלאדות מכלא 6

שיר האוירון — מהדורת הסרבנים

לא נחזור בתור ארון
לך אתה אדון שרון
תוכניתך עוד נשבש
בואו ונשב בכלא שש.

* * *

מילחמתי הקטנה

מילחמתי הקטנה כבר כימעט בת שנה
קיבלתי אותה מרפול במתנה
מילחמתי הקטנה היא נורא משונה
קוראים לה שלום והיא כלל לא עונה
קוראים לה ליבי
ליבי ליבי ליבי
והיא של ליב"י
ליב"י ליב"י ליב"י...

* * *

שניים קצינים

שניים קצינים וצבא גדול
עמדו בשאתילא וראו הכל
בא שופט חקר אותם וזה הכל
שניים קצינים לצבא גדול.

* * *

במדינת הגמדים

במדינת הגמדים
רעש מהומה
הצבא לבוש מדים
יוצא למילחמה
ובראש הגדוד צוהל
הפושע אריאל
מגפיים הוא נועל
שאלות הוא לא שואל
לה־לה־לה־לה...

* * *

בהאחזות כלא שש

על המאהל כוכב זורח
על כלא 6 עולה ירח
אם תסרב — תהיה אורח
דע — מפה כבר איש אינו בורח
איזו מין שלווה
ולא עושים שום דבר
איזו מין שלווה
ועוד שבוע עבר...

* * *

הימים חולפים

הימים חולפים שנה עוברת
הימים חולפים שנה עוברת
אבל המילחמה אבל המילחמה אבל המילחמה
עוד לא נגמרת...

„אני דן אותך ל־21 ימי מחבוש בפועל,״ הוא אמר.

„אני מודה לך מאוד,״ אמרתי, ובירכיי רעדו.

למען הסדר הטוב

קיבלתי מצה״ל רכב צמוד פלוס נהג, ויצאנו בדרך אל הכלא. הנהג, חייל מבסיס האספקה, היה נוכח בזמן המישפט. כשיצאנו משם הוא אמר לי: „ואללה, שיחקת להם אותה בנאום כמו מהכנסת.״

על שערי הכלא מתנוססת באותיות של קידוש לבנה הסיסמה אשר לאורה חונכו דורות של לוחמים: „המישטרה הצבאית — למען הסדר הטוב.״ בשהותי בכלא הגיעה לאוזניי עדות מהימנה הנוגעת לאחד השבויים הסורים המוחזקים בידי צה״ל. שבוי זה, כמו מאות השבויים האחרים, מוחזק תחת פיקוחם הנאמן של אנשי המישטרה הצבאית. הם „לימדו״ אותו לדקלם בעברית את הפיתגם רב ההשראה: „המישטרה הצבאית — למען הסדר הטוב...״

קורט וונגוט באפסנאות

דוכן ארוך, שלאורכו יושבים פקידי הכלא. עליך להוציא כל מה שיש לך בכיסים. כסף, סיגריות „לבנות״ (בעלות פילטר), 3 אסימונים, שמפו, פותחן קופסאות, וכו׳ — מזכיר קצת את סצינת הפתיחה של האחים בלוז. אחר־כך מגיעים לאפסנאות ומקבלים קיטבג, 4 שמיכות, 2 מססינג, 2 כפות, 2 כוסות, 1 מעיל, 1 סוודר. על הקיר תלויה רשימת החפצים האמורים להימצא בקיטבג. מתחת לרשימה הוסיף מישהו בכתב־יד: „1 קלדון...״

באפסנאות, מקום העבודה הקבוע שלי בשלושת השבועות הקרובים, רשומים על הקירות פיתגמים וסיסמות. למשל: „מוטב לאבד חיים בן רגע מאשר לחתום קבע.״ „טוב להיות עשיר ובריא מאשר עני וחולה.״ ולצד כל אלה, מתוך אמא לילה של קורט וונגוט ג׳וניור: „אנו מה שאנו מעמידים פנים שהננו. על כן עלינו להיות זהירים בדבר שבו אנו מעמידים פנים.״ על החתום: דויד דויד.

עובדים לפי הספר

באחד הימים כינסה קצינת התרבות את האסירים כדי להעביר הרצאה תחת הכותרת: „גבורה יהודית.״ היא דיברה על טרומפלדור ואחרי כמה מילות פתיחה ביקשה מהאסירים לענות על השאלה: „מהו המיתוס של תל־חי.״ שקט מתוח (יש ביטוי כזה בצה״ל). הצבעתי ואמרתי שהמיתוס „טוב למות בעד ארצנו״ הוא מיתוס פאשיסטי ושילטון המפיץ מיתוסים מהסוג הזה הוא שילטון בעל מוטיבציה פאשיסטית. השקט נעשה מתוח עוד יותר. היא שאלה מדוע אני חושב כך. אמרתי שעל פי תפיסתי הדמוקרטית, מדינה היא מיסגרת שתפקידה להעניק שירותים לאזרח ואילו על פי התפיסה הפאשיסטית, תפקידו של האזרח לשרת את המדינה, ויעודו העליון — למות למענה.

איש יש גבול, סגן זאב גביש, הצביע וקיבל את רשות הדיבור. „זה בעצם מה שהממשלה הנוכחית עושה,״ אמר זאב. „טוב למות בעד ארצנו!״ הצבעתי ואמרתי כי בכך אין הממשלה נאמנה למיתוס של טרומפלדור, מכיוון שהוא אמר לעצמו „טוב למות בעד ארצנו״ ואילו הממשלה הזו אומרת „טוב שהאחרים ימותו...״ תוך 10 דקות פוזרה „אסיפת הבחירות״ והקצינה הפנתה לעברי אצבע מאשימה: פוצצת לי את השיחה!

יומיים מאוחר יותר התקיימה הרצאה של רב הכלא. אמרתי להם שזו כפיה דתית ושאני מסרב להשתתף בהרצאה. למחרת אמרה לי יוספה, סוהרת שמנמנה ואימתנית, כי הרצאות אלה הן חובה ושללכת אליהן זו פקודה. „אם זה לא מוצא חן בעיניך — אתה יכול להגיש קובלנה.״ רמזתי על כך שיש שיטות יעילות יותר מהגשת קובלנה צבאית. „כן, אני מכירה אתכם״, היא אמרה. „קראתי מה שאמיר תדהר כתב בהעולם הזה (הסורהרת עם המגפיים — זה עליה).

„אני מתארת לעצמי שאמיר עוד יחזור הנה,״ היא אמרה. „אבל אני לא אתנקם בו. אנחנו נתייחס אליו כמו אל כל אחד אחר כי אנחנו עובדים לפי הספר ואנחנו גאים בכך...״

כשהגעתי ערך לי סרבן המצפון ג׳ ו׳ — ירושלמי גבה קומה ועליז — קבלת־פנים: סנדוויצ׳ים עם ריבה וסרדינים. הייתי רעב עד כדי כך שהצלחתי לאכול אותם. אנשי המילואים בכלא גרים באוהל. החבר׳ה שמגיעים לשם מהווים ייצוג נאות של שכבות האוכלוסיה: בני עיר ובני קיבוץ, מושבניקים, אנשי עיירות־פיתוח ובני שכונות.

רוב החבר׳ה יושבים על נפקדויות. תוך זמן קצר מתפתחת סולידריות מלאה בין כל האסירים. המון ויכוחים פוליטיים. מהרגע הראשון אתה נדרש להסביר את העמדה שלך. באוהל שלי שרו כל לילה לפני השינה את שיר האוירון ושירי־מחאה אחרים.

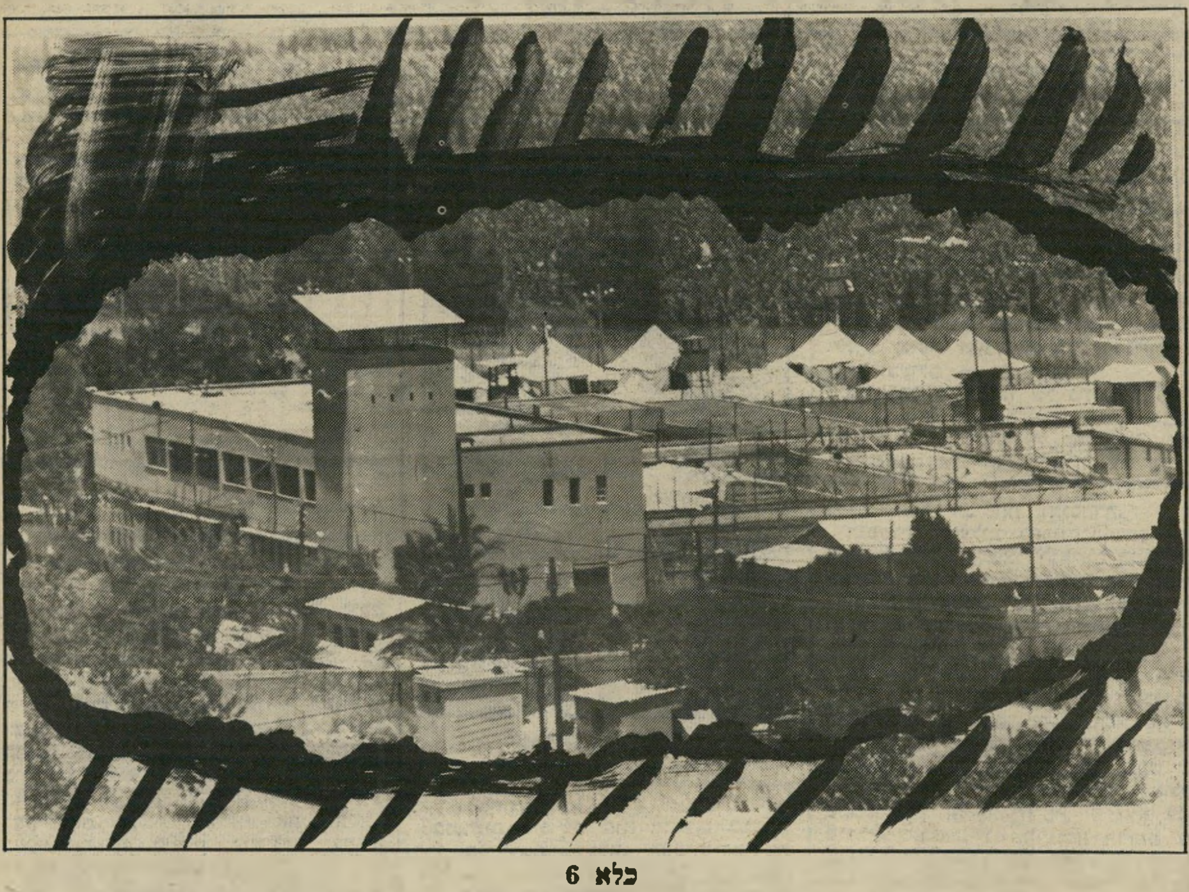

כלא 6
קבלת פנים עם ריבה וסרדינים

אוהל הסרבנים

כדאי לציין שעמדות אסירי־לבנון זכו להערכה דווקא בין החיילים שהשתתפו במילחמה. אתה שומע גם סיפורים מסמרי־שיער.

כמעט כל החבר׳ה שישבו בכלא, נפשם נקעה מהמילחמה המטורפת הזו. חבר׳ה טובים. באחד האוהלים השכנים גרו אנשי צבא־הקבע. היו שם שני רס״רים ממישמר־הגבול, שנעצרו על חשד לעבירות מהתקופה של תחילת המילחמה. בגלל עיכובים שונים ומשונים בהכנת מישפטם, הם ישבו בכלא קרוב לחצי שנה ללא מישפט.

באוהל הקרוב לנו התגוררו האסירים הקצינים. כשבאתי לשם, קראו לאוהל הזה „אוהל הנרקומנים,״ כי חלק מיושביו נשפטו על עבירות סמים. כמה פעמים ביום עומדים כולם למיסדר ליד האוהלים. מול כל אוהל יש כתובת אבנים מסויידת לבן, המעידה על יושביו. מול האוהל שלי היה כתוב: מילואים. מול אוהל הקצינים: קצינים.

בשבוע השני למאסרי שהו באוהל הקצינים רק קצין המישטרה הצבאית זאב גביש, וסמיר חסוקאי, צ׳רקסי שנידון לשנה על סירובו להשתתף במילחמה. שניהם אנשי יש גבול.

מישהו שינה את כתובת האבנים מקצינים לסרבנים. מעניין שאף אחד לא שם לב לכך שהכתובת אינה תיקנית. על פי הידוע לי — עד כשבועיים אחרי

(המשך בעמוד 64)

שביט (מימין) בהפגנה נגד הרמטכ״ל במישפט הטירמזר
שיר האווירון כל לילה לפני השינה

נמר של נייר

אליל־זמר גוסח קושינסקי ✱ חפר + שמר. מגיעים לקו־הגמר ✱ קו־אדום על לבנון ✱ המיקטרת המעופפת ודבשת המתוסכל ✱ מין ושירה בכפיפה אחת ✱ הלית מכה שוב

תרגום

תהילה

בשנים האחרונות הפכו ספריו של הסופר האמריקאי ממוצא פולני **יז׳י קושינסקי**, למקובלים במדף־הספרים המתורגמים לעברית. אחרי הציפור הצבועה, להיות שם, צעדים ופגישה עיוורת הגיע תורו של מכונת־מישחק •, שחברו בו כל המאפיינים של סיפרי קושינסקי.

גיבור מכונת־מישחק הוא **גודאר**, כוכב רוק, אליל־זמר הבוחר להתבודד מעיני מעריציו. באולפניו הפרטיים, בחווה, במידבר דרום־קליפורניה הוא מקליט את שיריו. גודאר אוגר את רווחיו בשווייץ, ושומר על דמות אפופת מיסתורין. עלילת הרומן מתמקדת במזימתם של תלמידת בית־ספר למוסיקה ג׳וליארד, **אנדריאה**, ומלחין נשכח בשם **פטריק דומוסטרוי**, לאתר את גודאר ולחשוף את זהותו. במכונת־מישחק ממשיך קושינסקי במסע בדיקת האכזריות האנושית.

במכונת־מישחק הוא מביא בכמה רבדים את סיפור הקאריירה־לשעבר של דומסטרוי כמלחין, המתפרנס כעת מעבודות מזדמנות כמלווה בפסנתר בבארים של ברונקס. דומסטרוי, במסע חיפושיו אחרי גודאר, עובר דרך דיסקוטקים, אולפני הקלטה, פסנתרניות בית־הספר ג׳וליארד המחפשות תהילה, עד שהוא מגיע לפיתרון התעלומה.

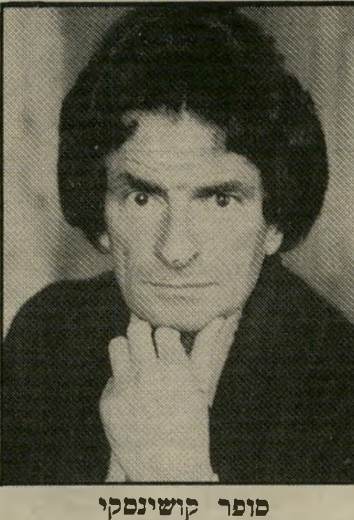

סופר קושינסקי
מילחמת פרים: אשה גבר

בראשית חיפושיו הוא מתאהב במעבידתו המטורפת, בצלת הסטיות־המיניות שכל־כך אופיניות לספריו של קושינסקי, ועד מהרה הוא נצמד ל**דונה**, פסנתרנית כושית, הזוכה בתחרות לנגינת **שופן** בווארשה, ומותש אחרי תגליתו על זהותו של גודאר, שאינו אלא בנו של מפיק התקליטים, שבעבר הרחוק הפיק את תקליטיו של דומסטרוי.

מכונת־מישחק הוא עוד אחד ממסעותיו של קושינסקי אל חלום האלימות האמריקאי, שבדומה לכל מהגר הוא שואף להתעלות בתיאורו גם על האמריקאים שבסופרי אמריקה. קושינסקי יוצר במכונת־מישחק, בדומה לשאר ספריו, השוואה בסדר־גודל של מילחמת־פרים לעימות הנצחי שבין גבר ואשה, והוא אף כותב: „כאשר הפר תשוש, לבסוף, וראשו שחוח, רק אז מניף המטאדור — כאשה דחויה המבקשת לנקום באהובה הבוגד — את החרב ונועץ אותה בנקודה הפגיעה ביותר בעולם — לב הגבר.״

אין ספק כי דמותו של גודאר במכונת־מישחק היא בבחינת הצגת שני חצאים סותרים של אישיותו של קושינסקי עצמו. הוא מעמת שני חצאים אלה, את הישות הצעירה ושוקקת־החיים, מול הישות המזדקנת, חסרת־הביטחון והנפחדת.

הנפשות הפועלות במכונת־מישחק אפופות־מין, בדומה לשאר הנפשות המופיעות בספריו, כאנדריאה, ש„ארונה היה תיבת־תענוגות מובהקת של כלים סכסואלים וביסכסואלים, כפי שראה דומסטרוי במידה של פליאה...״

מכונת־מישחק הוא גם בבחינת רומן־בלשי, המוליך את הקורא אל ניבכי מוסיקת־הפופ של אמריקה, לנוכח שקיעת המוסיקה הקלאסית, בתיאורים מוסיקליים רבי־בקיאות. זהו מסע אל תוך הנפש של ארצות־הברית, של בן־המהגרים מפולין, שכבש ארץ זו. מכונת־מישחק הוא ספר מומלץ לקריאה. גם תרגומה הרהוט של **עתליה הרכבי**, שם לא מוכר עדיין, הופך ספר זה קריא יותר משאר תרגומיו של קושינסקי לעברית.

• יז׳י קושינסקי — מכונת־מישחק; עברית: עתליה הרכבי, הוצאת עם עובד; 295 עמודים (כריכה רכה).

תיעוד

בדם ואש

סידרת הסיפרונים קו אדום בעריכת גיורא רוזן ובהוצאת הקיבוץ המאוחד, הפכה במהלך השנה לסידרה פוליטית ממדרגה ראשונה. בסידרה זו ראה אור החודש הקובץ מילחמת־לבנון בין מחאה להסכמה •.

בקובץ משתתפים בין השאר **יצחק בן־אהרון** („לבנון כדם ואש״); **יצחק רבין** („אשליות מדיניות ומחירן״); **מתי שטיינברג** („מגמות ותמורות באש״ף); **אלוף הראבן** („מדינה יהודית שעיקרה הכוח?״); **דן הורוביץ** („המילחמה בה נשבר הקונסנזוס הלאומי״) ו**אברהם בורג** („אנו מאשימים״).

המאמרים מעניקים מימד עומק למרכיביה השונים של מילחמת־לבנון, כמו הפרק הרמטכ״ל שקם על יוצרו מאת **אמיר אורן**, או מגמות ותמורות באש״ף מאת **מתי שטיינברג**. גם רשימתו של **אלוף הראבן** מדינה יהודית שעיקרה הכוח? מפענח כמה מהמיתוסים של מלחמה זו, ביניהם מיתוס הטירור („1980 — הרוגים מפעולות טרור בארץ: 10. הרוגים בתאונות־דרכים: 434. 1981 — הרוגים בפעולות טרור בארץ: 8. הרוגים בתאונות־דרכים: כ־400. 1982 — הרוגי צה״ל במילחמה בלבנון: 450״); מיתוס שלום הגליל; מיתוס מיצבורי הנשק העצומים. גם הפרקים על מרכזיות הכוח בזהותה של ישראל והפליסטינים: עם חלש שתדמיתו מיפלצתית מרתקים למדי.

דן הורוביץ, ברשימתו המילחמה בה נשבר הקונסנזוס הלאומי, מוליך את הקורא אל: הקונסנזוס וסף האמינות.״ אחרון המאמרים, מאמרו של **אברהם בורג** אנו מאשימים, מביא מעולמו של אחד מראשי המוחים בארץ מאז המילח־

• מילחמת לבנון — קובץ; סידרת קו אדום; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 177 עמודים (כריכה רכה).

החוויה הישראלית

„פרס ישראל״ ומיצעד־הפיזמונים המאוזן

הגועל־נפש התרבותי של ממשלת־ישראל הגיע באחרונה להישג חדש, עוד הישג ברשימת ההישגים של רידוד התרבות הישראלית אל מי־האפסיים של הפופוליזם השילטוני של **מנחם בגין** ובוריו. את מקומם של פרופסורים, שזכו בעבר הרחוק בפרס ישראל עבור הישגים יוצאי־דופן, המיר שר־החינוך־והתרבות **זבולון המר**, בפיזמונאים. ההודעה על הענקת הפרס לתמלילנים **נעמי שמר** ו**חיים חפר**, בשותפות עם המלחין **משה וילנסקי** — ניתנה באחרונה.

בעוד שלגבי משה וילנסקי, שהוא מלחין מחונן, בעל איבויות מוסיקאליות רבות שהעניקו תרומה משמעותית ביותר לתרבות המוסיקה בישראל, יש הצדקת־מה בזכייתו בפרס ישראל, הרי שזכייתם של שמר וחפר בפרס זה מעידה על אותו פופוליזם של ממשלת־ישראל של ראשית שנות ה־80.

נעמי שמר, שהפכה השנה לביגמיסטית של כלת־פרסים על „שירתה״ (כפי שוועדות־השופטים מכנות את תמליליה) כאשר זכתה לפני כחודשיים בפרס ז׳בוטינסקי ועכשיו בפרס ישראל, זכתה בשני פרסים אלה לא בשל תרומתה כתמלילנית, אלא בשל עמדותיה הפוליטיות הניציות־קיצוניות, עמדות שהפכו אותה לאחת מן הבודדות שבין „אנשי הרוח״ התומכים בממשלת־ישראל הנוכחית (בחברותא עימה מצוי ברשימה זו בעלה, עו״ד **מרדכי הורוביץ** מחבר קירקס הפרעושים).

מאחר שאמרכלי מישרד־החינוך־והתרבות מודעים לרגישות הציבורית בנושאי תרבות, ובעיקר בשאלת כיבודים תרבותיים כמו פרס ישראל, הם החליטו להעניק את הפרס במקביל לתמלילן חיים חפר, על־מנת לשמור על ה„איזון העדין״ בין ימין־ושמאל, במהלך מיצעד הפיזמונים של טקס הענקת פרס ישראל, ביום העצמאות הקרוב.

תמלילנית שמר
ביגמיסטית של פרסים

קרדום לחפור בו. לא פחות בזוי מנעמי שמר, ומחלקה ברידוד התרבות הישראלית הוא חיים חפר, שהפך את הפינג׳אן, הפלמ״ח, הנוסטאלגיה, גיבורי תש״ח, הפלמ״חניק מחפש (ומצא) את המחר, עט־להשכיר של **יגאל אלון** המנוח, פיזמונאות פוליטית להשכיר — לתרבות ישראלית.

כל שנותר לכותב שורות אלה לעשות, הוא לצטט מתוך המקאמה של חפר מיוני 1967, על מילחמת ששת הימים: „חזק, מהר, ובאופן אלגאנטי: **„אלגאנטי זה חיל־האוויר ✱ שמטוסיו הנקיים, המבריקים והמצוחצחים ✱ מסתירים בכנפיהם רקיטות ותותחים ✱ והם בדייקנות על האוייב נחים ✱ וחותכים בו כמו בסכין מנתחים ✱ שבבוקר אחד של אייר, טרם אור ✱ הם יצאו את כוחות האוייב לשבור ✱ וכדרך אצילים, בלי שום שיח ושיג ✱ כל טייס בחר לו מטפולוב, או סוחוי או מיג ✱ או סתם איזה טנק או תותח בדרך ✱ וכל פגיעה היא בול ולא פגיעה בערך ✱ והם רוקדים בלט אווירי מזהיר ✱ בשמי דמשק ורבת־עמון וקהיר ✱ ובאמצע המילחמה הקשה**

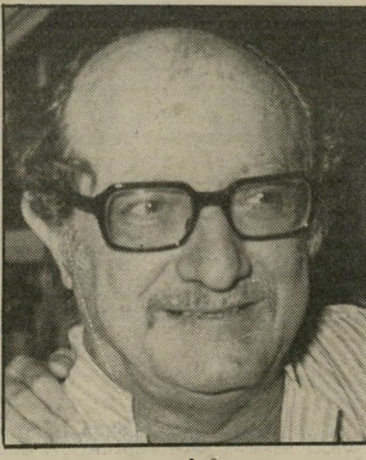

תמלילן חפר
פיזמונאי להשכיר

✱ הם עוד אומרים ,תודה׳, ,סליחה׳ ו־,בבקשה׳...״

אכן, גם זה מוסר אלוהים, כמאמר המשורר, וראוי התמלילן חיים חפר לעמוד כבן־זוגה של נעמי שמר, בטקס מיצעד הפיזמונים המאוזן של פרס ישראל תשמ״ג.

מה, ובנו של שר־הפנים („אך האמנם אנו הכנסנו את הוויכוח הפוליטי לצה״ל? ומי אם לא הרמטכ״ל הצהיר באוזני חיילים שמילחמת־לבנון היא המילחמה על ארץ־ישראל וזו גם המילחמה על יהודה ושומרון? ומדוע ייאסר עלי לטעון במ־הופך: כי המערכה על הגדה המערבית בעשור האחרון היא שהובילה למילחמת לבנון? ואם שר־הביטחון משמש במהלך המילחמה כמפקד צבאי, כלום ייאסר עלי לבקר את פעולותיו — כחייל וכאזרח גם יחד, לבל יערב את התחומים שבין צבא ומדינה...״

מילחמת־לבנון בין מחאה להסכמה הוא סיפרון ראשון על מילחמת־הלבנון, והוא יוצר את הרושם, שבדומה למילחמות קודמות, לא תביא מילחמה זו אלבומי ניצחון, אלא ספרים מעמיקים וגלויים כמו זה, ספרים שיביאו את הקוראים להבחין בדרך הנלוזה של בדם ואש יהודה קמה, בדם ואש יהודה תיפול, דרך שאליה מוליכה הממשלה הנוכחית.

מקור

מגדופיליה

בשירו איזה סקסאפיל יש למשוררים זקנים כותב המשורר **דויד אבידן** בין השאר: „הכרח הנקמה המשכרת על שנות התענוג הנמהרות והנכאבות, / שהחישו, לפי דרכן, את קיצן האחר והבנאלי.״ איני יודע למי כיוון אבידן את שורות שירו, שראה אור בראשית שנות ה־60. שורות אלה עלו בראשי למיקרא סיפרו האחרון (בינתיים) של הסופר הוותיק **אהרון מגד** הגמל ה־מעופף ודבשת הזהב*, שראה אור ב־אחרונה.

מגד לא הצליח בסיפרו זה, המתאר, לדיברי עטיפת הספר „יחסי שכנות בין סופר למבקר, בין ספרות לביקורת, בין מציאות לספרות...״ הספר נועד ליצור „שערוריה תרבותית״ ומיתקפה של מגד, אשר מזה קרוב לשני עשורי שנים אין ביקורת הספרות הרצינית בישראל מחשי־בה את ספריו, ואף הגדיל עשות, המבקר פרופ׳ **דן מירון**, שכינה את סיפרי מגד ודומיו „סיפרות של זוכנים בתחנות־רכבת.״ רומן זה הופך כבר בעשרת עמו־דיו הראשונים למיקטרת מעופפת של סופר שאין לו מה ועל מה לכתוב, ופורקן לדבשת תיסכוליו ומפלותיו.

הגמל המעופף ודבשת הזהב, אינו ראוי כלל להשחתת מילות הביקורת, והוא נק־רא כמעשה המת על החי, אם ליטול כותרת מאחד מספריו הישנים של מגד החי על המת. זהו רומן בלתי־אמין, עם לשון מצטעצעת ומתחכמת בחשבונאות מילולית בעלת סף נמוך, עם דמויות הידועות למחבר הוותיק בלבד. גיבורו הסופר מגיע ארצה במקום אחד „כחופר־כלי״ (עמוד 41), ואילו בעמוד 83 הוא מזכיר את מעט הספרים שאביו הביא מרומניה. בעמוד 70 הוא מתאר את חדר־עבודתו של שכנו המבקר, ובו 14 סוגי מגזינים שונים לביקורת ספרות, בהתאם לסדר שבו הם מופיעים על מדפי כתבי־העת בחדר־הקריאה של הסיפריה הלאו־מית בירושלים.

פן נוסף ל„אמינות״ היצירתית של מגד מצוי בעמוד 99, שבו הוא כותב בספר, שראה־אור בשנת 1983, על „זיפות הגג לקראת החורף, בהוצאה של 3000 ל״י, האמורה ליפול בשווה בשווה על שכם כל הדיירים...״ אין ספק שמבקרים רבים היו מזמינים את אהרון מגד, לקראת חורף זה, ובסכום גבוה מזה, מציעים לו לזפת את גגותיהם.

התרומה האחת והיחידה של הגמל המעופף ודבשת הזהב של מגד לקוראי הספרות הישראלית היא בכך, שמחבר ותיק זה סובל ממחלה כלשהי, שהיא משהו בין „מגדופיליה״ כלפי המבקרים, שבסך הכל מבקרים ברחמים את ספריו, ובין „מגדופוביה״ ביחסו השטוח לעצמו. מגד, שהתכוון לכתוב „רומן סאטירי״ על סופר ומבקר, חיבר במקום זה ספר טראגי על סופר, שכמאמר **דויד אבידן**, הגיע ל־קצה אחר ובנאלי.

* אהרון מגד — **הגמר המעופף ודבשת הזהב**; הוצאת עם עובד; 276 עמו־דים (כריכה רכה).

מין

המאהב החמקמק

ספר חביב שראה אור באחרונה הוא המאהב החמקמק מאת **דניאל גולד־סטיין + קטרין לרנר + שירלי צוקרמן + הילארי גולדסטיין***, שכותרת המישנה שלו היא „...ושאר תפקידים שאנו מגלמים באהבה, במין ובחיי הנישואין.״

ספר זה בוחן אב־טיפוסים שונים במע־רכת המינים: את התמימונת והחרדה, המתחשבת, המפרנס, המצליח, האשה הש־בירה, המטיב, הקורבן, הזרוק, הקשוחה־שבירה ואחרים. זה ספר שנועד לעסוק במין, והפך לספר העוסק בחיים שבינו לבינה, חיים המלווים בגירסה זו בקטעי שירה, שהינם בבחינת כימעט־אנתולוגיה לשירה אמריקאית ואנגלית.

המאהב החמקמק הוא בעצם „ספר מין״ המיועד לשכבות גבוהות יותר של החב־רה, ספר שיש בכוחו לרכך לא מעט חיכוכים בין בני זוג משכבות אלה.

עורכת ישורון
שיר מביירות הנצורה

תרגומה של **נטליה ויזלטיר** קולח ולעיתים אף מרתק עד כדי כך, שהרשימה על ספר זה, פרי עטה של האם, **ורדה רזיאל (ויזלטיר)** בידיעות אחרונות (17 בינואר) מעט צבועה ויותר ממיותרת. המאהב החמקמק מומלץ, כימעט לכל.

שירה

חדרים 3

הלית ישורון עשתה זאת שוב. אחרי שתי חוברות מעולות של כתב־העת שלה לשירה, חדרים, היא פירסמה חוברת שלישית, מעולה לא פחות, ואולי המעולה שבנוף כתבי־העת בישראל.

חדרים 3** נפתחת ברחיפה בגובה נמוך מאת **דליה רביקוביץ** („אני אוספת שמלתי ומרחפת / סמוך מאוד אל הקר־קע...״). בעקבותיה בא אחד משיריו של משורר צעיר בשם **רמי דיצני** משירי מדור נכות רוח, ביניהם השיר אוד מוצל מאש נ״ט, שהוא תרומת מיל־חמת־הלבנון לשירה הישראלית. שיר זה נכתב בידי דיצני במחלקת פלסטיקה, בי״ח רמב״ם. בחוברת גם שירי־מחאה של **יצחק לאור** („את השבועיים הרא־שונים של המילחמה אסור לשכוח ולא על־מנת להתנצח״). השיר גלויה לחייל ישראלי מאת **מחמוד דרוויש** ו**מועין בסיסו** נכתב בביירות הנצורה, וסיומו הוא: „האם אתה חי בביטחון?״

מחזור שירים חדש של המשורר **נתן זך** („כחול הוא היום שלנו / כחול אם גם לא ידענו...), מחזיר מטעמם של שירי זך הישנים, המזכירים, שפעם היתה מעט רומנטיקה כאן בארץ. נושא זה נמשך במיכתבי השומר **מגדל פורטוגלי** ל־אשתו **טובה**, שלוקטו בידי **אביבה אופז**. מתוך חיי מריה של **ריינר מריה רילקה** בתרגומו של **משה זינגר־הנעמי**, מזכירים פיסת תרגום שירה החסרה בנוף כתבי־העת האחרים. גם מחזור שיריו של **מאיר ויזלטיר** מאופ־יין בבגרות של שיריו בשנים האחרונות („האודם העז הזה הנקווה כשטיח שלי / אינו תולע צידוני, אף לא שקיעה מעל לים, / הוא יסוד האודם שבאדם, דם בחורים ממושמעים שהצפינו עד ביי־רות...״). גם הקטע המתורגם פרי עטו של **דניס סילק** טריפון, המתורגם בידי **עזה צבי**, הוא בעל קסם יוצא־דופן. שירה של **אסתר אטינגר**, האמן לי, פוגם במעט בגלל חוסר אמינותו השירית בשאר איכויות השירה של הקובץ („הלוך ובכה, הלוך ובכה״).

מחזור שירים של המשורר הוותיק **אבות ישורון** (השמשת נילקחה מרחוב ברדיצ׳בסקי...), בצירוף ראיון איתו תחת הכותרת אני הולך אל הכל חותם את חוברת חדרים 3 ומעורר ציפיה בקורא לחוברת חדרים 4. מומלץ ביותר לקריאה.

* גולדסטיין + לרנר + צוקרמן + גולדסטיין — **המאהב החמקמק**; עברית: נטליה ויזלטיר; ספרי ארז; 184 עמודים (כריכה רכה).

** **חדרים 3** — עורכת הלית ישורון; הוצאת גלריה גורדון תל־אביב; 109 עמודים (כריכה רכה + צילומים).

מי מריבה

גידעון פת יוצר „תרבות ליברלית״ ★ האתיקה של חנה קורן ★ אטינגר שהפכה לשרשרת של זלדה

■ לפני שנים רבות היתה תנועה פוליטית ושמה בישראל ציונים כלליים. תנועה זו חרטה על דיגלה כי יש לקיים פרימאט (בכורה) של הציונות על־פני כל אינטרס מעמדי או פרטי. תנועה זו תבעה עידוד היוזמה הפרטית ושקידה על זכויות המעמד הבינוני. עם השנים התנוונה תנועה זו, וגם שמה החדש (והמטעה) המיפלגה הליבראלית הפך לעלה־תאנה ליבראלי לכיסוי ערוות השותף המאוד לא ליבראלי, תנועת החרות. אחד מנציגי המיפלגה הליבראלית בממשלה הוא שר־התעשיה־והמיסחר **גידעון פת**, שפירסם לפני כשבועיים הצעת חוק, שיקבע: פקיד או פקידים, שאותם ימנה שר־המיסחר־והתעשיה יהיו רשאים לחייב כל בית־קולנוע בארץ להציג במשך ארבעה שבועות ברציפות סרט ישראלי, שעליו יחליטו הפקידים. במקביל יהיו אותם פקידים רשאים לחייב בעלי בתי־קולנוע להציג סרטים תיעודיים וסירטי־תעמולה. אכן, תרבות ליבראלית מאוד, עומד להעניק גידעון פת לצופי הקולנוע הישראליים.

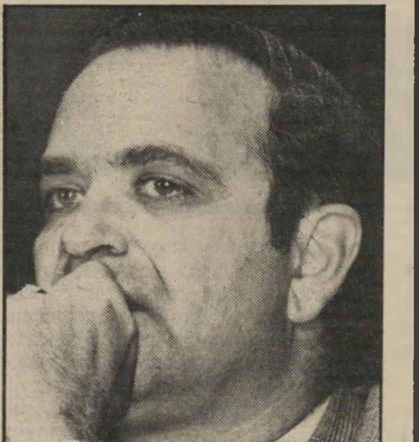

שר־ליברל פת
לחייב ללכת לקולנוע

משוררת־דתית זלדה
כמו אמו של ביאליק

אחרי חוק ליברלי שכזה צפוי גם חוק שיחייב את תושבי ישראל לבקר בבתי־הקולנוע שיקרינו סרטים אלה.

■ הגב׳ **חנה קורן**, המשתתפת בתוכנית־הרדיו תרגיל בחמש אצבעות המשודרת בגלי צה״ל, תוכנית העוסקת בגרפולוגיה, ניחנה באתיקה „מרשימה״ למדי. בכתבה של הכתב **ירח טל**, בהארץ (20 בפברואר), תחת הכותרת תכונות שאינן ראויות לשידור, מספר ירח טל, לרגל צאת סיפרה של קורן, על הגרפולוגיה: „בראיון לקראת צאת סיפרה, סיפרה חנה קורן פכים קטנים מתוכנית הרדיו שלה, שבה מוגשים לה כתבי־יד אנונימיים של אישים ידועים. רק פעם אחת, אמרה, נפסל זיהוי שלה לשידור. היה זה כתב־ידו של צ׳רלי ביטון, שחשף תכונות שלא היו ראויות בשום אופן לשידור מעל גלי האתר...״ יש בפירסומת של קורן לסיפרה, משום טעם ציבורי רע, של ניצול נכונות של ח״כ **ביטון** למסור את כתב־ידו לפיענוחה. מאחר שברור שמסקנתה של קורן היתה מן־הסתם מקורית לא פחות מדבריה של ראש־הממשלה לשעבר, **גולדה מאיר**, שאמרה לח״כ ביטון ולחבריו הפנתרים: „אתם ילדים רעים״ — הרי שבדומה למדעי־אליל דומים, אין עיסוקה של קורן מגיע לשורשי־הדברים. אין ספק, ש„אלימות מילולית״ זו של קורן כלפי ביטון, אלימה לא־פחות מהטלת־רימון לחבורת מפגינים, ואור החוכמה אינו נוגה מדבריה.

■ שני שירים שראו אור במוסף הספרות של הארץ (18 בפברואר), מעידים על תיסמונת חדשה בשדה השירה הישראלית. השיר הראשון הוא שירה של המשוררת החרדית ממאה־שערים **זלדה** (עליה אמר מי שאמר: „כך היתה כותבת שירה אמו של ביאליק, לו היתה כותבת שירה״.) מתחת לשירה של זלדה מובא שיר תחת הכותרת בשולי הר־הצופים, שהוא בבחינה של תעתיק שירי לכמה משיריה של זלדה, מעשה־ידיה של **אסתר אטינגר** („ואנחנו בכף ידו הגדולה של אלוהים / משחקים באצבעו...״). משורר נודע שקרא שני שירים אלה התקשר אלי, ואמר: „תראה, תראה, אטינגר הפכה לשרשרת של זלדה״ (כינוי לזחל צה״לי).

■ שיא אחר של השירה הישראלית הוא שירו של המשורר **גבריאל פרייל**, היושב בארצות־הברית: ניו ייר: 1983, שבו מגלה המשורר הגולה: „מתקרבת שנת אורוול / עם סופת נבואותיה / בסופתי שלי עכשיו / אפשר כימעט לנגוע.״ שיר זה, שראה אור בידיעות אחרונות (25 בפברואר), עורר חיוך של סלחנות על לא מעט שפתי משוררים. אגב, באותו מוסף לספרות ראה אור, תחת הכותרת כיצד „מקטרים״, מאמר שעליו חתומה גברת בשם **תמר כתריאל**.

מאת דן עומר

עוד בחייו הפך שמו של מרדכי שולמן למטבע־לשון

שולמן הפסיק לשלם

מעטים **האנשים** שזכו כי שמם יהפוך למושג. מעטים עוד יותר זכו לכך בחייהם. מרדכי („מוטקה") שולמן היה אחד מהם. צירוף המילים „שולמן ישלם" הפך מטבע לשון בעברית. פירושו: אין בכוונתי לשלם כלל.

איך זכה שולמן בכבוד הזה?

„לא לדאוג!"

הבריון **מגבעתיים** התפרסם כמארח־למופת. הוא היה נכנס לבית־קפה או למיסעדה, מארח ליד השולחן חברים או מכרים ותיקים, מזמין את כולם לשתיה ולארוחות־דשנות. מכיסו היה מוציא סיגריות וסיגרים תוצרת־חוץ וחפיסות־שוקולד שווייצי ומכבד את הנוכחים. הוא נהג להיכנס למקום לבוש היטב, אך בתוך זמן קצר היה שופך על בגדיו הנקיים משקאות חריפים, המזון היה מכתים את מיכנסיו ובתוך כחצי שעה היה נראה כקבצן האוכל לראשונה בחייו במיסעדה.

כשמהשולחן כבר התגלגלו בקבוקי־משקה ריקיים ושיירי מזון, היה בעל־הבית ניגש למזמין ושואל אותו: „נו, מה יהיה, מי ישלם עבור כל זה?" התשובה היתה קבועה: „לא לדאוג, שולמן ישלם!"

אם בעל־הבית אכן לא היה דואג, והניח לשולמן ולחבריו השיכורים לעזוב מבלי לשלם, הוא היה עושה את הצעד הנכון.

אך היו כאלה שהעזו לעצור את שולמן לפני צאתו ולשאול שוב: „נו, מה עם הכסף?" ההמשך היה פחות מנומס. שולמן היה מתחיל להתפרע, שובר ריהוט, כלי־אוכל, בקבוקים וציוד. אחרי שהיה משלים את מלאכת ההרס, כבר חיכתה לו בדרך־כלל ניידת מישטרה, שהוזמנה למקום על־ידי הבעלים המבוהלים.

מאז נעצר בנסיבות כאלה ב־1958, בהיותו בן 33, הפך שמו למושג. כאשר מת בשבוע שעבר, בגיל 58, נותרו מאחוריו האגדות הרבות הקשורות בו ובעולם העבריינות הישראלי, התמים־משהו, וכמובן מטבע־הלשון הרב־שימושי.

לדבר ללב השופט

שולמן הסתבך עם החוק כבר כשהיה בן 10. נראה שכבר לפני כן נהג לגנוב. כאשר נתפס על־ידי המישטרה הבריטית, גזר עליו שוטר מנדטורי עונש יוצא־דופן: ארבע מלקות בישבנו, כיאה לילד סורר.

אך הדבר לא עזר. הוא המשיך בסורו. גניבות קטנות, איומים, סירוב לשלם ובעיקר הטלת אימה על הסובבים אותו.

ב־1958 הוזעקו שוטרים לבית־קפה בחוף ימה של תל־אביב. הסיבה — אחד האורחים אכל ושתה לשוכרה ויצא מבלי לשלם. כאשר ניסו לעכב מבעדו הוא חבט על ימין ועל שמאל, ולמרות שראשו היה סחרחר החל נמלט מהמקום. השוטרים רדפו אחריו וקראו לו לעצור, אך לשווא. כאשר שמע שולמן את צעקות השוטרים, הגביר את מנוסתו. אחד השוטרים שלף את אקדחו וירה, שולמן נפגע ברגלו. ריצתו נחלשה והשוטרים תפסו אותו.

הוא הובא לפני שופט וכך נודע שמו ברבים. כשעיין השופט בתיקו, נדהם. לשולמן הצעיר כבר היו 30 הרשעות. אך השופט פטר את שולמן בעונש קל — בקנס כספי.

אותם שהשתוממו כיצד הצליח שולמן לצאת בעונש קל כל־כך, פשוט לא ראו אותו בהופעתו בבית־המישפט. לא אחת הוא ניצל במשך השנים בהופעותיו בבית־המישפט בזכות חלקלקות לשונו.

שולמן הבין שאם הוא ידבר לליבו של השופט, הרי שזה יחוס עליו. ואכן, השיטה פעלה.

שולמן היה מופיע לבית־המישפט שהוא מהודר, לבוש היטב, מסורק ומגולח למישעי. הוא היה מדבר בלשון חלקלקה, פונה לליבו של השופט, מבקש רחמים, מסביר שהוא חף־מפשע, מברך את היושבים באולם ומאשים את המישטרה בכך שהיא טופלת עליו האשמות־סרק.

באחד ממישפטיו האחרונים, לפני שלוש שנים, הוא הובא לפני השופט מנחם בורכוויץ אחרי שהואשם בהתפרעות.

השופט שאל אותו אם הוא מודה באשמה. שולמן לא התבלבל, וענה בקול ברור, שנימה של יאוש מסתתרת בו: „כבוד השופט המכובד מאוד. אין כאן שאלה אם אני מודה או לא מודה. פשוט, כל הסיפור הזה של המישטרה לא נכון. זה שקר!

„אז מה כבר יש לי להודות? אני בטוח שהשופט החכם והנבון יסכים איתי. כבודו עושה עלי רושם מצויין. אז אני משאיר את ההחלטה בידיים של השופט הנכבד, ואני כבר בטוח שיידע מה צריך לעשות. באמת, כל־טוב לכבודו והרבה בריאות, נחת ואושר. כל טוב."

שולמן לא למד את הלקח, גם כאשר יצא לראשונה רק בקנס כספי. הוא המשיך לסרב לשלם, ושמו החל נודע כמי שמסוכן לעמוד בדרכו. כוחו האגדתי בעת שיכרותו הפך לשם דבר.

ב־1959 הוא הובא לבית־המישפט, והפעם כחשוד בתקיפה ובאיומים על צעירה בשם מרים ששון, שסירבה לצאת איתו.

התובע דרש להחמיר בעונשו של שולמן, כדי ללמד אותו לקח אחת ולתמיד. שולמן נפטר בעונש מאסר קצר וחזר לסורו.

בפעם הבאה שנתפס, הוא התחנן שלא יוטל עליו מאסר בפועל. הוא הבטיח לעזוב את תל־אביב. השופט ריחם על הנאשם וגזר עליו גלות במרחק של 90 קילומטר מתל־אביב. שולמן עבר לחיפה, וכעבור ארבעה ימים הובא שוב לבית־מישפט בגלל התפרעות בבית־קפה בעיר התחתית של חיפה. הוא חזר לתל־אביב ושוב התפרע, הפעם במיסעדה. הוא הובא לפני שופט והתחיל לבכות, טען שהיה צריך להתייצב בתל־אביב, לא הספיק לחזור לחיפה ונתפס. השופט לא שוכנע.

בספטמבר 1959 רוכזו כנגד שולמן כמה תיקים בעוון התפרעויות, הכאות, ואיומים. הוא הבין שהוא עלול להיכלא לתקופה ארוכה, מצא טענה חדשה כדי להימנע ממאסר.

שולמן טען לפני השופט שהוא נבדק והתברר שהאלימות שלו מקורה בראשו. הוא סיפר, שבדעתו לצאת לשווייץ, לעבור שם ניתוח־ראש שיקטין את יצר האלימות שלו. שולמן סיפר בבכי־תמרורים שהוא רוצה להשתקם ושנמאס לו לבלות בבתי־כלא.

יתכן שדבריו עשו רושם על השופט. הוא נדון לעשרה חודשי מאסר על עבירות שונות שביצע באותה שנה. הוא פנה לוועדת־השליש וזכה בהפחתה בעונש.

כאשר יצא מהכלא, אחרי שיבעה חודשים, חזר מייד לבית־המישפט. הפעם: באשמה שתקף שוטרים, בעט בהם והצמיד בכוח את ראשיהם זה־לזה. שולמן ניסה להתגונן ולטעון שהוא היה זה שהוכה. הוא אפילו חרג ממנהגו והרים בבית־המישפט את חולצתו. על גבו נראו סימני־מכות.

לא היה כל פלא בכך. שולמן הענק לא הסכים מעולם להעצר. תמיד נאלצו שישה עד עשרה שוטרים לקחת חלק במעצרו. את ההתגוששות היו מסיימים שני הצדדים כשהם מוכים, ובדרך־כלל השוטרים היו יוצאים חבולים יותר.

„סעיף שולמן"

לא **עבר** זמן ושוב נעצר. גם הפעם בבית־קפה, גם הפעם משום שסירב לשלם. הפעם היה זה בקפה גלינה בתל־אביב.

הוא נשלח להסתכלות, השתחרר ונעלם מכותרות העיתונים. לאו־דווקא משום שהחליט לחזור למוטב, אלא משום שיותר ויותר בעלי בתי־קפה, מיזנונים ומיסעדות הסכימו שיאכל, שישתה משקאות חריפים מתוצרת־חוץ, ובלבד שלא יגרום נזקים.

באותה תקופה נפוץ סיפור שסוכניי־ביטוח מתכוונים להכניס סעיף מיוחד לפוליסות של בתי־הקפה והמיסעדות „סעיף שולמן" — כדי להקטין את חלקן של החברות בתשלום הנזקים שגורם שולמן בזמן שהוא משתכר.

בתחילת שנות השישים הובא שולמן לבית־המישפט, ואז הוא ביקש מהשופט שלא יטיל עליו עונש בפועל, משום שהוא מתכוון לצאת לגרמניה. לדבריו, נודע לו שבהמבורג הוא יכול לעבור ניתוח, שישפר את בעיית האלימות שלו. גם הפעם לא נשלח לכלא. הוא עלה על מטוס ונסע.

סביב נסיעה זו נרקמו אגדות רבות. שולמן לעולם לא ענה באופן ברור אם אכן נותח שם או לא. על כל פנים, כשחזר לישראל, אחרי שנה, הוא שוב נעצר, ושוב באותן האשמות. היה ברור שלא חל כל שינוי בהתנהגותו בעיקבות הביקור בגרמניה.

שולמן עבר לגור בחיפה. גם שם, כמובן, המשיך במעלליו. אחד מפסקי־הדין המוזרים שהוצאו נגדו באותה תקופה, אוסר עליו לבקר בבתי־קפה ובמיסעדות ברחביי הארץ.

בסוף 1962 הוא הועמד לדין על עבירות תקיפה שביצע באותה שנה ונשלח לכלא. כשהשתחרר, ב־1963, הספיק להסתבך כעבור יומיים. שוב הקלו בעונשו, משום שהבטיח לצאת לשווייץ לטיפול רפואי.

אחרי מותו התלהט הוויכוח: האם היה בריון אלים ומסוכן או דמות ססגונית, מעוררת רחמים

שולמן נעלם מהנוף הישראלי לשבע שנים כמעט. לא ברור מתי הוא שב מאירופה, אך ב־1970 הוא חזר לשבת על ספסל־הנאשמים בבית־המישפט בתל־אביב. הסיבה: אשה התלוננה במישטרה ששולמן נכנס בכוח לדירתה, תקף אותה וניסה לאנוס אותה.

יחסיו עם נשים היו תמיד תמוהים. הוא היה נשוי פעמיים, ויש לו ילדים המעדיפים להסתיר את יחוסם המישפחתי. הוא היה יוצא תמיד עם נשים צעירות, שנשבו בקיסמי החיזורים המתקתקים של הבריון גדול המימדים.

היו אלה רומנים קצרים ביותר. בדרך־כלל, בסוף הערב, כששולמן היה כבר שיכור כלוט, היה מתחיל להכות את בת זוגו ושולח אותה לרחוב בצעקות: „זונה, זונה!"

שולמן התגורר בדירה קטנה ברחוב רמב"ם בגיבעתיים, על גבול תל־אביב.

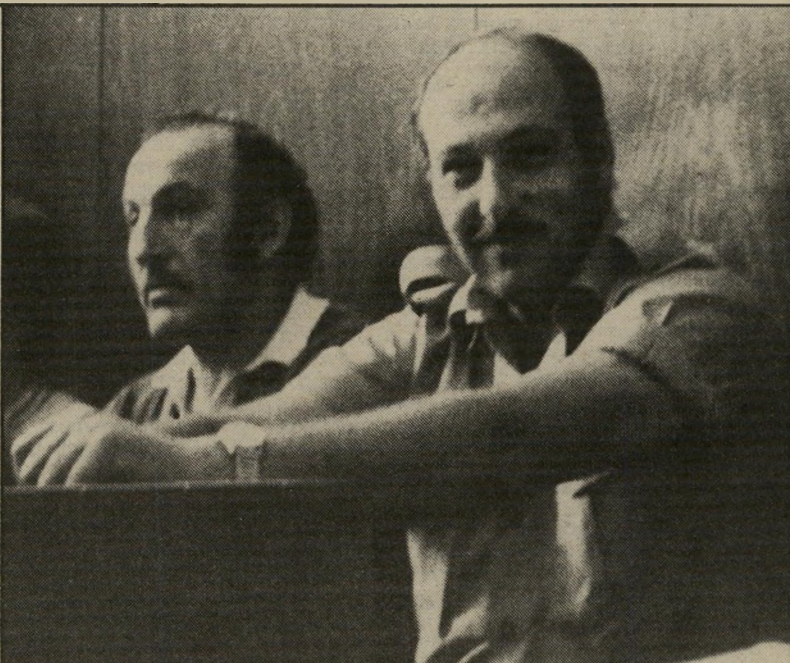

שולמן על ספסל־הנאשמים

אונס אכזרי

שולמן בדרך לחדר־המעצר
הופעה מכובדת

מספרים, שבמשך שנים הוא היה בעליו של בית־הקפה ליד קולנוע שביט המקומי. נהגי־מוניות בסביבה למדו, שאסור לדרוש ממנו תשלום עבור נסיעות.

שכניו של שולמן פחדו ממנו פחד־מוות. לפני עשר שנים הם סיפרו להעולם הזה על מעלליו של השכן המפורסם, אך ביקשו שלא להזדהות. „כל מה שחסר לי בחיים זה ששולמן יתחיל לשלם לי,” אמר אחד מהם.

אחר תיאר את אורח־חייו: „הוא חוזר בשתיים־שלוש בלילה, ודבר ראשון — מתחיל להאכיל את הכלבים. יש לו כלבה וכמה גורים. כשהוא נותן להם את האוכל, אנחנו שומעים אותו צועק: 'מה אומרים?' כנראה שהכלבים צריכים להגיד לו 'תודה' או משהו כזה. אבל לפי מה שאנחנו שומעים, הם אף פעם לא רוצים להגיד לו. הוא מתעצבן, שיכור לגמרי, מכניס בעיטה לכלב ואז מתחילות נביחות ויללות של כל הכלבים וקללות שלו. הכל ביחד מרים את הבניין לשמיים.

„הוא חובב גדול של מוסיקה. בהתחלה קנה תקליט של מוסיקה יוונית, והיה שר־

השוטרים פחדו ממנו. השופטים חסו עליו

מע אותו כל הזמן שהוא בבית. וזה תמיד רק בלילה. תמיד בקול הכי חזק. אחרי שלושה חודשים התקליט הזה נגמר מרוב שימוש, והוא קנה תקליט של לוס פארא־גוויוס. גם זה הלך, אחרי שגמר את עצמו ואת העצבים שלנו. התקליט השלישי היה חזק, משהו מיוחד. הוא החזיק מעמד איזה חצי־שנה, לילה־לילה — תקליט של תום־ג'ונס.

„הרפואה היחידה שיש לנו בשבילו, זה לסגור את כל החלונות והדלתות, לפתוח מזגן־אוויר ולנסות ולהירדם ברעש המזגן. אבל לא תמיד זה מצליח.”

אונס כפול

שוורצמן חזר למעלליו. הוא התפרע בקפה קליפורניה של אייבי נתן, בפינת הרחובות פרישמן־דיזנגוף בתל־אביב. הוא נכנס למועדון ברידג' ברחוב הירקון בתל־אביב, העמיד את כל הקלפנים בשורה והוציא מכל אחד מהם, לפי התור, את כספו. הוא התפרע בסטיקיה בדיזנגוף, ו־כעבור שבוע במיסעדה רומנית בדרך יפו־תל־אביב.

במיסעדה הרומנית הוא הגדיל לעשות, כאשר הצליח להרים בשתי ידיו את גריל־הפחמים הלוהט ולהפוך אותו.

אמרו על שולמן שהוא היה פושע קטן ולא מתוכחם — אלים אך לא שודד־בנקים, לא פורץ לבתים ולא רוצח. אם כי בתחילת דרכו, בשנות השישים, הוא נחשד ברצח אכזרי, אחרי קטטה בקפה אריאנה ביפו. סניגורו הצליח להביא לזיכויו. ה־נאשם השני נשפט לשמונה שנות מאסר.

אך ב־1972 הובא שולמן לבית־המישפט באשמה אחרת לגמרי, אכזרית ביותר — אונס ברוטאלי. שולמן וארבעה מחבריו לא הסתפקו באונס אשה. הם אנסו גם את הגבר שהיה בחברתה.

הפרשה התחילה סמוך לקולנוע שביט. שלושה עולים חדשים, שני גברים ואשה, שלא ידעו את שולמן, התיישבו ללגום קפה. שולמן פנה אליהם באנגלית והציע הצעות מגונות. הם ניסו להתעלם ממנו. הוא היה שיכור כלוט, עירבב בכוסו מש־קאות שונים.

בשעת־חצות נכנסה למקום קבוצת ידי־דים של שולמן. אחרי שהבריון צעק לעבר האשה: „זונה!” קמו השלושה וניסו ל־הסתלק.

על מה שקרה בהמשך סיפר פיטר קובאץ' להעולם הזה (1823).

סיפר קובאץ':

לפתע שלף שולמן סכין מכיסו. לרגע חשבתי לברוח, אך ראיתי שאפילו אם אצליח, דורותי לא תצליח. החלטתי להי־שאר איתה.

באיומי הסכין הצעיד אותנו שולמן ה־חוצה, לעבר תחנת־המוניות הסמוכה, והכ־ניס אותנו למונית. חבריו הקיפו אותנו מכל הצדדים, ועוברי־אורח לא יכלו לר־אות את הסכין שבידי שולמן. במונית התיישב שולמן ליד הנהג, והצמיד את הסכין לצווארו.

שולמן העלה אותנו לדירתו, בקומה ה־ראשונה, ופתח את הדלת. הוא הכניס אותנו פנימה, דחף אותי הצידה, הכניס ידו לכיסי, הוציא את ארנקי, והכניס לכיסו. אחרי זה הוא הכניס אותה לחדר־המיטות ונעל את הדלת מאחוריו.

שמעתי את צריחותיה מייד. מיהרתי לטלפון, ובאותו רגע נפתחה הדלת ה־ראשית.

חבריו של שולמן, שהיו קודם בקפה, נכ־נסו פנימה. היו שם ארבעה. לרגע חשבתי שהם יעזרו לי לעצור את שולמן. אחד מהם הושיט לי את ידו לשלום. הושטתי לו את ידי והוא סובב לי את היד, ובת־נופה מהירה סובב לי את הזרוע מאחורי גבי, עד שנאלצתי להתכופף. שלושה האח־רים התנפלו עליי והפשיטו את מיכנסי. אחר־כך אנסו אותי אחד אחד.

הסיוט נמשך יותר מחצי שעה. כל אותו זמן צרחתי בקולי־קולות. אין לי ספק, ש־צעקותינו נשמעו מחוץ לדירה. אולם איש לא בא לעזרתנו.

עד כאן דבריו של קובאץ'.

פיטר הספיק להזעיק את השוטרים. ב־אמצעות הטלפון שהיה בדירת־שולמן. כש־אלה באו, התלבש שולמן והתלווה ל־שוטרים — לא לפני שהיכה את קובאץ' בפניו.

בית־המישפט הזדעזע מהאונס הברוטא־לי. הבריון וחבריו הורשעו. הוא נדון ל־12 שנות מאסר. שולמן נדהם מגזר־הדין ו־צרח: „אתם רוצים שאמות בכלא? אני קורבן חולה ונרדף.” בבית־המישפט הע־ליון הומתק עונשו ל־8 שנות־מאסר.

„קצת אקשן”

מייד כשהשתחרר, ב־1980, הוא חזר לסורו. הוא נכנס בשעה 2 לפנות בוקר לסטקייה נון סטופ ברחוב יורדי־ה־סירה בתל־אביב, הרים את קולו וקרא ל־קהל הלקוחות לצאת החוצה מבלי לשלם. הוא הכניס את ידו לכיס מיכנסיו וצעק: „יש לי אקדח, כולם לצאת — אם לא — אני יורה!”

הוא התקרב לעבר אחד הנוכחים כששני סכינים בידו, והשליך אחת מהם לעברו. למזלו הסכין לא פגע.

הוא נעצר באותו לילה והספיק גם לה־כות שוטרים בבית־המעצר באבו־כביר.

הוא נדון לשנת מאסר, ומאז נעלם שמו מהכותרות וממדורי הפלילים בעיתונים.

אחרי שהשתחרר, חלה מאוד. הוא היה יושב ערב־ערב בפאב ברחוב בן־יהודה ולא התפרע. בבקרים היה מגיע, פעמיים בשבוע, לבית־החולים איכילוב בתל־אביב לטיפול במחלת הסרטן שבה לקה.

הוא השתנה בבת־אחת. מאיש גדול־מי־מדים, אלים ותוקפני, הוא הפך למצומק ופסיבי. לעיתים אושפז לתקופות ארוכות, וכשיצא מבית־החולים היה שבר־כלי.

מותו היה ניגוד מוחלט לחייו. בדרכו לבית־החולים לקבלת טיפול, הוא חש ברע. אפילו לא הספיק לצעוק לעזרה, צנח על המידרכה ברחוב אבן־גבירול בתל־אביב. כשהובא לאיכילוב לא נותר לרופאים אלא לקבוע את מותו, מהתקף־לב. ערב מותו הוא הבטיח להעולם הזה ראיון על חייו האישיים. הוא לא הגיע לפגישה שכבר נקבעה.

אחרי מותו התחדש הוויכוח סביב אי־שיותו. משה איש כסית דיבר עליו בלשון חמה ואמר: „עוד דמות נעלמה מתל־אביב. דמות מאוד ססגונית. באמת, כשהוא היה בא, ידעתי שיהיה קצת אקשן.”

אחרים טענו שהוא היה בריון מסוכן, שרק המוות פטר את בעלי־העסקים מעונ־שו. כך או כך, גם אחרי מותו יהיו עוד כאלה שימשיכו להשתמש במטבע הלשון הקשור בו: „שולמן ישלם.”

„העולם הזה": 1067
תאריך: 12.3.1958

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש את כתבת־השער שלו להתפטרותה של שרת־החוץ, גולדה מאיר. תחת הכותרת „הרחוב שלך" שאלו כתבי השבועון בשיא הוויכוח על החלפת שמות הרחובות בתל־אביב את התושבים: „מי האיש שעל שמו נקרא הרחוב שלך?" כתבת אנוש יוצאת־דופן בחנה את גורלה של הנערה הבדווית האסופית, שהוריה נהרגו במילחמת סואץ, סיניה. מאחרי הקלעים נערך מאבק על גורלה, בעוד היא חוגגה את חגיגת הפורים במוסד ירושלמי. כתבת־הווי תחת הכותרת „קירכסית נגד כדורואלי" הביאה את דיווחו של כוכב נבחרת ישראל בכדורגל, יהושע („שייע") גלזר על מישחק כדורגל שנערך בין נבחרות בתי־הקפה „כסית" ו„רוול". במיסגרת המדור „במרחב" דווח על מניעיה של תימן להצטרף כצלע שלישית לרפובליקה המאוחדת שאותה הקים גמאל עבד־אל־נאצר, בהשתתפות מצריים וסוריה.

כשער הגליון: גולדה מאיר, שרת־החוץ המתפטרת.

הזדמנות היסטורית על מגש כסף ✶ דתיקן תל־אביבי

וידויו המוזר של פורץ ✶ פאבלו פיקאסו על הנשים

מדיניות

נסיגה משפחתית

השבוע הגיע יום השנה למאורע עגום: פינוי כוחות צה"ל מרצועת־עזה.

במשך ארבעה חודשים שלטה ישראל בעיר־החוף הדרומית. אומנם נעשו ניסיונות ראשונים לארגן בעיר את החיים, אולם ישראל לא ידעה מה לעשות בהזדמנות ההיסטורית, שהוגשה לה על מגש הכסף.

הרמטכ"ל בראש. כמה אנשים, שלא השתכרו מהמולת הנצחון, העמידו לפני הממשלה את הברירה היחידה: או לספח את הרצועה ולהעניק מייד אזרחות ישראלית לכל 250 אלף הפליטים ברצועת־עזה — או לאבד את הרצועה. למשך כמה שבועות היה ברור כי גמאל עבד־אל־נאצר אינו שש כלל לקראת החזרת הרצועה לארצו, וכי פליטי עזה עצמם יקבלו את הסיפוח ברצון — בתנאי שיובטח להם שיקום אישי מלא בישראל.

אולם צמרת המדינה, הכבולה עדיין במושגי העליה השנייה, סלדה מפני עצם הרעיון. היא ויתרה על שטח זה של ארץ־ישראל, כדי להימנע מן הצורך להגדיל את אוכלוסיית ישראל ב־300 אלף ערבים נוספים. צה"ל פינה את הרצועה, כשבראשו צועד הרמטכ"ל, משה דיין.

כך חזרה הרצועה למצריים. השבוע הסיק עבד־אל־נאצר את המסקנות: הוא החל בהכנות להפוך את עזה לגרעין של מדינה פלסטינית, שתהווה חלק מן הריפובליקה הערבית, תדרוש לעצמה את כל הארץ ממערב לירדן.

אחד המועמדים לשילטון בעזה החדשה: חאג' אמין אל־חוסייני, המופתי הירושלמי, מרבי־הטבחים של היהודים בימי אירופה הנאצית.

סיניה אוכלת אוזני־המן

סיניה, הילדה הבדואית היתומה שנתגלתה בידי חיילי צה"ל במהלך מילחמת סואץ, צופה בהצגת־הבובות שאותה הכינו המטפלות במוסד הירושלמי שבו היא שוהה לכבוד חג־הפורים. סיניה, המחופשת לסקוטי, אוכלת אוזני־המן.

מפלגות

יקירי יקיר

כשאלוהים רוצה, גם מטאטא יורה. כי־שהמדובר במועצה דתית. ועוד בעיר העברית הראשונה, כמעט שאין לאלוהים ברירה. הוא מוכרח לרצות.

כך קרה החודש למועצה הדתית של תל־אביב. שבדרך כלל אין לה 50 ל"י לתיקון הדוודים במיקווה, ונמצאו 10 אלפים ל"י לצורך דתי יותר: לרכוש כיסא לעסקן דתי.

מישחק הכיסאות. בעל הכיסא המקורי הוא ד"ר שמואל גרינברג, איש המיזרחי, המכהן מזה 18 שנה כיושב־ראש המועצה. אולם לאחרונה חלה גרינברג, ולא היה מסוגל למלא את תפקידו כיאות.

ממלא־המקום הטיבעי היה סגנו של גרינברג, ד"ר יקיר בכר, עסקן ספרדי דתי בלתי־מיפלגתי. בכר החל מופיע באסיפות הפועל המיזרחי. אולם הדבר לא הועיל לו. המיפלגה לא רצתה באיש כה בלתי־תלוי במקום זה. תחת זאת מצאה מועמד מתאים לה יותר לתפקיד הרם, בעל המשכורת הטובה: מזכיר סניף המיפלגה הדתית הלאומית בתל־אביב, פינחס שיינמן.

מדוע דווקא שיינמן? גם לכך היה הסבר הגיוני. שיינמן רצה להיות חבר מועצת־העירייה, במקומו של משה דב מגיד, מנהיג החברה קדישא. כיסא זה הובטח כבר לשיינמן בתום שנתיים אחרי הבחירות. אולם משהגיע המועד המובטח, לא התחשק למגיד לרדת. הוא חיפש כיסא אחר כדי לפצות את שיינמן. המבט המיפלגתי ננעץ בכיסאו של גרינברג.

אולם איך אפשר היה לסלק מן המועמדות את יקיר בכר, שהכיסא התאים לו? שאל השבוע מנחם הכהן, איש שכונת התיקווה ונציג מפא"י, בישיבת עיריית תל־אביב: מה האמת בשמועה כי הובטחו לבכר 10 אלפים ל"י מקופת המועצה הדתית, למען יוותר על הכיסא לטובת שיינמן?

ראש־העירייה הבטיח לחקור. אולם החקירה היתה מיותרת, מכיוון שראש־העירייה לבנון יושב על כסו הרם — כס ראש־העירייה — רק בזכות קולותיהם של מגיד וחבריו.

מישפט

הצוחק אחרון

בחור רזה, גבוה ושחרחר הוביל חוליית שוטרים למקומות בכפר־סבא, מגדיאל ורמתיים, סיפר בגלוי־לב: „כאן ביצעתי גניבה... כאן התפרצתי לדירה." תוך יום אחד הודה משה מזרחי בביצוע שבע התפרצויות וגניבות, אשר המשטרה לא ידעה כלל כי הוא קשור בהן. „אני רוצה לעזור לכם." הסביר בטוב לב.

מצויידים בתיק עבה, שכלל את פרטי הודאתו של מזרחי, הופיעו השוטרים לחקירה המוקדמת בבית־משפט השלום בפתח־תקווה. השופט אריה גרף קיבל את הודאת הנאשם, העביר את התיק לבית־המשפט המחוזי.

מתיחה על־חשבון הציבור. התביעה התקדמה ללא תקלה, עד שהמשפט עמד להסתיים. ואז ניגש מזרחי לתובע נחמן אמיתי, שאל אותו בחיוך לגלגני: „אתם משוגעים? צלצל לתל־מונד, ותיווכח שבתאריכים שאני ביצעתי כביכול את העבירות, ישבתי בבית־הסוהר."

התובע מיהר לטלפון, ולתדהמתו התברר כי אמנם צדק מזרחי. מול האליבי המוחלט, לא נותר לתביעה אלא לבטל את התיק. הודה בא־כוח התביעה בבושת־פנים: „חקרתי בדבר והוברר לי שהנאשם ישב במעצר בתקופה זו... גם העדה שהעידה כי זיהתה את הנאשם כגנב שגנב אצלה, טעתה והצביעה עליו, רק מפני שראתה את הנאשם בלווית שוטרים בביתה... יש לזכות את הנאשם."

מזרחי צחק בפה מלא. אולם, כידוע, צוחק הצוחק אחרון. המשטרה, אשר חוש־ההומור של מזרחי לא מצא חן בעיניה, עצרה אותו מיד, הגישה נגדו כתב־אישום חדש. הפעם: על כי „גרם נזק ציבורי וגרם לאנשי משטרה, המוחזקים בכספי הציבור ולטובת הציבור, לבזבז את זמנם."

כאשר נסתיימה שמיעת המשפט החדש, שוב לא היה למזרחי כל חשק לצחוק. בראש מורכן נכנס למכונית האסירים, שהובילה אותו לבילוי חמישה חודשי מאסר חדשים בתל־מונד.

נתניה

פ. נ.

בית העלמין הישן בנתניה, ליד שכונת בן־ציון בדרום העיר, התמלא מכבר. מתי העיר נקברים עתה בבית־העלמין החדש, ליד שיכון הוותיקים במיזרח העיר, ורק לנכבדי העיר וראשוניה שמור עדיין מקום של כבוד בבית־הקברות הישן.

לפני כשבוע ליוו כמה מאות מאזרחי נתניה את אחד מנכבדי העיר, בדרכו האחרונה לבית־הקברות הישן. לפתע התגלתה לעיניהם מצבה צנועה, שנשאה את הכתובת: „פ. נ. החבר משה בן מרדכי כ"ץ ז"ל, איש ההסתדרות, בר הלבב ותמים הדרך."

המלווים האבלים עמדו נדהמים נוכח המצבה המוזרה, השתוממו לדעת מי חרט את הכתובת המשונה על המצבה. התעלומה נפתרה מייד. התברר, כי מאחר שלמישפחת הנפטר לא היה כסף למצבה, הקימה ההסתדרות מצבה מכספה, לא שכחה לציין כי המנוח היה איש המעמד בעולם הזה. הסביר פרץ אפרתי, דובר מועצת פועלי נתניה: „זוהי זכותה של ההסתדרות להנציח את שמות חבריה הפעילים."

אנשים

● ראש־עיריית פתח־תיקווה **פינחס רשיש**: „כשצץ בפתח־תיקווה עיתונאי חדש, אני בוחנו בצורה מיוחדת. מזמינו לארוחת־צהריים ועומד על מידת תיאבונו לאכילה. אם תיאבונו בריא וחזק, סימן שכתיבתו בריאה וחזקה!"

● מאמר ראשי בדבר, על ההבדלים בין העלאות המיסים של עיריית תל־אביב ועיריית חיפה: „בחיפה מכוונת העלאת המיסים למימון הפעולות החשובות... בתל־אביב מוקדש הכסף למתן שילומים לסיעות השותפות בשילטון."

● דו־שיח חריף התנהל השבוע בין הסופר **יורם מטמור** ורב־סרן **שאול ביבר**, כזבן ידוע. אחרי שביבר פנה אל מטמור בשאלה: „עד מתי תמשיך להיות סטטיסט בתיאטרון?" השיב לו מטמור: „להיות סטטיסט בתיאטרון זה כלום, אבל להסתדר בתור סטטיסט בצבא, זה לא כל אחד יכול לעשות..."

● הצייר **פאבלו פיקאסו**, על הנשים: „אשה היא אדם שיצרח למראה עכבר, אולם יחייך לזאב."

● המשורר **דידי מנוסי**, כשהציעו לו להשתתף במיפעל חיסכון פרס: „חיסכון זה דבר חיובי מאוד. מי יודע? אולי פעם הכסף יהיה עוד שווה משהו."

KENT

מפעם לפעם מגיע לי...

KENT
שווה כל מחיר.

קנט. הנאה אמיתית. השילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.
הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט המפורסם.

הקניה הטובה ביותר 1983

קשר גואר משוחי

מחמאה לכלים ולידיים
הופ
וזה נקי.
לוגוס
נוזל להדחת כלים
הופ-משחה ונוזל להדחת
כלים ולניקוי כללי
מכילים:
גליצרין להגנה על עור הידיים
אלכוהול להברקת הכלים
משחה להדחת כלים
הופ

אמנון דנקנר, שמאמרו „אין לי אחות" עורר סערת־רוחות מספר מה הביא אותו לכתיבת המאמר ועומד על כך שבני עדות המיזרח אינם אחיו. תוך כדי כך הוא מתאר את ילדותו בירושלים ויחסיו עם אישים שנתקל בהם

כשהתחלתי לכתוב את הטור שלי ב„הארץ" הראש שלי הסתחרר, אמרתי: „יה אללה, איזה גדול אני, איזה יופי!"

אני מתחרם על האלימות שהפגנתי נגד עמוס אטינגר. אני לא אוהב אלימות פיסית, אלא רק מילולית

הייתי חבר של נחום ברנע מ„חבר", והוא קצת נעלב שכתבתי טור דומה לשלו. זו היתה תקופה קשה בחיי

כשהייתי דובר הסוכנות, ישבתי בישיבות של גדולי העם היהודי, ושמעתי איפה אפשר לקנות תחתונים בזול

סיפרו עלי שאני נכנס ויוצא מסנטוריומים, שאני מתמוטט. הלכתי ובדקתי אם אני פסיכי. שאלתי את אשתי ואת אמא שלי

אנחנו רוצים פה חברה מערבית מתקדמת ולא איראן של חומייני. יש פה מסה גדולה של יוצאי ערב שלא רוצה להתערות כאן

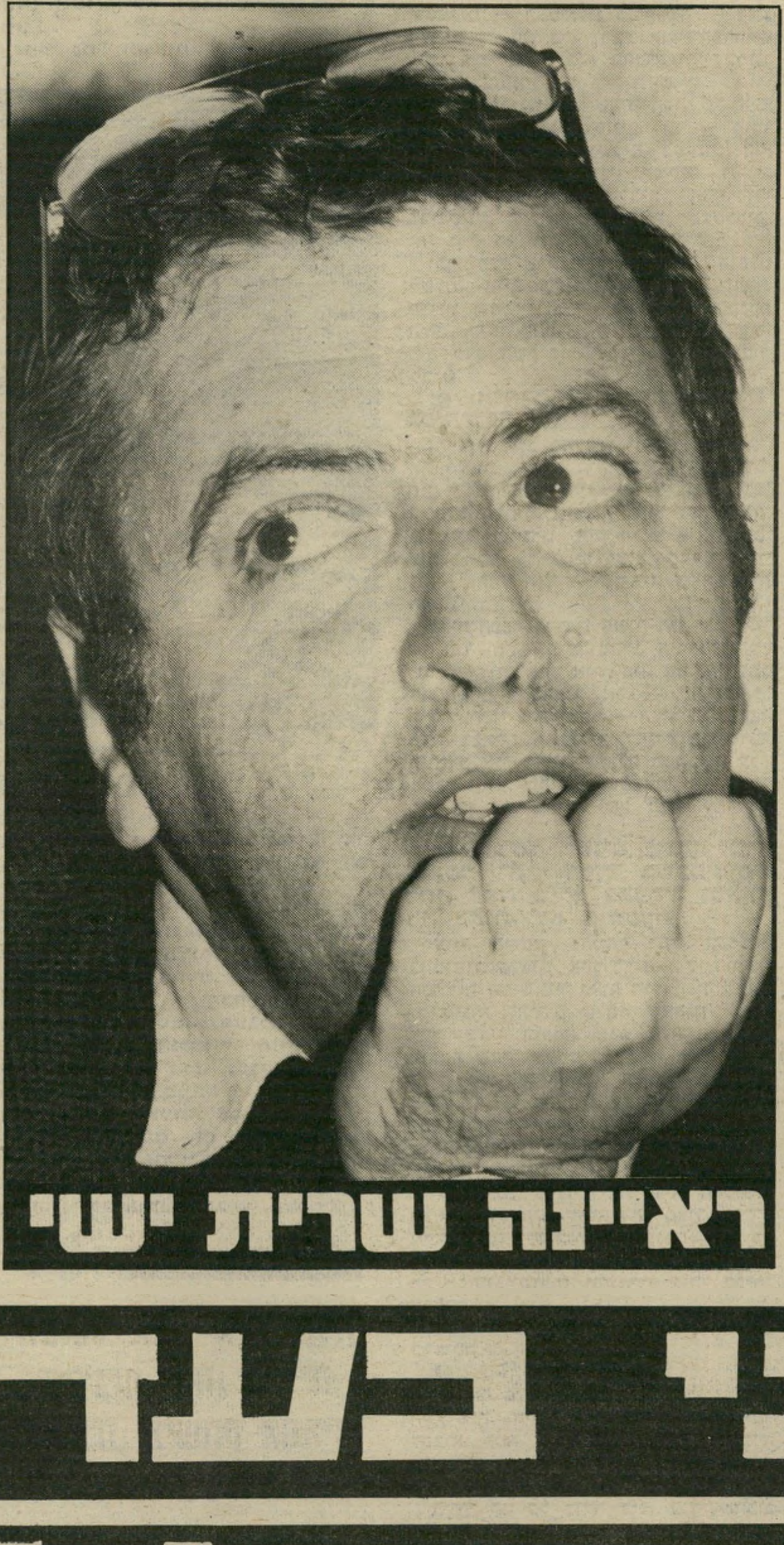

ראיינה שרית ישי

„אני בעד אלימות מילולית!"

אמנון דנקנר ואני באים מאותו רקע. שנינו היינו בשבט־הצופים „משואות" בירושלים. יחד איתנו היו בשבט הזה עוד רבים וטובים. אני זוכרת את העיתונאי עוזי בנזימן שהיה מרכז השבט.

דנקנר, המבוגר ממני בכמה שנים, אומר שהיו שם גם אורי גולדשטיין, הסופר חיים באר, צביה בורג ואחיה, אברום בורג ואחרים.

אמנון דנקנר בא ממישפחה אשכנזית. אביו היה בעל „גלידת אלנבי" ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים. כל שבת, אחרי פעולה של הצופים, היינו הולכים לאכול פלאפל אצל „מלך הפלאפל", וגלידה ב„גלידה אלנבי". אפשר להגיד על אמנון דנקנר שהוא ילד־גלידה.

אני באה ממישפחה ספרדית, החיה מזה חמישה דורות בירושלים. סבא וסבתא משני הצדדים מדברים ספניולית מהולה בעברית. לסבא שלי היתה חנות־גבינות מפורסמת בשוק מחנה־יהודה. סבי מצד אבי היה חקלאי בפרדסים של פתח־תיקווה. אחר־כך התפרנס מביקורים יומיים בבית־הכנסת.

דנקנר למד בבית ספר „מעלה". כמה מהטובים שבידידי למדו בבית־הספר הזה. אני למדתי בבית־הכרם. גם הוא וגם אני היינו ילדים בחברה דתית, ואף אחד משנינו לא היה דתי ממש.

רבים מבוגרי בית־הספר „מעלה" ושבט „משואות" הם, כיום, חברי גוש־אמונים. דנקנר אומר לי כמה שמות

"אני בעד אלימות מילולית!"

(המשך מעמוד 59)

של רבנים של הגוש, הוא מציע לערוך פעם עימות בינם לבין אנשי „שלום עכשיו" שיצאו מאותו שבט־צופים. אני אומרת לדנקנר, שאני לא מופתעת שיש מבין בוגרי השבט שלנו בצופים אנשי גוש־אמונים. אני מספרת לו שהיו אצלנו המון חרותניקים, מזכירה לו את המדריך שלי, הרצי הלוי, שנהרג במילחמת ששת־הימים. הרצי, שאחיו שלמה הלוי הוא היום חבר מועצת עירית ירושלים, ושהדוד שלו היה הרב צבי־יהודה קוק, לימד אותי את השיר „שתי גדות לירדן", והיה לוקח אותנו כל שבת לאבו־טור, כדי שנעיף מבט על העיר העתיקה. הרצי הלוי חלם על הכותל המערבי, אחר־כך הוא מת למען הכותל המערבי.

דנקנר, בן ה־37, אומר שהוא דווקא זוכר יסודות מפא"יניקים מתצופים, מפא"יניקים ומפד"ל. שנינו, הוא ואני, באנו מאותה הסביבה, מאותו שבט של צופים. כמה שנים הבדל בגיל, אותו המיקצוע. הוא אשכנזי, אני ספרדיה, ושנינו חושבים אותו הדבר.

מזה חודשים ארוכים אני אומרת, בישיבות־המערכת, חוזרת ואומרת, שהמפגינים בהפגנות של הליכוד הם לא האחים שלי, שאינני מרגישה אליהם כל קירבה, לא נפשית ולא פיזית. אני מסיירת בשכונות שנבנו ליוצאי מעברת לוד, רואה איך הם הורסים את טלפוני־הפנים החדשים שבנו להם, ויודעת שהם לא רוצים להשתנות. הם הפכו את הבעיה שלהם לאידיאולוגיה. הם לא רוצים להתערות בתרבות המערבית, ו־אנחנו הרי חיים פה בתרבות מערבית, ואנחנו הרי משתדלים להרחיק מאיתנו את הלבנט. וקשה לי להתפעל מריח הג'ורה בכפרים הערביים, ומתעלות־הביוב הפתוחות, כשם שקשה לי להתלהב מתת־תרבות הזיור שאני מגלה בעיירות־הפיתוח ובכמה משכונות־העוני בתל־אביב. ויסלחו לי תושבי כפר־שלם — אני לא הייתי חיה עם עוד עשרה אנשים בחדר עלוב, רק כדי להוציא כמה מיליונים מהעיריה, ואני לא הייתי משתינה בחצר ומתקלחת בעזרת קומקום רק כדי לדפוק את העיריה או את מישרד־השיכון. והדבר שהכי כואב לי, באמת הכי כואב לי, זה שבני הדור השני והשלישי, שנולדו כאן במדינת־ישראל, אינם לומדים מהשגיאות של הוריהם, ולא מנסים להתערות בחברה מודרנית ומפותחת יותר. הוריהם ילדו עשרה ילדים בתת־תנאים, והם מתחתנים בגיל 18 ומייד עושים ילדים בשרשרת, עוד לפני שיש להם מקום משלהם להתייחד בו. הם גרים בהול אצל ההורים, ולא לומדים לקח, לא לומדים. לא, אני לא מרגישה שאני אחותו של בניהו אהרוני, שנעצר באשמת אלימות בהפגנת „שלום עכשיו", למרות שגם הוא בוגר בית־ספר „מעלה". ואני לא מרגישה שאני אחותם הקטנה של הצועקים „אריק מלך ישראל" ו„בגין בגין". אין לי ולהם דבר משותף, ואני מורידה את הכובע לפני אמנון דנקנר, שהעז ושם את המילים על השולחן.

אותם שמנעו טיפול רפואי בפצועי הרימון אינם אחיי, ואמא שלי לא ילדה אותי ואותם מאותו הרחם. ויותר מזה, בני עדות־המיזרח מדברים על הטראומה שעברה עליהם כשהביאו אותם ארצה. נכון, עברה עליהם טראומה וזיקקו אותם בדי־די־טי, וזרקו אותם למעברות. אבל מה עם הטראומה שעברה על יהדות אירופה? אותה יהדות שאיבדה את קרוביה במחנות־הריכוז, ואחרי שהצליחה להינצל, היטלטלה עד לכאן בספינות־לא־ספינות, בתנאי מחנק וצחנה, וכשהגיעה לכאן במיקרה הטוב הבריחו אותם בתת־תנאים את הגבול, ובמיקרה הרע זרקו אותם למחנות־ריכוז בקפריסין?

מה עם הטראומה של מי שאיבדו את הוריהם וילדיהם ואחיהם ואחיותיהם בשואה, הטראומה הזו לא נחשבת?

וכשאני שואלת את בני עדות־המיזרח מה עם אותם עולים חדשים אשכנזים שהושמו כאן במעברות, למה הם יצאו משם והסתדרו בחיים, למה הם לא נשארו בתוך הסחי והצחנה ותת־התנאים, התשובה שאני מקבלת כי הם קיבלו פיצויים מגרמניה. ואני שואלת שוב, האם היית מוכן לקבל את הפיצויים האלה מגרמניה?

אני באמת מאמינה שבני עדות־המיזרח אינם מבינים את הטראומה של השואה, מכיוון שאני שומעת אותם אומרים שהיטלר היה צריך לגמור את העבודה, ורואה אותם כותבים „אשכנאצים"

> **מצאתי אצל יגאל אלון עליבות, אוזן כרוייה לחנופה, מישחק מתמיד. לא היתה בינינו כימיה**

על הקירות. אלה אינם האחים שלי, ואם יש בהם אשכנזים שצועקים „בגין בגין" ו„אריק מלך ישראל" גם הם לא האחים שלי, כשם ש„הרב" כהנא ואנשיו אינם האחים שלי, ולבטח לא אותם אמריקאים מטורפים שלו, ולבטח לא אותם מטורפים אשכנזים המתנחלים במנות ואומרים שיחסלו ערבים הנמצאים בארץ זו מזה דורי־דורות, ובוודאי שלא הרב לווינגר ואליקים העצני — גם הם לא האחים שלי, באותה המידה שבני עדות־המיזרח, המזכירים לי את ההמונים המפגינים בפרס של חומייני אינם האחים שלי.

דנקנר במיטבח ביתו
„היתה תקופה שהייתי דתי"

אמנון דנקנר שם את הדברים על השולחן. כל מי שמנסה לטאטא את הדברים מתחת לשולחן — חוטא לאמת.

■ ■ ■

● אתה בא מרקע דתי.

כן, אלא שאני עצמי לא הייתי דתי, וגם לא מישפחתי הקרובה. סבי היה דתי מאוד. ההחלטה לשלוח אותי לבית־הספר מעלה, שהוא בית־ספר דתי, נבעה מהעובדה שהייתי ילד מאוד מפוזר. עד היום אני אדם מאוד מפוזר.

התחלתי לקרוא עוד לפני שהלכתי לבית־הספר. הייתי מחליף ספרים אצל כל הנוער, זוכרת? הייתי הולך עם הספר מכל הנוער וממשיך לקרוא, גם כשהגעתי להצטלבות הכי אימתנית של אותם ימים בירושלים — הצטלבות בן־יהודה — קינג ג'ורג'. כל יום ב־4 ורבע אחרי־הצהריים היה ניצב בהצטלבות החבר רודי ברונשטיין, ובזכותו אני כאן היום.

לרודי ברונשטיין, שהיה חבר של אבא שלי, היתה מעדניה, קוויק לנצ' — מוסד ברליני שהגיע לירושלים בטעות. הוא היה מוכר בירה ומיני נקניקים, וקוויק לנצ' נמצא בדיוק בהצטלבות. החבר רודי ברונשטיין היה מחכה שאגיע להצטלבות, ואז היה רץ ומעביר אותי כביש.

וכך, כדי שלא לסכן את חיי, הוחלט לשלוח אותי לבית־הספר הדתי מעלה, מכיוון שמבית הוריי, ששכן מול הכנסת הישנה, ועד למעלה, ששכן בסימטה שבה היה פעם השק"ם, לא צריך היה לעבור כביש.

● איך הרגשת כילד לא־דתי בבית־ספר דתי?

זה היה חלק מהעניין והמתח בילדותי. את יודעת מה זה היה לנסוע לים בשבתות? היו הרבה מורים בבית־הספר, שגרו בשכונה הדתית, ביציאה מחוץ לעיר. אנחנו היינו בטוחים שהם ייראו אותנו נוסעים בשבת, כך שאת היציאה מהעיר עשינו — אחותי ואני — שרועים על קרקעית המכונית.

בבית־הספר התיכון מעלה היו לנו שלושה מנהלים: ד"ר ברומברג, ד"ר רפנקנטל וגרינשן. יום אחד אני רואה את שלושתם הולכים מולי ברחוב, ואני — כהרגלי מחוץ לכותלי בית־הספר — הולך בלי כיפה. נורא נבהלתי, ונכנסתי לחנות הראשונה. פיתאום אני מרגיש שכולם מסתכלים עליי במבט מוזר. מסתבר, שמצאתי את עצמי, ילד בן 17, במרכז של סלון למחוכים וחזיות.

● במשך השנים שבהן למדת במוסד דתי, היית בשבט־צופים דתי, היית מוקף בחברים ובאווירה דתית. לא הושפעת?

היתה תקופה שהייתי דתי, זה היה בחמישית־שישית. אחר כך התחילו הוויכוחים ואז פשוט היו באות הילדות האיומות ומלשינות להורים שלהן, שאמנון דנקנר אמר שאין הוכחה שיש אלוהים, שאין הוכחה שהיה מעמד הר־סיני. ההורים היו באים למנהל, והאבא המיסכן שלי היה צריך לשאול מיגבעת מהשותף שלו, כדי לבוא ולשמוע כי אין מקום לבנו במיסגרת בית־הספר, מכיוון שהוא מפיץ תעמולה עויינת.

ואז הכנסנו לפעולה את הנשק האטומי: סבא שלי, שהיה יהודי דתי מאוד, ותורם גדול מאוד לישיבות ובתי־כנסת. הוא בא לבית־הספר ועשה סקנדאל. המנהלים נכנסו מתחת לשולחן והשאירו אותי בבית־הספר.

אחרי הצבא למדתי מישפטים באוניברסיטה.

● עבדת כמישפטן?

לא, אף פעם. התחתנתי עם מירי בשנה השלישית, והייתי צריך להוכיח שאני יכול להביא כמה גרושים. חיפשתי עבודה, ומצאתי עבודה נהדרת: לעשות סיכום של העיתונות היומית לשרי הממשלה.

הייתי קם כל בוקר ב־4, עושה סיכום של העיתונים, דואג להדפסה. וכדי להרוויח עוד כמה לירות, הייתי מפיץ את הסיכומים במישרדי השרים. וכך הייתי יוצא ונכנס בלישכותיהם של השרים, עד שאמרו לי: „תראה, יש פה איזה חצי מישרה של עוזר לדובר מישרד־החינוך."

אחרי חודש הדובר התעופף לו, ובגיל 25 הוצע לי להיות בינתיים דובר מישרד־החינוך. הבינתיים הזה התמשך על פני שלוש ותצי שנים, שבהן עבדתי כדובר מישרד־החינוך, שבראשו עמד יגאל אלון.

● אתה לא נמנית עם מעריציו.

אומרים שכשנמצאים ליד איש מפורסם, רואים רק את הדברים השליליים. אני לא מקבל את זה. כיום אני קצת נמצא ליד אנשים מפורסמים גדולים. דווקא מפני שאני יותר קרוב אליהם, אני יותר מעריך אותם. למשל יוסי שריד, שאני מכיר אותו מקרוב. דווקא מפני שאני מכיר אותו מקרוב, אני יותר מעריך אותו. הוא אדם טוב, רציני. יש לי רק דברים טובים להגיד עליו.

עם יגאל אלון זה היה אחרת. ראיתי אצלו דברים של עליבות, אוזן כרוייה לחנופה, מישחק מתמיד, ולא היתה בינינו כימיה. השנים שעבדתי במחיצתו היו שנים די מבוזבזות.

מה שקרה בלישכה שלו היה דבר איום. כתבתי בזמנו קטע, שנקרא זיכרונותיו של עוזר מיניסטריאלי, שבו תיארתי את מה שהלך שם. בלישכה היו יחסים של מריבה, אולי מפני שהוא היה אישיות שמאוד רצו לאהוב, אז התחרו על האהבה שלו. ומכאן פרצו מתחים, אינטריגות ותחירות הדדיות. ממש סבלתי כשהייתי בלישכה של אלון.

■ ■ ■

● איך התגלגלת למיקצוע העיתונות?

תאמיני או לא, אבל אני די חדש במיקצוע. הגעתי לעיתונות בגיל 30.

● ולי נדמה, כאילו אתה שקוע בתוך המיקצוע הזה המון שנים.

רציתי להיות עיתונאי מגיל 5, והגעתי לזה מאוחר, בתוקף היותי הדיוט.

אחרי יגאל אלון הלכתי לעבוד אצל החותן שלי, בחברה להובלות עפר. רציתי לראות מה זה ביזנס. זה היה כיף גדול מבחינה כספית, אבל אסון מבחינת עניין. הייתי נוסע ב־4 בבוקר לסיני, לפקח על העבודות, חוזר למישרד, עושה קצת חשבונות שלא הבנתי בהם כלום. אחרי שנה החלטתי: מספיק, אני רוצה לעשות משהו אחר.

נשארתי מחוסר־עבודה במשך חצי שנה. ואז, כשאלמוגי נכנס לסוכנות, הציעו לי להיות דובר שלו.

אני חייב לומר לך, שאם יש מאפיה בעולם — זו הסוכנות היהודית. זה דבר מדהים, זו היתה פשוט קרוסלה של אינטריגות, זה היה דבר שלא יאמן — לא עשו שם שום דבר חוץ מאינטריגות.

ישבתי בישיבת הנהלת הסוכנות ונדהמתי:

> **במילחמת יום־הכיפורים לקיתי בהלם־קרב ואיבדתי את הזיכרון ליומיים**

האנשים האלה, שהיו ממונים על גורל העם היהודי, ישבו בישיבות ודיברו על נסיעותיהם לחו"ל, איפה קונים תחתונים בזול, איפה גרים בריו, איפה קונים צעצועים לנכדים.

רשמתי לי את הדברים, הלכתי לשימעון שיפר, שהיה אז כתב לענייני סוכנות, והעברתי לו את הפרוטוקולים.

● לא הייתי אומרת שזהו תפקידו הטיבעי של דובר?

לא, אבל אמרתי לעצמי: החבר'ה האלה צריכים לאכול אותה.

● איך, בכל זאת, הגעת לעיתונות?

ישבתי בבית חודש ימים מחוסר־עבודה. באותה תקופה גרנו ברעננה, בבית בלי טלפון. לילה אחד אני שומע דפיקות בדלת. בא חבר שלי, אגא שוורץ, שעבד איתי בסוכנות.

הוא עומד בפתח, כולו נוטף גשם, ושואל אותי: „אתה רוצה לעבוד בעיתון הארץ?" אמרתי לו מזת'ומרת? אז הוא אומר לי: „תצלצל לגדעון סאמט. אמנון ברזילי צריך לעזוב את עבודתו ככתב לענייני הסתדרות, ומתחיל לעבוד ככתב לענייני מיפלגות, והם מחפשים מחליף."

התקשרתי לגדעון סאמט, קבענו פגישה.

באתי לפגישה, וקרה דבר מעניין. סאמט אמר לי: „שמע, יש בעיה. אתה צריך להיות חבר באגודת העיתונאים. לך לאגודה ותסדר להיות חבר."

בקיצור, הלכתי למאיר בן־גור. אמרתי לו שאני רוצה להיות חבר באגודת־העיתונאים. אמר לי: „אי־אפשר, אתה צריך לעבוד בעיתון כדי להיות חבר באגודה." אמרתי לו: אבל כדי לעבוד בעיתון אני צריך להיות חבר באגודה, אז איך אני אהיה חבר באגודה אם אני לא עובד

בעיתון. ואיך אני אעבוד בעיתון אם אני לא חבר באגודה? הוא נתן לי תשובה ישראלית טיפוסית: „מה לעשות?”

הבנתי שהעניין אבוד, אבל מטעמי נימוס הוזמנתי לגרשום שוקן, והיתה בינינו שיחה טובה וארוכה. אחרי שבוע הודיעו לי, שהתקבלתי לעבודה.

● **ומה עם אגודת העיתונאים?**

או! לימים נודע לי, שהאגודה איימה ונתנה הוראה שלא לשתף איתי פעולה. לאגודה היתה מועמדת לתפקיד מעיתון אחר. בקיצור — היה שמח.

■ ■ ■

● **מתי התחלת לכתוב את מדורך האישי?**

לפני שלוש שנים.

● **ב„הארץ” זה היה חידוש.**

כשהתחילו האשכנזים להתנצל על זה שהם אשכנזים זהו בעיני דבר מחריד

● **אבל ב„דבר” הופיע עד אז מדורו האישי של נחום ברנע. זה לא נראה בעיניך כחיקוי?**

חשבתי שהמדור של ברנע הוא מדור יוצא מהכלל, ושצריך מדור כזה גם בהארץ. חשבתי שאני יכול לעשות מדור כזה. באתי בהצעה. אחרי לבטים קיבלו אותה.

הייתי אז בתקופה היסטרית בחיי, מכיוון שהמצב היה שיש ברנע הגדול, והנה יש איזה אחד דנקנר מהארץ. היתרון שלי היה שכתבתי בהארץ ושאת הארץ קוראים יותר אנשים מאשר את דבר. אבל היה לי קשה נורא, בגלל התחרות וגם מפני שברנע נעלב קצת. הייתי חבר שלו, והיתה תקופה קשה, עד שהעסק התיישב והיתה לי נחת מהמדור.

אחר כך זה שיעמם אותי לכתוב קטעים, כי זה גם קל מדי וגם קשה מדי. אני רואה מדורים אחרים — ולא אכנס להערכות שמיות — ואני לא מעריך את בעלי המדורים.

גם אני עברתי את מה שהם עוברים. הראש שלי הסתחרר, אמרתי: יה אללה, איזה גדול אני, איזה יופי, מרביץ סקופונים שיגעון!

איזה שטויות, תאמיני לי — פשוט שטויות! אלא מאי? הקהל אהב את זה. היום אני לא מסתכל על מה שעשיתי בעין יפה. אני בהחלט מעדיף סיפורים.

● **אני זוכרת, שפעם באתי במיסגרת עבודתי למיזנון הכנסת. ראיתי אותך, את אהרון בכר ואת אמנון אברמוביץ יושבים מסביב לאותו השולחן. בסוף השבוע שלושתכם כתבתם על אותו הנושא. איזה מין סקופונים הם אלה, המחולקים לשלוש?**

זה קרה לנו כמה פעמים. כשאברמוביץ ובכר התחילו במדורים, היינו הולכים ביחד. פעם הלכנו למישפט של אבו־חצירא, פעם לאיזו אסיפת בחירות ברמת־השרון ועוד פעם ישבנו בבית־קפה הקרייה בתל־אביב, ובשולחן לידינו ישבו איזה סהרורים של תנועה מטורפת והתווכחו ביניהם. הצטרפנו לשולחן שלהם, ואחר כך כתבנו על זה.

● **זה מזכיר את בעלות טורי החברה והמסיבות, שהולכות לאותה המסיבה ואחר־כך כותבות עליה כל אחת לעיתון שלה. לא מצאת בזה טעם לפגם?**

אנחנו כתבנו על דברים בעלי חשיבות ציבורית. הלכנו לאבו־חצירא הביתה, היה בזה עניין ציבורי. לא רואה בזה טעם לפגם. מה רע בזה?

בכלל, בניגוד לשם שיצא לי, אני איש מפרגן.

● **לא קיימת ביניכם תחרות? בעצמך אמרת, שהמדורים שלכם בנויים על סקופונים. היחסים ביניכם באמת טובים?**

ביני לבין בכר מצויינים. אני אוהב אותו מאוד. אני לא מעריץ של כתיבתו, אבל מה זה שייך? אני אוהב הרבה אנשים שלא כותבים טוב.

עם אברמוביץ יש לי יחסים קורקטיים.

● **איך עובדת השיטה? הרי אתה יודע שהמדליפים לא מספקים לך סקופ בגלל העיניים היפות שלך. הם מצפים לתמורה.**

לא! וזה אולי הכוח של עיתונות מהסוג שאני כותב. אני עצמאי, אני כותב מה שאני רוצה, לא משרת אף אחד! אז באים אליי עם דברים ישרים, לא מנסים להכניס לי ברווז, כי מי שמנסה להכניס לי ברווז יודע שהוא יחטוף על זה.

חלק מספקי הסקופונים לטור שלי, עד כמה שזה מחריד, הם עיתונאים שלא יכולים לכתוב את הסקופ בעיתון שלהם, כי העורך שלהם לא יאשר להם, או מפני שהם לא רוצים להסתכסך. העיתונאים הם מקור לא אכזב, ויש כל מיני אנשים שרוצים לגמור חשבון עם אנשים אחרים, וחוץ מזה, זה עניין של עין.

אני זוכר מיקרה, כאשר בגין ביקר במנועי בית־שמש. היה איזה עניין שיוסף שידלובסקי היה מעורב בו, ובגין היה צריך להכריע. שידלובסקי עמד לפני הפועלים, נאם ובכה.

רצתי לפרוייקה פורן ושאלתי אותו: מה העניין, למה שידלובסקי בוכה? בקיצור, הסיפור היה על הארץ, רק צריך היה להרים אותו. תארי לעצמך: בן־אדם בן 80, איל־הון, עומד ובוכה, כי יש לו בעיות עם בגין! ואז בגין מתייעץ ומנסח תשובה מעורפלת, ושידלובסקי מתרצה ומתחבק איתו. אחר־כך הוא קולט שבגין עבד עליו, ואז הוא שוב בוכה.

היו איתי עוד שני עיתונאים, מהטלוויזיה ומידיעות אחרונות. בערב אני רואה כתבה בטלוויזיה, ואני לא מאמין למראה עיניי: אין שום מילה על התקרית, סתם דיווח יבש. כלום. אני פותח למחרת ידיעות אחרונות — סתם ידיעה סתמית על ביקור בגין במיפעל מנועי בית־שמש.

אז זה כוחם של המדורים האלה. מי שכותב אותם, יש לו עין מיוחדת. הדברים נמצאים על השטיח, צריך את העין המיוחדת הזו כדי להרים אותם.

● **איך אתה מוודא שהסקופ שלך הוא באמת סקופ?**

אני תמיד בודק, חוץ מפעם אחת שאכלתי אותה. זה היה משהו שקשור בדיין. קיבלתי סיפור סגור על דיין, שדיבר עם מישהו בנוגע לפרוייקט לעשיית כסף. אחר־כך הסתבר לי, שמי שדיבר היתה יעל דיין, ודיין כעס — והוא צדק. אבל זו היתה פעם אחת בשמונה שנים.

■ ■ ■

● **במדור שלך ירדת על הרבה אנשים, שלחת חיצים שהפילו חללים לא מעטים. איזה מהקטעים עשה לך הכי־הרבה בעיות?**

הקטע על יגאל אלון עשה לי צרות גדולות ביותר, צרות ענקיות. הסתבכתי פה כל־כך, שזה לא יתואר. רוב האנשים אמרו: „אתה מעלת באמון; היית בלישכת שר־החינוך, ואחרי שבע שנים אתה מפרסם מה ששמעת בצורה אינטימית?” את זה אמרו כולם, כולל אנשים שליקקו אצבעות ואמרו: „שמע, עשית לנו את השבת.”

הצרות היו בעיקר עם אנשי אלון. חיים חפר הקדיש לי מקאמה, ואז עשיתי דבר שאני בדרך־כלל לא עושה, אבל פה החלטתי שאי־אפשר לעבור בשתיקה, ושלחתי לו מיכתב מעורך־דין, והוא התנצל.

המיתקפה של אנשי אלון לבשה אופי

אני לא לורנס איש ערב ולא מתרגש מהרומנטיקה של המזרח

שאותי הבהיל. פיתאום התחילה מסכת־שקרים שלא תתואר. לא הייתי שבוע בכנסת, וכשבאתי שבוע אחרי כן, סיפרו לי שאומרים עליי כך וכך. אלוהים אדירים! אותי זה הבהיל, זה היה הדבר הכי מבהיל שקרה לי בחיים. אני לא נגד רשע, יכלו לעשות לי דברים מרושעים, אבל השקרים שהפיצו והשמועות הזכירו לי את רוסיה. סיפרו עליי דברים שלא היו ולא נבראו.

● **טיפסו על עניין הלם־הקרב שלקית בו?**

דנקנר עם בניו
„מגיע לי פרס אהבת ישראל”

בטח! זה היה מוקד העניין. אחר כך גם עמוס אטינגר עשה מזה סיפור.

את יודעת מה הם אמרו? „דנקנר חטף הלם קרב? בולשיט! אלף — הוא לא היה בקרב; בית — הוא יוצא ונכנס מסנטוריומים, הוא מתמוטט כל הזמן, הוא פסיכי ידוע.” זה נורא הבהיל אותי, עד כדי כך שהלכתי ובדקתי אם אני פסיכי או לא.

● **מה בדיוק קרה לך, מתי לקית בהלם־קרב?**

במילחמת יום־הכיפורים לקיתי בהלם־קרב. התעלפתי ואיבדתי את הזיכרון ליומיים. אחר־כך הייתי מאושפז 13 יום בהדסה, מהם הייתי חמישה ימים בהלם, ואחר כך שיחקתי פינג־פונג.

אגב, אם היום תשאלי אותי אם אני רוצה לחזור על חווית הלם־הקרב, אומר לך: בכל מחיר! איזה בן־אדם זוכה לחוויה כזו, לאבד זיכרון לתקופה קצרה?

הדבר האחרון שזכרתי כשהתעוררתי מהעילפון היתה שהייתי בבית־מלון בקופנהגן. כי לפני המילחמה הייתי שם, והגעתי ארצה ביום החמישי למילחמה.

● **במה התבטא אובדן הזיכרון?**

לא הכרתי אנשים שפגשתי ביומיים האלה שהייתי במילחמה. יש לי חבר טוב שהיכרתי ביום הראשון למילחמה, הוא הביא אותי לתאג״ד. כשהתעוררתי, ישב לידי ואמר: „אמנון, מה נשמע?” לא זכרתי אותו. זו היתה חוויה מאוד מעניינת. כתבתי עליה.

● **איך חטפת את הלם־הקרב?**

לחמנו ברמת־הגולן, וזה היה טראומתי. הפלוגה שלי עלתה על מארב, והיינו חסרי־ישע. לכל חייל היה עוזי ומחסנית, וגם היתה לנו בעיה — כי לא היה לנו מפקד, והיתה מעין התפרקות במחלקה.

אני נורא התאמצתי להחזיק את העניינים, עשיתי חיקויים, אירגנתי שירים, הייתי פעלתן בדרך של הצחקות ודיבורים, כדי לשמור על מוראל. אז זה, פלוס המוראות שעברו על הפלוגה, מיצה כנראה את כוחי.

מרמת־הגולן ירדנו לסיני, ונערכנו בקו הירי מול טנקים מצריים, ואז נפלתי שדוד.

זה הסיפור של הלם־הקרב. אבל תראי לאן שמועות מגיעות. וזה המבהיל שבעניין.

כשהם התחילו להפיץ שלא לקיתי בהלם־קרב, אמרתי לעצמי: שמע דנקנר, אתה בחור רציונאלי, זה לא יתכן שאנשים שאתה מכיר, אנשי־כבוד, ממציאים עליך שקרים. מדובר בבעיות נפשיות. אולי אתה לא זוכר, אולי אתה באמת נכנס ויוצא לסנטוריומים, ואולי אתה שוכח? שאלתי את אמא שלי, שאלתי את אשתי, הלכתי להדסה לראות את התיק הרפואי שלי — אולי יש אמת במה שהם אומרים?

מה אני אגיד לך, זה היה מחריד, פשוט מחריד.

● **הבה נדבר על תקרית עמוס אטינגר. אתה פגעת בו בביקורת טלוויזיה שכתבת עליו, ואתה תקפת אותו פיסית ב„בית־סוקולוב”. מה בדיוק קרה?**

לא נפגעתי בגללי. אני לא מרגיש פגיע לגבי הלם־הקרב. נפגעתי בשביל כל האנשים הפגועים נפשית.

נכנסתי לבית סוקולוב, הצטרפתי לשולחן גדול. ישבה שם חבורת עיתונאים. לא שמתי לב שהוא יושב בשולחן. פיתאום הוא אומר לי: „מה זה, דנקנר, מה אתה עושה פה? פה זה לא סנטוריום!” אמרתי לו: „מה? לא הבנתי.” ואז הוא חזר על המישפט.

לקחתי את המילחיה והפילפליה והעפתי עליו. שלטתי בעצמי מספיק כדי לא לזרוק לו את זה על הפנים. זה פגע לו בחזה, כל השמן והחומץ נשפך לו על החולצה, וכל הקטשופ נמרח עליו. הוא צעק לחבר'ה: „תחזיקו אותי, תחזיקו אותי!”

אדם שעיניו בראשו ויש לו רגש, אם הוא לא חטף הלם בקרב — משהו לא בסדר אצלו. מצד שני, אני לא אומר שצריך לעשות מזה אידיאולוגיה. אבל שיבוא אטינגר, שהמקסימום שהוא יכול לחטוף זה הלם־קרב מכתיבת שירים, וירד על אדם שנפגע נפשית? הרגשתי שהוא פוגע לא רק בי, אלא בכל האחרים.

● **אתה לא בדיוק נהגת בו בכפפות של משי. אתה ירדת עליו, ממש התעללת בו בביקורת שלך. כשקראתי את הביקורת היה נדמה לי, כאילו אתה לא רק הורג את אטינגר — אתה מתעלל בגוויתו.**

הוא לא גוויה, אטינגר. הוא ממשיך לחיות גם אחרי הביקורת שלי. הוא חי ותוסס ועורך את חיים שכאלה.

● **אתה חושב שהיה צורך להשתמש בתיאורים פלסטיים כדי להגיד שהוא לא מתאים לטלוויזיה, אינך חושב שהביקורת שלך היתה בלתי־תרבותית, לפחות כמו הופעתו הלא־תרבותית של אטינגר?**

בעניין זה אנחנו לא תרבותיים. אני חסיד של ביקורת־הטלוויזיה האנגלית. כולם אמרו לי על פרשת אטינגר, שהביקורת היתה אלימות מילולית. שטויות!

● **איפה, אם כך, הגבול של הסובלנות?**

זאת בעייה שאין לי עליה תשובה, ובחיים אין תשובות על כל הבעיות. זהו בדיוק הוויכוח הציבורי היכן הגבול.

● **מה בנוגע לאלימות מילולית, בשימוש חזק וקשה כל־כך במילים?**

או! אני חסיד גדול של אלימות מילולית. פעם הצעתי לאשתי שאשנה את שמי לאלים מלול. היא התנגדה לשם המישפחה.

■ ■ ■

● **בשלב זה איננו יכולים להימנע מפרשת „יש לי אחות”. הימחשבה שהיהודים בארץ הם שני עמים, ושאין לך קשר לאחד מהם, קיננה בך לאור מה שקורה פה לאחרונה, או שהיא מתרוצצת בך שנים?**

המחשבות התחילו לעלות בי בשנים האחרונות, כשהתחיל המסע הפרוע, המשמיץ והנבזי נגד האשכנזים, וכשהתחיל מסע ההתחנפות גדולה, שבו התחילו אשכנזים להתנצל על זה שהם אשכנזים. זה היה בעיניי דבר מחריד.

זה מדהים כמה אנשים לא הבינו את מה שכתבתי. אני כתבתי נגד מסע ההתחנפות הזה, ויסלחו לי הרמב״ם, יהודה הלוי ודוד המלך ואברהם אבינו — שגם הם בטח היו ספרדים. אני לא התכוונתי לכתוב שלספרדים לא היתה תרבות מעולם, אלא שבמאתיים השנים האחרונות תרבות האיסלאם שקעה, וחלף זמן רב מאז אותה תקופה נהדרת של פילוסופים ערביים ומתמטיקאים ערביים. על זה דיברתי.

מדברים איתי על בורות. שיבוא פואד

(המשך בעמוד 72)

שבוע האופנה הסתיים בתצוגת אלטע זאכן ✱ אורחיו של הצלם חיבלו בציוד שלו

פסטיבל אייבי

מלאכי ג'וקי להקת בנות הג'אז של ג'וקי ארקין מחוללת על רחבת־הריקודים בבגדי־גוף לבנים, הדוקים ושקופים. הבנות ריקדו ג'אז לקול המנגינה המפורסמת **המלאכים של אייבי.** בתמונה למטה: חברתו של רפי שאולי, ירדן לווינסון (מימין), והקוסמטיקאית פסי.

איך שאייבי שיחק אותה על גדול! כמו שהוא יודע לארגן מיבצעים גדולים, גם את המיבצע הזה הוא לא פיספס. חברו כאן כל המרכיבים שהפכו את המסיבה, למלאת 17 שנים לטיסת־השלום הראשונה שלו, למסיבת השנה.

איזה אוסף מרשים של פיגורות, החל מעולם הפוליטיקה — בדמותם של **שימעון פרס**, עזר וייצמן ושולמית אלוני, דרך אולם הקונצרטים — בדמותו של המנצח **זובין מהטה**, וכלה ביפהפיות וב**רפי נלסון** מאילת.

את כמויות האוכל והמשקה האדירות, ואת התוכנית האמנותית תרמו לו. ערב קודם ניראה אולם המלון כאולם קרנבל בראזילי. אצל אייבי הוא הפך לאוהל בדווי ענק, וכשגמל ועליו דגם של מטוס־שלום, שעליו רכובה רקדנית־בטן, מספקים את האטרקציה.

את התוכנית האמנותית סיפקו הרקדניות של **ג'וקי ארקין**, שבבגד־גוף לבן ושקוף חוללו את מחול המלאכים של אייבי. **שייקה אופיר** הוכיח את אייבי על כך שסירב לקבל ממנו מתנה. הבדרן **יואל שר** שר את השיר גשר השלום. הקהל פיטפט והפריע לאמנים, ולקול צלילי תיזמורת השגרירים התפזר וחלקו — בראשות רפי נלסון — המשיך למיסבאה.

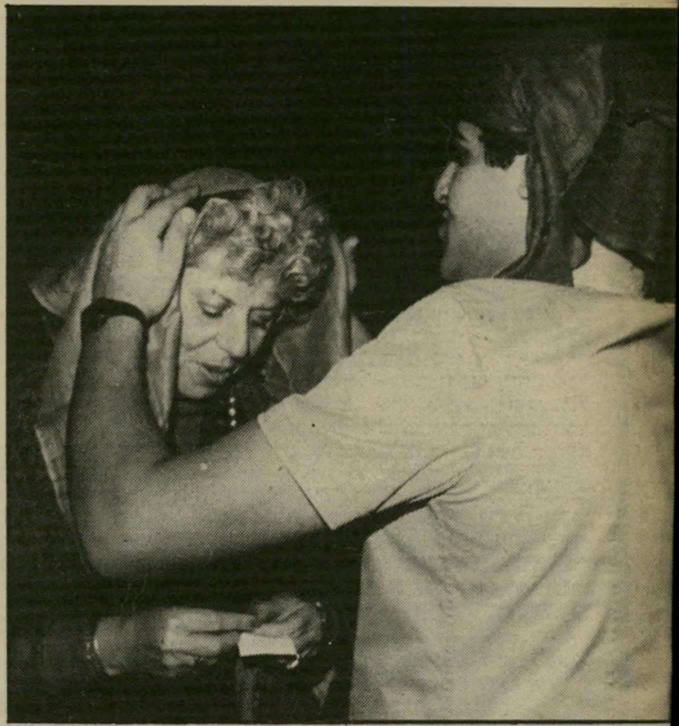

שולה הנזירה לא לטעות: חברת־הכנסת שולמית אלוני אינה נזירה, חס וחלילה, כפי שזה נראה בתמונה. זוהי כופיה ערבית, שהונחה על ראשה בכניסה למסיבה, והלמה אותה מאוד. כל האורחים קיבלו כפיות ועקאלים במתנה.

בטחון מיכל גת הבלונדית בת ה־21 (למעלה) היא עובדת מישרד־הביטחון, המשמשת גם כדוגמנית־צילום. בתמונה למטה: מאפרת הדוגמניות רוזלי גרינברג מלטפת את מקורו של נשר.

הבוטיקאית הדוגמנית לשעבר ציונה טוכטרמן מעדיפה להתרחק מאור־הזרקורים. ציונה לבשה בגד עשוי מעורות צבי.

הסרגנית מעצבת הסוודרים הירושלמית חיה ניר משתוללת בחברת ידידה, הסטודנט עופר שפירא, שגם מדגמן עבורה.

פנים חדשות במראה

„אני אוהב לצלם אותן כשהן צעירות, רעננות וטיבעיות. לכן אני מחפש אותן בבתי־הספר התיכוניים, ומגדל אותן כדוגמניות, לפני שצלמים אחרים תופשים אותן ומקלקלים אותן בפוזות שלהם," גילה השבוע צלם האופנה הצעיר בן ה־28 **מנחם עוז**, שהחליט שפתיחת סטודיו חדש ל־

שיער פרוע היא אופנת התיסרוקות החדשה, שהציגו הגימנזיסטים קארן הדרי ובני בן־דוד. הפנים אופרו בלבן בוהק, כדמויות ליצני פנטומימה. את התיסרוקות עיצב הספר מריוס. הצעירים האלה עוררו קריאות התפעלות כשעלו על הבימה והיו הרוח החיה בתצוגה.

האטרקציה במסיבת אייבי היתה רקדנית־בטן דשנת־גוף, שחוללה מבעד למסך־עשן. אייבי הצוהל עטף את מתניו בצעיף מוזהב, הצטרף לריקוד והדביק שטרות כסף לחזה הרקדנית.

הצעקה האחרונה בדמות שיער כסוף, הנפתח כ־מניפה והמוחזק בעזרת משחת ג'לי, על ראשה של הגימנזיסטית איריס בביוף. חברתה, אלדד מירב, צועקת כשאיריס מושכת בתיסרוקת הקוצים שלה. השתיים איפרו את פניהן בלבן.

מסלול הסמרטוטים

באיחור של שעה עלו על המסלול דוגמניות הצמרת ל־קולה המונוטוני והמשעמם של מנחה עייפה. אוסף של דגמים, בעירבוב סיגנונות ללא דמיון וצבע, לא הצליחו להלהיב איש ונמרחו כמו מסטיק ללא סוף. מאחורי הקלעים לחמו הדוגמניות הוותיקות בצפרניים, על כל דגם צעיר ויפה.

כל זה באירוע גדול, שנערך בהילטון בחסות הלישכה־הישראלית־לתכשיטים, שאמור היה לחתום את שבוע האופנה הישראלי.

מה שהציל את הערב הזה, שעלה למשלם הכרטיס 1,300 שקל לזוג, היה אוסף מרענן של גימנזיסטיות צעירות מאופרות בלבן, שדיגמנו את הצעקה האחרונה של תיסרוקות־הקיץ לצעירים, בדמות ראשים פרועים־פרועים, בנוסח פאנקיסטי, המרוחים בג'ילי דביק. הוסיף חיים הבדרן **מאיר רמז**, שהצליח לארגן בכישרון ובהומור רב בינגו עטור־פרסים משולב בבידור.

תגלית חדשה של צלם האופנה הגרוש מנחם עוז, היא אירית אייל. אירית היא תפאורנית במיקצועה. מנחם פגש בה לפני שנתיים, צילם אותה, הפך אותה לדוגמנית־הבית שלו — וגם לחברתו הפרטית. השניים חיים יחד.

צילום היא הזדמנות למסיבה מטורפת.

בסוף השבוע התכנס בסטודיו החדש אוסף מרשים של יפהפיות צעירות, שכמוהו לא ראיתי מזמן במסיבות.

במסיבה נכחו אנשי תעשית־היופי, דוגמנים צעירים ודוגמניות, אופנאים, צלמי־אופנה, ציירים, מאפרות, שחקנים, זמרים. בלטו כאן מאוד הדוגמנית־בוטיקאית שפרשה מדוגמנות **ציונה טוכטרמן**, שנראתה נפלא בבגד מיני, עשוי כולו ג'ילדות מעור צבי, האופנאית **דורון פרנקפורט**, סורגת־הסוודרים **חיה ניר**, שלא הפסיקה להשתולל, השחקנית **פירה קנטור**, הצייר **גידי לוי**, השחקן **יפתח קצור** והפנטומימאי **חנוך רוזן**.

בלטה מאוד הדוגמנית הצעירה **סמדר קלצ'ינסקי**, בתו של אוייב השגרירות הגרמנית אנדרי קלצ'ינסקי, המצטלמת אצל מנחם ללא סוף.

בלטה גם דוגמנית צעירה בת 17, תלמידת תיכון עירוני ה' בתל־אביב, **רונה פריד**, שהתרגשה מכיוון שלדבריה „זאת הפעם הראשונה בחיים שלי שאני מבלה במסיבה עם אנשים כאלה."

למרות שבחוץ היתה סופה, קור עז, רוחות וגשם, העדיפו מרבית הדוגמניות והחתיכות לבוא כשהן לבושות בביגדי־קיץ חושפי כתפיים ורגליים. הן צדקו בהחלט: הסטודיו החדש היה מקושט באביזרי־בימה דרמאתיים ומואר בתי־אורת־צילום מחממת, דבר שתרם לאוירה החמה במסיבה.

בעוד כולם מבלים, הביט הצלם בעל המסיבה בעצם כיצד אורחיו הורסים את הסטודיו החדש שלו, מנפצים זרקורים, מטנפים את הקירות והורסים ציוד אחר.

נירה גל

כלא 6

(המשך מעמוד 51)
שיחרורי — הכתובת עדיין שם. אני משער שהחייל השבועי הנשלח על־ידי הרס״ר לסייד את האבנים, ממשיך עד היום למרוח את הכתובת: סרבנים.

בילבי מחפשת חשיש

באחד הימים קראו לנו לצאת החוצה מהאוהלים וסידרו אותנו בשורות. למקום הגיע איש מצ״ח וכלב חשיש. זו היתה סצינה נהדרת. הכלב היה בעצם כלבה קטנטנה וחמודה בשם בילבי. תפקידה היה לקפוץ על כל אסיר ולרחרח אותו. אבל זה לא בדיוק היה בראש שלה. היא רצה לחדר האוכל וחפרה באדמה בתיקווה למצוא עצמות. המאלף שלה כעס כי כולם צחקו עליו. הוא קרא לה: „בילבי! בילבי!" אבל בילבי ברחה לו כל פעם מחדש.

אנחנו לא פחדנים

את תנאי המעצר בכלא 6 ניתן להגדיר כסבירים. אין זה אמנם מלון חמישה כוכבים. אולם אין תופעות של התעללות או הרעבה. זה לא תענוג גדול לישון בחורף באוהל, כאשר לרשותך ארבע שמיכות צבאיות. כולם ישנים בבגדים, סוודר ומעיל. ב־4 וחצי מעירים אותך למיסדר. לא נורא.

כפיצוי על כך קיבלתי המון דואר. בחיים שלי לא קיבלתי כל־כך הרבה מיכתבים. אבא שלי כתב לי: אני מעדיף

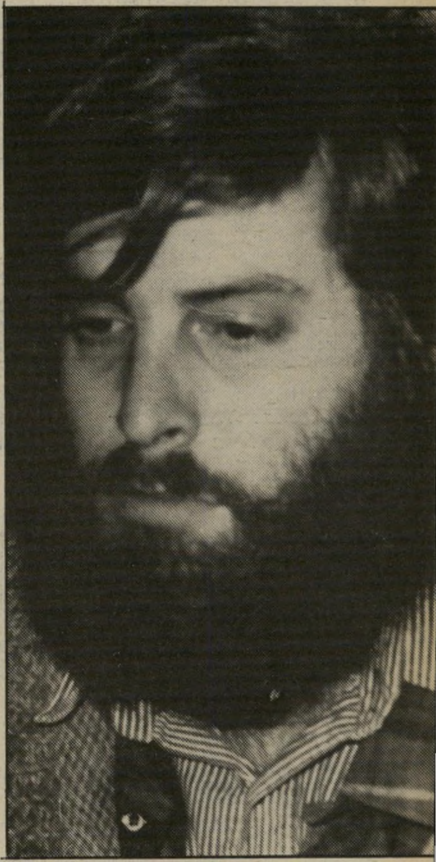

סרבן שביט
אין זה מלון חמישה כוכבים

בן מאחורי סורג ובריח מאשר בתוך ארון. נתי כתב: טוב לשבת בעד ארצנו מאשר לשכב למענה. אמו של נתי, רחל: אין זאת אלא שנתהפך עלינו עולמנו והמחאה האישית האמיתית המצויה והזורמת בדמך — מקבלת מימדים של הפרת חוק. שבתאי לוי: גיבורי מילחמה ממלאים את ברות הזבל של ההיסטוריה על גדותיהם. אלה הנאבקים למען השלום, מעטים. ארנ״יק כתבה: הרגשה קצת לא נוחה לדעת שמישהו צריך לסבול בשביל האמונה שלך. ואולי בעצם כולנו היינו צריכים לסבול ביחד. אסף אדיב: יבוא יום ומי שבאמת צריך לשבת בבית־סוהר יגיע לשם.

ואסיים במילותיו של האסיר לשעבר, ידידי דני סימרמן: אין שום גבורה בלשבת שלושים או ארבעים יום בכלא. אבל עלי לציין שישיבה זו מראה, לפחות, שאנחנו לא פחדנים.

שידור

צל״ע

בנייה בשטחים הכבושים

● למחלקת סרטים־תיעודיים של הטלוויזיה הירדנית, על הקרנתו של סרט דוקומנטרי, שהופק בידי תחנת גרנדה הבריטית, על הבנייה הישראלית בשטחים המוחזקים מעבר לקו־הירוק. סרט זה הציג לפני תושבי ישראל, הצופים בתחנה הירדנית (ומיספרם הולך וגובר מיום ליום, עם ירידת רמתה של הטלוויזיה הישראלית, כפי שמשתקף בסקרים), את דמותה של ישראל הנחלנית, בראשית 1983, בעולם הרחב. לצד עמדותיו הנחרצות של אלוף (מיל׳) **מתי פלד**, שהציג תוכנית ממשלתית סודית לסילוק 700 אלף תושבים ערביים של השטחים הכבושים אל מעבר לירדן, הובאו עמדותיו של קצין (מיל׳) אחר, ח״כ **יובל נאמן**, שניסה להבהיר את עמדותיה של ממשלת־ישראל בנושא זה לפני הכתב האנגלי, שערך והפיק את הסרט. הישראלי הממוצע יכול היה לראות מסרט זה את הסחף ההולך

מגיש פאר
מחליף

וגובר של התדמית הישראלית בכלי התיקשורת האלקטרוניים בעולם.

כאשר נשאל מנהל הטלוויזיה הישראלית, **טוביה סער**, אם סרט זה יוקרן בטלוויזיה הישראלית במיסגרת במבט שני או תוכנית תיעודית אחרת, השיב: „בנושאים אלה אנו עושים הפקה עצמית, ולא מקרינים הפקה של טלוויזיה זרה!"

איזו ארץ יפה!

● **לצ׳ארלי שיטרית**, צלם סירטוני תחזית מזג־האוויר של הטלוויזיה, המוקרנים בתום מהדורות מבט. סרטים אלה, המוקרנים בצבע, מאפשרים לצופה, המדוכא מתוכן מהדורות־החדשות ואופן סינון המידע במהלכם, להישאר לאתנחתא קלה, ולראות איזו ארץ יפה היא ישראל. צ׳ארלי שיטרית הוא סטרינגר (עובד־חוץ). שהחל דרכו כעוזר־צלם. הוא ממחיש בסירטונים אלה רגישות לנופים שצילם.

מאחרי הקלעים

מי יחליף את כלבו־פאר

עם הודעתו של השדר והמגיש הוותיק, **דניאל פאר** על יציאתו לחופשה־ללא־תשלום, בשליחות הקרן־הקיימת־לישראל בקנדה, החל מחול־שדים של מאבקים־אישיים בטלוויזיה. מי יאייש את מקומו של פאר במחלקת החדשות ובתוכנית־הצרכנות כולבוטק, שאישיותו מעניקה לה את מימד האמינות?

מגישי מבט האחרים, **חיים יבין**, **אריה אורגד** ו**יעקוב אחימאיר**, פועלים לחלוקת מהדורותיו של פאר ביניהם, שווה בשווה, תוך התעלמות מכוכבו־הדורך של **עודד בן־עמי**, כמגיש מהרקצע של מהדורות מבט שמזעיקים אותו מהרדיו לטלוויזיה בשעות־משבר. גם כמה מעורכי ומגישי כימעט חצות מתדפקים על דלתות מחלקת־ההגשה, בכוונה שאחד מהם (**עמוס ארבל, איתן אורן**) יצורף למעגל מגישי מבט.

אלא שבהתאם למסורת מחלקת־החדשות, נחשבים מגישי מבט כמועדון סגור, שכימעט ובלתי־אפשרי להצטרף אליו.

בעייה חמורה יותר היא מציאת ממלא־מקום לפאר בתוכנית כולבוטק, שיהיה בכוח נוכחותו הטלוויזיוני להשרות מאמינותו על הדברים המוצגים והנאמרים. מפיק כולבוטק, **רפי גינת**, עשוי להציב את עצמו בתפקיד מנחה כולבוטק.

„קשת בענן" וחבלה בדרך

שם־הצופן הפנימי של צמרת רשות־השידור והטלוויזיה להעברת מהדורות מבט בצבע היה קשת בענן. למרות שהמגמה הראשונית היתה להעביר, קודם לכל, את אולפני התוכניות לשידורי־צבע, הופעלו לחצים מצד מישרד־החוץ להקדמת ההעברה בחדשות, לפני התוכניות. ללחצים אלה הצטרף חששו של **יוסף לפיד** שהחדשות תהיינה בבחינת אי שחור־לבן בים של צבע. שיקולים אלה הביאו להקדמת הסבת אולפן ב׳ (אולפן החדשות) לצבע.

במהלך תהליך ההסבה עבדו טכנאי הטלוויזיה יומם־וליל כדי להשלים את ההסבה בזמן המיועד. מאמץ זה של הטכנאים עשוי לעלות להנהלת רשות־השידור במערכת של עיצומים טכניים, וגם בחבלה בשידורי־הטלוויזיה בעתיד.

הסיבה לכך: מיכרזים העומדים להיפתח בימים אלה לאיוש סופי של מישרות הטכנאים בטלוויזיה. חלק מטכנאי־הטלוויזיה עשויים שלא לעבור אותם. התוצאה תהיה עיצומים, ועצירת תהליך הפיכת אולפן א׳ (אולפן תוכניות) לצבע.

סיפור עקשני במיסדרונות בניין הטלוויזיה מתייחס לתיאום התאריכים שבין הסבת מהדורות מבט לצבע, לאישור העלאת

אורלי יניב
אבסורד

אגרת־הטלוויזיה מטעם ועדת־הכספים של הכנסת. כפי שאמר אחד מהטכנאים: „הסיפוק העצמי של הפוליטיקאים, שיתחילו לראות עצמם על המירקע בצבע, עיוור אותם והם אישרו ללפיד את כל מה שביקש. אילו היה לפיד מבקש באותה ישיבה אישור להפעלת טלוויזית־כבל, הוא היה זוכה גם בזה."

חניית המפקד

בעבר הרחוק פינתה עיריית תל־אביב מיגרש ליד מיתקן גל״צ ביפו, כדי שישמש כמיגרש־חנייה לעובדי התחנה הצבאית. כאשר מונה **רון בן־ישי** כמפקד גל״צ, כך סיפר אחד מעובדי־התחנה, התקין במיגרש שלט ועליו כתוב: „חניית המפקד."

כעבור כמה ימים החנה אחד מטכנאי התחנה, אזרח עובד צה״ל, את מכוניתו בחניית־המפקד. כאשר הגיע לתחנה רון בן־ישי, הוא חסם במכוניתו את מכונית הטכנאי שתפס את מקומו. התוצאה היתה עימות קולני בין בן־ישי לפקודו.

על סיפור זה הגיב רון בן־ישי: „נכון שהמיגרש הועמד על־ידי עיריית ת״א לרשות עובדי גל״צ. אלא שהעובדים התלוננו לפני על אופן החזקתו, ואני הוריתי לשפצו ולנקזו בסכום של עשרות אלפי שקלים, מתקציב התחנה, כדי שהעובדים לא ירטיבו בו את רגליהם. לי לא היה מקום־חנייה מוסדר. ביקשתי מקצין־הרכב שיסדיר את העניין, בדומה למקומות־חנייה המוקצים בירושלים למנהלי קול ישראל והטלוויזיה.

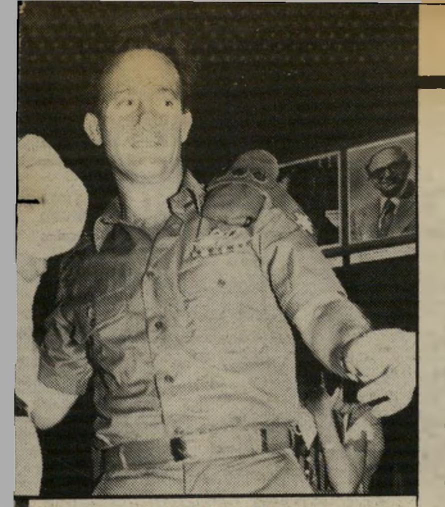

מפקד בן־ישי
שמור

„אותו טכנאי, ששמו **בני יהודאי**, נטל את החוק לידיו ועקר את השלט. כאשר זימנתי אותו, כעבור כמה ימים, לשיחה, התנהלה השיחה בינינו בנועם. אמרתי לו: ׳אם אתה רוצה להעביר לי מסר, אז לא בסיגנון תופי הטם־טם בג׳ונגל. אתה לא צריך לאותת לי בחנייה במקום־החנייה שלי.׳ הסיפור על הצעקות אינו נכון. הוא הבין אותי בלי צעקות. הצעתי לו לפנות לשלמה להט, או אפילו לבג״צ, בתנאי שלא ינהג במיגרש־החנייה בשרירות־לב. בזאת נגמר העניין, ואפילו החלפנו בינינו סוגי טבק. הוא הלך לדרכו בשלום."

דרום־אפריקניזציה

דבר מוזר קרה למחלקת־החדשות של הטלוויזיה בדרכה להקרין את סרט התעודה הבריטי על דרום־אפריקה, בתוכנית במבט שני.

ראשית, בניגוד למקובל, נכנס גורם חדש לשיקולי מחלקת־החדשות: התערבותה של שגרירות דרום־אפריקה, שהפעילה לחצים להבאת תגובותיה במהלך הקרנת הסרט. מנכ״ל הרשות, **יוסף לפיד**, דחה דרישה זאת בטענה שהדבר לא יתכן „בשל מחסור בזמן."

צופי הטלוויזיה, שנותרו לצפות במהדורת כמעט חצות של אותו ערב, נדהמו כאשר שמעו, בסמיכות לידיעה על צאתו של שר־האוצר **יורם ארידור** למסע בדרום־אפריקה, את מגיש ועורך המהדורה, **עמוס ארבל**, מוסיף הערות לסרט בשמה של שגרירות דרום־אפריקה בישראל, מבלי לקבל את תגובת עורך ומפיק הסרט הבריטי. העיר על כך אחד מבכירי עובדי מחלקת־החדשות: „דרום־אפריקה סיפקה לנו מבט שני על הדמוקרטיה הדרום־אפריקאית, ומבט שני סיפק לנו שיעור על הדמוקרטיה הדיווחית של רשות־השידור."

פסקול

בבוקר שאחרי

אחד האבסורדים הגדולים של רשות־השידור הוא בכך, שמגישת מבט ומבט ספורט, **אורלי יניב**, אינה עובדת שכירה של רשות־השידור, אלא עובדת לפי מישדרים שבהם היא מגישה את המהדורות הנ״ל. זהו פועל יוצא של האיסור הממשלתי על קבלת עובדים חדשים בשירותים הציבוריים ● ● עוד אחד מסיפורי הלילה שבו הוטל רימון בירושלים על מפגיני שלום עכשיו יצא רק בימים אלה מחדרי החדשות של הטלוויזיה. מסתבר כי אחרי שהסתיימו דיווחי הטלוויזיה מרחבת מישרד ראש־הממשלה, ושידור מהדורות החדשות המיוחדות של אותו לילה, אמר המנהל החדש של חטיבת־החדשות, **יאיר שטרן**: „מחר בבוקר יקום **טוביה סער**, יפתח את העיתון, ויאמר ׳מה? זרקו רימון?׳ "

תוכניות מועדפות
בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

9. 3

● סידרה קומית: רדה (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק סיפורו של ג'אק ממשיך בתיאור עולמה של גרושה ניו־יורקית צעירה.

● סרט קולנוע: פנים רבות לאהבה (10.05 — שחור־לבן, מדבר אנגלית). סיפורה של מישפחה אמריקאית ממוצעת, שבנה הבכור נערץ בעיני הוריו. הבחור חסר־מנוחה, אינו יכול למצוא את מקומו בחברה, עו־

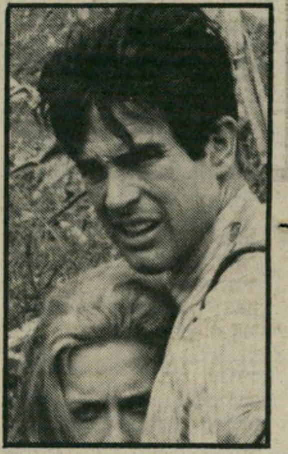

ביטי: פנים רבות לאהבה
יום רביעי, שעה 10.05

בר ונד ממקום למקום ופוחד מפני כל אפשרות של נטילת אחריות. אחיו הצעיר רואה בו דמות של גיבור לאומי, וחוגג עם ההורים כל שיבה של הבחור הביתה. הדברים משתנים, כשלחיי המישפחה נכנסת צעירה יפה. סיפור האהבה שמתפתח בינה ובין הבן הבכור חושף את חולשותיו של הבן, שנחשב עד כה גיבור, וגורם להתמוטטות במישפחה כולה. הדראמה הזאת מבוססת על רומן שכתב ג'יימס ליאו הרליהי. את העיבוד עשה המחזאי האמריקאי הנודע ויליאם אינג'. הבימאי: ג'ון פרנהיימר. השחקן וורן ביטי מגלם את הבן הבכור, ובראנדון דה ויילד משחק את אחיו הצעיר. השחקנים קארל מאלדן ואנג'לה לאנדסברי משחקים בתפקידי ההורים. הסרט הופק ב־1962.

יום חמישי

10. 3

● תיעוד: הלם העתיד (9.30 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). סרט־תעודה המבוסס על סיפרו של אלווין טופלר, שהיה רב־מכר בעולם ובארץ (בהוצאת עם עובד). בדומה לספר, עוסק הסרט בבחינת נושאים שונים, שכולם עוסקים בשינויים שאותם חווה האדם המודרני. קצב השינויים מהיר ביותר, ואין בידי האדם כלים לעמוד בקצב השינויים או להתמודד אתם. האדם הופך לקורבן הטכנולוגיה המודרנית, שהוא עצמו פיתח, ותגובותיו מתבטאות במתחים ובניכור. השחקן והבימאי אורסון וולס מופיע בסרט בתור מספר. הסרט בוחן את טיעונו של טופלר, שהאנושות חווה כיום את הגדולה שבמהפכות ההיסטוריה — את הולדתה של תרבות חדשה, שבה יצטרכו בני־אדם לקבל החלטות גורליות בקשר לאיכות העולם שבו ירצו לחיות בעתיד. הספר נכתב ב־1970, והסרט הופק בידי אלכס גרסהוף, ב־1974.

● מותחן: קוז'ק (10.20 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). הפרק מאה קילומטר לגיהנום, מביא עוד אחד מסיפוריו של קצין הבלשים הניו־יורקי, שאותו מגלם השחקן טלי סבלס.

● קומדיה: שלושה בדירה אחת (11.05 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). הפרק בלי ילדים ובלי כלבים מביא עוד אחד מסיפוריה של דירה, ששתיים מדיריה נערות והשלישי זכר, הממרה את הוראות בעל־הבית, ומכניס בעלי־חיים לדירה.

יום שישי

11. 3

● סרט קולנוע: ריו בראבו (9.15 — שידור בצבע. מדבר אנגלית).

נשקיני היטב
יום ראשון, שעה 10.20

מן המערבונים המפורסמים ביותר שהופקו בהוליווד, בבימויו של הווארד הוקס, שנודע בהומור הקולנועי המיוחד שלו. בסרט זה מסופר על שריף של עיירה קטנה, שצריך לשמור בה על הסדר ולהחזיק בכלא, עד למישפט, בן של מישפחת חוואים עשירה ומושחתת. המישפחה מגייסת נגדו כנופיה של אקדחנים ורוצחים שכירים, ב־

עוד שלעוזרו של השריף עומדים רק סגנו השיכור, זקן מצחיק ותסר־שיניים, קלפנית יפהפיה ואקדחן צעיר, המבקש לנקום בחוואים. בתפקידים הראשיים: ג'ון ויין בתפקיד השריף, וולטר ברנן, דין מרטין והשחקנית אנג'י דיקינסון. הסרט הופק ב־1959.

שבת

12. 3

● סידרה: ימים מאושרים (8.30 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). סידרה על הווי חיים של נוער בארצות־הברית בשנות החמישים. הפעם: הפרק ג'ונגל כלי בית, שבו ריצ'י מתנדב למלא בראשונה בחייו את מקום אביו, בניהול חנות כלי־הבית שלו.

● דראמה: ימי נעורים שחלפו ואינם (10.30 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). סיפור ראשון מתוך שלושה סיפורים מפורסמים של מחבר המותחנים האמריקאי ג'ון צ'יבר, שעובדו לדראמות טלוויזיה. צ'יבר ממקד את שלושת הסיפורים בהווי חייהן של מישפחות עשירות בארצות־הברית. הראשון בדראמות הוא סיפורו של גבר מתבגר, שהיה בנעוריו ספורטאי מצטיין, שאינו משלים את אובדן שנותיו הצעירות. הוא מנסה בכל הזדמנות להבליט שוב ושוב את זוהרו. בתפקידי הזוג בנטלי משחקים מייקל מרפי וקתרין ווקר.

● סידרה קומית: ויין ושוסטר (11.30 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). הפרק: עולם הגיבורים המופלא.

יום ראשון

13. 3

● מולדת: סיפורי מסחה (8.03 — שידור בצבע. מדבר עברית). תוכניתו האישית של יאיר אלוני, המוקדשת לרגל מלאת 81 שנה להיווסדו של כפר תבור, המכונה מסחה.

● סידרה: דאלאס (9.30 — שידור בצבע. מדבר אמגלית). בפרק מיקוד לוחם ג'יי־אר במישפחת פארלו, כדי לאלצה להשיב לו את סו־אלן ואת בנו. פאם נתונה עדיין בדיכאון שהביא אותה לנסיון התאבדות. בובי מקבל מידע שעשוי להביא לאימוץ בנה של קריסטין.

● דראמה: נשקיני היטב (10.20 — שידור בצבע. מדבר אנגלית).

יום שני

14. 3

● סידרה: קרובים, קרובים (8.30 — שידור בצבע. מדבר אברית). פרק נוסף בסידרה שבהפקת הטלוויזיה הלימודית, המצילה את כבודה של הטלוויזיה הכללית.

● סידרה: קאז (10.55 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). הפרק: מישפט רצח.

יום שלישי

15. 3

● סידרה: בית ממכר עתיקות (8.03 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). פרק נוסף בסידרה המבוססת על סיפרו של צ'ארלס דיקנס.

● בידור: שרתי לך ארצי (10.10 — שחור־לבן. מדבר ומזמר עברית). פרק נוסף בסידרה המספרת על שירי ארץ־ישראל של פעם, כפי שהוקלטו לפני קרוב לעשור, ונשחקו עם הזמן. בהנחיית דן אלמגור.

● סידרה: לא יאמן כי יסופר (11.00 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). פרק נוסף בסידרת הסיפורים המצולמים, המוליכה לקראת סיומים של אבסורד.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 9. 3

● תעודה: חיפושים אחרי (7.05 — ערוץ 3 — שידור בצבע. 20 דקות. מדבר אנגלית). סידרה המציגה בעיות חברתיות שונות, ומנסה להגיע אל שורשי הבעיה.

● סידרה היסטורית: מרקו־פולו (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע. 50 דקות. מדבר אנגלית). סידרה בהפקת הטלוויזיה האיטלקית אודות מסעותיו והרפתקותיו של האירופי הראשון שהגיע לסין במאה ה־13. בסידרה מככבים שחקנים ידועים כמו ברט לנקסטר, אן בנקרופט, ג'ון גילגוד ועוד.

יום חמישי 10. 3

● סידרה לילדים: האנס כריסטיאן אנדרסן (5.35 — ערוץ 3 — שידור בצבע. 25 דקות. מדבר אנגלית). סידרת אנימציה הממחישה את אגדותיו הבלתי־נשכחות של הסופר הדני המפורסם.

● קומדיה: שמונה זה מספיק (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות. מדבר אנגלית). סידרה משעשעת על קורותיה של מישפחה אמריקאית מרובת־ילדים.

יום שישי 11. 3

● רפואה: דוקטור (4.00 — שני הערוצים — שידור בצבע. 25 דקות. מדבר אנגלית). סידרה בריטית, הסוקרת בכל פעם נושא רפואי מסויים, כדי להציג את דרכי הטיפול והמניעה של מחלות נפוצות.

● תיאטרון: חייו והרפתקותיו של ניקולס ניקלבי (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע. 50 דקות. מדבר אנגלית). סידרה בהפקה המעולה של רוייל שקספיר קומפני, על־פי הרומן המפורסם של צ'ארלס דיקנס.

יום שבת 12. 3

● בידור: תוכנית־הבידור של מוצ"ש (9.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 30 דקות. מזמר בשפות אירופיות שונות). תוכנית־הבידור המרכזית של הערוץ הלועזי בירדן. זמרים, רקדנים ואמנים אחרים מן השורה הראשונה.

● קולנוע: „פסטיבל סירטי קולנוע" (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע. מדבר אנגלית). סרטי קולנוע מעולים, ישנים וגם חדשים, מאולפני אנגליה וארצות־הברית.

יום ראשון 13. 3

● בידור צרפתי: שירים (6.05 — ערוץ 6 — שידור בצבע. 55 דקות, מזמר צרפתית). תוכנית הבידור של המישדרים בצרפתית, המציגה בכל פעם זמרים צרפתיים, על רקע תפאורות מרהיבות.

● רב־מכר: שוגון (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע. 50 דקות. מדבר אנגלית). ספרו של ג'ימס קלוול מעובד לעלילה טלוויזיונית, המציגה עימות בין שתי תרבויות, עת הגיעו האירופים הראשונים ליפאן במאה ה־17. בתפקיד הראשי: ריצ'ארד צ'מברלין.

יום שני 14. 3

● אנימציה: אבוט וקוסטלו (6.10 — ערוץ 3 — שידור בצבע. 15 דקות. מדבר אנגלית). סידרת אנימציה חביבה, שגיבוריה הם שני הקומיקאים הידועים משנות הארבעים והחמישים בוט אבוט ולו קוסטלו.

● מתח: שעה עם אגטה כריסטי (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע. 50 דקות. מדבר אנגלית) עיבוד לטלוויזיה של אחדים מסיפורי המתח והמיסתורין המפורסמים של מחברת סיפרי הבלשים.

יום שלישי 15. 3

● לילדים: היידי בת ההרים (6.10 — ערוץ 3 — שידור בצבע. 25 דקות. מדבר אנגלית). הסיפור הידוע מובא כאן בגירסה דוברת אנגלית, שצולמה במקום התרחשות העלילה — שווייץ וגרמניה. מככבים בסידרה: קטיה פוליטין, סטיפן ארפגוס, וריניה דלטגון.

● סידרה עלילתית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע. 50 דקות. מדבר אנגלית). ג'יי־אר אינו משלים עם הניטרול שנכפה עליו, ומחפש כל דרך אפשרית לחזור לניהול חברת יואינג. הפעם הוא נעזר בשירותיו של מפקח מס־הכנסה. מיס אלי מתחילה להשלים עם מות בעלה, והיא שוקלת להיענות להשתתף באירוע חברתי, בפעם הראשונה ללא בעלה. סו־אלן מבלה חופשה נעימה אצל ידידה, מר פארלו. לוסי עוברת משבר קשה, בגין ההריון שנכפה עליה, ומחליטה להפיל את ולדה. הבשורה על מות „אביו" של ריי, אמוס קריבס, מסכלת את תוכניתם של דונה וריי לבלות ירח דבש שני בניו־יורק.

ליכטנזון צרפתי

נפגש באפרופו

אנו מכבדים כרטיסי
ישראכרט

גן קפה "אפרופו" ב"גן-יעקב" טל. 03-289289

סמי פותח לך שולחן...
אתה סוגר עסק!

מקום נעים לעריכת סעודות עסקים?
בשיפודי־סמי ערכנו לך שולחן עמוס
בשפע אוריינטלי מקורי. כל סוגי
הבשרים על האש, סלטים
מגרים, יינות ומשקאות
לבחירתך – כיד המלך.

שיפודי סמי

המסעדה המזרחית
שלך – בסגנון אחר
בוא לטעום – בוא כל יום –
לעסקים, לבילויים, לסתם ארוחה טובה.

שיפודי סמי – רח׳ האצ״ל 78 (התקוה) ת״א.

חתונות באוירה כפרית
בלב הפרדסים.
מסיבות גן בסגנון ייחודי.

הפרדס נס ציונה
טלפון: 054-70856

שרותי קייטרינג - תעשיות דונסקוי 1981 בע"מ
(מתפעלי מסעדות מכון ויצמן)
טלפונים: 054-75533, 72732

אפשר להשיג את

העולם הזה

ביום שלישי בערב,
בתחנה המרכזית
בתל־אביב

מאת מאיר תדמור

המציאות של השבוע הבא

גם בשבוע שעבר לא קרה הדבר. יש לזה סיבה טובה מאוד, ואולי שלוש סיבות: הראשונה — לבנקים נוח מאוד שהכספים זורמים אל המניות הבנקאיות, וכספי תוכניות־החיסכון „שהגיעו לפירקן" נשארים רובם בבנק, אם בצורה של הארכת התוכנית ואם בצורת כסף „ממתין" (תפ"סים, פת"מים ופק"מים) שלכולם מכנה משותף, תוך זמן קצר הוא הופך נזיל, לקראת חזרה לשוק המניות. הסיבה השניה היא — האוצר. נוח לאוצר שהכסף המונח בתוכניות־החיסכון ימשיך לנוח שם, ולא ילחץ על השוק, לכן הוא גם מוכן לתת הטבות שונות לממשיכים לחסוך. והסיבה השלישית — שיתוף הפעולה בין השניים: המערכת הבנקאית והאוצר. ולעניין זה, האוצר זה גם בנק־ישראל, על נגידו והמישנה שלו.

נו, אז תשאלו מה ולמה קורה בבורסה, מה שקורה. מה קורה? השערים נשחקים, של כולם, הטובים, הגרועים, המכוערים והיפים. כשהאוצר והבנקים רוצים, אפילו „דיסקונט השקעות" נופלים. אמר לי השבוע אחד מעמודי־התווך של הבורסה: תראה, יש המון מציאות, הבעיה היא, שמה שהיה בשבוע שעבר מציאה, הפך השבוע למציאה גדולה, ומי יודע, אולי בשבוע הבא יהפוך למציאה עוד יותר גדולה? אז לא קונים. מחכים ששערי המניות יגיעו ל„שער הריאלי", זה השער הבנקים יבואו בו. לא הצדיקים, אלה פסו מן הארץ, לאחר שהפסידו את ממונם אצל יוסי ואליעזר.

ככל שאנו מתקרבים לפסח, מתקצרת

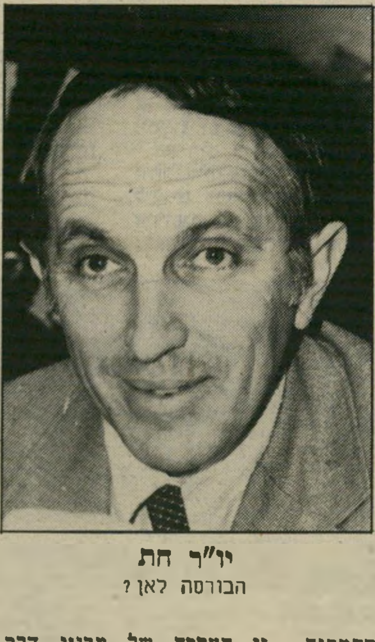

יו"ר חת
הבורסה לאן?

ההמתנה; זו הערכה של מביני דבר. ומכיוון שמקורבי השוק, בדרך־כלל, מקדימים את שאר המשקיעים, ואפילו את השוק עצמו, יכול לקרות רק האפשרי: השוק יתאושש. יש סימנים מובהקים: ד"ר מאיר חת אמר שזה מה יקרה. זה סימן אחד. ארנסט יפת לחש לאוזנו של חת, ביום החמישי שעבר, בחזית הבניין החדש של הבורסה, שהגיע הזמן. לא

יו"ר יפת
לחישה רועמת

ברור בדיוק למה, אבל כבר ברור שמיספר ההנפקות החדשות שיאושרו בשבועות הקרובים על־ידי דירקטוריון הבורסה ילך ויקטן. זה חשוב. יישאר יותר כסף למניות הקיימות.

עד סוף החודש יפורסמו מאזני הבנקים הגדולים, והם בוודאי ישרו אווירה טובה. ועוד סימן: הבנקים אספו הרבה סחורה במחירי מציאה, צריך לשווק אותה. מה רע בפסח למשל? ויש עוד סיבה: בעוד שבוע יתחיל גל חדש של פדיונות של תוכניות־חיסכון. הכספים האלה, חלקם הקטן לפחות, יתחילו לחפש השקעה אלטרנטיבית. אחת האפשרויות — בפירוש לא הטובה כרגע, והדגש הוא על „כרגע" — הם המניות ששערהן נשחקו לבלי הכר.

נכון, הנעלם הגדול הוא עדיין המשקיע הקטן; זה שחטף „זץ" בריא, מכיוון שחשב שטוב להיות שותף של ריגר־פישמן, שעה שהם חשבו שטוב שהוא שותף שלהם — ומכאן ה„זץ". הוא צריך להבריא את התיק, אך חושש; ברגע שיחדל לפחד, יצטרף אל כל היתר. ישנו גם המשקיע ש„יצא" בזמן, הפסיד רק 10 עד 15 אחוז מההשקעות, וגם הוא רוצה לחזור לבורסה, אם מתוך הרגל, ואם מתוך סיבה הרבה יותר פרוזאית: הגדלת ההכנסה החודשית וכמובן, ההוצאה החודשית. זהו זה, כשמתרגלים.

כיוס כספים

לשם מה בעצם מנפיקים מניות הנסחרות בבורסה? התשובה המקובלת היא: לצורך הרחבת והגדלת הייצור, המיפעל, החברה, וכו'. מתברר שהאמת היא הרבה יותר פשוטה. זה אומנם לא כתוב בתשקיף שמלווה את ההנפקה, אבל זו אמת לאמיתה: כדי להעשיר את בעלי העניין, בראש וראשונה, ואחר־כך יש גם קרובים שצריכים להתעשר, ולבסוף הציבור הרחב, שמשלם במיטב כספו כדי שהמקורבים יתעשרו על חשבוננו.

אמר לי אחד מחכמי הבורסה: החברות החדשות באות וטוענות טענות־שווא, ודי־

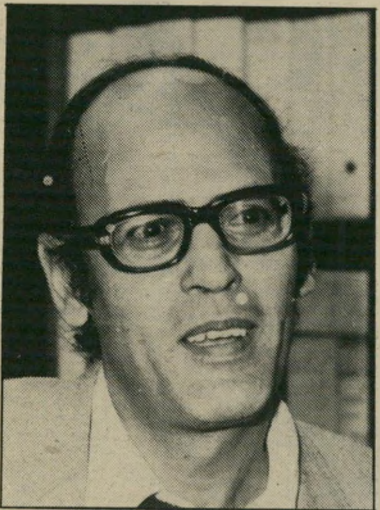

ראש־מחלקה מדינה
הצב"ע נגד

רקטוריון הבורסה מאשר שהן רוצות לגייס הון. המינוח הנכון בעברית לסוג זה של פעולה הוא — כיוס כספים. אבל מה, עם רישיון וחוכמה.

שתי דוגמות־אקראי הן ההנפקות של „כלל מחשבים" ו„קופל". לגבי האחרונה למשל, התקיימה הצבעה בדירקטוריון, אחרי שהובאה פעם שנייה לדיון, וההנפקה אושרה. 12 חברי דירקטוריון הבורסה היו בעד, שניים התנגדו: ד"ר חת, יו"ר הדירקטוריון, וויקטור מדינה, נציג בנק־ישראל. יתר חברי הדירקטוריון הם נציגי בנקים, ברוקרים ואחרים שיש להם יותר משמץ של אינטרס באישור הנפקות, כאלה ואחרות. ואני חייב להוסיף: הכל בהתאם לתקנות, לנוהלים שנקבעו בזמנו על־ידי הדירקטוריון עצמו, המורכב מ...

תארו לעצמכם, עכשיו יש ב„קנה" של הבורסה, עוד חמישים הנפקות, ולכל הנפקה יש חתם, על־פי־רוב אחד הבנקים, או גוף אחר שיש לו אינטרס ישיר בהנפקה, וגם נציג בדירקטוריון. אל דאגה, את רובם יאשרו, חלק יידחה לדיון נוסף, ושיטת כיוס הכספים תמשיך לחגוג.

אגב, העירו את תשומת ליבי, שחברות טובות, בבעלות מישפחתית בדרך כלל, לא רצות לבורסה.

מזון לגמלים

מה קרה לנפט ולמחירו? תחילה חשבנו שאת עודפי הנפט אפשר לשתות. מתברר, שמפיקי הנפט לא ששים לעשות זאת. אבל לעומת זאת, הגמלים המשוטטים במדבריות סעודיה יאכלו נפט.

תחת הכותרת „ביוטכנולוגיה ערבית" מביא שבועון הכלכלה הבריטי אקונומיסט ידיעה מעניינת. הערבים, כך נאמר, חושבים על שימוש חדש בגאז הטבעי: הפיכתו למזון לחיות. חברי האירגון הערבי של המדינות המייצאות נפט מנהלים שיחות עם ראשי חברת הכימיקלים הענקית איי־סי־איי הבריטית, על האפשרות של שימוש בתהליך שבו גדלים חיידקים על מתאנול ויוצרים מזון לבעלי־חיים, מזון עם תכולה גבוהה של חלבונים.

מתאנול הוא אחד התוצרים של נפט וגאז טיבעי.

ובכן, כפי שאמרנו, השייח'ים של המיזרח התיכון לא ישתו נפט, כפי שחשב בזמנו השר יעקב מרידור, כשהכריז על „המצאת האנרגיה" שלו; אבל הגמלים שלהם יאכלו נפט.

מירב הסיכויים ב־30%

כמו לרוב העיתונאים, גם לי יש מדליפים, ואני אומר לכם שהם־הם שעושים את העיתונות למעניינת. למשל: אחד מטובי המדליפים מסר לי השבוע, שראה את אליעזר פישמן מבקר באורח קבוע לאחרונה, אצל מנהלי המחלקות לניירות־ערך של הבנקים הגדולים, כדי, נו, מה אתם חושבים? אני, למשל, לא צריך לחשוב הרבה, לי הדליפו. בקרן רונית יש עדיין מלאי גדול של אתא ג', ישפרו, ספנות והספקה וגם מירב. זו אולי הסיבה מדוע קרן רונית „עשתה" בפברואר תשואה שלילית של 12%; תשואה שלילית, זו פשוט מילה אינטליגנטית ל„הפסד".

אגב, בכך היא רשמה שיא — ההפסד הגבוה ביותר לעומת יתר הקרנות, שאחת מהן, אביב, הצליחה להגיע לתשואה חיובית של 15% באותו חודש.

נחזור לעניין עצמו. כדי לשפר את מצבה של הקרן, צריך להיפטר מחלק מהמניות. מתברר, שהמניה הנוחה ביותר לצורך זה, היא המניה של הבנק למשכנתאות מירב. כדי להיפטר, צריך קונה, וקונה גדול. את זה אי־אפשר לעשות במיסגרת הבורסה. ואז הולכים אל מנהלי מחלקות לניירות־ערך ומציעים להם את הסחורה. לא סתם מציעים. בהנחה של מחירי סוף העונה ממש.

כשאחד ממנהלי המחלקות הציע להם 30% פחות מהשער באותו יום, אמר לו פישמן שיש על מה לדבר. ואז אמר לו אותו מנהל מחלקה, שהוא מוכן לגמור עיסקה במחיר של 50%, ופישמן סרב. ואז אמר אותו מנהל: תראה, אפשר לדאוג ש„מירב" ירד בעוד 20%, יש לי חבילה קטנה שאפשר לשפוך אותה לשוק ואז, ידידי היקר, נגמור על 30%.

עד לרגע כתיבת הדברים, לא ידוע מה עלה בגורלה של מירב. אבל, תיתכנה הפתעות.

סדן: מה חשובים המיספרים?

אני חייב חוב של כבוד לעזרא סדן, שהוא גם מנהל כללי של האוצר, נכון לשעה זו, וגם פרופסור לכלכלה, ושבינתיים יחסיו עם השר הממונה קצת משובשים. קורה. מה אפשר לעשות. ועכשיו הגענו לעיקר. בשבוע שעבר היה לי העונג, הכבוד, ואולי עוד משהו, להימצא במחיצתו של הנ"ל במשך שעה ארוכה, במיסגרת מסיבת־עיתונאים בתל־אביב. קורה. מה אפשר לעשות.

התעורר ויכוח כמה הם חמישה אחוז משישה מיליארד דולר, סך הייצוא הישראלי לאירופה. התמיכה, אמר סדן, צריכה להיות 5% מזה. אני ועמיתי טענו, שזה בדיוק 300 מיליון דולר. להפתעתנו, אמר הפרופסור שזה שליש מהסכום שנקבנו.

וגם זה לא לציטוט או ליחוס, ובבקשה, לא להוציא דברים מהקשרם. ובכן, אמרנו לו, שליש מ־300 הם 100 מיליון.

לא, הוא אמר, זה בערך 70 עד 80 מיליון דולר. וגם זה על תנאי. והתנאי הוא, שהשר הממונה יאשר זאת. הצרה היא שהוא, השר, היה אותה שעה בדרכו לחו"ל. אתם בוודאי שמים לב, שלגמרי לא חשוב, במה מדובר. חשובה השיטה. תמיד אפשר לטעון אחר כך, שהדברים הוצאו מהקשרם. לא נאמרו בדיוק, או בדיוק לא נאמרו, לא הובנו, בקיצור הוא לא אמר, לא התכוון לומר, לא ייתכן שאמר, ההקלטה נעשתה שלא כידיעתו, והוא לא התכוון.

אז, אני שואל, איך אפשר לנהל את האוצר, אם כל דבר שהוא אומר, הוא לא התכוון אליו? ולמה שהוא התכוון, עדיין איש לא הצליח לפענח. כי, ברגע שנדמה לך שפיענחת את הכוונות, הוא יסביר לך, ויש לו לצורך זה פרופסורה, כי לא זו היתה כוונתו.

באותו מיפגש הוא טען, שחברי התא הירושלמי (של הכתבים לענייני כלכלה) מתנהגים אליו ביתר הבנה. הם לא שואלים שאלות קשות. למה, אם אפשר לשאול שאלות קלות, למה לסבך את החיים? בכלל, אני חייב לציין, שמזמן לא פגשתי מנכ"ל ססגוני כל־כך. ועל כך אני חייב לו תודה.

מה הכריע: אידיאולוגיה, מוצא או יד המיקרה

עופרה - ירדנה

שיר אמן / מפני שהתיקווה לא אבודה...״

תחרות על הופעה

מאחרי הקלעים היתה המו־לה. המקום רחש כמרקחה. אנשים נכנסו ויצאו מהחדרים. ה־מיסדרון היה מלא מפה לפה. ליד הטלפון הציבורי התאסף תור קטן. פועלי־בימה ועוזרי־הפקה התרוצ־צו הלוך ושוב בפאניקה. הורים, קרובים וסתם חברים הצליחו לה־סתנן אל מאחרי הקלעים כדי לאי־חל הצלחה ליקיריהם. המאפרות הזיעו, ולא ראו את סופו של ה־תהליך. הכל עבד כמו בית־תרושת סואן.

חדרי־ההלבשה של תיאטרון ירו־שלים היו צרים מלהכיל את המוני הנילווים אל הזמרים, שבאו להת־חרות על השיר שייצג את ישראל בתחרות האירוויזיון.

נראה היה, כאילו יותר משמת־חרים הזמרים על השיר הטוב ב־יותר הם מתחרים על ההופעה ה־זוהרת והמרשימה ביותר. ומי ש־הביא עימו פמלית עוזרים גדולה יותר, רבים יותר סיכויו לזכות בתחרות. המתחרים היו הפעם כמ־עט כולם נשים. ולכל אחת נילוו, פרט ללהקת קולות הרקע, גם ספר אישי, מעצב־תילבושות אישי, בימ־אי אישי, ומאפרת. וכמובן אמרג־נים וגרופי׳ס קבועים.

השירים כולם נשמעו פחות או יותר אותו הדבר. כמעט כל התמ־לילנים עבדו מראש על האוזן ה־אירופית. על מילים שנשמעות בי־נלאומיות, כשהתוכן אינו חשוב. לרוב השירים לא היה תוכן כלל. ואילו היו מחליפים שורות בין ה־שירים, איש לא היה שם לב, ר־שום דבר מתוכנם לא היה הולך לאיבוד.

שירים שהיו מלודיים מדי נשכ־חו ברגע שגווע צלילם האחרון. מה שתפס את הקהל היו, כמו בכל שנה, השירים הקיצביים יותר, עם מנגינה בנאלית ולא מקורית. ובכל זאת היתה לכל אחד מן הזמרים הרגשה שהשיר המסויים שלו טוב מהאחרים.

עבודה בעיניים

כולם היו שם כבר כשלוש שעות לפני תחילת התחרות. עסוקים בתיקון התיסרוקת, גיהוץ אחרון של הבגד הזוהר, איפור יסודי וכבד. בעצם לא היתה שום סיבה להתרגשות. כל השירים הוקלטו וצולמו במשך השבוע ש־קדם לתחרות. מה שהקהל ראה בבית ובנקודות השיפוט, לא היה שידור חי של האירוע, אלא של מה שהוקלט קודם לכן. הכל היה עבודה בעיניים. הקטעים היחידים שצולמו בשידור חי היו קיטעי ה־כניסה והיציאה של הזמרים אל הבימה וממנה, וקיטעי הקישור של דניאל פאר ודליה מזור.

למרות כל זאת, היו כולם מתו־חים מאוד. פנינה רוזנבלום היור־תה ללא ספק את האטרקציה של הערב. היא ישבה בחדרה, כשהיא מפקירה את פניה למאפרת הפרטית שלה, עדה לזורגן. עיתונאים וצל־מים לא פסקו מלהיכנס לחדרה, היא חייכה לכולם, אך ניכר היה על פניה שהיא מתוחה. זו אולי הפעם הראשונה שפנינה נמצאת בתחרות, לא במיגרש שלה ולא בתחום שבו היא שולטת.

בחדר שלידה התאפרה באותה שעה צעירה, שזו לה הפעם הרא־

קו הזינוק ירדנה ועופרה, אחרי ששתיהן גמרו לשיר, נכנסו אל מאחרי־הקלעים לחכות לתוצאות. הן התיישבו ביחד רק לשם הצילום, ואחר־כך פרשה כל אחת למקומה ולהקתה.

רגע האמת ירדנה ישבה מתוחה ונר־גשת במשך כל הערב — במיוחד מרגע שהתחילו להגיע התוצאות, והתברר שהמירוץ בינה לבין עופרה היה צמוד ביותר. ברגע שנודע כי עופרה זכתה, לבשה ירדנה הבעה של אכזבה עמוקה. זו לה השנה השנייה שהיא כמעט ומגיעה למקום הראשון. ירדנה הודתה כי היא לא אוהבת את הרעש וההמולה שיש סביב המופע הזה.

כל העיניים היו נשואות לעב־רן. השאר כאילו נשכחו ונ־עלמו. ירדנה ארזי ועופרה חזה, ישבו כל אחת בקצה אחר של ה־מעגל, כשהן תולות עיניים חודרות במסך הקטן שהוצב במרכז. השקט מסביב היה מתוח ורק קולו של דניאל פאר הפר אותו כש־קרא את התוצאות. מתחילת הערב היה ברור לכל הנוכחים, שהמא־בק האמיתי יהיה בין שתי זמרות אלה. מרגע שהתחילו להגיע התו־צאות הראשונות, היה המאבק צמוד. הן כאילו הלכו יד ביד לאו־רך כל הארץ. שתיהן לבושות לבן, שתיהן זמרות מיקצועיות וותיקות, שתיהן שרו שירים קיצביים הנק־לטים מהר.

אחרי 5 נקודות שיפוט הובילה עופרה בהפרש של 3 נקודות (50:53). ואז פנה דניאל פאר ל־דגניה ב׳ — שם ההבדל היה ברור לעין — 8 נקודות לעופרה, 12 ל־ירדנה. ירדנה מובילה בנקודה (61:62). לרגע היה נצנוץ של אור־שר בעיניה. נקודת השיפוט ה־אחרונה היתה בלוד. וזו הכריעה את הכף לטובתה של עופרה.

פתאום נראה היה כאילו מקבל המירוץ גוון עדתי — כפי שהכל, בזמן האחרון, מתפרש מייד בצורה זו. דגניה האשכנזית נתנה את מי־רב הנקודות לירדנה, ואילו לוד הספרדית הכריעה לטובת עופרה.

השירים של שתיהן היו דומים להפליא, ועם זאת היה ביניהם הבדל קטן: בשניהם הופיע מוטיב מההימנון הלאומי, בשינוי קל: „אני עוד חי, חי, חי / עם ישראל חי / זה השיר שסבא / שר את־מול לאבא... אני שואל ומתפלל / טוב שלא אבדה עוד התיקווה...״ ואילו השיר של ירדנה, ניסה לק־רוץ אל קהל בינלאומי יותר, כ־שמילת המפתח שלו היא אמן. אך תוכן השיר כמעט זהה, וחלק מן המילים כאילו נלקחו מהשיר ה־קודם: „בימים טרופים כאלה / כשהלב אינו נרגע / האדם נושא עיניו / למעט שלווה חמה... שירו

איפור אחרון מיכל טל עם קופסת־הפודרה בידה, מתאפרת לפני בוא מצלמות־הטלוויזיה, שעמדו לסקר את האווירה מאחרי־הקלעים, עם היוודע התוצאות.

מיסתורי המסכה כשהגיעה ריקי גל אל מאחרי־הקלעים, הופיעה מסכה וורודה בידה, שלא היתה בזמן השידור, מכיוון שהשיר צולם כמה ימים קודם.

מהתחלה היה ברור: זהו הקרב

72:73

יד ביד הזמרת ריקי מנור אוחזת בידו של בנה הפעוט, טל. ריקי עדיין מניקה את טל הקטן, והוא צמוד אליה בכל ההופעות. ריקי הופיעה עם להקת **איזוליר־בנד**. זו הפעם השניה.

נוצות נוצצות דליה מזור לבשה בגד אדום זוהר, משנוצות סינטטיות תלויות מזרועותיה. את הבגד הזמינה במיוחד, וטענה כי לא תשתמש בו שוב.

שונה בתחרות כזאת, ענת רקס. חיוך תמים של ילדה קטנה היה שפוך על פניה. היא הודיעה חגי־גית שהיא אינה מתרגשת. אך מאוד מאוד רוצה לזכות בתחרות. מאוחר יותר, כשהתקרב מועד ה־שידור, הודתה בחצי פה כי קר לה והיא בכל זאת קצת מתרגשת מכל המהומה.

בחדר אחר ישבה ריקי מנור, מלהקת איזוליר־בנד, והניקה את בנה בן שלושת החודשים, טל. היא סוחבת אותו לכל הופעה שלה, והוא בדרך־כלל מתנהג יפה בהו־פעות ואינו מפריע. במיסדרון עמ־דה אותה שעה איריס שמי מלהקת בננה וחילקה חתימות לכמה ילדים שהצליחו להתגנב פנימה. איריס עזבה לפני זמן קצר את חברותיה בלהקת סקסטה, והפתיעה אותן כשהתקבלה לשיר בתחרות, והן לא בדיוק מיהרו לאחל לה בהצלחה. איריס היתה במצב־רוח טוב, חיי־כה לכולם, היתה מוכנה, לבושה ומאופרת הרבה לפני כולם, והיה לה זמן לעמוד במיסדרון ולקשקש עם אביה.

פתאום הגיע מנהל הטלוויזיה, טוביה סער. הוא בא לראות אם הכל בסדר, וסיפר שהשנה אין לו מושג מה הם השירים. „בשנה שעברה,” אמר, „ראיתי את כל החזרות. הייתי אז בעד השיר של להקת סקסטה. ובסוף הן זכו ב־2 נקודות. השנה אני יושב באולם כמו טאבולה ראזה.”

בעודו מסתובב שם, תפסה אותו דליה מזור. היא כבר היתה מוכ־נה, אחרי האיפור, כשהיא לבושה בבגד אדום, שאי־אפשר להתעלם ממנו. מן הכתפיים יצאו מעין שוב־לי נוצות, שהתעופפו לכל עבר, ונדבקו לכל מי שעמד לידה. היא הסבירה לטוביה סער שהיתה צרי־כה ללכת במיוחד למעצב־אופנה, כדי להזמין את הבגד המיוחד הזה לתחרות. היא הבהירה לו, שאחרי המופע לא יהיה לה יותר לאן ללי־בוש אותו, ולכן היתה רוצה שהה־פקה תשלם לאופנאי עבור הבגד.

אבל איך שהוא, היה ברור לכל מי שהסתובב שם באותו ערב, כי התחרות תהיה הפעם בין עופרה חזה ובין ירדנה ארזי.

כמו כינוס של ויצ"ו

עופרה היתה במצב־רוח מצויין, ונראה היה שהיא נה־נית מכל העניין. זו הפעם הרא־שונה שהיא משתתפת בקדם־אי־רוויזיון, אך היא היתה משועשעת ביותר. אבי טולדאנו, מחבר השיר שלה, הסתובב כמו חתן. הוא נכ־נס ויצא מחדרה, כולו שופע חיו־כים, ואף מצא זמן להעניק ראיון קצר לרדיו. עופרה היתה מוכנה הרבה לפני הזמן, ונזקקה רק למ־גע אחרון של הספר לפני שעלתה לבימה.

לעומתה ישבה ירדנה ארזי ב־חדרה, כשהדלת סגורה. היא היתה תיוורת ומתוחה, לא יצאה למיס־דרון ולא השתתפה בחגיגה הכל־לית. „אני לא אוהבת את זה,” אמרה, „אני לא טיפוס של מהמרת. אני לא קונה פיס, לא משחקת בבירסה. כל התחרות הזאת מכני־סה אותי למתח.”

וכשהיתה מנחה בתחרות הבינל־אומית? „זה היה איום,” היא עו־נה, „אף פעם קודם לכן לא דיב־רתי על הבימה. הייתי צריכה ל־התכונן המון בשביל זה. אני מע־דיפה לשיר, בזה אני שוחה.”

כשנשאלה מה דעתה על כך ש־השנה ההרכב הוא כמעט כולו על טהרת הנשים, אמרה: „בשנה שע־ברה הייתי בחורה יחידה בתח־רות. השנה זה נראה כמו כינוס של ויצ"ו.” ירדנה לא יצאה מח־דרה, עד שהגיע תורה להתאפר.

את התילבושות שלה ושל עו־פרה חזה תיכננה דורין פרנקפורט. וגם היא היתה שם, כדי לעזור בסידורים של הרגע האחרון. „בש־נה שעברה לא הייתי כאן,” היא אמרה, „וצעקו עלי, אז השנה הח־לטתי לבוא.” עופרה וירדנה הן קליינטיות קבועות של דורין, ולא היתה לה העדפה לגבי אף אחת מהן.

מאחרי הקלעים הכינו כמה מוני־טורים למתחרים. בצד אחד ישבו וחיכו בתור לעלות אל הבימה, ומן הצד השני הכינו כיסאות בח־צי גורן, לאלה שכבר ירדו מן הבימה וחיכו לתוצאות.

והם הגיעו לשם, כשנגמר ה־שיר. חלקם מחייכים, חלקם לא. אבל כולם היו מתוחים מאוד. הם ישבו על הכיסאות כמו קפואים, מחכים בקוצר־רוח לתוצאות. כמ־עט ולא מדברים האחד עם השני. באותו רגע היה לכולם חשוב מה הולך לקרות. הם ישבו שם, עם התילבושות המפוארות שלהם, לפי סדר השירים, שולחים מפעם לפעם חיוך מאולץ מאוד אל הצלמים, שעמדו וארבו להם.

פנינה רוזנבלום נכנסה, כולה נוצצת. מבטים קרירים נשלחו לע־ברה, כמו כועסים עליה שפלשה לתחום שלהם. היא ניסתה להפגין אי־אכפתיות, אך ללא הצלחה יתי־רה. גם היא היתה מתוחה ונרי־גשת, למרות החיוך התמידי על פניה. והיא היתה לבד, ללא להקת רקע סביבה. היא רק סחבה אח־ריה את הפסנתרן שלה, מוצי לוי, ונשענה עליו כל הזמן, כאילו לקי־בל חיזוקים.

אחריה נכנסה עופרה חזה, מוק־פת בלהקה צהובה, כולה שופעת חיוכים וזוהרת. היא נראתה אמי־תית באושר שלה. היא התיישבה, כשמצידה האחד יושב האמרגן שלה, בצלאל אלוני, שאינו עוזב אותה לרגע ומן הצד השני חתן אחר של השימחה, אבי טולדאנו.

כשנכנסה ירדנה ארזי, הן שלחו זו לזו חיוך מאופק. לכולם היה ברור שזה יהיה מוקד התחרות. ירדנה התיישבה, עייפה משהו, מתוחה מאוד, משתדלת בכל כוחה לחייך, אך העיניים היו עצובות ומתוחות. נראה היה בבירור ש־היא אינה נהנית מהתחרות, וכי כל הקטע הזה כלל אינו לרוחה. היא היתה מעדיפה להעביר את דקות המתח האלה, עד לקביעת התוצאות, לבדה בחדר, ולא כאן בפומבי, לעיני המצלמות והעיתו־נאים הרבים. ואז התחילה ספירת הקולות. המתח היה רב. כולם עקבו בדריכות אחרי כל נקודה ונקודה. ואכן, כפי שהיה צפוי זיכתה נקודת השיפוט של לוד את עופרה חזה בניצחון. והיא ניצחה על חודה של נקודה (73 לעופרה לעומת 72 לירדנה). איש לא חיכה לשמוע את הניקוד עד סופו. אבי טולדאנו מיהר לנשק את עופרה שקרנה מאושר.

ירדנה, לעומתה, ישבה בשקט מתוח, לא בדיוק יודעת כיצד להי־גיב. נראה היה שקשה לה לעכל את התוצאות. זו הפעם השניה שהיא כמעט מגיעה, ובסוף מפ־סידה בהפרש נקודות קטן ביותר. זה היה קשה לה באופן מיוחד. מכיוון שהיא לא נהנתה מהתחרות עצמה ומכל החגיגה שליוותה את האירוע.

עופרה חזה רצה לבימה לשיר את השיר שלה, ולקבל את זרי הפרחים והנשיקות, וכל השאר הת־קפלו לאט לאט ובשקט אל חדרי־הם, לפשוט את התחפושות המ־שונות ולברוח משם כמה שיותר מהר.

רגע האושר עופרה חזה, רגע אחרי שגמרה לשיר בשנית את השיר שזיכה אותה במקום הראשון. מישפחתה הגדולה עטה עליה מכל עבר. כולם רצו לנשקה, לאחוז בה, לחבק אותה ולברכה על הזכיה הגדולה, שהעניקה לה כרטיס לאירוויזיון. אמה ואחיותיה קרנו מאושר.

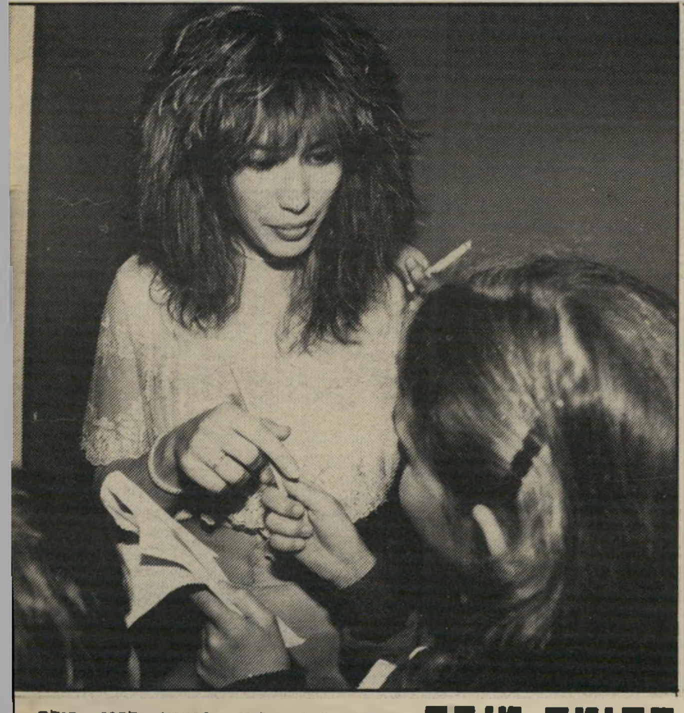

חתימה טובה איריס שמי היתה מוכנה לפני כולם, והיה לה זמן לעמוד במיסדרון ולחלק חתימות לילדי העובדים, שהצליחו להסתנן אל מאחרי הקלעים.

הרבה מהומה על 2 נקודות: תחילה סיכום, אח"כ תפילות

הצטופפו לידה. „לא ישנתי כל הלילה. מאז נודע לי על המישפט אני מתעסקת בזה, והערב אני צריכה להצטלם לטלוויזיה. איך הן יכולות לעשות לי את זה ברגע האחרון ?"

מסע קניות בתל־אביב

פנינה נראתה כמו כוכבנית הוליוודית שעורך־הדין שלה הדריך אותה כיצד עליה להתלבש להופעה בבית־מישפט. את גופה המפורסם כיסתה חליפת גברדין בצבע בז׳, שיערה הזוהר היה אסוף בקוקו צנוע במרומי קודקודה. אבל מעל ללבוש השמרני נזרק ברישול

קדם־קדם אירוויזיון פנינה (בקידמת המצלמה) באולם בית־המישפט, משוחחת עם מעריצים. מאחוריה (מימין) הנערה אודליה, אחת מהתובעות. כדי להתאים לאווירת בית־המישפט התלבשה הזמרת באופן צנוע ושמרני, חליפת גברדין בצבע בז׳ ושיער אסוף. אבל הזוהר והברק לא נעלמו: בצפרניים אדומות כדם ופרוות־שועל מתנפנפת כבשה פנינה את בית־המישפט בסערה. גם השופט לא עמד בקסמיה. היא זכתה, והשתמשה בתחרות בפס־הקול עליו מוקלטות גם קולות הליווי של הנערות.

תהיי

לווי אודליה ומיכל ישבו ליד עורך־דינן, אברהם אורן, וחייכו במבוכה. הן אינן רגילות להיות במרכז העניין, ופיתאום מצאו את עצמן במיזנון בית־המישפט, מלוות את פנינה, שתמיד מצליחה להיות הסולנית. למרות התביעה המישפטית, לא הופיעו הנערות בטלוויזיה והסכימו לפשרה.

יפה ותשירי

עורכי־הדין הביטו בה כמהופנטים. לא היה מקום לטעות, הבלונדית היפהפיה, שישבה ליד עורך־הדין צבי לידסקי במזנון בית־המישפט בשעת בוקר מוקדמת היתה פנינה רוזנבלום.

הם הגניבו מבטים מלאי קינאה לעברו של לידסקי, שכתב בקדחתנות כל מילה שאמרה היפהפיה. מצידו השני של לידסקי ישבה אשה צעירה נוספת, שחרחורת ועדינה. מעטים זיהו אותה, זו היתה עלמה פרנקפורט, המביימת את שירה של פנינה לקדם־אירוויזיון.

שתי הנשים באו לבית־המישפט בגלל בקשה לצו־מניעה שהגישו שלוש נערות צעירות. הנערות שיוצגו על־ידי עורך־הדין אברהם אורן ביקשו כי בית־המישפט יאסור על פנינה רוזנבלום להשתמש בפס־הקול של השיר תמיד אשה, שיוצג בתחרות. הנערות טענו כי הובטח להן כי תשתתפנה בהופעה החיה בטלוויזיה, לצידה של הזמרת, ולכן הסכימו להקליט את קולות הליווי. אולם רק ברגע האחרון נודע להן כי הזמרת תשתמש בפס־הקול עם קולותיהן, אך הן לא תופענה איתה בטלוויזיה.

„איך הן יכולות לעשות לי את זה ?" התלוננה פנינה באוזני הכתבים, עורכי־הדין והמתמחים שהצטופפו

מכוון צעיף אינסופי מפרוות שועל. אצבעותיה אדומות הציפורניים מעכו בעצבנות את זנבות השועל.

בשולחן אחר בקצה המיזנון ישבו שלוש הנערות שגרמו לכל המהומה. שתיים מהן תלמידות כתה י׳ בבית־ספר תיכון בפתח־תיקווה. מיכל נחמן בת 15, שמגמונת חיי־כנית, שרה כבר שנה בלהקת עבר, הווה, עתיד של עיריית פתח־תיקווה. ואודליה סגל בת ה־16 שרה שם כבר שנתיים. הנערה השלישית, צביה שהרבני, היא בת 20, ובעבר שרה גם היא בלהקה זו.

מכיתבי הטענות התברר כי כאשר נזקקה פנינה, שהיא ילידת

סולנית! פנינה רוזנבלום ועורך־הדין צבי לידסקי הכינו את התצהירים במיזנון בית־המישפט. תשומת־ליבם של כל עורכי־הדין שהיו במקום היתה ממוקדת בבלונדית היפהפיה.

פתח־תיקווה, למלוות לשירה, פנתה למורה שלה לזימרה והוא היפנה אותה ללהקת העיריה. פנינה באה לחזרה ובחרה שלוש בנות. „היא היתה מאוד נחמדה אלינו. הבטיחה לנו גוד־טיים והחמיאה לנו כל הזמן," סיפרה מיכל. „ההורים שלנו חששו פן זה יפגע בלימודים, אבל התברר שנפסיד רק יומיים."

עיניה של מיכל זרחו כאשר סיפרה על החוויות לקראת ההקלטה: „נסענו איתה לגוטקס, ושם היא בחרה עבורנו את התילבושת להופעה. היינו צריכות ללבוש בלייזר שחור מסאטן מבריק ומיכנסיים שחורים, והבטיחו לנו חולצה זוהרת. אחר־כך הלכנו איתה לחנות לנעלים אלכסנדר, גם זה בתל־אביב, ושם בחרה עבורנו מגפיים מסאטן." המקום האחרון שבו ביקרו היה הספר: „הוא בחר לנו תיסרוקות, ואמר שאין בעיה, אבל מכיוון שפנינה היתה לחוצה בזמן הוא לא עשה לנו תיסרוקת."

ערב אחד הוזמנו לאולפני קולינור, ושם שמעו לראשונה את השיר תמיד אשה. „העיבוד של השיר דווקא יפה מאוד, אבל המילים לא על רמה. הן פשוטות כאלה," ציחקקו הבנות. „חששנו קצת מהתדמית של פנינה, ורצינו לשמוע קודם כל את השיר. פחדנו שאולי זה לא מתאים לנו, אם יהיו שם אנחות או גניחות, אבל זה היה בסדר, והקלטנו את הליווי בפסקול באותו ערב," הן סיפרו.

לא לילדות קטנות

כשבוע לפני ההופעה טילפנה עלמה פרנקפורט לעיריית פתח־תיקווה, ואמרה כי לדעתה אין מקום להופעת הבנות על הבימה עם פנינה. „השיר הוא שיר על אשה בוגרת ובשלה, וזה לא מתאים לילדות קטנות. אם הייתי אמא שלהן, הייתי מתנגדת בכלל שהן תופענה בשיר כזה," אמרה עלמה בבית־המישפט.

„זה לא נעים להסביר לכולם שהיא לא רוצה אותנו, וגם הדרך שבה בחרה כדי להודיע לנו על כך היתה מעליבה. היא אפילו לא טרחה לטלפן בעצמה ולהתנצל. אני מרגישה כאילו ניצלו אותי," אמרה אודליה. „אבל בסך־הכל זו היתה חוויה שלא אשכח," הודתה מיכל.

המישפט, שאמור היה להתחיל בשעה 8 וחצי בבוקר, נדחה על פי בקשת עורך־הדין לידסקי, כדי שיוכל להכין תצהירי תשובה מפי עלמה פרנקפורט ופנינה רוזנבלום. אולם השעות התארכו ותלמידות בית־הספר הירבו להביט בשעונן. לבסוף קמה מיכל, אמרה שיש לה בחינה, וחזרה לבית־הספר. רק אודליה נשארה עם עורך־הדין אורן.

כאשר עלתה לבסוף כל הפמליה לאולמו של השופט יצחק שילה, בקומה השביעית של בית־המישפט, היתה זו תהלוכה ססגונית. בראש הלכה פנינה, מנפנפת בפרווה לכל עבר, לצידה עורך־הדין לידסקי ועלמה פרנקפורט, ומאחוריהם נשרכה תהלוכה של עיתונאים וצלמים. גם סקרנים רבים הצטרפו ומילאו את האולם.

הקהל לא התאכזב. פנינה כבשה את האולם בסערה. היא ישבה בשורה השנייה ליד עלמה ומאחורי עורכי־הדין. עצבנותה גברה מרגע לרגע, והיא לא יכלה לשבת בשקט. היא הגיבה על כל מילה שנאמרה בבית־המישפט. היא ניסתה להתערב בדיון, הצביעה, קמה על רגליה והשמיעה צחוקים ודיבורים. כאשר ביקש השופט לברר מיהי פנינה רוזנבלום, קמה ממקומה וקדה קידה לעברו.

כאשר החליט לידסקי להעלות את עלמה לדוכן העדים ראשונה, נראה היה כי פנינה עומדת להתפוצץ. היא קמה על רגליה וצעקה: „אני רוצה להעיד גם כן. לידסקי, תזמין אותי להעיד, אני רוצה לספר לשופט את הכל!" מבוקשה ניתן לה.

במשך דקות ארוכות ניצבה הבלונדית קרוב מאוד לשופט. היא התייצבה ממש ליד דוכנו כאשר צעיפה מרפרף לידו. היא הרצתה בשטף את כל מה שקרה ולא איפשרה לשופט לשאול אפילו שאלה אחת. „אני מוכנה להישבע על התנ"ך, אם יש כאן, בחיים שלי לא הייתי עוד בבית־המישפט. רצתי עד פתח־תיקווה, הטרחתי בסופו של דבר את עצמי גם בשבת כי הבנות אמרו שהן עצבניות ורוצות להכיר אותי יותר טוב." השופט ניסה לשאול שאלה, אבל פנינה הפסיקה אותו ואמרה: „דקה אחת כבודו, תן לי לגמור עד הסוף!" והיא המשיכה בדבריה בקול רם וללא הפסקה.

השופט השלים עם המצב ונראה מרוצה למדי. הוא חייך והביט בפנינה מרותק. היא היתה כמו רוח סערה, כמו תופעת־טבע שאי־אפשר להתמודד איתה.

פנינה הסבירה כי אינה מנוסה בהעמדת שירים. היא סיפרה כי השקיעה את כספה ומירצה בשיר זה והיא מצפה להזדמנות־חייה. בתחילה חשבה כי היא זקוקה למלוות, אולם אחרי שהתיעצה עם מומחים התברר לה כי מוטב שתופיע לבדה, וכי הנערות הצעירות אינן מתאימות לאופי ההופעה. „אמרתי להן: אתן לא מתאימות לשואו שלי, מה לעשות? זה החיים וזה שאו ביזנס!"

„עכשיו בוא אני אסביר לך," ניפנפה פנינה בידיה לשופט. „אתה צריך להתחשב בכך שהן עשו לי כאן עוול, ובחוסר הצדקה. הן ידעו על כך כבר שבוע, אבל חיכו עד הרגע האחרון. עכשיו אני לא יכולה להוציא את ה'הור־הא' שלהן מתוך ההקלטה. קודם כל, הם מתים ליחסי־ציבור..."

עורך־הדין אורן ניסה לענות לה, ופנינה הסתובבה אליו כפנתר. היא הפנתה את גבה לשופט והחלה מתווכחת עם אורן: „בסך הכל רציתי לעשות להן פירסומת!" אמרה לו. „את רוצה גם פסק־דין מעורך־דין אורן?" שאל השופט בחיוך ופנינה חזרה סוף סוף למקומה על הספסל בין הקהל.

השופט החל לסכם את המצב עם עורכי־הדין, אבל פנינה לא יכלה להירגע. „לידסקי שב!" היא קראה לעורך־הדין שלה, וניסתה להתחיל שוב במונולוג. „הוציאו אותך כבר פעם מהאולם?" שאל אותה השופט שילה בסבלנות מלאכית, ופנינה התיישבה לרגע.

„נגרם לילדות נזק נפשי, והן תקבלנה כסף, ויקנו להן גלידה, או סוכריות על מקל ואולי אפילו בובה, וזה יהיה פיצוי מתאים", הציע השופט. שני הצדדים קיבלו את הפשרה. „אז זהו, הקסטה נשארת, פנינה רוזנבלום תירגע עד 6 בערב, וכולכם תתפללו שהיא תצליח," פסק השופט.

התפילות הצמיחו שתי נקודות.

אילנה אלון ■

הנערות הלא בשלות

מיכל ואודליה, בנות 15, תלמידות כתה י', לא נמצאו מתאימות כמלוות על־ידי הבימאית של השיר **תמיד אשה.**

האשה הבשלה

כך נראתה לבסוף הזמרת בקדם־אירוויזיון. באוברול חשוף וזוהר ועם גבר ושתי כוסיות יין — לא היה מקום לשלוש ילדות ברקע. חוסר־נסיונה של פנינה בתחרויות־זימרה גרם לה להזמין את הנערות ללוות אותה. רק אחרי התייעצות במומחים הסתבר לה, כי לא יהיה כל צורך בהן. להיפך, הן עלולות לסתור את תוכנו של השיר. פנינה בחרה את הבנות מתוך להקה של עיריית פתח־תיקווה, עיר הולדתה, בעצת המורה שלה לזימרה.

"אני בעד אלימות מילולית!"

(המשך מעמוד 61)
ויתמודד איתי בבורות. הוא ינצח אותי. גם כשידו האחת קשורה מאחור, הוא ינצח אותי בבורות.

אם פרויד והיינה ואיינשטיין שייכים לכל העולם, אז גם הרמב"ם ויהודה הלוי שייכים לכל העולם. זה לא נכון להגיד שבאלזק וויקטור הוגו שייכים לעולם. הם קודם־כל צרפתים, והם חלק מהמורשת של צרפת. והיינה ואיינשטיין ופרויד הם חלק מהמורשת היהודית של תרבות המערב, והם תופעה שאני גא בה, ואני מרגיש חלק ממנה. אני מרגיש צאצא של התרבות הנהדרת הזו, וגאווה שאני משתייך אל אותה סינתזה נהדרת, שיצרה היהדות עם תרבות המערב במאות ה־19 וה־20, ושיצאו ממנה זיקוקין דינור.

● למה בעצם כתבת את „אין לי אחות", מה רצית להשיג?

לא רציתי להשיג כלום.

● רצית לפקוח עיניים, רצית לשים את הקלפים על השולחן?

רצית להגיד את מה שמקנן בליבם של הרבה אנשים. במדינה הזו מתרוצצות שתי נשמות.

● אינך חושב שאתה עושה הכללות?

אי־אפשר בלי הכללות. מי שרוצה בלי הכללות — שילך לבית־מרקחת. יש כאן נשמה של תרבות המערב שנושאיה הם אשכנזים.

● ומה עם האשכנזים הפרימיטיביים? יש פה פולנים שלא יודעים קרוא וכתוב, יש פה רומנים שהם יותר פרימיטיביים מאחרון המארוקאים.

נכון, אבל אמרתי לך: קודם שאני מכליל. באופן כללי זה המצב. יש כאן נושאי

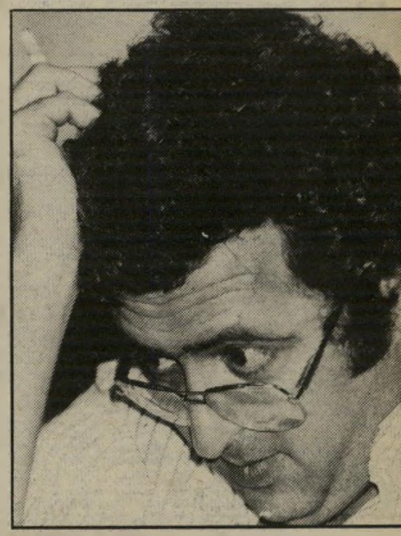

מרואיין דנקנר
„המישטרה מהווה סכנה לחברה"

תרבות המערב ויש כאן נושאי תת־התרבות — או אי־התרבות — של מדינות־ערב. לא יעזור כלום — אין להם איינשטיין, אין להם קפקא, אין להם פרויד. יחד עם זאת, יש ביניהם כאלה שקלטו את התרבות הזו והתערו בה.

אבל יש פה מסה גדולה של יוצאי ארצות־ערב שלא רוצים להתערות פה, והם מקבלים צידוקים וחיזוקים מכאלה האומרים שיש בהם משהו אותנטי. אבל אנחנו רוצים פה חברה מערבית, מתקדמת. אנחנו לא רוצים פה איראן של חומייני, אנחנו בנינו פה תשתית למדינת־מופת, ומי שמאשים אותי, לאור הדברים האלה, שאני מדבר כגזען, הוא דגנראט. כי גזענות זה כשאומרים ששום דבר לא יעזור, שהבעיה היא גנטית.

● ואתה טוען שאפשר לשנות, שהבעיה היא לא גנטית?

חלילה! הרי יש הוכחות שהבעיה אינה גנטית. הרי בני עדות־המיזרח משתנים כל הזמן, ומקבלים עליהם את תרבות המערב — עד שבא בגין ועשה משהו איום: הוא נתן לגיטימציה דווקא לאותו חלק בהם, שרוצה להתערות במרחב. אז אומרים לי כעת: „אם אתה היית מעז לומר על הערבים את הדברים שאמרת על בני עדות המיזרח, היו כמה מחבריך הטובים יוצאים נגדך." הרי זה כל העניין — אני רוצה להודיע כאן בריש גלי: אני לא רוצה שתהיה פה תרבות מיזרחית, ואני מתנגד לזרמים ותופעות חולניות של הליכה אחורה והליכה מיזרחה.

אין בי רומנטיקה של המיזרח, אני לא לורנס איש־ערב ולא מתרשם ממינהגי הכנסת האורחים של הבדווים ולא ממינהגי ניקמת־הדם. רוצים לנקום דם? שינקמו בירדן, לא פה. אני לא רוצה פה חוליגניזם ופרימיטיביות.

מה שהניע אותי לכתוב את מה שכתבתי, זה הדבר האיום שקרה מסביב להפגנה, ולזריקת הרימון ומה שקרה בבית־החולים. את יודעת מי היו האנשים האלה שאיימו על המפגינים, ואת יודעת מי היו אלה שמנעו טיפול רפואי — כולם יוצאי מדינות־ערב.

אז במקום להגיד להם בפנים: אתם לא

> **רציתי להגיד מה שמקנן בליבם של הרבה אנשים. במדינה הזאת מתרוצצות שתי נשמות**

יפים, לא נחמדים ולא בסדר, תתחילו לקחת את עצמכם בידיים ואל תעשו מהטרגדיה אידיאולוגיה, ומהפוגרום דגל, ומהפרימיטיביות ושילהוב היצרים דוגמה ומופת — מתנשאים עליהם ואומרים: צריך להתייחס אליהם בעדינות, אסור להגיד להם בפנים מה שחושבים עליהם, הם עלולים להיפגע. זו בעיניי התנשאות, כי אני מתייחס אליהם כאל בני־אדם כמוני, בפוטנציאל, בני־אדם היכולים לחשוב ולהבין. אני אומר להם בפנים מה אני חושב עליהם. לא אני מתנשא, אלא אותם המתייחסים אליהם כמו אל ילדים מפגרים, אלה שמקפיצים את הרמב"ם ויהודה הלוי הם מתנשאים.

● בתור ילד אתה זוכר איפעם בעיות עדתיות בסביבה שלך, בבית־הספר, בצופים?

בתור ילד למדתי לאורך כל השנים, כשחמישים אחוז מהילדים בכיתה הם אשכנזים וחמישים אחוז ספרדים. מעולם לא עלתה המחשבה שיש הבדל בינינו לבינם, מעולם לא חלמנו שנגיע לידי כך.

● אתה ואני בני הדור הראשון שגדל במדינה. אני באה מבית ספרדי, אתה בא מבית אשכנזי. חשבנו שנפטרנו מעניין האשכנזיות והספרדיות, חשבנו שאנחנו נהיה ישראלים, ללא שייכות עדתית. מדוע, לדעתך, זה לא הצליח?

זה הצליח אצלנו, כי באנו מאותה סביבה. אבל אנחנו לא היכרנו את כולם, אנחנו לא היכרנו את אלה שגרו בריכוזי עולים ובמעברות. אין ספק שנעשו שגיאות איומות עם האנשים האלה, והם נעלבו. אבל גם בזה יש מידה רבה של הגזמה. בסופו של דבר, הרי היו גם אשכנזים במעברות, גם מזה הם עושים קרדום לחפור בו.

לא כתבתי שכל בני עדות־המיזרח לא אחים שלי. זה חלק מההיסטריה. כתבתי שאלה שכמעט הרגו אותי באסיפת בחירות בפתח־תיקווה, אלה שכמעט הרגו אותי בהלוויית ילדי־מעלות בצפת — אלה לא אחים שלי.

את יודעת, אם היתה פה מדינה נורמלית, היו נותנים לי את פרס־אהבת־ישראל של ידיעות אחרונות, כי מה שאני כותב ואומר זה אהבת־ישראל.

אני קורא את כל המיכתבים והמאמרים שנכתבים נגדי, ואני מרגיש שאלה לא טעויות, אלא דברים הנאמרים במתכוון. כל הדברים האלה על עם אחד, אהבת־ישראל — בולשיט! במקום להתמודד, מורחים את הבעיות. ומי שמצביע עליהן, חוטף ישר במצח.

כשהחבר'ה של יש גבול הפגינו בדיזנגוף, המישטרה קרעה אותם, הזליפה עליהם גאז מדמיע. אבל בהפגנת שלום עכשיו לא עצרו אף אחד. המישטרה ממלאת היום תפקיד הכי שלילי בתולדותיה, המישטרה מהווה סכנה לחברה. את יודעת מה אמרו השוטרים לבניהו הזה, שנעצר? הם אמרו לו: „טוב עשית!" והיו כאלה שאמרו אחרי הרימון: „חבל שלא נהרגו עוד!" אז כולם יגידו לך מתחת לשולחן: רוב השוטרים הם יוצאי עדות־המיזרח. אני אגיד לך את זה מעל לשולחן.

„אותנו אי־אפשר להפחיד!"

(המשך מעמוד 11)
אבנרי לסרטאווי: „לפחות יש לנו כאן סימטריה.")

ובכן, גבירותיי ורבותיי, אחרי הבידור הזה של הגיבורים הלונדוניים משני הצדדים, אני רוצה לומר: בגאווה רבה אני מגדיר את עצמי כלוחם למען השלום. לא רק היסודות ששמענו אותם כאן מתנגדים לשלום. מתנגדים לו בעיקר אותם שיש להם עניין בכך שהמיזרח התיכון יישאר תחנת־הניסויים לנשק שלהם.

למרות כל אלה, למרות כל הכוחות האלה, המאבק למען השלום נמשך. השאיפה לשלום תישאר, תימשך ותנצח!

לקראת סיום הערב ניתנה לשני הנואמים העיקריים, הישראלי והפלסטיני, הרשות להשיב למתווכחים ולשואלים. להלן דיברי־הסיום של סרטאווי:

עליי לגלות לכם, גבירותי ורבותי, שבמשך 72 השעות האחרונות התלבטתי אם להופיע באסיפה זו או לשלוח התנצלות. לבסוף החלטתי לבוא.

אחרי ששמעתי מה ששמעתי, אני שמח מאוד שבאתי. הייתי זקוק לחוויה זו. הייתי צריך לראות מה שראיתי.

אני רוצה לסטות מהנוסח הבלתי־כתוב של נאומי, כדי להגיד מה שלא התכוונתי להגיד ולהצהיר הצהרה. אני מקווה שהעולם יתייחס לדברים אלה ברצינות רבה מאוד.

אם חושב מישהו שחלושי־אופי עושים שלום, הוא טועה. עושי־השלום הם קשוחים מאוד. וכה יעזור לנו האלוהים: אם יתגרו בנו, אנחנו נוכיח עד כמה שאנחנו קשוחים!

אותנו אי־אפשר להשתיק בצעקות. אותנו אי־אפשר להפחיד. אותנו אי־אפשר להרתיע מלהמשיך בדרך שבחרנו לעצמנו.

כי דרך זו, אשר למענה שפכנו דם יקר, היא הדרך המוסרית, הדרך הפטריוטית.

היטלרים משני הצדדים

אני חש באשמה, גבירותיי ורבותיי. אני חש שאני נושא באחריות לטרגדיה של לבנון. האדם הזה (מצביע על אבנרי) הציע ב־1981 לסכן את חייו כדי להציל את לבנון. הוא והגנרל פלד. הוא הציע לבוא אלינו לביירות, במסע של עלייה־לרגל. הוא הציע לבוא בראש מישלחת־שלום ישראלית וגם להשתתף במושב האחרון של המועצה הלאומית שלנו בדמשק (אפריל 1981).

המישלחת שרצתה לבוא התכוונה להתחלק לשתיים. הקבוצה האחת התכוונה לחזור לישראל דרך רמת־הגולן, והשניה דרך דרום לבנון.

מישהו הזכיר כאן שהתפטרתי באותו מושב של המועצה הלאומית. כן, הלכתי לדמשק כדי להילחם למען מתן האפשרות לפלד ולאבנרי להשמיע את דברם במועצה הלאומית. הדבר לא ניתן.

תחת זאת באה המילחמה. לבנון נאנסה. ולאותם פלסטינים, המתנהגים כאן כגיבורים גדולים באולמות לונדון, אני אגיד: הכבוד שלהם חולל במחנות־הפליטים של לבנון. לא בגללי, אלא בגללכם, פחדנים שכמותכם! (צעקות) שיתקו, פחדנים! פחדנים בזויים! אתם, המתנהגים כגיבורים! אתם, שבגלל חוסר־החזון שלכם, בגלל הקנאות שלכם, בגלל אי־יכולתכם להביט בעיני המציאות, להבין את האינטרסים הפלסטיניים, לראות את גורל בני־עמם הנטבחים מבלי שמישהו יכול היה להגן עליהם!

אני אומר: הייתי זקוק לחוויה הזאת כאן. הייתי זקוק לכך, כדי לחזק את החלטתי להילחם למען השלום.

ראיתי את שני הקצוות, הנפגשים זה עם זה. ראיתי את ההיטלרים הערביים, המשתפים פעולה עם הקיצונים הימניים של הציונות.

מזל־טוב לשני הצדדים! מברוק עליכום! מזל טוב לשניכם. (צעקות בערבית) סיתמו את הפה! אין לכם שום זכות!

הייתי זקוק לחוויה זו, כדי לחשל את רצוני להילחם למען השלום. כי זוהי הדרך היחידה שבה יכול אני לשרת את עמי!

הורוסקופ

(המשך מעמוד 27)
על־ידי תכסיסים מתוחכמים כדי להימנע ממשמעת ומאחריות. עניין בית־הספר גם הוא אינו פשוט. אמא של ילד דגים צריכה להתמחות בכתיבת פתקים למורה. „היום הוא לא בא לבית־הספר כי כאב לו הראש או שהיה לו שילשול" — אלף ואחת תירוצים מוכנים לו. האם רק צריכה לכתוב את מה שיכתיב לה ולחתום.

אם מכריחים אותו לעשות מה שאינו רוצה, הוא פורץ בהשתוללות איומה או בהתקפת בכי המעוררת את רחמי הוריו ולא נשאר להם אלא לוותר לו. בבית־הספר הוא לא בין הילדים הבולטים בחברה, בדרך־כלל הוא סגור בתוך עצמו, חולם ומחפש לו חבר אחד קרוב שיקשיב לחלומותיו ולדמיונותיו. ילד במזל דגים לא מפסיק לחלום. הוא לא תמיד מבחין אם חלומותיו שייכים לשנת הלילה או לשעות שבהן הוא ער. הוא חולם בהקיץ ומספר סיפורים מרתקים על דברים שקרו, אם כי לא תמיד כדאי למהר ולהאמין לסיפוריו.

ילד במזל דגים אוהב בגדים יפים, אך לאו דווקא אלה שבאופנה. הוא אוהב שסביב לבגד יהיה סיפור. אם הוא לובש משהו, רצוי שיוכל לדמיין לו את עצמו בדמות מסויימת שלה מתאים הבגד. ילד דגים מתענין במיסטיקה ובכל דבר שיש בו מן המוזרות. לפעמים הוא ניחן בחוש נבואי ומסוגל לומר לחבריו שמחר לא יוצאים לטיול, אפילו אם הטיול נקבע מראש. אל תצחקו לו, למחרת מתברר שהמכונית התקלקלה או שהמורה חלה והטיול מתבטל.

ילד דגים אוהב לשחק במים, וכבר מקטנות אפשר להושיב אותו באמבטיה ולומר לו שהוא שט לבדו בסירה. הוא יכול לשוט כך יום שלם ולא להזכיר את עצמו לאיש. בגיל יותר מבוגר הוא אוהב לבלות בקירבת הים, ללא חברה. הוא מעניין את עצמו, וכל כך נהנה ממראה הים ומהדמיונות שמתלווים לטיוליו, ואינו זקוק לאיש בקרבתו. הוא חוזר כעבור חמש או שש שעות ואינו חש כלל שהזמן חלף. אפשר לקנות לו

> **ילד דגים מתעניין במיסטיקה, ולפעמים ניחן בחוש נבואי**

אקווריום ודגים ססגוניים וזה יעסיק אותו שעות.

הוא מאוד רגיש ופגיע. הוא מתרשם מדברים שאחרים לא מבחינים בהם. טוב לעודד אותו ולפתח את כישרונותיו בשטחי האמנות. זה נותן פורקן לדמיונו הפורה ומשחרר אותו ממתיחויות. הכישרונות הבולטים ביותר קשורים לשיטחי המוסיקה, המחול וכמובן לכתיבת שירה. את כל עצב העולם ניתן למצוא בשירה שכותב בן מזל דגים. לא קשה לו לבכות — כל דבר קטן עלול לגרום לו לפרץ של בכי. עיניו זולגות דמעות עוד לפני שמישהו מבין מה קורה.

הורים של ילד במזל דגים מוצאים את עצמם לא פעם מסוכסכים בגללו, מפני שכאשר הוא רוצה משהו, ואחד ההורים אוסר עליו את הדבר, הוא מסכסך בין הוריו כדי שרצונו ייעשה. הוא מעמיד את עצמו כמיסכן עד שההורה מתמלא בחמת זעם על ההורה השני שלא נתן לו את מבוקשו.

ילד במזל דגים אינו בטוח בעצמו בדרך־כלל, ועל ההורים לטפח את ביטחונו העצמי. הוא זקוק להמון שבחים ולדחיפה, כי הוא אינו בעל אמביציה, ואם קשה לו לבצע את רצונותיו, הוא מסוגל לחשוב שהם כבר נעשו. לכן על ההורים לנסות ללמד אותו מישמעת והתמודדות מעשית עם המציאות.

מיסעדן חקק
,,ברחתי בדלת האחורית"

שישה חודשים אחרי שהמיסעדה ,,המישפחה" נפתחה בתרועה גדולה, היא נסגרה בקול דממה - בּגלל סיכסוך מישפחתי

מישפחה בצרות

בערב שבו הודיעו על רצח בשיר אל־ג'מייל, בספטמבר וגדולי־העם ישבו ודנו בכניסת צה"ל למערב ביירות, חגגה הבורימה את פתיחת המיסעדה החדשה של גאזי חקק (העולם הזה 2351). השבוע נסגרה המיסעדה בשקט.

,,כל זה קשור בהתמוטטות הבורסה. צ'צ'ה הורסת לי את החיים, מאז שהפסידה כספים במניות. היא יורדת עליי בלי רחמנות. בגללה סגרתי את המיסעדה, ואני נמצא כמעט בפשיטת־רגל."

צ'צ'ה הוא כינוייה של ריבקה חקק, אשתו־לשעבר של גאזי ואם שתי בנותיו: אפרת והגר.

גאזי וצ'צ'ה הכירו זה את זה לפני 16 שנים, כאשר צ'צ'ה עבדה כמוזגת בבר המלון גת רימון, שם היה גאזי נוהג לשתות.

צ'צ'ה היתה קלפנית ונהגה לבלות את רוב שעות היממה במועדוני־קלפים, שם הפסידה כסף רב. היא הבטיחה לגאזי להפסיק להמר, ואז, ב־1968, התחתנו. הם היו נשואים כשנה, בערך, התגרשו והמשיכו לחיות יחד עוד תקופה.

שתי הבנות נולדו אחרי הגירושין. הגר היא בת 11 וחצי, ואפרת בת 9 וחצי. הבנות חיות יחד עם אמן.

גאזי קשור מאוד לבנותיו ונותן להן מכל טוב. הוא משלם ביד רחבה, קונה להן ביגוד יקר, משלם שיעורי עזר למורים. שתי הבנות משתתפות בחוג לבאלט ובשעורי־פסנתר.

לצ'צ'ה מכונית, שבה היא מטיילת בעיר כרוב שעות היום, ואין היא עובדת. במשך כל השנים לא היה הסכם חתום בין גאזי וגרושתו, והוא נהג לפזר כסף ללא חשבון וביקורת.

באוגוסט 1979 ערכו גאזי וצ'צ'ה הסכם, שלפיו עליו לשלם מזונות. הם מגיעים כיום ל־240 אלף לירות לחודש, עבור שתי הבנות.

לפני כמה שבועות הגיע אל גאזי עורך־דין ממשרדו של מנחם רובינשטיין, ומסר לידיו הזמנה לבית־המישפט. יותר מאוחר קיבל כתב־תביעה ובמקביל — צו־עיכוב־יציאה מהארץ ועיקול על שני חשבונות־בנק שלו. נוסף על כך הטילה צ'צ'ה, באמצעות פרקליטה, עיקול על חשבונות המיסעדה המישפחה — חשבון משותף לו ולשני שותפיו.

בבקשת צו־עיכוב־היציאה הטיל רשם בית־המישפט על גאזי ערבות בסך מיליון שקל — למיקרה שירצה לעזוב את הארץ.

גאזי מיהר להגיש כתב־הגנה, שבו הוא טוען כי התביעה היא טורדנית והסכום הנדרש ממנו עבור בנותיו אינו מציאותי כלל.

צ'צ'ה דורשת ממנו כיום 47,800 שקלים לחודש עבור הבנות.

היא גם פנתה אליו ודרשה כי יכסה לה סכום של אובר־דרפט בבנק, בסך 70 אלף שקל.

,,פגישה עם קסטרו"

גאזי אינו מרבה לצאת מהבית בימים אלה. הוא מרגיש שלא בנות. הוא מאוכזב כי אינו יכול לפגוש את בנותיו, ומקווה שהמישפט יסתיים במהרה ואז יוכל — אולי — לשוב לאיתנו.

מדוע לא גרמה לו צ'צ'ה בעיות דומות בעבר?

מספר גאזי:

עד לפני תקופה התנהל הכל בסדר. הייתי משלם מזונות מדי חודש בחודשו. קניתי לילדות ביגוד, שילמתי לרופא־שיניים, מורים פרטיים, באלט ושיעורי־פסנתר, אפילו קניתי להן פסנתר. כל זה מרצוני החופשי. אני אוהב אותן, והיות שלי לא היו מותרות כאלה כשהייתי ילד — רציתי שלבנות יהיה הכל.

אני עליתי מעיראק עם עליית־הנוער ב־1951. הייתי בקיבוץ עין־הכרמל, יותר מאוחר התגייסתי לצבא, וכשהשתחררתי — עברתי לגור בפתח־תיקווה.

התחתנתי אז עם צעירה בשם קלרה. היא היתה יפה, אך בעלת אופי איום, פולניה טיפוסית. היא דיכאה אותי בעזרת קרוביה ושכניה הפולניים — עד שנמלטתי מהבית באיזה יום והתגרשנו.

בתקופה ההיא הסתובבתי בתל־אביב ושתיתי הרבה. הכרתי אז ב,,סיבובים" של הלילה את אורי ליפשיץ הצייר ועמוס קינן, והתחברנו. היינו יוצאים לשתות ביחד.

פתחנו מועדון הצוללת הצהובה ויותר מאוחר, כאשר נסגר, פתחנו יחד מיסעדה בשם המישפחה ביפו. גם זו נסגרה ונשארנו חברים.

עם אורי ליפשיץ נסעתי יחד במישלחת מטעם הפנתרים השחורים, הקשורים ברק"ח לקובה. צ'רלי ביטון, חבר שלי סידר לי זאת. פגשתי את פידל קסטרו והייתי במוסקבה. אני אוהב לבלות ומכיר הרבה חברה, בייחוד אנשי־צבא כמו אנשי־הקומנדו הימי, שאימצו אותי. בזמנו עשינו הרבה מסיבות ביחד, ותמיד ברוח טובה. אנשים יודעים שאני אוהב לעזור, ופונים אלי באופן קבוע, ואני יכול להגיד שאף־פעם לא איכזבתי חבר אם ביקש ממני משהו.

כושי רמון גר אצלי עד עכשיו כשהוא בא מהדרום לתל־אביב. יש לו אצלי בבית מיטה קבועה, ואנחנו חברים.

כל החברים שלי באו לאחל לי הצלחה לפני שישה חודשים, כשפתחתי עם שותפים מיסעדה בשם המישפחה.

,,רוצה כסף"

כבר בהתחלה, כשפתחתי את המיסעדה, התחילה צ'צ'ה לבוא ולהטריד אותי שם. היא תמיד ביקשה כסף בצעקות איומות, בנוכחות כולם, והיתה מנבלת את פיה בצורה איומה. בדרך כלל הייתי קם ומסתלק מהמקום, כשהיא רודפת אחרי בצעקות.

פעם אחת, כשישבתי במסעדה אחרת, הגיעה פרועת־שיער בנעלי־בית ומיטפחת על הראש. כשראיתי שהיא מתקרבת, קראתי למלצר ונתתי לו 5000 לירות, חוץ מהסכום שהיה עליי לשלם, כדי שיתן לה את הכסף — למנוע שערוריה. השארתי את האוכל וברחתי ממנה דרך הדלת האחורנית של המיסעדה.

ביקשתי אותה לא להטריד במיסעדת המישפחה, אך היא המשיכה לבוא כימעט בכל יום. היתה נעמדת מול המיסעדה וצורחת בפראות. הלקוחות נבהלו לרוב, וכשלא הייתי במקום נהגה להיטפל לאנשים שישבו במיסעדה — בדרך כלל חברים שלי — ובאה אליהם בטענות. היא סיפרה לכולם שאני מרעיב את הבנות וזורק כסף על חברים, וכי אני פילנטרופ של עבריינים וממנן להם מישפטים.

באחת הפעמים ישבו חברים קרובים שלי, קיבוצניקים וכמה אנשי־צבא שהזמנתי לארוחת־ערב. פיתאום ראיתי את האוטו שלה מתקרב. היא כימעט דרסה זוג צעיר, שעבר במקום. הם רצו להכות אותה כאשר ירדה מהאוטו, ואני התערבתי.

ראיתי שהיא מסוממת לגמרי, עם עיניים אדומות. היא היתה לבושה בגלבייה ציבעונית עם עניבה של גבר מסביב לראש ויחפה.

היא הפכה שולחן מלא אוכל ושפכה לאנשים משקה בפנים. לקוחות שראו את המהומה קמו וברחו בלי לשלם. שניים מחברי תפסו אותה בכוח והושיבו אותה, ורק לאחר שבלעה כמה גלולות נרגעה.

כששאלו אותה מה היא רוצה, ענתה: ,,כסף!"

החלטתי לא להופיע עוד במיסעדה. השותפים שלי ניהלו את המקום. היא המשיכה להופיע בכל יום ולקחת אוכל הביתה. זה לא הפריע לי.

,,ברחה עם הקופה!"

פעם בשבת, בשעת הצהריים, קבעתי פגישה עם חברים במיסעדה. לפתע עצרה מכונית פיאט בחריקת־בלמים. ראיתי את צ'צ'ה וחברתה יורדות מהמכונית. החברה היתה שתוייה לגמרי, וצ'צ'ה ניבלה את פיה וצרחה בקולות חייתיים מלים לא ברורות. כשרצתה חברתה להתיישב — נפלה על הריצפה. המלצרית הרימה אותה, הושיבה אותה על כסא ונתנה לה כוס מים. היא שפכה את המים וצעקה בקול רם: ,,אני רוצה וודקה, וודקה סמירנוף!" אנשים עמדו במעגל והסתכלו על המחזה. גם ניידת־מישטרה הגיעה למקום, אחרי שמישהו הזמין אותם. השותפים שלי ביקשו אותי לעשות איזה הסדר איתה, היות שאי־אפשר לנהל מיסעדה בצורה כזאת.

הם ביקשו שלא תבוא עוד למיסעדה.

ביקשתי ממנה שלא לבוא, ושוב סחטה ממני כסף. בכל זאת באה ואני, ברחתי במונית הביתה. כשהגעתי לשם קיבלתי טלפון בהול מהשותפים במישפחה, הם אמרו לי שצ'צ'ה משתוללת שם, היא שברה בינתיים זכוכית והתנפלה על הקופה, לקחה את הפדיון ואת ספרי החשבונות.

הילדות המזועזעות היו איתה באותו מעמד.

צ'צ'ה נמלטה מהמקום עם הקופה, והשותפים הזעיקו מישטרה.

אחרי העניין הזה ישבתי לדבר איתה, והיא הסבירה לי שהיא צריכה באופן דחוף כסף לארבעה חודשי־מזונות מראש.

לא היה לי סכום כזה. פירקתי תוכנית־חסכון בבנק ונתתי לה 84 אלף שקל במזומנים.

אני יודע שאת הכסף היא לא מוציאה על הילדות. כפי שאמרתי בכתב־ההגנה שלי במישפט, היא קונה סמים, היות שהיא לא מתפקדת בלי חשיש. עכשיו היא השתגעה לגמרי מפני שהפסידה הרבה כסף בבורסה. תאוות־הבצע שלה לא יודעת גבול, והיא מנסה לסחוט ממני כסף בכל דרך אפשרית.

אני לא הולך לבקר את הבנות שלי אצלה בבית. אחרי שפעם מצאה המישטרה אקדח טעון אצלה, שהיה חבוי בתיקרה הכפולה, ואני לא יודע מה היא מתכננת.

,,לא לוותר לסחטנות"

בכל פעם שאני מבקש שהיא תשלח את הבנות במונית, היא מציגה לי תנאי שאתן לה סכום כסף ואז תשלח את הבנות.

אני לא רואה את הילדות שלי כבר כמה שבועות, וזה כואב לי. אני קשור אליהן.

אני החלטתי לא לוותר לסחטנות שלה יותר ומחכה שהכל יתברר בבית המישפט. בינתיים סגרתי את המיסעדה בגללה, ואני לא יודע מה יהיה עם המקום.

הפסדתי המון כסף כתוצאה מכל ההתפרעויות האלה. אני בסך הכל רוצה שקט ולחיות את חיי כרגיל, ולא להימצא במתח כזה. זה מיותר.

עד כאן דבריו של גאזי. ואילו אשתו־לשעבר טענה בכתב־התביעה כי בכל פעם היתה צריכה להתחנן לפניו שישלם מזונות לילדות. היא התלוננה כי הוא מנהל אורח־חיים בזבזני, מבלה בלילות בבארים ומזמין את כולם על חשבונו. הוא בזבזן, פילנטרופ, מממן עבריינים, אך כשהדבר נוגע לבנותיו, נעשית ידו קפוצה.

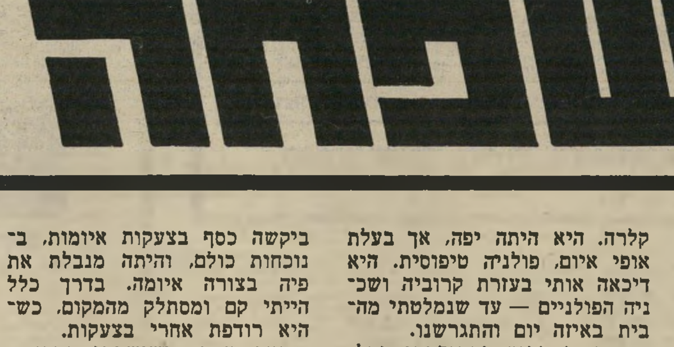

צ'צ'ה וגאזי חקק בימי נשואיהם
קולות חייתיים וגלאבייה

ספורט

כדורסל

הקיבוצים נגד הליגה

כבר בתחילת עונת הכדורסל חזו בקיבוץ גן־שמואל כי קבוצתם תרד מהליגה הלאומית. לתנועה הקיבוצית לא נותרה נציגות ממשית בליגה העליונה.

אנשי הקיבוץ יודעים, שהם האחראים הישירים לירידה. באסיפה הכללית של הקיבוץ הוחלט כבר לפני שנתיים שהמשק לא ייתן יד למתחולל בבורסת הכדורסל בארץ. העקרונות והאידיאלים — ואולי גם הכבוד העצמי — שקלו הפעם יותר מהיוקרה ומהפירסום שהקבוצה הביאה לקיבוץ. ההוצאות הכספיות העצומות שהיו כרוכות בשמירת מקומה של הקבוצה בליגה הלאומית, ותהליך האמריקניזציה, לא היו לרוחם של בני־המשק. גם היוקרה שהקיבוץ רכש באמצעותה לא היתה די חשובה.

אותם בני הקיבוץ, שקבוצת הכדורסל קרובה יותר לליבם, טוענים: זהו כישלונה של התנועה הקיבוצית, שלא מצאה דגם כלשהו של התארגנות איזורית. כשהמוסדות העליונים החליטו שלא לתמוך — לא נשאר לעשות דבר.

„טיפשים — אבל תמימים." לשרבחה של גן־שמואל ייאמר, שכל הישגיה עד היום לא היו כרוכים בהוצאות פינאנסיות מפוצצות. „הסיפור היה על טהרת הספורט," הדגישו בקיבוץ, וזה שלעצמו לא מספיק היום בבורסת־הכדורסל.

„חברי גן־שמואל לא היו צריכים לוותר על הכדורסל. ירדנו בגלל חוסר גב ובגלל הסימפטום שלנו, כי בסוף כמעט שלא התאמנו, והיו גם פאשלות בניהול. אנחנו טיפשים אבל תמימים," אמר השבוע חבר הקיבוץ, שהעדיף לא להיחשף בשמו באמצעי־התיקשורת.

לסגור ברז. מכיוון שלתנועה הקיבוצית יש רוב בהפועל, ולפועל יש רוב באיגוד הכדורסל, קשה להבין מדוע אותו רוב לא יכול ליצור חוקים וסטנדארטים חדשים בכדורסל הישראלי. הקיבוצניקים שנאלצו לפרוש מהליגה הלאומית מתחילים עכשיו לשאול את השאלות.

העולם הזה פנה השבוע אל **יהודה שיקמה** מקיבוץ הזורע, שהוא רכז הספורט של ברית התנועה הבינקיבוצית, וגם רכז ענף הכדורסל במרכז הפועל ושאל אותו:

מדוע לא נלחמתם שהליגה הלאומית — שאינה מתאימה לאינטרסים שלכם — תיראה אחרת?

התנועה הקיבוצית כן נלחמת, וכן הגיעו להחלטות במרכז הפועל — החלטות שיביאו תוך שנה־שנתיים, שכל פני הליגה ישתנו לחלוטין.

כדורסלן קאב
עד מדינה

התקנון החדש לעונה הבאה סוגר איזשהו ברז לכל הקבוצות. יהיה מותר לקבוצות להחזיק רק שחקן זר אחד ומתאזרח אחד, שיהא חייב לשהות בקבוצה שלוש שנים. ואז, כל החובות החלות על כל יהודי בארץ — כולל גיוס לצה"ל — יחולו גם עליו.

השינוי בתקנון יחייב את האגודות להתבסס על צוות שחקנים ישראלי טוב, שיכלול 8־10 שחקנים פלוס שניים: אחד במעמד של זר והשני במעמד של מתאזרח. זה המיבנה שפוגשים בכל הכדורסל האירופי.

רק אז, למרות האמריקניזציה של הכדורסל הישראלי, גם התנועה הקיבוצית תוכל להשתלב היטב במיסגרת. כל הזמן היינו ערים לתופעה, אלא שאי־אפשר להפתיע את האגודות על־ידי החלטות חפוזות. יש לתת להן להתארגן לקראת התקנות החדשות.

ישראל - ארץ־מיקלט

ליגת הכדורסל הישראלי אינה רק מיפלט לאמריקאים חסרי־התעסוקה. זהו גם כר נוח לשחקנים הנחשבים לשרופים מכל מיני סיבות בליגות האמריקאיות.

ארני קאב (25), שהוכתר העונה למלך הסלים במקומו של **דורון ג'אמצ'י** — מצא אף הוא מיפלט בארץ.

פרשת הונאת ההימורים שהתפוצצה בקול גדול במישפט שנערך לפני שנתיים באמריקה, פגעה גם בקאב, ששיחק העונה באליצור תל־אביב. רק מפני שהשחקן שחום־העור הסכים להיות עד־מדינה במישפט הסנסציוני, הצליח להשתחרר מעול הכלא. חבר שלו, שהסתבך אף הוא עם חבורת הרמאים, נכלא ל־10 שנים.

קשה לשמור סוד כזה בארץ, בהתחשב במיספרם הרב של הכדורסלנים האמריקאים המסתובבים בישראל.

בת־הדודה של ויליאמס

לידיה ג'ונסון, בת דודתו של **ארל ויליאמס**, התגלתה לבנות נבחרת כדורסל נשים בגרמניה.

הבנות, שבילו בשבוע שעבר באירופה, לקראת טורניר ההכנה להתמודדות הקדם־אירופית, שתהיה באפריל, נערכו למישחקי־הכנה מול הקבוצה הגרמנית סאוותרקלן. הם הופתעו למצוא שם לא אחרת אלא את בת־הדודה של הכדורסלן חם־המזג של מכבי תל־אביב. לידיה, המתנשאת לגובה של 1.95 מטר, מתוארת כבעלת ניתור שמיימי. כמו ויליאמס, הביעה נכונות לבוא ולשחק בישראל, אחרי ששמעה שפע סיפורים מבן־הדוד.

כדורגל

שביתה בפתח־תיקווה

הגרעון של קבוצת הכדורגל מכבי פתח־תיקווה — בסך עשרים מיליון לירות — ומשכורות לשחקנים שלא שולמו במשך שלושה חודשים, הביאו להחלטות חדשות בקבוצה.

ההנהלה החליטה, שאם תוך שבוע האגודה לא תזרים לפחות חצי מהסכום החסר למחלקת הכדורגל — תתחיל זו בשביתה. החל ב־14 בחודש זה (מארס), השחקנים יפסיקו להתאמן וגם יפסיקו לשחק.

השחקנים בטוחים שיקבלו גיבוי מלא של הנהלתם, שגם היא תתפטר כולה — כולל המנהל **שמואל ירושע**, שחזר בו בעיקבות החלטה זו לפרוש מהקבוצה.

תקציבים

פירסומת פועלית

זה זמן רב מבקשים אנשי הפועל, שחברת־העובדים של המשק ההסתדרותי תקבל על עצמה להיות שותפה למאמץ לקיים את אגודות הפועל. הם מבקשים מהענק הפינאנסי לעזור בהחזקתן של כמה קבוצות, בעיקר אלה מהליגה הגבוהה של הכדורגל והכדורסל.

לפני שבועיים שוב העלו אנשי הפועל את הבקשה במועצת־הפועל, שהתקיימה במכון וינגייט. את החלטת האימוץ כבר קיבלה הוועדה־המרכזית של ההסתדרות לפני כמה חודשים, אך הביצוע, משום מה, לא יוצא לפועל.

אם תתממש ההחלטה העקרונית, אפשר יהיה לצפות בשלטים ובכתובות־פירסומת של מיפעלים הסתדרותיים על גופם של השחקנים.

תחזית

פירסומאים

את מישחקי הכדורגל של הליגה הלאומית והארצית שייערכו השבת חוזים השבוע הפירסומאים וחובבי ספורט הכדורגל דויד אדמון ומשה שלמה.

אדמון

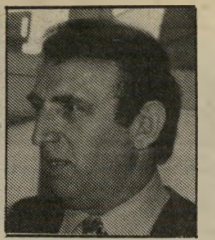

שלמה

מישחקי הליגה הלאומית והארצית	אדמון	שלמה
1. הפועל כפר־סבא — הפועל באר־שבע	1	2
2. מכבי יבנה — מכבי יפו	×	×
3. בית"ר ירושלים — בני־יהודה תל־אביב	1	×
4. הפועל רמת־גן — הפועל תל־אביב	(×)1	2
5. שמשון תל־אביב — מכבי נתניה	1	2
6. מכבי תל־אביב — הפועל ירושלים	×(2)	1
7. הפועל יהוד — הפועל לוד	2	1
8. מכבי פתח־תיקווה — מכבי חיפה	×	×
9. הפועל חיפה — הכוח־מכבי רמת־גן	1	1
10. מכבי שפרעם— הפועל פתח־תיקווה	1	1
11. הפועל בית־שמש — מכבי רמת־עמידר	×	×
12. הפועל בית־שאן — הפועל נצרת־עילית	1	2
13. הפועל חדרה — הפועל קרית־שמונה	1	2

כשבוע שעבר הצליחו מוטי קירשנבאום ויאיר שטרן לנחש חמש תוצאות נכונות כל אחד.

קוד בפרוטוקולים

את ההוצאה האדירה, מחכה בסבלנות לאישורה של ועדת־הכספים של הכנסת, שבדרך־כלל מאשרת כל בקשה. בישיבה של הוועד האולימפי, שהתקיימה ב־18 בפברואר 1983, נאמר בפרוטוקול:

דו"ח בנושא השעונים:

על סמך החלטות קודמות הגיעו פירוטים. המחיר צמוד לפרנק.

רכישת מערכת האלקטרונית תעלה 42.5 מיליון שקל (במושגים של מחירי פברואר). ברשותנו 30 מיליון שקל, שאושרו ממועצת־ההימורים ועוד 2.5 מיליון שקל מקרן־מינכן־72, שנמסרו על־ידי הגרמנים.

חסרים עוד 10 מיליון שקל — סכום זה מקווים לקבל מקרן המיתקנים של מועצת־ההימורים ומרשות הספורט.

מישחקי יוקרה. תגובתו של **יצחק אופק**, יושב־ראש הוועד האולימפי, לנוכח הפירסומים על הוצאות הכסף המוגזמות עבור שעון אלקטרוני (חצי מיליארד לירות): „שונאי הפועל עושים את כל הרעש ואת המאבק נגדנו, כי הם רוצים למנוע שכינוס הפועל יהיה יפה."

אופק שכח, שהאיש שהביא לידיעת הציבור את האינפורמציה החסויה, היה דווקא... איש הפועל. **יחזקאל שופס** הוא חבר הנהלת אגודת הפועל ראשון־לציון.

על תגובתו של אופק, אומר שופס:

רק העניין לגופו חשוב ולא מישחקי־היוקרה הפוליטיים. הכוונה האמיתית והכנה, שבגללה הודלף הנושא לעיתונות, היתה שלא ייתכן שיבוזבזו כל־כך הרבה כספים על דבר כל־כך שולי, בעוד שהרבה דברים חשובים אחרים לוקים תמיד מאותה בעיה חוזרת: חיסרון־כיס.

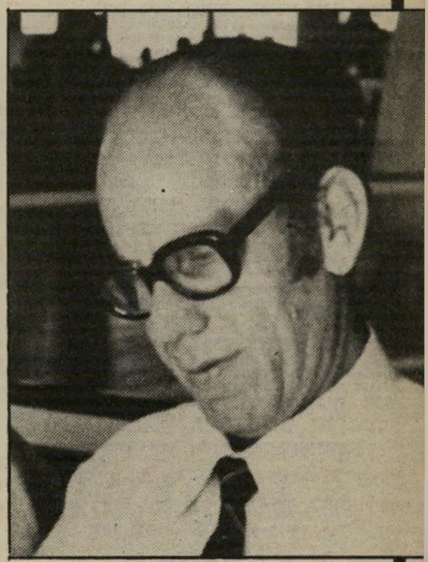

יו"ר אופק
חסרים 10 מיליון שקל

מאז פירסם העולם הזה (2373) את צילומי המיסמך של פרוטוקול הישיבה של הוועד האולימפי, שבו נתגלו בבירור תחבולותיהם של אנשי הוועד להוציא כספים שלא בנוהל המקובל — נשמרים חברי הוועד איש מפני רעהו שיבעתיים. כדי שהדבר לא יישנה, דאגו אנשי הוועד האולימפי לסמן כל העתק של הפרוטוקול בשמו של מקבל העותק. חברי הוועד לא הסתפקו רק בזאת, והוסיפו לביטחון סימון קוד נוסף, שאינו גלוי, וזאת כדי שיהיה אפשר לתפוס את המדליף.

קרן המיתקנים. אך הפירסומים הרבים ודעת־הקהל הכועסת על סיפור השעון האלקטרוני, לא שינו דבר. הקנוניה של השגת הכסף עדיין בעיצומה. ועדת־הכספים של מועצת ההימורים, שאישרה

הוינאים מרגישים בשניצל הטוב מהנגיסה הראשונה

והם קונים זוגלובק במליוני דולארים.

האמת היא שהוינאים דרבנו אותנו ליצר שניצלים.
הביקוש שלהם, אחרי נסיונות היצוא הראשונים, הוליד קוי־ייצור
נוספים של בשרים למיניהם - שניצלים מצופים
ולא מצופים לטיגון או לאפיה, חטיפי שניצל,
שניצלים אמריקאיים, רולדות, פסטרמות ומטעמי בשר שונים.
היום אנחנו מיצאים מבחר שניצלים לוינאים -
כמו ל-7 ארצות נוספות במערב אירופה - במיליוני דולרים.
אלה הם השניצלים שאנחנו מציעים לך כאן,
כמו יתר המוצרים שלנו, שאת ודאי מכירה.

זוגלובק®
נהריה
בשר
ונקניק

מטעמי-בשר עולמיים

כ"ד אדר תשמ"ו עמודים שנה 47 המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

מילחמת עופרה - ירדנה

מה התרחש מאחרי הקלעים